

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNO PRAVOBRANILSTVO
L J U B L J A N A

SKUPNO LETNO POROČILO

O DELU DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA

V LETU 2008

Ljubljana, junij 2009

KAZALO

I PRAVNA UREDITEV	5
II ORGANIZIRANOST DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA	6
III OBSEG DELA	8
IV VSEBINA DELA	9
IV/1 PRAVDNI POSTOPKI	9
IV/1.1 PREDHODNI POSTOPKI	11
a) 14. člen Zakona o državnem pravobranilstvu	11
b) 3. poglavje Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja	12
c) XXXII. poglavje Zakona o kazenskem postopku	13
č) XVII. poglavje Zakona o prekrških	15
IV/1.2 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NEPRAVILNEGA DELA DRŽAVNIH ORGANOV	15
IV/1.3 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NAPAKE DRŽAVNEGA ORGANA	21
IV/1.4 DRUGE ODŠKODNINE	32
IV/1.5 DELOVNI IN SOCIALNI SPORI	33
a. Delovni spori	33
b. Socialni spori	45
IV/1.6 LASTNINSKI SPORI	46
IV/1.7 DRUGA PRAVNA PODROČJA	49
IV/2 POSTOPKI PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE ..	52
IV/2.1 KRŠITEV PRAVICE DO SOJENJA V RAZUMNEM ROKU OZIROMA DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA	52
IV/2.2 KRŠITEV PRAVICE DO SPOŠTOVANJA ZASEBNEGA IN DRUŽINSKEGA ŽIVLJENJA – 8. ČLEN KONVENCIJE	58
IV/2.3. POMEMBNEJŠE NEZAKLJUČENE ZADEVE	63
IV/2.4 ODPRTE ZADEVE	67
IV/3 POSTOPKI PRED SODIŠČEM EVROPSKIH SKUPNOSTI, SODIŠČEM PRVE STOPNJE IN SODIŠČEM EFTA	68
a) Postopki po tožbah po 226. členu Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (v nadaljevanju: PES):	68

b) Postopki po 234. členu PES	69
c) Intervencija Republike Slovenije na strani tožene države članice v postopkih po 226. členu PES.....	73
č) Intervencija Republike Slovenije na strani tožene države članice v postopkih po 230. členu PES.....	74
d) Postopki pred sodiščem EFTA	74
IV/4 POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU.....	75
<i>IV/4.1 POSTOPEK ZAVAROVANJA TERJATVE Z VKNJIŽBO ZASTAVNE PRAVICE NA NEPREMIČNINI</i>	78
IV/4.2 IZVRŠBE Z RUBEŽEM IN PRODAJO NEPREMIČNIN	79
IV/4.3 IZTERJAVA NEDENARNIH TERJATEV	80
<i>IV/4.4 VLAGANJE PREDLOGOV ZA IZVRŠBO NA PODLAGI VERODOSTOJNE LISTINE – AVTOMATIZIRAN IZVRŠILNI POSTOPEK</i>	80
<i>IV/4.5 IZVRŠILNI POSTOPKI ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO KOT DOLŽNICO</i>	82
IV/5 STEČAJNI POSTOPKI IN POSTOPKI PRISILNE PORAVNAVE.....	84
<i>IV/5.1 ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU, POSTOPKIH ZARADI INSOLVENTNOSTI IN PRISILNEM PRENEHANJU</i>	84
IV/5.2 STEČAJ ZAPUŠČINE.....	86
IV/5.3 ZAKLJUČENE ZADEVE	88
a) stečajni postopki.....	88
b) postopki prisilne poravnave.....	93
IV/6 POSTOPKI PO ZAKONU O DENACIONALIZACIJI	95
IV/7 POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ.....	99
IV/8 NEPRAVDNI IN RAZLASTITVENI POSTOPKI	101
<i>IV/8.1 POSTOPKI GLEDE VRAČANJA VLAGANJ V JAVNO TELEKOMUNIKACIJSKO OMREŽJE</i>	101
<i>IV/8.2 DRUGA PRAVNA PODROČJA</i>	105
1. Zemljiškoknjižni postopki	105
2. Zapuščinski postopki.....	107
Prijava terjatev v zapuščino	107
Kaduciteta	107
3. Mejni postopki in postopki za določitev nujne poti	108
4. Postopki za razdružitve solastnine.....	108

5. Razlastitev in omejitev lastninske pravice.....	108
6. Nepravdni postopki za določitev odškodnine	110
IV/9 POSTOPKI PO ZAKONU O UPRAVNEM SPORU.....	111
IV/10 PRAVNA MNENJA (VPISNIKA M1 IN M2).....	117
V REVIZIJSKO POROČILO RAČUNSKEGA SODIŠČA O SMOTRNOSTI SODNIH IN ZUNAJSDNIH PORAVNAV	120
VI ZAKLJUČEK	122
VI PRILOGE	124

I PRAVNA UREDITEV

Organizacijo, delo in pristojnosti Državnega pravobranilstva ureja Zakon o državnem pravobranilstvu (ZDPra-UPB2, Uradni list RS, št. 94/07). Državno pravobranilstvo je zastopnik Republike Slovenije in drugih subjektov, določenih z Zakonom o državnem pravobranilstvu, pred domačimi, tujimi in mednarodnimi sodišči. Subjektom, ki jih zastopa, tudi pravno svetuje.

Državno pravobranilstvo opravlja tudi druge naloge, ki jih določajo posebni zakoni, in sicer:

- Zakon o kazenskem postopku (ZKP-UPB4, Uradni list RS, št. 32/07 in 68/08),
- Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 3/07, 17/08, 21/08 – popr.),
- Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2, Uradni list RS, št. 117/06, 24/08 – ZDDKIS, 125/08, 20/2009-ZDoh-2D),
- Zakon o denacionalizaciji (ZDen, Uradni list RS, št. 27I/91-I, 56/92, Odločba US: U-I-10/92-19, 13/93, Odločba US: U-I-25/92-27, 31/1993, 24/95, Odločba US: UI 72/93, 29/95-ZPDF, 74/95-ZZDZVP, 20/97, Odločba US: U-I-81/94, 23/97, Odločba US: U-I-23/93, 41/97, Sklep US: U-I-107/96, 49/97, 87/97, 65/98, 83/98, Sklep US: U-I-387/98, 11/99, Odločba US: U-I-144/97, 31/99, Odločba US: U-I-309/98, 60/99, Odločba US: U-I-387/98, 1/00, Odločba US: U-I-22/99, 66/00, 54/02, Odločba US: U-I-130/01-18, 54/04-ZDoh-1 (56/04, 62/04, 63/04 – popr.), 18/05, Odločba US: U-I-58/04-7, 6/08, Sklep US: U-I-251/07-6),
- Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 80/99, 70/00, 52/02, 73/04, 22/05-UPB1, 119/05, 24/06-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07 in 65/08),
- Zakon o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 26/07, Sklep US: U-I-69/07-9),
- Zakon o ugotavljanju vzajemnosti (Uradni list RS, št. 9/99),
- Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07-UPB2 in 76/08),
- Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZPBPP-UPB1, Uradni list RS, št. 96/04, 23/08),
- Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (ZRPJN-UPB5, Uradni list RS, št. 94/07),
- Zakon o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (Uradni list RS, št. 110/06 in 33/07),
- Zakon o ukinitvi Agencije Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij (Uradni list RS, št. 80/04),
- Zakon o prenehanju veljavnosti Zakona o družbenem pravobranilcu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 53/05),
- Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Uradni list RS, št. 49/06 in 117/06-ZDoh-2),
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, Uradni list RS, št. 15/08, 123/08),
- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1, Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – Odločba US in 33/07 – ZPNačrt, ZVO-1B, Uradni list RS, št. 70/08, ZFO-1A, Uradni list RS, št. 57/08).

II ORGANIZIRANOST DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA

Državno pravobranilstvo opravlja naloge iz svoje pristojnosti na sedežu in na zunanjih oddelkih.

Sedež Državnega pravobranilstva je v Ljubljani, zunanji oddelki pa so v Celju, Kopru, Kranju, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in na Ptuju.

Na podlagi Zakona o javnih uslužbencih (ZJU, Uradni list RS, št. 63/07-UPB3, 65/08) je podlaga za zaposlovanje vseh javnih uslužbencev sistemizacija delovnih mest, ki temelji na sprejetem kadrovskem načrtu.

31. decembra 2008 je bila struktura zaposlenih na Državnem pravobranilstvu naslednja:

generalni državni pravobranilec	1
namestnik generalnega državnega pravobranilca	1
državni pravobranilci	57
pomočniki državnega pravobranilca	9
generalni sekretar	1
višji strokovni in strokovni sodelavci	10
drugi javni uslužbenci	75
SKUPAJ:	154

Na koncu obdobja poročanja je bilo v primerjavi z 31. decembrom 2007 zaposlenih 19 oseb več. Število in struktura zaposlenih sta se med letom spreminjala, še posebej v drugi polovici leta, ko je funkcijo državnega pravobranilca nastopilo sedem novih funkcionarjev; od tega so bili trije imenovani s funkcije pomočnika državnega pravobranilca, na novo pa sta bila imenovana tudi dva pomočnika državnega pravobranilca.

Obseg dela je tudi v letu 2008 terjal zaposlovanje javnih uslužbencev za določen čas. Tako smo v navedenem obdobju zaposlili skupno 14 javnih uslužbencev za določen čas, od tega 7 višjih strokovnih oziroma strokovnih sodelavcev na podlagi 11.a člena Zakona o pravniškem državnem izpitu. Njihovo število je zajeto v strukturi zaposlenih drugih javnih uslužbencev. Ugotavljam, da bo treba nekaterim javnim uslužbencem razmerje za določen čas spremeniti v razmerje za nedoločen čas ter tako zagotoviti učinkovitejše izpolnjevanje nekaterih nalog.

Na podlagi 11.a člena Zakona o pravniškem državnem izpitu je Ministrstvo za pravosodje prevzelo pristojnost pozivanja kandidatov, ki so se prijavili k izpitu, k sklenitvi delovnega razmerja na podlagi predlogov posameznih pravosodnih organov. S tako spremenjeno prakso pozivanja kandidatov smo glede na potrebe lahko tekoče zaposlovali strokovne sodelavce. Kljub temu je zagotavljanje stalnosti zaposlovanja strokovnih sodelavcev še vedno problem. Zaradi zaposlovanja za določen čas in s tem povezane nizke motivacije za delo zaznavamo izrazitejšo fluktuacijo delovne sile.

V letu 2008 je bil na podlagi Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/07 – uradno prečiščeno besedilo, in 17/08), Kolektivne pogodbe za javni sektor

(Uradni list RS, št. 57/08) in Kolektivne pogodbe za državno upravo, uprave pravosodnih organov in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti – tarifni del (Uradni list RS, št. 60/08) izveden prehod na nov plačni sistem za vse javne uslužbence, razen za plačno skupino B, za katero je bil prehod izveden že v letu 2007. Ker so imeli nekateri javni uslužbenci že pogodbo o zaposlitvi, nekaterim pa se je plača obračunavala še na podlagi odločb o plači, smo prehod v novi plačni sistem izkoristili tudi za poenotenje določil pogodb o zaposlitvi in zaradi tega dali vsem javnim uslužbencem v podpis enotne pogodbe o zaposlitvi.

III OBSEG DELA

V letu 2008 je Državno pravobranilstvo obravnavalo skupno 53.794 zadev. Od tega je bilo 29.437 zadev novega pripada. Ob izteku leta je ostalo 21.629 nerešenih zadev.

Pripad novih zadev se je v letu 2008 po posameznih področjih gibal takole:

- na pravnem področju je znašal pripad 6834 zadev (povečanje za 65,8 odstotka);
- na področju postopkov pred Evropskim sodiščem za človekove pravice je znašal pripad 183 zadev (povečanje za 30,7 odstotka), na področju postopkov pred Sodiščem Evropskih skupnosti, sodiščem prve stopnje in sodiščem EFTA je znašal pripad 547 zadev (povečanje za 25,9 odstotka);
- na področju izvršbe je znašal pripad 1959 zadev (zmanjšanje za 7,3 odstotka);
- na področju postopkov stečajev in prisilnih poravnav je znašal pripad 595 zadev (zmanjšanje za 9 odstotkov);
- na področju denacionalizacije je znašal pripad 50 zadev (zmanjšanje za 59,1 odstotka), na področju postopkov po ZIKS je znašal pripad 14 zadev (povečanje za 133 odstotkov);
- na področju nepravdnih in razlastitvenih postopkov je znašal pripad 10.393 zadev (zmanjšanje za 3,2 odstotka);
- na področju upravnih sporov je znašal pripad 8805 zadev (povečanje za 13,6 odstotka).

Skupni pripad novih zadev je bil večji kot v predhodnem obdobju (povečanje za 12,3 odstotka), vendar je bilo povečanje dejansko nekoliko nižje, saj je v pripadu zadev zajeto tudi 155 zadev, ki so bile zaradi odstopov in obravnavanja na drugem oddelku v vpisniku številčno in tudi vrednostno dvakrat prikazane, ker nimamo enotnih vpisnikov. Gre za zadeve, ki jih je sedežno pravobranilstvo oziroma zunanji oddelek odstopilo v reševanje drugemu oddelku, ker je sodišče odločilo o prenosu pristojnosti oziroma se je delovno sodišče v delovnih oziroma socialnih sporih odločilo, da bo zadevo obravnavalo na območju bližje prebivališču tožnika.

Število nerešenih zadev se je zmanjšalo za 2723 zadev, kar pomeni zmanjšanje za 11,9 odstotka. Skupna vrednost obravnavanih zadev je znašala 17.720.094.324,98 EUR. Ta vrednost ni dokončna, saj v mnogih primerih zadev s področja zaplemb premoženja, pravnih in denacionalizacij vrednost zahtevkov še ni znana.

IV VSEBINA DELA

Državno pravobranilstvo zastopa Republiko Slovenijo na vseh pravnih področjih, opravlja svetovalno funkcijo in deluje po posebnih zakonih kot stranka.

V nadaljevanju poročila je prikazana vsebina dela po posameznih področjih.

IV/1 PRAVDNI POSTOPKI

V obravnavanem obdobju je bilo število prejetih pravnih zadev v primerjavi z letom 2007 večje za 65,8 odstotka. Državno pravobranilstvo je namreč leta 2008 prejelo v delo 6834 zadev, v letu 2007 pa 4120 zadev.

Poročilo zajema 6079 zadev, ki se vodijo v vpisniku P, 623 zadev, ki se vodijo v vpisniku PRR, 111 zadev, ki se vodijo v vpisniku PK, 19 zadev, ki se vodijo v vpisniku PP, in dve zadevi, ki se vodita v vpisniku E. V vpisnik PRR se vpisujejo odškodninski zahtevki zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, v vpisnika PK in PP pa odškodninski zahtevki v predhodnem postopku po Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o prekrških.

Povečan pripad novih zadev se nanaša v prvi vrsti na število zadev, v katerih je Republika Slovenija priglasila stransko intervencijo na strani tožene stranke. Državno pravobranilstvo je namreč v obdobju poročanja prejelo 3278 zadev, ki so se nanašale na tožbe učiteljev zoper osnovne šole zaradi nepravilnega izplačila plač, Ministrstvo za šolstvo in šport pa je sklenilo, da v teh postopkih na strani toženih osnovnih šol Republika Slovenija nastopa kot stranski intervenient. Več o teh zadevah je napisanega v poglavju o obravnavanju delovnih sporov.

Povečal se je tudi pripad novih zadev, ki se nanašajo na odškodninske zahtevke zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja (178 odstotkov), nekoliko manjše povečanje pa se nanaša na odškodninske zahtevke v predhodnem postopku po Zakonu o kazenskem postopku (16,8 odstotka) in Zakonu o prekrških (35,7 odstotka).

Nekoliko se je povečal tudi pripad zadev, v katerih je Republika Slovenija tožeča stranka (5,6 odstotka). Zmanjšal pa se je pripad zadev, ki se nanaša na postopke, v katerih je Republika Slovenija tožena stranka (indeks 63,31), in za predhodne postopke na podlagi 14. člena Zakona o državnem pravobranilstvu (indeks 73,13).

Republika Slovenija med novo prejetimi zadevami v vpisniku P nastopa v 658 zadevah kot tožeča stranka, skupna vrednost zahtevkov države pa znaša 11,4 milijona EUR (11.461.524,58 EUR); v 1235 zadevah nastopa kot tožena stranka in vrednost zahtevkov dosega 598,4 milijona EUR (598.484.798,94 EUR). Iz naslova stranske intervencije je Državno pravobranilstvo prejelo 3322 zadev, v katerih se tožbeni zahtevki glasijo na več kot 12 milijonov EUR. 860 zadev v skupni vrednosti 193,3 milijona EUR (193.310.970,57 EUR) se nanaša na predhodni postopek po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu.

V vpisniku E nastopa Republika Slovenija kot tožeča stranka v eni zadevi v vrednosti 9.397.059,90 EUR, kot tožena stranka pa tudi v eni zadevi v vrednosti 10.098.381,67 EUR.

Struktura vrednostnih zadev, ki jih je Državno pravobranilstvo imelo v delu, je naslednja:

- vrednost zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožeča stranka, znaša 71 milijonov EUR (71.944.621,91 EUR);
- vrednost zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka, zahtevkov po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu, III. poglavja po Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, XXIII. poglavja Zakona o kazenskem postopku ter XVII. poglavja Zakona o prekrških znaša več kot 16,1 milijarde EUR (16.186.600.277,84 EUR).

Med obravnavanimi zadevami po vrednosti še vedno izstopa tožba Nove kreditne banke Maribor zaradi plačila obresti od zneska zamudnih obresti, ki so ji bile vrnjene z odločbo Posebnega davčnega urada iz leta 2006. Tožeča stranka temelj svojega zahtevka opredeljuje s pravili civilnega prava o kondikciji.

V obravnavanem obdobju je bilo rešenih 4371 zadev, kar je za 1057 zadev manj. V predhodnih postopkih je bilo zaključenih 1651 zadev. S poravnavo je bilo rešenih 687 zadev (sodne in zunajsodne poravnave v predhodnih postopkih). Na druge načine je bilo rešenih 1249 zadev (572 zadev zaradi združitve zahtevkov, v 252 zadevah Republika Slovenija ni vložila tožbe, v štirih zadevah Republika Slovenija ni vstopila v pravdo, v 45 zadevah pa Republika Slovenija ni prevzela stranske intervencije).

V pravnih postopkih, končanih s sodno odločbo, je bila Republika Slovenija uspešna s tožbenimi zahtevki v višini 52,85 odstotka, oškodovanci pa so bili s svojimi tožbenimi zahtevki zoper državo uspešni v višini 14,95 odstotka. Finančna uspešnost Državnega pravobranilstva na pravnem področju, ko je zastopalo Republiko Slovenijo kot toženo stranko, je znašala skoraj 111,4 milijona EUR, v zadevah, kjer je bila Republika Slovenija tožeča stranka, pa skoraj 2,4 milijona EUR. Republika Slovenija je kot tožena stranka od zahtevanih 118 milijonov EUR plačala le 6,5 milijona EUR ali 5,56 odstotka. V plačilih so zajete tudi sklenjene sodne in zunajsodne poravnave med sodnim postopkom, na podlagi katerih je Republika Slovenija tožnikom izplačala 2.323.459,39 EUR.

Kot tožeča stranka pa je Republika Slovenija od vtoževanih 4 milijonov EUR uspela v višini 2,4 milijona EUR ali 60 odstotkov, pri čemer je na podlagi sklenjenih sodnih poravnav prejela 195.204,33 EUR.

Pri odstotku uspešnosti Republike Slovenije niso upoštevani zneski in vrednosti zunajsodnih poravnav, ki so bile sklenjene v predhodnih postopkih, ter zahtevki, za katere Republika Slovenija ni vložila tožbe, saj so tožniki poravnali svojo obveznost po predhodnem pozivu Državnega pravobranilstva.

Državno pravobranilstvo je imelo ob izteku obdobja poročanja 7665 nerešenih pravnih zadev (predhodni postopki – 584 zadev, Republika Slovenija kot tožeča stranka – 897 zadev, Republika Slovenija kot tožena stranka – 2996 zadev,

Republika Slovenija kot stranski intervenient na strani tožeče ali tožene stranke – 3188 zadev). Ob koncu poročevalskega obdobja ugotavljam, da se je zmanjšalo število nerešenih pravnih zadev v predhodnih postopkih ter v postopkih, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožeča ali tožena stranka, zelo pa se je povečalo število zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot stranski intervenient. Število nerešenih zadev se je zaradi povečanega pripada stranskih intervencij povečalo za 47 odstotkov.

Med nerešenimi zadevami, v katerih je Republika Slovenija tožena stranka, prevladujejo odškodninski zahtevki, in sicer zaradi:

- nepravilnega dela državnih organov (246 zadev v skupni vrednosti 502,6 milijona EUR – 502.601.866,85 EUR),
- nepravilnega dela sodišč in kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (295 zadev v skupni vrednosti 109,7 milijona EUR - 109.734.164,89 EUR),
- neupravičenega odvzema prostosti (114 zadev v skupni vrednosti 13,7 milijona EUR - 13.772.880,55 EUR),
- poškodbe po policistu (45 zadev v skupni vrednosti 1,8 milijona EUR – 1.826.148,01 EUR),
- poškodbe na delu oziroma med služenjem vojaškega roka (142 zadev v skupni vrednosti 3,8 milijona EUR - 3.870.329,81 EUR),
- odstranitve ovir in imisij, ki jih povzročata tovorni promet (398 zadev v skupni vrednosti 15,5 milijona EUR - 15.540.121,53 EUR),
- neizpolnitve različnih obveznosti države (1188 zadev v skupni vrednosti 15 milijard EUR - 15.057.731.495,13 EUR), ter zaradi
- nepravilnega izplačevanja plač in drugih nadomestil (539 zadev v skupni vrednosti 1,6 milijona EUR - 1.678.688,41 EUR).

IV/1.1 PREDHODNI POSTOPKI

V delovno področje Državnega pravobranilstva sodi tudi reševanje spornih razmerij pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. Predhodni postopek je predpisan v 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu, 3. poglavju Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, XXXII. poglavju Zakona o kazenskem postopku in XVII. poglavju Zakona o prekrških.

a) 14. člen Zakona o državnem pravobranilstvu

Po določbah 14. člena Zakona o državnem pravobranilstvu (v nadaljevanju: ZDPra) mora tisti, ki ima namen začeti pravni ali drug postopek proti subjektu, ki ga zastopa Državno pravobranilstvo, predhodno predlagati Državnemu pravobranilstvu, naj se sporno razmerje reši pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. V obdobju poročanja smo prejeli v delo 860 novih zadev. Med prejetimi zadevami so prevladovali zahtevki zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku (319 zadev v skupni vrednosti 6 milijonov EUR), zaradi odstranitve ovir in imisij, ki jih povzročata tovorni promet (144 zadev v skupni vrednosti 1,4 milijona EUR), zaradi poškodbe na delu (48 zadev v skupni vrednosti nekaj več kot 700.000,00 EUR), nepravilnega dela

državnih organov (53 zadev v skupni vrednosti 142,8 milijona EUR), nepravilnega dela sodišč (52 zadev v skupni vrednosti 4 milijone EUR) in drugih odškodnin (90 zadev v skupni vrednosti 31.869.206,69 milijona EUR). Vrednost vseh zahtevkov, prejetih v predhodnem postopku, je znašala 193,3 milijona EUR (193.310.970,57 EUR).

V zvezi z zahtevki zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku je treba pojasniti, da so se v okviru tega postopka novi zahtevki nanašali na sodne postopke, ki so bili dokončno zaključeni do 1. januarja 2007.

Državno pravobranilstvo je v 570 zadevah zahtevkov zavrnilo, ker ni bil podan temelj zahtevka oziroma predlagatelj ni predložil dovolj dokazov za utemeljenost zahtevkov. V 369 zadevah je bila sklenjena zunajsodna poravnava. Med sklenjenimi zunajsodnimi poravnkami izpostavljam zadeve, ki so se nanašale na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku, saj je Republika Slovenija z oškodovanci sklenila zunajsodne poravnave v 343 zadevah (92,9 odstotka vseh poravnav v tem vpisniku). Navedene poravnave so bile sklenjene v skupnem znesku 870.133,19 EUR, pri čemer so oškodovanci uveljavljali zahtevke v skupnem znesku 4.681.042,89 EUR. Najnižji znesek, ki je bil sklenjen z zunajsodno poravnavo, je znašal 400,00 EUR, najvišji znesek pa 5.000,00 EUR. Najvišji znesek je bil priznan v zadevi, ki se je nanašala na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku v zapuščinskem postopku, ki je trajal več kot 13 let in se je obravnaval samo na eni stopnji. Pri določanju poravnalnih ponudb je Strokovna komisija Vlade Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja poravnav izhajala iz enakih kriterijev, kot je to veljalo za odločanje o pritožbah pred Evropskim sodiščem za človekove pravice. V 33 zadevah oškodovanci niso sprejeli poravnalne ponudbe, v 44 zadevah so oškodovanci pohiteli z vložitvijo tožbe. V 55 zadevah so bile zadeve zaključene na drug način, in sicer zaradi odstopa zadeve zavarovalnici, pri kateri je imel državni organ zavarovan škodni primer, ali pa zaradi združitve zahtevkov, ker so posamezni oškodovanci iz istega škodnega dogodka samostojno uveljavljali odškodninske zahtevke.

b) 3. poglavje Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja

V vpisniku PRR se vodijo predhodni postopki na podlagi določb tretjega poglavja Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Oškodovanci zahtevajo plačilo pravičnega zadoščenja za nepremoženjsko škodo in odškodnino za premoženjsko škodo, ker jim je bila v pravnomočno končanih sodnih postopkih kršena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja in so uporabili zakonita sredstva za pospešitev sodnih postopkov. Pred vložitvijo tožbe za plačilo pravičnega zadoščenja je obvezna vložitev zahtevka na Državno pravobranilstvo.

V vpisnik PRR pa vpisujemo tudi postopke na podlagi tožbe, ki je bila vložena na podlagi prej navedenega zakona. Oškodovanec namreč lahko, če v predhodnem postopku ne pride do sklenitve sporazuma, vloži tožbo pri pristojnem okrajnem sodišču. Pri pristojnem okrajnem sodišču pa lahko vloži tožbo tudi na podlagi 25. člena istega zakona, če v postopku, potem ko Državno pravobranilstvo prejme od Evropskega sodišča za človekove pravice v obravnavo pritožbo, ne pride do sklenitve sporazuma.

V letu 2008 smo prejeli v delo 623 zadev, od tega 27 tožb. Tri tožbe so bile vložene po 25. členu Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, ker v zadevi, ki jo je Državno pravobranilstvo reševalo po pooblastilu Evropskega sodišča za človekove pravice, ni prišlo do sklenitve sporazuma. Skupna vrednost zahtevkov v predhodnem postopku je znašala 4.180.461,74 EUR. Zahtevki so se nanašali na nezaključene sodne postopke, na pravnomočno zaključene sodne postopke brez uporabe pospešitvenih sredstev in na pravnomočno zaključene sodne postopke, v katerih so oškodovanci po 1. januarju 2007 uporabili zakonita sredstva za pospešitev sodnega postopka. Državni pravobranilec je v 287 zadevah zavrnil zahtevek, ker sodni postopek še ni bil pravnomočno zaključen ali pa oškodovanec ni uporabil v zakonu predvidenih pospešitvenih sredstev. V 151 zadevah je državni pravobranilec ocenil, da je bila oškodovancu v sodnem postopku kršena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja in mu je bila poslana poravnalna ponudba. V šestih zadevah oškodovanec poravnalne ponudbe ni sprejel, v 145 zadevah pa je bila z oškodovanci sklenjena zunajsodna poravnava. Poravnave so bile sklenjene v skupnem znesku 242.094,16 EUR od zahtevanih 853.702,95 EUR.

Pri ugotavljanju upravičenosti do višine pravičnega zadoščenja je Državno pravobranilstvo izhajalo iz načel, ki so določena v Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, upošteva primerljivo sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice v odločitvah zoper Republiko Slovenijo. Glede na sodno prakso navedenega sodišča je Državno pravobranilstvo priznavalo pravično zadoščenje v višini 45 odstotkov primerljive odškodnine pred mednarodnim sodiščem. Najnižji znesek pravičnega zadoščenja, za katerega je bila sklenjena poravnava, je znašal 450,00 EUR, najvišji pa 4.320,00 EUR. Znesek je bil priznan oškodovancu v pravnem postopku, ki je trajal 13 let in pet mesecev na dveh stopnjah odločanja.

V obdobju poročanja so sodišča pravnomočno odločila v treh zadevah. V vseh treh primerih so bili tožbeni zahtevki zavrnjeni. V enem primeru je na podlagi odgovora Državnega pravobranilstva tožnik tožbo umaknil.

Na koncu poročevalskega obdobja je ostalo nerešenih 199 zadev v predhodnem postopku, pred sodišči pa se še odloča o 29 tožbenih zahtevkih.

c) XXXII. poglavje Zakona o kazenskem postopku

V vpisniku PK se vodijo predhodni postopki na podlagi določb XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku za povrnitev škode osebam, ki so bile neupravičeno obsojene ali jim je bila neutemeljeno odvzeta prostost. Pred vložitvijo tožbe na povrnitev škode je obvezna vložitev zahtevka na Državno pravobranilstvo.

V zvezi s sklepanjem poravnav na podlagi določb XXXII. poglavja ZKP tudi v tem poročilu poudarjam, da Državno pravobranilstvo v predhodnih postopkih zaradi kratkega trimesečnega roka za sklenitev sporazuma ne more zbirati in presojeti morebitnih subjektivnih elementov in drugih zatrjevanih dejstev, kar je potrebno za individualizacijo odškodnin. Zato v tovrstnih zahtevkih Državno pravobranilstvo ponudi oškodovancem odškodnino po kriterijih, ki so enaki za vse oškodovance. Komisija upošteva le objektivne kriterije za nastanek škode, in sicer dolžino trajanja neutemeljeno odvzete prostosti ter poprečno denarno odškodnino, ki so jo dosodila

sodišča v preteklem letu za škode, nastale zaradi neutemeljenega pripora oziroma neupravičenega zapora.

Tako je Državno pravobranilstvo tudi v obdobju poročanja priznalo 300,00 EUR za začetne tri dni odvzema prostosti ter po 42,00 EUR za vsak nadaljnji dan. Pregled statistično zaključenih zadev v letu 2008, v katerih je o tožbenih zahtevkih glede neupravičeno odvzete prostosti odločalo sodišče, je pokazal, da so sodišča le v nekaj primerih prisodila oškodovancem višje odškodnine, kot pa jih priznava Državno pravobranilstvo. Natančen pregled je pokazal, da so sodišča prisodila oškodovancem višjo odškodnino v primerih, ko so dokazali poslabšanje zdravstvenega stanja zaradi neupravičenega odvzema prostosti in zaradi odmevnosti priporne zadeve, saj so bili osebni podatki priprtega objavljeni v javnih medijih.

Državno pravobranilstvo si bo prizadevalo še bolj individualizirati priznavanje odškodnin. Pripravilo bo dodatne analize, posebej za primere, ko so sodišča priznala odškodnino zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja oškodovancev.

Državno pravobranilstvo je v preteklem letu obravnavalo 181 zahtevkov na plačilo odškodnine za škode, nastale zaradi neupravičenega pripora oziroma neutemeljenega zapora. Skupna vrednost zahtevkov je znašala 25.839.494,40 EUR.

Od navedenega števila je bilo iz leta 2007 prenesenih 70 zahtev v skupni vrednosti 6.153.217,42 EUR. Novih zahtevkov je bilo 111 v skupni vrednosti 19.686.276,98 EUR.

Od prejetih zahtevkov v letu 2008 se je 60 zahtevkov nanašalo na neupravičen pripor v skupni vrednosti 16.891.638,71 EUR, 35 zahtevkov pa na neutemeljen zapor v obdobju od leta 1945 do leta 1960. Skupna vrednost slednjih zahtevkov je znašala 1.944.069,60 EUR.

Komisija Državnega pravobranilstva, ki odloča na podlagi XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku, pa je prvič obravnavala odškodninski zahtevek, v katerem je oškodovanec zahteval odškodnino zaradi neupravičeno izrečene pogojne obsodbe. Oškodovanec je zahteval odškodnino za psihične bolečine, ki jih je preživel v obdobju do razveljavitve pogojne obsodbe. Komisija je zahtevek zavrnila, ker ni bilo elementov odškodninske odgovornosti.

Državno pravobranilstvo je v letu 2008 rešilo 93 zahtevkov v skupni vrednosti 14.105.790,90 EUR, od tega 27 zahtevkov, ki se nanašajo na obdobje v letih 1945 do 1960 v višini 2.432.963,02 EUR.

V 52 primerih so bili zahtevki rešeni s poravnami (od zahtevanih 10.152.616,08 EUR so bile sklenjene poravnave za 257.127,20 EUR). Ostali zahtevki so bili kot neutemeljeni zavrtni. V 14 primerih so oškodovanci zaradi zavrtnitve zahtevka ali nestrinjanja s ponujeno poravnavo vložili tožbe (vrednost 910.502,70 EUR).

č) XVII. poglavje Zakona o prekrških

V vpisniku PP se vodijo predhodni postopki na podlagi določb XVII. poglavja Zakona o prekrških za povrnitev škode osebam, ki so bile neupravičeno kaznovane ali jim je bil neupravičeno izrečen varstveni ali vzgojni ukrep ali pa jim je bila neutemeljeno odvzeta prostost.

Pred vložitvijo tožbe na povrnitev škode je obvezna vložitev zahtevka na Državno pravobranilstvo.

V preteklem letu je Državno pravobranilstvo obravnavalo 28 zahtevkov v skupni vrednosti 47.334,99 EUR. Iz leta 2007 je bilo prenesenih 9 zahtevkov, vloženi je bilo 19 zahtevkov v vrednosti 42.970,11 EUR. Na dan 31. decembra 2008 je bilo devet nerešenih zahtevkov v vrednosti 7.973,38 EUR.

Skupno je bilo v letu 2008 rešenih 19 zahtevkov, od tega je bilo sklenjenih 11 poravnanih v vrednosti 3.650,55 EUR. Ostali zahtevki so bili bodisi zavrnjeni kot neutemeljeni bodisi stranka ponujene poravnave ni sprejela. V teh primerih so oškodovanci vložili tožbe.

IV/1.2 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NEPRAVILNEGA DELA DRŽAVNIH ORGANOV

Odškodninske tožbe proti državi zaradi nepravilnega dela upravnih in pravosodnih organov temeljijo na 26. členu Ustave Republike Slovenije, ki daje vsakomur pravico do povračila škode, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba, zaposlena v državnem organu. Ker Republika Slovenija odgovarja za protipravno ravnanje svojih uslužbencev, gre za tako imenovano odgovornost za drugega. V Obligacijskem zakoniku (v nadaljevanju: OZ) je taka odgovornost urejena v 147. členu, ki je specialna določba glede na splošno določbo o podlagi za odgovornost iz 131. člena OZ.

Zoper povzročitelja škode lahko vloži plačnik odškodnine (Republika Slovenija ali zavarovalnica) regresni zahtevek, če je bila škoda povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti.

V letu 2008 smo v primerjavi s predhodnim letom prejeli 57 zadev manj zaradi nepravilnega dela upravnih in drugih državnih organov ter sodišč (leta 2007: 202 zadevi; leta 2008: 145 zadev). Na obseg zadev je vplival predvsem pripad 63 novih tožb zaradi zatrjevane kršitve pravice do sojenja v razumnem roku in 44 tožb zaradi nepravilnega dela državnih organov.

Iz pregleda v letu 2008 statistično zaključenih zadev pred sodišči iz naslova nepravilnega dela državnih organov ugotavljam, da so tožniki zoper Republiko Slovenijo v 162 zadevah, katerih skupna vrednost zahtevkov je znašala 17.279.145,72 EUR, uspeli z majhnim delom zahtevkov (3,85 odstotka).

V obdobju poročanja so izstopali zaradi visokih zneskov, njihovega števila ali pomembne sodne prakse naslednji zahtevki:

1. Poškodba po policistu

V letu 2008 smo prejeli v delo devet zadev, kar predstavlja dve zadevi več kot v predhodnem letu. Skupna vrednost tožbenih zahtevkov je znašala 134.236,65 EUR.

Republika Slovenija odgovarja za škodo, ki jo povzročijo tretjim osebam policisti, če pri izvajanju svojih pooblastil ukrepajo protipravno, odgovornosti pa se reši, če dokaže, da je delavec policist takrat, ko je bila škoda povzročena, ravnal z največjo možno stopnjo skrbnosti. Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljevanju: MNZ) ima zavarovano odgovornost za svoje delavce pri zavarovalnici, ki poravna škodo, kjer je odgovornost (ali države ali pa posameznega policista) jasno razvidna. Pri obravnavi odškodninskih zahtevkov zaradi nezakonitega dela policistov morajo oškodovanci v postopkih po 14. členu Zakona o Državnem pravobranilstvu kakor tudi tožniki pred sodiščem dokazovati, da je prišlo do nedopustnega škodnega ravnanja, nastanka škode in vzročne zveze med nedopustnim ravnanjem in nastalo škodo, državni pravobranilci pa morajo dokazati, da policisti niso prekoračili z zakonom danih pooblastil in da njihovo ravnanje ni bilo protipravno.

V zapletenih primerih ni mogoče skleniti poravnave pred vložitvijo tožbe na sodišču. To velja v primerih, ko je treba izvajati postopek v smeri, ali je policist ravnal v okviru svojih pooblastil ali kot fizična oseba v službenem času ali zunaj delovnih nalog (pa vendarle v uniformi), če je treba izvajati dokaze v smeri ugotavljanja krivde v okviru protipravnosti (naklep ali malomarnost) oziroma doseganja standarda posebne skrbnosti. Pri ugotavljanju odgovornosti gre lahko tako za opustitveno ravnanje ali pa za aktivno delovanje policistov. Okoliščine o vzročni zvezi med zatrjevano škodo in ravnanjem policistov se gotovo lahko raziščejo le pred sodiščem, kjer se lahko ugotavljajo vzroki in upoštevajo le tiste okoliščine, brez katerih posledica ne bi mogla nastati.

Prevečkrat prihaja do primerov, ko želijo oškodovanci oziroma tožniki pripisati škodo nepravilnemu delu policistov, pa ta nima vzročne zveze z njihovimi prejšnjimi poškodbami ali kasnejšim nepravilnim zdravljenjem ali pa je škoda nastala zaradi ravnanja samega oškodovanca, kar pa pri sodnih postopkih lahko privede tudi do deljene odgovornosti v ustreznem sorazmerju.

Nenazadnje želijo v obravnavanih primerih oškodovanci dokazovati nepremoženjsko škodo zaradi izgube ugleda tudi zaradi objav, ki so se v zvezi s konkretnim dogodkom pojavljale v medijih. Ker je pravica do informiranosti ustavno varovana kategorija, je dolžnost ministrstev, da obveščajo javnost o dogodkih. Ministrstvo za notranje zadeve ima konkretizirano to dolžnost v 22. členu Zakona o policiji. Kako novinarji ta obvestila interpretirajo v svojih člankih, ni v vzročni zvezi s podanimi obvestili policije o delu policistov.

Ugotavljam tudi, da sodišča večinoma sodijo zadeve nekaj let po nastali škodi, ko so škodni dogodki že precej odmaknjeni, zato se policisti ne spomnijo podrobnosti obravnavane zadeve, še posebej ker so v tem času obravnavali precejšnje število drugih zadev. Nasprotno pa v spominu oškodovanca ta dogodek ostane kot enkrat, pri čemer ima oškodovanec tudi močnejši interes za uspeh v pravdi kakor policist. Primerjalno se tako izpoved policista dostikrat izkaže za manj prepričljivo od izpovedi prič, ki jih predlaga oškodovanec, in od oškodovančeve izpovedi. Zaradi

lažjega dokazovanja ekskulpacijskih razlogov na strani države bi bilo veliko bolj smotno, da bi se v postopkih, ki jih vodijo policisti, zbralo čim več podatkov in pisne izpovedi prič. Novela Zakona o pravnem postopku s 1. oktobrom 2008 uvaja in tudi dovoljuje pisne izpovedi prič, in take dokaze bi bilo treba čim prej zbrati in tudi uporabljati v postopkih.

Sodišča so zavrnila tožbo v šestih primerih. V zadevah, katerih skupna vrednost zahtevkov je znašala 906.256,28 EUR, so ugotovila, da je policija ravnala skladno s svojimi pooblastili.

V 12 zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 216.333,63 EUR od skupno 645.258.01 EUR. Izpostavljam dve zadevi:

- trije tožniki so zahtevali odškodnino za škodo, ki so jo utrpeli zaradi zatrjevanega prekoračitve pooblastila delavcev MNZ. Policisti so tožnike ustavili v krožišču, jih legitimirali ter jih, čeprav se tožniki niso upirali, brutalno zbrcali in pretepli z gumijevkami. Sodišče je ugotovilo, da je Republika Slovenija delno odgovorna za nastalo škodo. Ob prijetju ni šlo za protipravno ravnanje Republike Slovenije in organa – policistov – na podlagi podanih pooblastil. Delno so tožniki dobili poškodbe ob trčenju v ograjo, uporaba prisilnih sredstev je bila opravičljiva, vprašljiva je bila le njihova izvedba. Pri odmeri odškodnine je sodišče ugotovilo, da je bila izvedba prisilnih sredstev v nasprotju z zakonom, in upoštevalo 10-odstotno sokrivdo prvega in drugega tožnika, zahtevek tretje tožnice pa je zavrnilo, saj pri njej niso bila uporabljena nedovoljena prisilna sredstva;
- tožnik se je kot sopotnik peljal s prijateljem, in 50 metrov pred prijateljevim domom ju je ustavil policist. Policist je od tožnika zahteval dokumente, in ta jih je šel iskat domov. Ko jih je hotel izročiti policistu, ga je ta ignoriral, zato ga je tožnik vprašal, zakaj se iz njega norčuje. Policist je izstopil iz avta in tožnika z baterijo pretepel po glavi, pri tem pa je tožnik utrpel zlom kosti, zdrobljen zlom ključnice, odkrutila sta se mu prvi in drugi sekalec desno zgoraj, imel pa je še rane na bradi in ob očesu in dobil je udarec v hrbtenico. Zaradi poškodb je bil operiran na obrazu, v bolnišnici je bil 23 dni, na bolniškem dopustu pa 158 dni. Ostala mu je tudi blažja skaženost. Sodišče je ugodilo tožbenemu zahtevku po temelju v celoti in deloma po višini ter ugotovilo, da je delavec policije, ki je bil tudi obsojen v kazenskem postopku, v celoti odgovoren, da je do škodnega dogodka prišlo.

V eni zadevi je bila sklenjena poravnava, in sicer sta jo sklenila pravna naslednica tožnika in toženi policist, ki je s strelnim orožjem poškodoval tožnika.

V štirih zadevah so tožniki po prejemu odgovora na tožbo to umaknili.

2. Nepravilno delo sodišča

V novih odškodninskih tožbah zaradi zatrjevanega nepravilnega dela sodišč tožniki v 44 tožbah zatrjujejo kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Skupna vrednost tožbenih zahtevkov znaša 6.135.997,83 EUR, število tožb pa je za 44 zadev manjše od števila prejetih tožb v letu 2007. V tožbah tožniki zatrjujejo kršitve predolgotrajnega sojenja, ki so se zgodile v različnih sodnih postopkih, ki so bili pravnomočno zaključeni do 1. januarja 2007.

Sodišča so pravnomočno razsodila v 55 zadevah. V 28 zadevah so zavrnila tožbene zahteve v skupni vrednosti 2.493.090,00 EUR, saj tožniki niso dokazali, da jim je nastala nepremoženjska škoda.

V treh zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 8.108,99 EUR od skupno 34.459,48 EUR. Izpostavljam zadevo, ko je sodišče odločilo, da je bilo ravnanje sodišča protipravno, ker je kršilo instrukijski rok za izdajo sodbe. Sodišče prve stopnje je namreč sodbo izdalo po 257 dneh, sodišče druge stopnje pa po preteku sedmih mesecev. Samo dejstvo, da gre za instrukijski rok, ne izključuje protipravnosti njegove prekoračitve. Sodišče je ugotovilo tudi vzročno zvezo. Navedlo je, da je vzrok za tek zakonskih zamudnih obresti, poleg tožnikove zamude s plačilom dolgovane odškodnine, tudi protipravno ravnanje sodišča. Sodišče ugotavlja, da je do zmanjšanja tožnikovega premoženja prišlo s plačilom obresti oškodovancu, zato tožena stranka odgovarja za premoženjsko škodo iz naslova razlike zakonskih zamudnih obresti za čas, ko sodni odločbi neupravičeno nista bili izdelani in vročeni tožeči stranki. S plačilom obresti je tožeči stranki nastala vtoževana škoda. Tožeča stranka bi v primeru, če bi sodišči prve in druge stopnje odločbo izdali v okviru osemdnevnega roka, plačala manj obresti.

V ostalih dveh zadevah je sodišče tožnikom prisodilo odškodnino za nepremoženjsko škodo v višjem znesku od primerljivih odškodnin, ki jih prisoja ESČP. Razloge gre iskati v dejstvu, da sodišče v Strasbourgu izhaja iz objektivne odgovornosti države za tovrstne kršitve, zato so v takih primerih prisojeni nižji zneski.

V 11 zadevah je bila s tožniki sklenjena poravna v skupnem znesku 24.010,30 EUR, v prav tako 11 zadevah pa je bila po sklenitvi zunajsodnih poravnjav v skupnem znesku 24.036,90 EUR tožba umaknjena. Poravnave so bile sklenjene, ker so tožniki praviloma naknadno po vložitvi tožbe sprejeli prvotno poravnalno ponudbo.

V okviru navedenih zahtevkov izpostavljam še zadevo, ki jo rešuje Vrhovno sodišče Republike Slovenije na podlagi zahteve za varstvo zakonitosti Vrhovnega državnega tožilstva. Zahteva je bila vložena zaradi odločitve sodišča, da prisodi odškodnino 500 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi za škodo, ki naj bi nastala zaradi predolgega sodnega postopka, čeprav je sodišče predhodno v sedmih istovrstnih primerih odločilo drugače in je s tem odstopilo od ustaljene sodne prakse. Prvostopna sodišča so namreč tožbene zahteve zavrnila, ker niso bili izkazani vsi elementi odškodninske odgovornosti. V obravnavanem primeru pa je sodišče ugotovilo, da je postopek pred Delovnim in socialnim sodiščem v Ljubljani, Oddelek v Kranju, tekel brez razumnega razloga predolgo, in sicer od 22. decembra 1998 do 4. avgusta 2003, ko je bila sklenjena sodna poravnava. Sodišče je ugotovilo, da je delovno sodišče neutemeljeno čakalo na odločitev Ustavnega sodišča, zato je ugotovilo vse elemente odškodninske odgovornosti in priznalo 500,00 EUR odškodnine. Vendar pa se je po mnenju Vrhovnega državnega tožilstva delovni spor, ki naj bi po trditvah tožnika tekel nerazumno dolgo, nanašal na vprašanja, ali so imeli delavci, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi insolventnosti delodajalca že pred uveljavitvijo ZJSRS-C z dne 3. julija 1999, pravico do odpravnine, kakršna je pripadala delavcem, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi nujnih operativnih razlogov. Vprašanje pravne podlage teh zahtevkov, kakršne uveljavlja tudi tožnik v delovnem sporu, je bilo med pravnimi strokovnjaki sporno. Z njim se je zaradi podnormiranosti pravic odpuščenih delavcev v insolventnem podjetju ukvarjalo že Ustavno sodišče RS.

Ugotovilo je, da ni ustavno dopustno prikrajšanje delavcev samo zato, ker zakonodajalec ni pravočasno sprejel ustreznega predpisa. Problem podnormiranosti navedenega področja se je odrazil v navedenih množičnih delovnih sporih, v katerih je prihajalo do različnih odločitev. Odprto je ostalo vprašanje, ali problem podnormiranosti in pomembna odločitev Ustavnega sodišča ne izključujeta protipravnega ravnanja sodišča.

a) Poleg tožb zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku smo v letu 2008 prejeli še 25 zadev v skupni vrednosti 12.590.029,18 EUR, v katerih tožniki zatrjujejo druge nepravilnosti v različnih sodnih postopkih. Število prejetih zadev je v primerjavi s preteklim letom za eno manjše.

Iz obravnavanih zadev zaradi nepravilnega dela sodišča izhaja, da so določene nepravilnosti sanirane zaradi pravnomočno končanih postopkov pred sodišči in nepravočasne uporabe pravnih sredstev, ki so strankam v postopku na razpolago. V večini primerov niso bili podani elementi odškodninske odgovornosti, predvsem ker napačne odločitve sodišč niso predstavljale elementa protipravnosti.

To izhaja tudi iz 14 pravnomočno zaključenih sodnih postopkov, ko so sodišča zavrnila zahtevke v skupni vrednosti 8.770.430,03 EUR. Tako je sodišče ugotovilo, da škoda zaradi nepravilnega dela izvršilnega sodišča pri deložaciji ni nastala, ker ni bilo protipravnega ravnanja sodišča niti višine škode; stečaj ni bil uveden zaradi nezakonitega dela sodišča; tožnik ni izkazal protipravnega ravnanja sodišča; ne obstaja vzročna zveza med izdano začasno odredbo in ravnanjem upnika. Z začasno odredbo Okrožnega sodišča v Ljubljani so bili tožnici zarubljeni stroji in dani v hrambo upniku. Upnik je zlorabil procesne pravice in stroje prodal. S tožbo tožnica zahteva od Republike Slovenije povrnitev škode, ki ji je nastala s prodajo strojev. Prvostopno sodišče je zavrglo tožbo zaradi pomanjkanja pravnega interesa tožečih strank, pritožbeno sodišče pa je pritožbo tožnice zavrnilo.

V dveh zadevah sta tožnika po izčrpnem odgovoru na tožbo tožbi umaknila.

V treh zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 75.720,47 EUR od skupno 8.890.390,17 EUR. Izpostavljam dve zadevi. V prvi je sodišče ugotovilo, da sodišče v izvršilnem postopku ni ravnalo z zadostno skrbnostjo pri ugotavljanju lastništva nepremičnine, za katero je vodilo dražbo. Zato je priznalo tožeči stranki odškodnino za izgubo stanovanja in odškodnino za plačilo uporabnine drugega stanovanja in odškodnino za nepremoženjsko škodo v skupnem znesku 71.766,69 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi in pravnimi stroški. V drugi zadevi je bilo ugotovljeno nepravilno delo sodišča, ki v kazenski zadevi ni poskrbelo za pravilno hrambo zaseženih predmetov oškodovanca, saj so bili ti uničeni oziroma izgubljeni in je bilo zato treba oškodovancu povrniti njihovo denarno vrednost.

3. Nepravilno delo državnih organov

Tožniki zatrjujejo nepravilno delo upravnih organov in inšpekcijskih služb v zvezi z vodenjem in odločanjem v različnih upravnih postopkih. V 44 zadevah, osem zadev manj v primerjavi s predhodnim obdobjem, oškodovanci tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 79.116.046,26 EUR.

V 33 izmed 57 zaključenih zadev so sodišča zavrnila tožbene zahtevke v skupnem znesku 3.639.485,60 EUR. Sodišče je ugotovilo, da Republiška maturitetna komisija ni ravnala protipravno, Državni izpitni center pa je zavod, za katerega tožena stranka ne odgovarja; sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevki, ker niso obstajali vsi štirje elementi odškodninske odgovornosti; sodišče je tožbeni zahtevki tožnice zavrnilo iz razloga, ker tožeča stranka ni izkazala obstoja pravno priznane škode kot ene od predpostavk odškodninske odgovornosti. Sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevki tožeče stranke, saj zatrjevane protiustavnosti sprejetih zakonov in uredbe, na podlagi katerih je tožena stranka izvajala očitana ravnanja in ki naj bi bila v nasprotju s Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in 1. členom Protokola, sodišče ne more sprejeti. Pobude o neustavnosti teh zakonov in uredbe so bile obravnavane pred Ustavnim sodiščem in jih je sodišče zavrnilo oziroma zavrglo. Sodišče je tožbeni zahtevki zavrnilo, ker policisti pri zasegu avta niso ravnali protipravno, zato tudi ni protipravnosti v nadaljnji hrambi vozila. Vozila v kazenskem postopku ni bilo mogoče vrniti, ker sta se o lastnini prepirala dva oškodovanca. Sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevki za povračilo škode, ki je tožniku nastala zaradi prometne nesreče. Za nesrečo je kriva tožeča stranka zaradi prevelike hitrosti. Republiku Sloveniji in cestnemu podjetju ni mogoče očitati protipravnega ravnanja

V šestih zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 76.213,95 EUR od skupno 156.309,46 EUR. Sodišče je ugodilo naslednjim tožbenim zahtevkom tožnikov:

- tožnik je kot novinar tožil državo, da je nezakonito pridobila podatke o telefonskih številkah, klicanih z njegovega telefona, kar naj bi bil poseg v novinarjevo pravico varovanja svojega informacijskega vira. Sodišče je odločilo, da je bila pridobitev podatkov pred izdano odredbo preiskovalnega sodnika nezakonita, nezakonitosti pa tudi pozneje izdana odredba ne more odstraniti. Interes odkriti storilce izdaje uradne tajnosti ni opravičeval posega v novinarjevo pravico, da varuje svoj informacijski vir, ki je neločljiv del novinarske svobode, zato je tožniku prisodilo odškodnino v višini 2.991,05 EUR za nematerialno škodo;
- tožniki so zoper Republiko Slovenijo vložili tožbo za ureditev dostopne poti, saj so bili lastniki razlaščenih nepremičnin v postopku rekonstrukcije glavne ceste. V okviru rekonstrukcije je bilo treba izvesti tudi dostopne poti do nepremičnin, tako tudi do nepremičnin tožnikov. Republika Slovenija je izrecno priznala, da ta dolžnost obstaja;
- tožnik zahteva plačilo odškodnine za nepremoženjsko škodo, ki naj bi nastala zaradi napačnega ravnanja policistov v predkazenskem postopku. Policisti so prišli na dom tožeče stranke, ki je bila takrat še mladoletna, in ji zasegli mobilni telefon, ki naj bi bil pridobljen s kaznivim dejanjem. Postopek so opravili na zaprosilo druge policijske postaje, pozneje pa so ugotovili, da je pri spornem telefonu prišlo do pomote. Sodišče je od vtoževanih 1.251,88 EUR priznalo 800,00 EUR odškodnine;
- tožnica je zahtevala odškodnino za ukradene stvari iz osebnega avtomobila, ki je bil zasežen in hranjen pri Policijski postaji. Republika Slovenija je priznala tožbeni zahtevki v višini 667,67 EUR, kar predstavlja vrednost ukradene avtoakustike.

V osmih zadevah je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava v skupnem znesku 38.871,82 EUR. Poravnave so bile sklenjene iz razlogov:

- tožeča stranka je bila nezakonito odstranjena iz Republike Slovenije (zahtevala je odškodnino za materialno in nematerialno škodo v višini 45.484,89 EUR, s poravnavo je sprejela 5.000,00 EUR);
- v petih zadevah, ker je Veterinarska uprava Republike Slovenije izdala odločbo, da tožeča stranka ni mogla oddajati mleka v obdobju od 22. novembra 2000 do 31. decembra 2000, ker naj bi vzorec vseboval kloranfenikol, so bili s sodno poravnavo rešeni zahtevki (zahtevali so odškodnino v skupni vrednosti 15.421,82 EUR, s poravnavo so prejeli 350,00 EUR manj od zahtevanih zneskov);
- tožnik je zahteval odškodnino za škodo, ki so mu jo povzročili policisti z zasegom 289 kosov opaža različnih dimenzij, katerega so odpeljali pred neko skladišče. Opažni elementi so bili uničeni zaradi slabega transporta in skladiščenja in so neuporabni (tožnik je zahteval znesek 4.642,00 EUR, s poravnavo je bilo plačano 2.800,00 EUR odškodnine).

V osmih zadevah so tožniki na podlagi izčrpnega odgovora na tožbo umaknili tožbe.

4. Izbris iz registra stalnih prebivalcev

Navedene zadeve prikazujemo predvsem zaradi pozornosti, ki jim jo namenjajo mediji. V obdobju poročanja smo prejeli tri nove tožbe v skupnem znesku 650.905,83 EUR, kar je za 11 tožb manj kot v predhodnem letu.

Tožniki zatrjujejo, da so zaradi izbrisa iz registra prebivalstva izgubili delo, in sicer eden pravico opravljati avtoprevozniško dejavnost, dvema pa je prenehalo delovno razmerje v gospodarski družbi.

V obravnavanem obdobju so sodišča pravnomočno odločila v treh zadevah. Vsi trije zahtevki v skupni vrednosti 358.479,75 EUR so bili zavrnjeni. V dveh primerih je sodišče tožbena zahtevka zavrnilo, ker sta bili zatrjevani terjatvi ob vložitvi tožbe že zastarani. V tretji zadevi pa je tožnik zatrjeval, da zaradi nezakonitega izbrisa iz registra prebivalstva ni pridobil delovnega dovoljenja in se v letu 1993 ni uspel zaposliti. Sodišče je sprejelo stališče, da je razlog za tožnikovo nezaposlitev dejstvo, da tožnik ni imel državljanstva Republike Slovenije, ker ni pravočasno oddal vloge za državljanstvo.

IV/1.3 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NAPAKE DRŽAVNEGA ORGANA

V obdobju poročanja smo prejeli 403 nove zadeve, kar je za 854 manj zadev kot v predhodnem letu. Skupna vrednost tožbenih zahtevkov znaša 117.878.362,10 EUR.

Med prejetimi zadevami prevladujejo tožbe zaradi škode, ki nastajajo zaradi povečanih imisij. Primerjava števila prejetih zadevnih tožb z letom 2007 kaže, da smo prejeli manjše število tožb, in sicer eno tožbo manj zaradi neupravičeno odrejenega pripora, pet tožb več zaradi škode po divjadi, šest tožb manj zaradi poškodb na delu, 836 tožb manj zaradi odstranitve imisij, šest tožb več zaradi izgubljenega dohodka iz naslova vrnjenega premoženja v denacionalizacijskem postopku, eno tožbo več za škode, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih cest v lasti Republike Slovenije, štiri tožbe več zaradi nedopustnosti izvršbe.

V zvezi z institutom nevarna stvar oziroma nevarna dejavnost, kot element po OZ za določanje škode pri delu, ne samo policistov, ampak tudi drugih državnih organov, se Republika Slovenija lahko reši odgovornosti, če dokaže, da izvira škoda iz vzroka, ki je bil zunaj stvari in katerega učinka ni bilo mogoče pričakovati, kakor tudi, če dokaže, da je škoda nastala izključno zaradi dejanja oškodovanca.

Iz pregleda v letu 2008 statistično zaključenih zadev pred sodišči iz naslova napake državnega organa ugotavljam, da so tožniki zoper Republiko Slovenijo v 189 zadevah, katerih skupna vrednost zahtevkov je znašala 67.789.581,20 EUR, tudi uspeli z majhnim delom zahtevkov (3,09 odstotka).

Med najpogostejše nove zahtevke sodijo:

1. Neupravičen odvzem prostosti

V obdobju poročanja smo prejeli 25 zadev v skupni vrednosti 1.227.781,63 EUR zaradi neupravičenega pripora.

Zaradi neupravičenega pripora in neupravičene obsodbe na zaporno kazen prejmejo odškodnino vsi tisti, ki jim je bila v kazenskih postopkih neutemeljeno odvzeta prostost (odrejen pripor), pa je bil potem kazenski postopek zaradi umika obtožnice ali nevlóžene obtožnice okrožnega državnega tožilca ustavljen, ali v kazenskem postopku ni bilo dokazano kaznivo dejanje tistega, ki so ga pripri, ali pa je neupravičeno prestajal (zaporno kazen), a je bil v postopku z izrednim pravnim sredstvom postopek ustavljen. Natančnejši pogoji so določeni v 538. in 542. členu Zakona o kazenskem postopku.

V letu 2008 smo zaključili 40 zadev, ki so primerna osnova za razmislek, kako še bolj individualizirati odškodnine zaradi neupravičeno odvzete prostosti. V zadevah, ko so tožniki s svojimi zahtevki delno uspeli, so primeri za novo prakso Državnega pravobranilstva, saj so sodišča opozorila na določene okoliščine, zaradi katerih so tožbeni zahtevki utemeljeni po temelju in zaradi katerih so bile posameznim tožnikom prisojene višje odškodnine.

V petih zadevah je sodišče zavrnilo tožbene zahtevke tožnikov v skupni vrednosti 46.579,52 EUR. Tožnik ni dokazal elementov odškodninske odgovornosti, v enem primeru pa je bil kazenski postopek ustavljen zaradi obdolženčeve smrti, zato obdolženec ni mogel pridobiti pravice do predmetne odškodnine. Posledično take pravice do odškodnine nimajo niti dediči oškodovanca.

V 22 zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 420.266,97 EUR od skupno 7.717.519,08 EUR. Po prisojeni odškodnini izstopa zadeva, v kateri so trije tožniki, tuji državljani, zahtevali odškodnino za škodo, ki so jo utrpeli, ker so bili neutemeljeno v priporu več kot deset mesecev. Zoper tožnike je bil uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja pranja denarja, tožniki pa so bili v kazenskem postopku pravnomočno oproščeni. Poleg odškodnine zaradi odvzema prostosti so tožniki uveljavljali odškodnino tudi za izgubljeni dobiček, eden od tožnikov pa tudi odškodnino za duševne bolečine, ker se je zdravil pri psihiatru zaradi duševnih bolečin in zmanjšanih življenjskih dejavnosti. Sodišče je vsem trem tožnikom iz naslova nepremoženjske in premoženjske škode prisodilo odškodnino v

skupnem znesku 278.368,22 EUR, pri čemer je zapisalo, da so bili tožniki pred priporom uspešni ljudje, da je pripor vplival na njihovo psihofizično stanje, o priporu prvo- in tretjetožnika so pisali časopisi v okolju, iz katerega izhajata, kar ju je poslovno onemogočilo. Drugotožnik ni več sposoben za delo zaradi trajne depresije. Visoko odškodnino je sodišče prisodilo tudi v primeru, ko je tožnik pred priporom užival znaten ugled, saj je bil znana javna oseba, zaradi pripora pa je imel sorazmerno hude zdravstvene posledice tako na telesnem kot na duševnem področju, zaradi česar je bil hospitaliziran. Sodišča so v več sodbah izrecno zapisala, da odreditev pripora zaradi ponovitvene nevarnosti ne izključuje odškodninske odgovornosti Republike Slovenije. Tako stališče je potrdilo tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije.

Prav tako bi opozoril na odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki je presoјalo, ali je pripor zoper oškodovanca trajal predolgo. V zvezi s tem je Ustavno sodišče ugotovilo, da bi moralo prvostopno sodišče samo odločiti, ali je po preteku skoraj dveh let od odreditve pripora še dopustno čakati na morebitno združitve postopka, ne da bi to hkrati pomenilo kršitev pritožnikove človekove pravice. Ustavno sodišče Republike Slovenije je ugotovilo, da je bil oškodovanec 61 dni neupravičeno priprt, kar je predstavljalo nedopustno protipravno ravnanje sodišča. Zaradi takega ravnanja sodišča je sodišče v odškodninski tožbi prisodilo oškodovancu višjo odškodnino.

V desetih zadevah je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava v skupnem znesku 66.318,00 EUR. V štirih primerih je bila poravnava sklenjena v okviru mediacijskega postopka, v dveh primerih je tožnik naknadno sklenil poravnavo za isti znesek, kot mu je bil ponujen v predhodnem postopku, v ostalih primerih pa je bila sklenjena poravnava glede na sodno prakso slovenskih sodišč.

2. Poškodba pri delu

Tožniki v 17 zadevah tožijo za škode, nastale pri delu, in zahtevajo plačilo v skupnem znesku 215.583,87 EUR.

Iz pregleda ugotavljam, da je največ zahtevkov zaradi poškodb pri delu na Ministrstvu za obrambo in MNZ. MNZ ima zavarovano odgovornost pri zavarovalnici in tako zaposleni pri MNZ hitreje pridejo do odškodnin, ki so utemeljene in nesporne, saj jim ni treba vlagati tožb.

V devetih zaključenih postopkih so sodišča zavrnila tožbene zahtevke v skupni vrednosti 142.021,51 EUR. V postopkih je bilo ugotovljeno, da izvajanje dejavnosti, pri katerih so se poškodovali tožniki, ne predstavlja nevarno stvar in ne gre za objektivno niti za krivdno odgovornost države.

V 11 zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 139.286,43 EUR od zahtevanih 263.949,65 EUR. V štirih zadevah je bila sklenjena poravnava na skupni znesek 20.783,73 EUR.

Glede prisojenih odškodnin izpostavljam dve zadevi, in sicer odškodnino za poškodbo po sovoјaku s puško. Tožnik je utrpel udarec v oko, predmet dokazovanja v postopku pa je bilo ugotavljanje okoliščin za prisojo višine odškodnine. V drugem

primeru pa si je tožnik zvil gleženj na desni nogi, medtem ko je ponoči opravljal delo kot policist pri varovanju južne zelene meje. Sodišče je ugotovilo protipravno ravnanje Republike Slovenije, ker je ministristvo pustilo tožnika samega varovati zeleno mejo v nočnem času, baterijske svetilke pa tudi niso dajale najboljše svetlobe, zaradi česar je bila vidljivost v dežju zelo slaba.

V okviru poškodb na delu pa obravnavamo tudi odškodninske zahtevke tožnikov, ki zaradi izpostavljenosti azbestnemu prahu v času zaposlitve zbolijo za različnimi boleznimi.

V skladu s takrat veljavnim 12. členom Zakona o prepovedi proizvodnje in prometa z azbestnimi izdelki ter o zagotovitvi sredstev za prestrukturiranje azbestne proizvodnje v neazbestno (Uradni list RS, št. 35/05) je Republika Slovenija subsidiarno prevzela obveznosti, ki bodo nastale z izplačilom odškodnin, ki so jih delavci, oboleli za poklicno boleznijo zaradi izpostavljenosti azbestnemu prahu, uveljavljali na način, kot je določen z navedenim zakonom. Navedeni zakon je prenehal veljati 12. aprila 2006, ko je začel veljati Zakon o odpravljanju posledic dela z azbestom (Uradni list RS, št. 38/06), ki v prehodnih določbah določa, da se v postopkih uveljavljanja pravice do pokojnine pod ugodnejšimi pogoji in postopkih sporazumevanja za priznanja odškodnine, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona uporabljajo predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona.

V teh postopkih Republika Slovenija največkrat nastopa kot stranski intervenient na strani tožene stranke (tožene gospodarske družbe), v nekaj primerih pa je bila tožba vložena tudi zoper Republiko Slovenijo kot solidarnega dolžnika.

Zunanji oddelek v Mariboru izrecno opozarja na zadevo, ko tožbeni zahtevk gradi odgovornost Republike Slovenije na podlagi prej navedenega zakona. Sodišče je sledilo tožbenemu zahtevku in zavezalo tako Republiko Slovenijo kot gospodarsko službo Swaty, d. d., k solidarni odgovornosti za plačilo odškodnine. Vrhovno sodišče je v razlogih svoje odločitve glede solidarne odgovornosti Republike Slovenije navedlo: »Pravno pravilo 12. člena ZPPAI, ki določa subsidiaren prevzem odškodninske obveznosti s strani Republike Slovenije, določa njeno zakonito subsidiarno poročstvo in ne pomeni, da je obveznost subsidiarnega prevzemnika obveznosti utemeljena šele v primeru, ko glavni dolžnik ne bi bil sposoben plačati odškodnine. Po presoji revizijskega sodišča za odgovornost Republike Slovenije zadostuje dejstvo, da je tožnik že pred vložitvijo tožbe neuspešno zahteval sporazumno poravnano s prvotoženko, torej gospodarsko družbo, oziroma dejstvo, da je tožnik proti prvi toženki vložil tožbo, s katero je zahteval plačilo nepremoženjske škode.« Po oceni Vrhovnega sodišča nerazumljiva trditev revizije, da bi odgovornost RS lahko nastopila šele v primeru, ko bi bilo plačilo odškodnine neuspešno uveljavljeno od prve toženke. Že iz samega neuspešnega sporazumnega reševanja zadeve in vložitve tožbe proti gospodarski družbi namreč izhaja, da je tožnik od gospodarske družbe neuspešno uveljavljal plačilo odškodnine. Gospodarska družba, ki je glavna dolžnica v roku, ki je bil določen s pisno zahtevo (tožbo), svoje obveznosti ni izpolnila. Od tega trenutka dalje je nastopila odgovornost Republike Slovenije in je imel zato upnik, torej tožeča stranka, na izbiro tožiti samo glavnega dolžnika ali samo poroka ali pa oba. V tem primeru seveda kot solidarna dolžnika.

Zunanji oddelek v Novi Gorici pa opozarja na primer odločitve pritožbenega sodišča, ki ni dopustilo Republiki Sloveniji, da priglasi v pravnem postopku stransko intervencijo. Tožničn zahtevek je glede na spisovne podatke temeljil na splošnih pravilih o odgovornosti za škodo in se na verificirano poklicno bolezen sploh ni skliceval. Zato Republike Slovenije ne more bremeniti subsidiarna odgovornost za zatrjevano škodo, ki je predmet pravde, in zato Republika Slovenija v tej pravdi nima pravnega interesa, da zmaga tožena stranka, in se v predmetni zadevi zato stranska intervencija Republike Slovenije ne dopusti.

3. Odškodnine zaradi imisij

Prejeli smo 305 novih zadev v skupni vrednosti 4.426.263,31 EUR; 302 zadevi se nanašata na škodo, v glavnem nepremoženjsko, zaradi imisij (onesnaženosti zraka zaradi izpušnih plinov, vibracij in hrupa) kot posledice povečanega prometa tovornih vozil na državni cesti G1-3 od Spodnje Ščavnice do Dolge vasi, ki jih obravnava zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Murski Soboti, in na nadaljevanju cestne trase od Spodnje Ščavnice do Maribora, ki jih obravnava zunanji oddelek v Mariboru.

Ena tožba v vrednosti 18.000,00 EUR se nanaša na imisije v zvezi z železniškim prometom.

Tožbe iz naslova onesnaženosti zraka zaradi izpušnih plinov, vibracij in hrupa so bile vložene že tudi v letu 2006 in 2007. Na dan 31. decembra 2008 je bilo nerešenih še 390 zadev v skupni vrednosti več kakor 14,8 milijona EUR.

V začetnih postopkih je Republika Slovenija ugovarjala tožbenim zahtevkom, ker po predloženih dokazih ni bila izkazana odškodninska odgovornost države. Ugovarjali smo triletno zastaranje (tožniki vtožujejo odškodnino za nazaj za pet let) in pretirano višino vtoževanih zahtevkov. Zaradi ekonomičnosti smo predlagali izdajo vmesne sodbe in izvedbo vzorčnega postopka s prednostnim reševanjem ene zadeve za območje enega naselja. Ugovorom in predlogom Republike Slovenije sodišče ni sledilo, je pa na prvih obravnavah združevalo zadeve po družinah oziroma stanovalcih posameznih stanovanjskih stavb. Okrajno sodišče v Gornji Radgoni je zelo hitro razpisalo obravnave, na katerih je določilo izvedenca zaradi ugotovitve čezmernih imisij (Zavod za zdravstveno varstvo Maribor – Inštitut za varstvo okolja). Zaradi preverjanja izvedenskega mnenja, saj gre za visoke odškodninske zahtevke, smo predlagali postavitev drugega izvedenca, vendar sodišče doslej ni sledilo temu predlogu.

V letu 2008 med pravnomočno zaključenimi zadevami zoper Republiko Slovenijo ni bil zavrnjen noben tožbeni zahtevek. So pa tožniki v 12 zadevah s tožbenimi zahtevki uspeli v skupni vrednosti 220.235,82 EUR od skupno 324.142,36 EUR, v eni zadevi pa je bila sklenjena poravnava v vrednosti 16.691,70 EUR od zahtevanih 20.864,63 EUR.

Poleg navedenih sodb sta pomembni še dve sodbi iz letošnjega leta. Vrhovno sodišče Republike Slovenije je s sodbo opr. št. II Ips 170/2009 z dne 26. marca 2009 v pravnih zadevi tožeče stranke Leopoldina Fridau zavrnilo revizijo Republike Slovenije. Sodišče prve stopnje je tožnici prisodilo 4.000,00 EUR odškodnine za

pretrpljene duševne bolečine zaradi kršitve osebnostne pravice do zdravega življenjskega okolja. Pri odmeri je upoštevalo, da je tožnica upokojenka, njena hiša pa je oddaljena od roba ceste G1-3 dva metra. Sodišče druge stopnje je prisojeno odškodnino zvišalo na 7.000,00 EUR, Vrhovno sodišče pa je potrdilo drugostopenjsko odločitev. V predmetni zadevi je sodišče priznalo tožnici odškodnino za obdobje štirih let in desetih mesecev.

Vrhovno sodišče v sodbi navaja, da tožnico upravičujeta do zadoščenja v znesku, ki ji ga je prisodilo drugostopenjsko sodišče, okolščini, da stoji njena hiša tik ob cesti, po kateri poteka moteči promet, povzročajoč hrup, ki je presegal normalne meje, in da se tožnica kot upokojenka v glavnem zadržuje doma; okolščini sta bili pravilno ovrednoteni. S pomočjo izvedenca pa je sodišče ugotovilo, da je bil porast hrupa na cesti G1-3 v letih od 2003 do 2006 izjemno velik, da je bil hrup pred petimi leti za polovico manjši kakor pred letom ali dvema, da so prekoračene v podzakonskih aktih določene kritične obremenitve vrednosti in da gre za najhrupnejše odseke cest v tej kategoriji v Republiki Sloveniji v nočnem času. Ugotovitve izvedenca so sodišču omogočile materialnopravno pravilno presojo, da hrup presega običajne meje, da gre za tak obseg motenj, da ga lahko štejemo za škodo, ki je tožnici ni treba tolerirati, in da ne gre za normalne, običajne meje v tem okolju, ki bi trajale dalj časa.

Višje sodišče v Mariboru pa je s sodbo opr. št. I Cp 1887/08 z dne 14. januarja 2009 tožeči stranki Sakovič prisodilo odškodnino v višini 8.000,00 EUR. Sodišče je upoštevalo, da je hiša oddaljena 2 metra od roba cestišča in da gre za upokojenca, osebi, ki ima stalno zaposlitev, pa je prisodilo 6.800,00 EUR.

Zaradi izredno velikega števila tovrstnih odškodninskih zahtevkov in tožb, ki jih imamo v delu, je treba sprejeti dejavnosti za sklepanje sodnih in zunajsodnih poravnav, da bi se na ta način zmanjšalo število zadev, ki obremenjujejo tako sodišča kot tudi Državno pravobranilstvo. Znani so standardi za določanje odškodnin. Znani so podatki o statusu tožnikov, obstajajo katastrski podatki o oddaljenosti stanovanjskih objektov od roba ceste, obstajajo izračuni o prekoračitvah običajnih in kritičnih vrednosti. Iz teh izračunov je razvidno, da je prekoračitev v bistvu skoraj enaka pri razdalji desetih metrov od roba ceste kakor pri razdalji od enega do dveh metrov od roba ceste in da so prekoračitve odvisne od več dejavnikov, navedenih v izvedenskem mnenju. Poleg tega je že Vrhovno sodišče Republike Slovenije v tožbah zaradi imisij zaradi povečanega prometa tovornih vozil s Cankarjeve ulice v Murski Soboti, kot sem navedel že v poročilu za leto 2007, prisojalo odškodnino, upošteva oddaljenost stanovanjskih hiš od ceste (2–25 metrov) ter čas bivanja na domu in čas odsotnosti z doma zaradi dela, študija ali iz drugih razlogov.

Sklepanja poravnav so se v letošnjem letu že lotili Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za promet in Državno pravobranilstvo. Vlada Republike Slovenije je že odobrila sklenitev sodnih poravnav v 37 zadevah v skupni vrednosti 223.852,00 EUR z zakonitimi zamudnimi obrestmi in plačilom pravnih stroškov.

V štirih zadevah je bila tožba umaknjena.

Poleg obravnavanih zadev je sodišče v dveh zadevah zavrnilo tožbena zahtevka, ki pa se ne nanašata na zgoraj navedeno glavno cesto. V spremembo tožbe, ki se nanaša na imisije, izhajajoče iz kamnoloma, Republika Slovenija ni privolila, zato je

bila tožba zavrnjena. V drugi zadevi pa se je obravnavalo vprašanje izvrševanja občinskega odloka, ki ne sodi v sodno pristojnost, ampak v upravno.

4. Poškodba med služenjem vojaškega roka

V letu 2008 odškodninskih tožb zaradi poškodb med služenjem vojaškega roka nismo prejeli, smo pa prejeli tri zahtevke v predhodnem postopku. Ker pa je bilo v istem letu statistično zaključenih precej zadev (34), tožniki pa so v mnogih zadevah uspeli z zahtevkom glede odgovornosti Republike Slovenije, je tovrstne zadeve smiselno prikazati v poročilu.

V osmih pravnomočno zaključenih postopkih so sodišča zavrnila tožbene zahtevke v skupni vrednosti 118.381,09 EUR. V postopkih je bilo ugotovljeno, da izvajanje dejavnosti, pri katerih so se poškodovali tožniki, ne predstavlja nevarne stvari, in ne gre za objektivno niti krivdno odgovornost države. Tako je sodišče ugotovilo, da poznejše poslabšanje sluha, kot je bilo ob sojenju, ni v vzročni zvezi s poškodbo, ki jo je tožnik utrpel med služenjem vojaškega roka. Objektivna odgovornost ni podana, ker ni mogoče sprejeti stališča, da so vojaške dejavnosti, kot sta telovadba in kopanje zaklonilnikov, ki so se izvajale v okviru vojaškega usposabljanja, nevarne. Izvajanje vaj v težkih vremenskih razmerah in na spolzkem terenu ni nevarna dejavnost. Tožena stranka ni objektivno in tudi ne krivdno odgovorna za poškodbo tožnikovega kolena, ki jo je utrpel kot vojak v vojašnici pri jutranjem teku. Tek je potekal na ravnem asfaltiranem terenu, ob primerni organizaciji (drug ob drugem sta tekla po dva vojaka) in v primerni športni opremi.

V eni zadevi je tožnik v celoti uspel s tožbenim zahtevkom v znesku 10.866,71 EUR. V 22 zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 229.719,49 EUR od zahtevanih 445.994,05 EUR.

Sodišče je ugotovilo odgovornost Republike Slovenije v naslednjih primerih:

- tožnik je moral na poveljnikov ukaz dvigniti železen pokrov v velikosti 2 x 1 m. Da bi ga lažje dvignil, je stopil naprej in padel v jamo, pokrov pa mu je padel na desno roko in ga hudo poškodoval. Odpiranje pokrova, velikega 2 x 2,5 m, ki ga je tožnik moral izvesti sam na ukaz starešine, je objektivno nevarno dejanje;
- med vzdrževanjem okolice je vzdrževalec tožnika z motorno žago porezal po levi roki. Odškodninska odgovornost Republike Slovenije je podana, ker je bil tožnik na obveznem služenju vojaškega roka in so ga nadrejeni napotili na čistilno akcijo po neurju;
- sodišče je prisodilo odškodnino za nepremoženjsko škodo, ker je moral tožnik izvajati vaje borilnih veščin na zahtevo nadrejenega, čeravno tožnik vaje ni poznal;
- sodišče je prisodilo tožniku odškodnino zaradi izgube sluha. Ugotovilo je objektivno odgovornost Republike Slovenije. Pri uporabi različnih vrst strelnega orožja gre za večjo nevarnost, ker okvari sluh. Tožnik si je zaščitne čepke pravilno vstavil v ušesa, zato niso ugotovili morebitnega soprispevka tožnika k nastali škodi;
- Republika Slovenija je odgovorna za škodo, ki je tožniku kot vojaškemu obvezniku nastala pri obveznem izpolnjevanju obveznosti, ki je nevarna

- dejavnost. Do poškodbe je prišlo, ker je tožnik napačno zavzel zaklon; legel je namreč poleg skale, od katere se je tulec odbil v njegovo oko;
- Republika Slovenija je odgovorna po objektivnem načelu, ker je šlo za večjo škodno nevarnost. Usposabljanje je namreč potekalo na strmem skalnatem terenu, vojaki so bili v vojaški opremi in so morali do določenega časa priteči na določeno mesto. Med tekom je tožnik padel in si poškodoval nogo;
  - tožnik je pri sestopu s tanka padel in se mu je leva noga zagozdila za tankovo kupolo. Sodišče je ugotovilo 30-odstotno soodgovornost Republike Slovenije, saj bi se Ministrstvo za obrambo kot vojaška ustanova z ustreznimi službami moralo zavedati in tudi pričakovati, da celodnevne terenske vojaške vaje, pri katerih je tožnik celo ves dan sedel v tanku, ne da bi imel možnost zapustiti ga, povzročajo nadpovprečno telesno utrujenost, zaradi česar bi vojakom morali omogočiti odmor. Blaten moker tank v vremenskih razmerah s temperaturo blizu nič stopinj Celzija, ko tank postane tudi spolzek, predstavlja nevarnost, še posebej pri sestopu iz njega, ko je treba premagati višinsko razliko 2,30 metra;
  - pri izvajanju vaje »reševanje ranjenca z bojišča« si je tožnik med prenašanjem vojaka v ležečem položaju poškodoval meniskus kolena leve noge. Po stališču sodišča je konkretna vaja pomenila dejavnost, iz katere je izvirala večja škodna nevarnost za udeležence;
  - tožnik se je poškodoval, ko ga je zaradi neprimerne vožnje višjega vodnika premetavalo po kamionu. Odgovornost Republike Slovenije je podana, ker je višji vodnik, zato da bi discipliniral vojake, naglo speljal vozilo in nato zavrl, čeprav je bil teren raven in brez ovir. Tožnik ni imel možnosti, da bi se zavaroval pred tako vožnjo;
  - tožnik se je poškodoval pri kondicijskem treningu košarke. Dežurni poveljnik vojakov ni predhodno seznanil s pravili igre, pa tudi igre ni ustrezno nadziral, čeprav je bila to njegova dolžnost. Dopustil je, da se je igra izvajala na nedovoljen način, in zaradi grobe igre je prišlo do poškodbe tožnika, ki jo je povzročil njegov sovojak. Podana je krivdna odgovornost dežurnega poveljnika, ker bi moral v konkretnih okoliščinah ravnati z večjo skrbnostjo, kot to velja za povprečnega človeka, in bi se v danih okoliščinah moral zavedati svoje opustitve;
  - organ Ministrstva za obrambo je ravnal protipravno, ker je tožniku podaljšal stražarsko službo, čeprav zato ni bilo nikakršnih razlogov. Tožnik je pri obhodu straže zaradi preutrujenosti padel na poledenem cestišču in se poškodoval;
  - tožnik se je poškodoval pri obveznem pouku samoobrambe, ko je služil vojaški rok kot pomožni policist. S sovojakom sta bila v paru in sta izvajala vajo ključ na komolec s podiranjem na tla in oklepanjem na hrbtu. Sodišče je ugotovilo, da je podana krivdna odgovornost Republike Slovenije, ker inštruktorja v času škodnega dogodka ni bilo v telovadnici in ker je bil v času obveznih ur usposabljanja pasiven in je tečajnikom slabo pokazal vaje;
  - tožnika je ponoči na hodniku vojašnice udaril vojak po obrazu tako močno, da mu je povzročil hude telesne poškodbe. Republika Slovenija je odškodninsko odgovorna za nastali dogodek, ker je opustila dolžno skrbnost nad vojaki, ki opravljajo vojaško dolžnost, in bi morala skrbeti za to, da do škodnega dogodka ne bi prišlo;
  - Republika Slovenija je odgovorna po načelu krivdne odgovornosti, ker je tožnik pri vojaškem usposabljanju padel v zaklonilnik in se pri tem poškodoval;
  - na temelju krivdne odgovornosti je bila priznana odškodnina, ker si je tožnik pri izvajanju borilnih veščin poškodoval koleno. Vojaki niso bili primerno opremljeni, niso bili ogreti, vadili so prvič in brez ustrezne demonstracije;

- tožnik si je med izvajanjem vaje na prečnih drogovih "tarzanki" izpahnil desno ramo. Izvajanje vaj na tarzanki ne predstavlja nevarne dejavnosti, temveč gre za krivdno odgovornost tožene stranke. Tožnik je opozoril nadrejene, da te vaje ni sposoben varno opraviti, saj je bil nekaj dni prej oproščen nošenja puške zaradi bolečin v ramenu;
- tožniki so zahtevali odškodnino zaradi smrti sina, ki je umrl pri obveznem usposabljanju – plavanju v bazenu. Po mnenju tožnikov je bila odgovornost države v tem, ker so vojaki odšli na plavanje neposredno po zaužitju težko prebavljive hrane in je pri enem od njih prišlo do smrti zaradi zapore zgornjih dihalnih poti z bolusom še neprebavljene hrane. Republika Slovenija je odškodninsko odgovorna po pravilih o krivdni odgovornosti, ker vojak nima nobenega vpliva na vnaprej odrejeno vrsto in metodo usposabljanja;
- v eni zadevi je bila sklenjena poravnava. Tožnik se je poškodoval kot vojak v prometni nesreči. Ker je Ministrstvo za obrambo imelo zavarovano odgovornost, je plačala odškodnino zavarovalnica po sodni poravnavi v višini 14.621,93 EUR od vtoževanih 62.593,89 EUR.

5. Odškodnina po drugem odstavku 72. člena Zakona o denacionalizaciji

Tožniki zahtevajo odškodnino za vrnjene predmete v denacionalizacijskem postopku. Gre za travnike, pašnike, njive, gozdove in stavbe, ki jih denacionalizacijski upravičenci niso mogli uporabljati do njihove vrnitve. Tako od Republike Slovenije zahtevajo odškodnino, ki predstavlja uporabnino oziroma nadomestilo zaradi nemožnosti uporabe. Ugotavljam, da pri uveljavljanju teh zahtevkov Republika Slovenija ni pasivno legitimirana za odplačilo odškodninskega zahtevka (drugi odstavek 72. člena ZDen-a), kjer je za te zahtevke denacionalizacijski zavezanec Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, ki je zavezanec za vrnitev nepremičnin v naravi. Republika Slovenija je namreč na Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije prenesla vsa pooblastila glede gospodarjenja in upravljanja in so tudi sredstva, ki jih je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov tako pridobil, njegov dohodek.

V vseh primerih, ki so bili rešeni v letu 2008 z umikom tožb zoper Republiko Slovenijo, so tožniki napačno tožili poleg Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov še Republiko Slovenijo. V letu 2008 so sicer tožniki vložili 13 tožb, v katerih zahtevajo plačilo odškodnine v skupnem znesku 107.727.062,52 EUR.

Pregled desetih statistično zaključenih zadev je pokazal, da so tožniki po prejemu odgovora na tožbo v devetih zadevah umaknili tožbo, kar je posledica zgoraj navedenega stališča. V eni zadevi je tožnik delno uspel s tožbenim zahtevkom v znesku 263.139,13 EUR. Tožbeni zahtevek je bil zavrnjen samo za 44,22 EUR. Tožeča stranka je zahtevala odškodnino v višini najemnine za poslovne prostore za celotno zgradbo in tudi za kletne prostore. Višino zahtevka je bilo treba preveriti glede na pravilnik o najemninah v občini. Izvedenec je moral izračunati višino najemnine, pri izračunu pa je moral upoštevati oziroma odšteti stroške tekočega vzdrževanja, obratovalne stroške in davke.

6. Odškodninski zahtevki za škode zaradi slabo vzdrževanih cest

V obdobju poročanja smo prejeli v delo 15 novih tožb za škode, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih cest v lasti Republike Slovenije. Oškodovanci tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 2.068.302,47 EUR.

Pregled 16 statistično zaključenih zadev je pokazal, da so sodišča v petih pravnomočno zaključenih postopkih zavrnila tožbene zahtevke v skupni vrednosti 66.356,08 EUR. Z izvedencem je bilo ugotovljeno, da je do nesreče prišlo zaradi prevelike hitrosti motorista, in zato je bil tožbeni zahtevek zavrjen. V primeru ravnanja Direkcije za ceste je sodišče ugotovilo, da je šlo za opravljanje splošno koristne dejavnosti, za katero je dal dovoljenje pristojni organ. Ker ne gre za škodo, ki presega običajne meje, niti za vzročno zvezo med ravnanjem tožene stranke in ugotovljeno škodo, niso bile izpolnjene predpostavke za odškodninsko odgovornost.

V petih zadevah so tožniki v celoti uspeli s tožbenim zahtevkom v skupnem znesku 4.810,04 EUR. V eni zadevi je sodišče delno ugodilo tožbenemu zahtevku v vrednosti 4.339,84 EUR od zahtevanih 9.180,44 EUR. V treh zadevah so bile sklenjene poravnave za plačilo 5.536,37 EUR. Tožba je bila umaknjena v dveh zadevah, od tega v eni po predhodni sklenitvi zunajsodne poravnave v znesku 858,25 EUR.

Republika Slovenija je bila spoznana za odgovorno za škodo, ker je do prometne nesreče na magistralni cesti prišlo zaradi pomanjkanja opozorila za spolzko cesto, podlaga na cesti pa ni omogočala zadostne oprijemljivosti cestišča. V štirih zadevah je prišlo do poškodovanja osebnega avtomobila zaradi kamenja, ki je padel na avto. Sodišče je ugotovilo, da Direkcija Republike Slovenije za ceste ni poskrbela za cestno brežino.

7. Nedopustnost izvršbe

Tožniki v tožbah zahtevajo, da sodišče razsodi, da je izvršba, ki je bila dovoljena v izvršilnem postopku pri okrajnem sodišču na nepremičninah, zoper dolžnika nedopustna. Tožniki v največ primerih navajajo lastninsko pravico do določene višine idealnega deleža ali celo do celotnega objekta, ki je predmet izvršbe. V letu 2008 smo prejeli v delo 13 novih tožb v skupni vrednosti 154.738,30 EUR, pri čemer ugotavljam, da v večini zadev tožbeni zahtevek ni ovrednoten.

V obdobju poročanja je bilo statistično zaključenih 11 zadev. Sodišča so v petih primerih zavrnila tožbeni zahtevek v skupni vrednosti 115.593,02 EUR. V treh primerih je bila tožba po izdelanem odgovoru na tožbo umaknjena.

Izpostavljam tožbo tožnika zoper toženo stranko Ministrstvo za finance, Davčno upravo Republike Slovenije, Davčni urad Ljubljana, zaradi nedopustnosti zavarovanja terjatve upnika za zastavno pravico na nepremičnini. Tožeča stranka je navajala, da je za nepremičnino stanovanje z dolžnico tožene stranke sklenila kupoprodajno pogodbo, na podlagi katere je pridobila lastninsko pravico. Toženi stranki očita, da ni bila dobroverna glede lastništva nepremičnine, ker je tožeči stranki obračunala davek na promet nepremičnine in ji v letu 2002 in 2003 odmerila nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča. Sodišče je navedlo, da tožeča stranka

s sklenitvijo prodajne pogodbe še ni pridobila lastninske pravice, temveč jo je pridobila z vložitvijo zemljiškoknjižnega predloga, ki je bil pozneje tudi izvršen. Pri tem je tožena stranka že dosegla zavarovanje svoje terjatve. Načelo zaupanja v zemljiško knjigo zadeva zlasti položaje, ko je prišlo do zunajknjižnih pridobitev prenehanja ali omejitev knjižnih pravic. Tožnik zunajknjižne pravice v trenutku odločanja o predlogu za zavarovanje tožene stranke še ni pridobil. Glede dobrovernosti in nedobrovernosti tožene stranke je sodišče navedlo, da je pridobitelj pravice, ki se je zanesel na zemljiško knjigo, v slabi veri le, če zaradi svoje hude malomarnosti ni vedel za obstoj zunajknjižne pravice. Prestroga je zahteva, da bi tožena stranka bila dolžna pregledovati računalniške evidence drugega državnega organa.

Tožniki so s svojimi zahtevki uspeli v treh zadevah. Pomembna je odločitev sodišča, ko je razsodilo, da je izvršba za sporno nepremičnino nedopustna, ker sta si zakonca razdelila skupno premoženje s sporazumom, overjenim pred notarjem. Zakonca lahko kadar koli zahtevata razdelitev premoženja, pridobljenega v trajanju zakonske zveze, pri tem pa ni potrebno stanje v zemljiški knjigi, na katero se je skliceval upnik. Ni nepomemben podatek, da se je izvršilni postopek začel po sklenjenem sporazumu o delitvi skupnega premoženja.

8. Odškodnina za zaseženo oziroma zaplenjeno premoženje

V letu 2008 smo prejeli v delo šest novih tožb v skupni vrednosti 1.882.155,23 EUR. V istem obdobju je bilo statistično zaključenih 13 zadev. Sodišča so zavrnila tožbene zahtevke v osmih zadevah v skupni vrednosti 6.407.054,26 EUR. Po prejemu odgovora na tožbo so tožniki umaknili tožbo v treh zadevah.

Zahtevki so bili zavrnjeni, ker tožnik ni dokazal, da je bil zaradi zaplembe premoženja dejansko prikrajšan za vtoževani znesek, ker plačilo v obveznicah zajema odškodnino tako za odvzeto zemljišče kot za nemožnost uporabe. V eni zadevi je bila tožba zavržena, ker agrarna skupnost ne more biti pravdna stranka.

Tožniki so uspeli delno s tožbenim zahtevkom le v eni zadevi. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo 14.659,48 EUR od zahtevanih 18.778,17 EUR. Tožnik je dokazal, da je za vse dele zaseženega vozila, ki jih je uvozil in iz katerih je avto nato sestavil, plačal carino. Sestavljeni avto je bil dejansko drug avto in ne tisti, ki je bil ukraden, zato ga naši organi ne bi smeli vrniti tistemu, ki je prijavil tatvino v Italiji, ampak tožniku. S tem so oškodovali tožnika za vrednost avta.

IV/1.4 DRUGE ODŠKODNINE

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo v delo tudi odškodninske tožbe, ki niso zajete v predhodnih točkah. Ker oškodovanci tudi v teh odškodninah vtožujejo izredno visoke zneske, je primerno, da so zadeve prikazane posebej.

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo v delo 50 novih tožb.

Med najpogostejše nove zahteve sodijo:

- gospodarska družba zahteva plačilo 8.287.576,51 EUR. Znesek predstavlja škodo zaradi dejavnosti učbeniških skladov v letih 2002 do 2006. Ministrstvo za šolstvo in šport ter šole kot ustanoviteljice učbeniških skladov z gospodarsko družbo kot nosilko avtorskih pravic niso sklenile pogodbo o prenosu materialnih avtorskih pravic iz naslova dajanja učbenikov v najem;
- gospodarska družba zahteva plačilo 3.674.773,89 EUR zaradi neizpolnitve pogodbenih obveznosti;
- tožeča stranka je vložila tožbo, s katero zahteva, da DARS odstrani avtocesto s parcel, ki so vknjižene kot last tožnika, in mu kot lastniku omogoči mirno in nemoteno uporabo parcel, obenem pa je DARS dolžen plačati odškodnino 10.152.827,00 EUR za vsakih pet let nemožnosti uporabe nepremičnin;
- gospodarska družba zahteva plačilo 8.958.009,78 EUR, nanaša pa se na izločitev poslovnih deležev, do katerih je upravičena iz naslova privatizacije Slovenskih železarn;
- gospodarska družba je zatrjevala, da je sodelovala pri načrtovanju in postavitvi telekomunikacijske opreme za železniško progo, katere naročnik je bila Republika Slovenija. Ker je tožeča stranka delovala kot podizvajalec, iz določenih plačil pa je bila izključena, terja plačilo neposredno od naročnika – Republike Slovenije.

V letu 2008 je bilo statistično zaključenih 38 zadev, v katerih so tožniki z odškodninskimi zahtevki uspeli v manjšem delu (6,69 odstotka). Sodišče je tožbene zahteve zavrnilo v 22 primerih, saj tožniki niso uspeli dokazati odškodninske odgovornosti države, v eni zadevi pa se je tožnik na prvem naroku za glavno obravnavo odpovedal tožbenemu zahtevku zoper Republiko Slovenijo.

Izpostavljam dva primera, v katerih je sodišče zavrnilo tožbi. V prvem primeru gre za tožbo tožnice, ki uveljavlja odškodnino na pravni podlagi določil Zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (v nadaljevanju: ZOZKD) in odgovornosti Republike Slovenije po splošnih določilih civilnega prava. Pritožbeno sodišče, ki je obravnavalo pritožbo tožeče stranke zoper zavrnilno sodbo sodišča prve stopnje, je opozorilo, da je za odločanje o odškodnini po tem zakonu pristojna komisija pri Ministrstvu za pravosodje, ki jo imenuje Vlada Republike Slovenije. Odločanje o odškodnini, temelječi na tem zakonu, ne sodi v sodno pristojnost, zato bi moralo sodišče prve stopnje zahtevk, temelječ na tem zakonu zavreči. V zvezi z delom tožbenega zahtevka na podlagi Obligacijskega zakonika pa sodišče opozarja, da tožeča stranka kljub pozivu sodišča na glavni obravnavi ni pojasnila dokaznih predlogov, ki jih je predlagala, zaradi česar prvostopno sodišče dokazov ni moglo izvesti. Tožnica tako ni dokazala vseh elementov odškodninske odgovornosti (škodo, nedopustno ravnanje, vzročno zvezo in odgovornost) tožene stranke.

V drugem primeru pa sta tožeči stranki zahtevali povrnitev vlaganj v objekt in izplačilo odškodnine za izgubljeni zaslužek. Sodišče je pozvalo tožečo stranko, da popravi trditveno podlago, in ji določilo rok. Tožeči stranki se na poziv sodišča nista odzvali in tožbene podlage nista dopolnili. Ker je bila tožba nesklepčna, jo je sodišče zavrnilo.

V štirih primerih so tožniki po izčrpnem odgovoru Republike Slovenije umaknili tožbeni zahtevek, v dveh primerih pa je bila tožba umaknjena po naknadni izpolnitvi obveznosti. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo odškodnine v štirih zadevah, in sicer v celoti v eni zadevi v znesku 5.394,90 EUR ter v treh zadevah na delno plačilo v skupnem znesku 37.077,42 EUR. Sodišče je priznalo tožeči stranki odškodnino v znesku 1.874,62 EUR za 655 m² zemljišča, ki je tožniku bilo odvzeto s pogodbo, ki nadomešča razlastitev. Sodišče je priznalo odškodnino tožniku, ki je bil v času škodnega dogodka častnik v jugoslovanski ljudski armadi. Razlogi za tako odločitev so v dejstvu, da je škoda nastala na ozemlju Republike Slovenije, za katero je do osamosvojitve odgovarjal nekdanja SFRJ. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo odškodnine za škodo, ki jo je tožnik utrpel kot smučar, ko je pri prehodu naletel na nesteptani sneg. Za škodo je objektivno odgovorna Republika Slovenija, saj je v času nastanka škodnega dogodka opravljala nevarno dejavnost kot lastnica in upravljavka smučišča. Tožeči stranki je sodišče prisodilo 40-odstotno soodgovornost, ker je smučal z neprilagojeno hitrostjo.

IV/1.5 DELOVNI IN SOCIALNI SPORI

V okviru pravnih zadev tudi letos posebej prikazujem zadeve, nanašajoče na spore, ki jih rešujejo delovna in socialna sodišča. V delo smo prejeli 3969 novih zadev (indeks 784). Na tako povečanje je vplivalo predvsem 3278 zadev, v katerih je Republika Slovenija sodelovala kot stranski intervenient na strani toženih osnovnih šol.

Tudi v letošnjem poročilu ugotavljam, da številni tožniki niso bili zadovoljni z odločbami svojega delodajalca in da odgovorni v državnih organih niso pokazali dovolj pripravljenosti slediti sodni praksi ter v vnaprej izgubljeni zadevi, še pred vložitvijo tožbe, urediti sporno razmerje.

a. Delovni spori

- Tožbe zaradi izplačila razlik v plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v individualnem delovnem sporu tožeče stranke, opr.št. VIII Ips 332/07 – učitelja na osnovni šoli proti toženi stranki – Osnovni šoli Valentina Vodnika, zaradi izplačila razlike v plači, kot neutemeljeno zavrnilo revizijo tožene stranke in v obrazložitvi sodbe zagovarjalo stališče, da je za tožnika kot učitelja, ki je bil pri toženi stranki zaposlen že pred uveljavitvijo Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju: ZOFVI), ki je začel veljati 15. marca 1996, in je tudi po uveljavitvi tega zakona svoje delo kljub neustrezni stopnji strokovne izobrazbe lahko opravljal še naprej (glede na določbo 146. člena ZOFVI, ki med drugim določa, da učitelji v osnovnih šolah lahko opravljajo vzgojno-

izobraževalno delo tudi po uveljavitvi tega zakona, če so pred tem izpolnjevali z zakonom določene pogoje za opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela; v 94. členu ZOFVI je bilo namreč na novo določeno, da morajo strokovni delavci – učitelji v javni osnovni šoli imeti visokošolsko izobrazbo ustrezne smeri in pedagoško izobrazbo, 146. člen pa tem delavcem ni priznal izpolnjevanja pogojev za vzgojno-izobraževalno delo, ampak je že zaposlenim samo spregledal pogoj izobrazbe), za izračun plače treba uporabiti določbo 14. člena Zakona o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih (v nadaljevanju: ZPDJVZ) namesto 5.a člena navedenega zakona. Uporaba tega člena po mnenju revizijskega sodišča ne bi bila v skladu z zakonskimi določbami, ker navedeni člen ureja samo alternativno določanje plač v primeru, če je za isto delo zakonsko predpisana možnost, da se tako delo lahko opravlja ali z višjo ali z visoko strokovno izobrazbo, taka možnost zasedbe delovnih mest pa v ZOFVI ni več dovoljena, saj je za delovno mesto učitelja predpisana samo še visoka izobrazba. Ker za delovno mesto ni predpisana višja ali visoka izobrazba, v tožnikovem primeru ni mogoča uporaba določil 5.a člena, saj je pogoj, določen zanjo, prav zakonsko predpisana alternativa.

Po prejemu omenjene sodbe Vrhovnega sodišča Republike Slovenije je Ministrstvo za šolstvo in šport, zavedajoč se, da je v Sloveniji približno 4500 učiteljev, ki na podlagi določbe 146. člena ZOFVI kljub njihovi višji stopnji strokovne izobrazbe še vedno opravljajo dela in naloge na delovnih mestih učiteljev na osnovni šoli, takoj vzpostavilo stik z Državnim pravobranilstvom. Osnovne šole so samostojne pravne osebe, katerih ustanovitelj je občina, Republika Slovenija pa iz proračuna zagotavlja sredstva za plače učiteljev; zaradi tega je bilo Ministrstvo za šolstvo in šport zainteresirano, da bi se v pričakovane nadaljnje spore vključilo kot zastopnik stranskega intervenienta ter bi izoblikovalo in podalo ugovore, zaradi katerih bi bilo mogoče pričakovati, da bodo tožbeni zahtevki učiteljev zavrženi. Reprezentativni sindikati s področja vzgoje in izobraževanja so namreč ministrstvo obvestili, da različne odvetniške pisarne po Sloveniji pripravljajo tožbe, ki naj bi jih kot tožniki vložili učitelji z višjo izobrazbo, ki učijo na delovnih mestih, na katerih se zahteva visoka izobrazba, in sicer v večjem številu ob istem času; to naj bi povzročilo dodatni pritisk na Ministrstvo za šolstvo in šport, od katerega so sindikati pričakovali ravnanje v smeri popuščanja zahtevam učiteljev in sklenitev morebitnih poravnjav.

3278 tožnikov je v vloženi tožbah zahtevalo izplačilo razlike v plači, do katere naj bi prišlo po njihovem zatrjevanju zaradi dejanskega obračuna plače po 5.a členu ZPDJVZ v primerjavi z domnevno pripadajočim obračunom plače po 14. členu ZPDJVZ. Tožene stranke so bile osnovne šole, vendar je bila glede na dogovor z Ministrstvom za šolstvo in šport v predmetnih sporih priglašena stranska intervencija Republike Slovenije na strani tožene stranke. V vseh navedenih zadevah smo v odgovoru na tožbo zatrjevali, da je plača učiteljem z višjo izobrazbo, ki kljub zahtevani visoki izobrazbi zaradi spregleda izobrazbe po 146. členu ZOFVI še lahko učijo v osnovni šoli, obračunana po pravilni zakonski podlagi, saj gre za učitelje, ki se zaradi prehodnih določb 146. člen ZOFVI štejejo kot ustrezni in so zaradi tega lahko tudi napredovali v plačne razrede in nazive. Če bi se šteli kot neustrezni učitelji, do takih napredovanj ne

bi moglo priti, v tem primeru pa bi se jim plača obračunavala po 14. členu ZPDJVZ. Vendar bi bil tak obračun plače izveden od osnovnega količnika plače učitelja s sedmo stopnjo strokovne izobrazbe, od katerega bi se odštelo 10 odstotkov, pri čemer je kot osnovni količnik mišljen količnik učitelja s sedmo stopnjo strokovne izobrazbe brez napredovanja v plačilni razred in brez napredovanja v naziv. Nadaljnji ugovor pa je bil, da zahteva tožeča stranka obračun plače, ki je drugačen, kot ji pripada po dokončnih in pravnomočnih odločbah o plačah, v katerih je bil določen količnik, ki je v svoji višini že ustrezno procentualno zmanjšan in že vsebuje povišanje na račun vseh doseženih napredovanj v plačilni razred in v naziv in je torej končni količnik za določitev osnovne plače. Ker tožeča stranka zoper take odločbe o plači ni ugovarjala, je na njihovo dokončnost in pravnomočnost ter materialnopravne učinke glede obračuna plače, kakršna izhaja iz teh odločb, vezano tudi sodišče.

Vsem funkcionarjem Državnega pravobranilstva je bilo posredovano navodilo, da je treba po prejemu poziva sodišča prigrasiti stransko intervencijo ter o tem s tožbo in odgovorom na tožbo obvestiti Ministrstvo za šolstvo in šport ter ga zaprositi za pripravo pravih izračunov.

Zaradi razpisanega poravnalnega in prvega naroka v zadevi, ki jo je Delovno in socialno sodišče v Ljubljani kot prvo vzelo v obravnavo, je bil s predstavniki Ministrstva za šolstvo in šport 8. aprila 2008 organiziran ponovni sestanek, na katerem so se dokončno uskladila stališča, ki naj bi jih kot zakoniti zastopnik stranskega intervenienta zastopali v delovnopravnih sporih učiteljev. Dogovorjeno je bilo, da ponovno poglobljeno argumentiramo neutemeljenost tožbenih zahtevkov, poleg tega pa razdelamo tudi višino zahtevkov, saj se Vrhovno sodišče ni spuščalo v ugotavljanje dejanskega stanja v zvezi z višino zahtevka, ki s strani tožene stranke tudi sploh ni bila prerekana. Dokumentacija, za katero smo ministrstvo zaprosili v zgoraj omenjenem dopisu, nam ni bila dostavljena, je pa bilo predlagano, da se v postopku zasliši priča, tj. g. Borut Chwatal, ki je bil dolgoletni vodja osnovnošolskega sektorja na Ministrstvu za šolstvo in šport. Dogovorjeno je bilo, da bo v zadevi, v kateri je bila razpisana prva obravnavo, vložena pripravljalna vloga, v kateri bo poudarjena kronologija umestitve posameznih členov, ki urejajo plače delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih, v zakone, iz česar se bo izpeljeval namen zagotovitve ugodnega položaja za učitelje z višjo stopnjo strokovne izobrazbe, ki je z uveljavitvijo ZOFVI postala neustrezna stopnja strokovne izobrazbe, nadalje ugovor nečiste denarne terjatve, v zvezi s katerim bo poudarjeno, da so odločbe o plači dokončne in pravnomočne, ugovarjalo pa se bo tudi višini vtoževanih zneskov zaradi napačnega obračuna domnevno pripadajoče plače po 14. členu ZPDJVZ. Na tem sestanku pa so predstavniki Državnega pravobranilstva na poziv predstavnikov ministrstva, da podajo svoje predloge o morebitnih ravnanjih nasproti posameznim ravnateljem v zvezi z njihovimi opustitvami vložitve odgovorov na tožbo, podali mnenje, da je zahtevke za izplačilo po taki zamudni sodbi treba zavrniti, saj mora sredstva zagotoviti sama šola, oziroma če ta z njimi ne razpolaga, njen ustanovitelj – občina, zoper ravnatelja pa po izplačilu uveljavljati regresni zahtevke, saj gre za eklatantno malomarno delo.

Predsednici Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani sem podal predlog, da se glede zadeve, v kateri je bil razpisan prvi poravnalni narok, sprejme sklep, da se vodi kot vzorčna zadeva. Takega sklepa sodišče ni izdalo.

Obraavnave so v posameznih zadevah začela razpisovati tudi druga delovna sodišča, v vseh razpisanih zadevah pa so zunanji oddelki Državnega pravobranilstva vložili identične vloge, kot je bila vložena v »vzorčni« zadevi Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani. Druga delovna sodišča so tožbenim zahtevkom zaradi izplačila razlike v plačah ugodila, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani pa je po izvedenem dokaznem postopku, med katerim je zaslišalo tudi z naše strani predlagano pričo Boruta Chwatala, tožbeni zahtevek tožečih strank zavrnilo.

Delovno in socialno sodišče v Ljubljani sicer ni sprejelo razlogovanj tožene stranke in stranskega intervenienta o tem, da pri vtoževanih razlikah v plači ne gre za čiste denarne terjatve, za izterjavo katerih bi bila mogoča neposredna vložitev tožbe, in je navedlo, da tožniki ne izpodbijajo samih koeficientov, ampak zatrjujejo, da je odstotek odbitka od plače, določene s takimi koeficienti, napačen, saj je bil uporabljen napačen člen zakona. Ker naj bi torej tožniki zahtevali razliko v plači neposredno na podlagi zakona, je šlo po mnenju sodišča za čisto denarno terjatev, zato je tožbe tožečih strank obravnavalo po vsebini. V zvezi s tem je poglobljeno obravnavalo vprašanje, kam se glede obračuna plač uvršča posebna kategorija delavcev z višjo stopnjo izobrazbe ustrezne smeri. Sodišče je navedlo, da so s sprejemom ZOFVI učitelji z višješolsko izobrazbo postali posebna skupina učiteljev, pri ugotavljanju, na kakšen način se odmerijo plače te posebne kategorije delavcev, ki je nastala zaradi dejanskega stanja ob sprejemu ZOFVI, pa je bilo treba upoštevati tudi dejansko stanje glede odmerjene plače tem delavcem. Namen zakonodajalca je nedvomno bil, da ostane v veljavi 5.a člen ZPDJVZ, ker ti delavci, ne glede na 146. člen ZOFVI, glede višine plače niso bili izenačeni z delavci z visokošolsko izobrazbo na istih delovnih mestih. Skrajno nelogično bi namreč bilo, če bi z uveljavitvijo ZOFVI učitelji z višješolsko izobrazbo poleg pravice do ohranitve delovnega razmerja dobili še pravico do 5 odstotkov višje plače, pri čemer je bil namen ZOFVI zgolj ohranjanje obstoječih delovnih razmerij v vzgoji in izobraževanju in ne poseganje v plačna razmerja. Pri delavcih, ki se jim plača obračunava na podlagi 14. člena ZPDJVZ, gre v drugem odstavku za delavce, ki nimajo strokovne izobrazbe, določene z zakonom, vzgojno-izobraževalnim programom ali splošnim aktom za delovno mesto, na katero so razporejeni. Delavci z višješolsko izobrazbo pa so bili po 146. členu ZOFVI ves čas obravnavani kot delavci, ki jim je ZOFVI spregledal izobrazbeni pogoj. Če bi bili ti delavci obravnavani kot delavci z neustrezno izobrazbo in bi jim posledično pripadala plača po 14. členu ZPDJVZ, ne bi mogli napredovati ne v nazive in ne v plačne razrede, kar pa so, zaradi česar imajo v primeru obračuna plače po 5.a členu ZPDJVZ višjo plačo kot v primeru, da bi jim ta bila obračunana po 14. členu ZPDJVZ. Obračun plače, temelječ na 5.a členu ZPDJVZ, je torej za učitelje s šesto stopnjo strokovne izobrazbe tudi po sprejetju ZOFVI še naprej uporabljen glede obračuna in izplačila plač, zaradi česar je tožbeni zahtevek, ki je temeljil na predpostavki, da so bili ti učitelji zaradi obračuna plače po navedenem členu prikrajšani, neutemeljen.

V zadevah, v katerih so sodišča ugodila tožbenim zahtevkom, so bile vložene pritožbe tako s strani tožene stranke kot tudi s strani Državnega pravobranilstva, v zadevi Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani, ko je bil tožbeni zahtevek zavrjen, pa smo podali odgovor na pritožbo.

Proti koncu leta 2008 je sodišče druge stopnje že sprejelo odločitve v zvezi s pritožbami toženih strank in stranskega intervenienta, in sicer so bile sodbe sodišča prve stopnje spremenjene tako, da so bili tožbeni zahtevki zavrjeni. Ob tem pa je treba pripomniti, da je v januarju 2009 že prišla tudi odločitev Višjega delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani v zvezi z zavrnilno sodbo Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani. Sodišče druge stopnje se v vsebino razmerja med strankami sploh ni spuščalo, saj je ugotovilo, da so tožniki v teh individualnih sporih vtoževali razlike med plačami na podlagi pravnomočnih sklepov oziroma odločb o plači, izdanih na podlagi 5.a člena ZPDJVZ ter Tarifne priloge h kolektivni pogodbi za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji izplačanih plač, in plačami, ki naj bi jim pripadale na podlagi določbe drugega odstavka 14. člena ZPDJVZ, saj so prejeli 85 odstotkov osnovne plače, določene za delovno mesto, na katerem so delali, namesto 90 odstotkov, kar bi bilo po njihovem stališču pravilno. Mesečno prikrajšanje v višini 5 odstotkov so tako vtoževali v posameznih individualnih delovnih sporih. Sodišče druge stopnje je poudarilo, da med strankami ni bilo sporno, da so tožniki v vtoževanih obdobjih prejeli izplačane plače v višini koeficientov, določenih v sklepih o določitvi osnovne plače, ki so postali dokončni in so veljali v spornem obdobju. Vse odločbe so vsebovale pravni pouk in so imele v preambuli določeno, da so izdane na podlagi Zakona o razmerju plač v javnih zavodih, državnih organih in organih lokalnih skupnosti, Zakona o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih in Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja. Tožniki bi morali zoper sklepe oziroma odločbe o plači, s katerimi so jim bili v spornem obdobju določeni koeficienti za določitev osnovne plače, vložiti ugovore na Svet zavoda in šele potem, če ugovoru ne bi bilo ugodeno, bi imeli pravico vložiti tožbo na sodišče v okviru rokov. Zahtevati bi morali spremembo sklepov oziroma odločb v delu, v katerem je bil določen osnovni koeficient, pri določitvi katerega so bile uporabljene določba 5.a člena ZPDJVZ in določbe kolektivne pogodbe dejavnosti, in šele na podlagi spremembe sklepa bi lahko uveljavljali drugačno višino izplačila plače. Ta je bila izplačana upoštevajoč skupni koeficient, ki je predstavljal seštevek posameznih koeficientov, pri čemer je bil osnovni koeficient določen na podlagi upoštevane določbe 5.a člena ZPDJVZ in tarifnega dela kolektivne pogodbe dejavnosti, ostali koeficienti pa so bili določeni glede na dejansko opravljeno delo, in sicer so bili nekateri določeni v fiksnem količniku, nekateri pa v odstotkih od količnika. Po mnenju sodišča druge stopnje tako stališče sodišča prve stopnje, da gre za čisti denarni zahtevek, ker tožniki ne izpodbijajo samih koeficientov, na podlagi katerih jim je bila odmerjena plača, ampak zahtevajo razliko v plači neposredno na podlagi zakona, uporabljen pa je bil napačen člen zakona, ni utemeljeno. Plača tožnikom ni bila izplačevana in tudi ni mogla biti izplačevana direktno na podlagi zakona, ampak na podlagi sklepov, v katerih so bili pri določitvi osnovnega količnika upoštevani elementi plače, določeni v zakonu in kolektivni pogodbi. Ti sklepi so dokončni, zato je nanje vezano tudi sodišče pri svoji odločitvi. Ker iz izvedenih dokazov izhaja, da so tožniki ves čas spornega

obdobja prejemali plače, obračunane skladno z dokončnimi sklepi o določitvi osnovne plače, so njihovi zahtevki neutemeljeni.

V svojih odločitvah je sodišče druge stopnje dopustilo vložitev revizije, in revizije so bile v vseh do zdaj rešenih zadevah na drugi stopnji tudi vložene.

Tik pred zaključkom oddaje letnega poročila pa smo prejeli tri sodbe Vrhovnega sodišča Republike Slovenije iz maja 2009, v katerih je to sodišče odločilo, da se revizije tožnikov zavrnejo. Revizijsko sodišče je v vseh treh zadevah opozorilo, da je bila tožnicam plača izplačana v skladu s sklepi njihovega delodajalca. Sploh ni pomembno, ali je v predloženih odločbah določitev osnovne plače tožnice pravilna ali ne, prav tako ne vprašanje uporabe 5.a oziroma 14. člena ZOFVI. Ker so postale odločbe o (napredovanjih in) osnovnih plačah dokončne in pravnomočne, so stranke na njih vezane, vse dokler take odločbe veljajo. V revizijskem postopku VIII Ips 332/2007 je šlo za drugačen spor, v katerem je bilo kot sporno obravnavano samo vprašanje uporabe 5.a oziroma 14. člena ZOFVI. V tem postopku ni bila niti navajana niti dokazovana dokončna in pravnomočna odločitev o osnovni plači, niti ni bilo zatrjevano, da je bila tožeča stranka plačana v skladu s tako odločbo. Glede na tako odločitev Vrhovnega sodišča in ker sta bila dva postopka izvedena kot vzorčna, je pričakovati hitre odločitve sodišč.

- Spori za izplačilo razlike v plači zaradi 20-odstotnega znižanja osnove za obračun plač funkcionarjem

74 sodnikov v svojih tožbah navaja, da opravljajo sodniško funkcijo ter da so od uveljavitve Zakona o začasni določitvi osnove za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja (v nadaljevanju: ZZDODP) nezakonito prikrajšani pri plači. Prejemali naj bi plačo, ki je bila obračunana na podlagi prenizke osnove in je bila brez zakonske podlage za 20 odstotkov nižja od tiste, ki je bila določena z zakonom. Tožeče stranke menijo, da za tako znižanje ni bilo pravne podlage ter da bi morala biti njihova plača obračunana od osnove, določene na podlagi Zakona o začasni določitvi osnove za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja in valorizacije, ki jih za delo pristojni minister objavlja v Uradnem listu. Ker jim tožena stranka pri obračunavanju plače ni upoštevala osnove, kot izhaja iz ZZDODP v celotnem njihovem znesku, temveč je pri obračunih in izplačilu plač upoštevala zakonsko določene osnove, zmanjšanje za 20 odstotkov, je bila tožečim strankam plača nepravilno obračunavana in izplačevana, in sicer v celotnem obdobju od uveljavitve ZZDODP. Zaradi neupravičenega in nezakonitega prikrajšanja pri plači s tožbami tožeče stranke (v večini primerov le za nezastarano obdobje) zahtevajo obračun razlike v bruto plači za določeno obdobje, in sicer med plačo, ki bi jo prejemali glede na zakonsko določeno (100-odstotno osnovo), in plačo, ki jim je bila dejansko obračunana glede na za 20 odstotkov znižano osnovo. Od bruto zneskov razlik v plačah je tožena stranka dolžna obračunati in odvesti prispevke za socialno varnost in davščine ter tožeči stranki nato izplačati neto razliko v plači. Tožeče stranke postavljajo bodisi zneskovno specificiran zahtevek, bodisi tega postavljajo opisno, pa vendar dovolj določljivo, da je iz njega jasno razvidno, kako naj bi se dolgovani znesek obračunal.

Tudi 11 državnih pravobranilcev je vložilo tožbe iz istega pravnega naslova. Po Zakonu o državnem pravobranilstvu se namreč za državne pravobranilce glede posameznih pravic in dolžnosti smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja pravice in dolžnosti sodnikov, razen če ZDPra ne določa drugače. Glede na navedeno zakonsko določbo so se plače državnih pravobranilcev oblikovale enako kot plače sodnikov.

Dani odgovor na tožbo torej temelji na trditvah, da je z odločitvijo Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve z dne 2. februarja 1995, s katero je bilo odloženo učinkovanje sklepa z dne 21. decembra 1994 o prenehanju veljavnosti sklepa z dne 11. februarja 1993, ponovno vzpostavljena veljavnost sklepa z dne 11. februarja 1993 in je bila pravna podlaga za 20 odstotkov znižano osnovo ponovno dana, z dikcijo 2. člena ZZDODP, po kateri se upošteva odstotek, ki je bil določen za izplačilo v mesecu februarju 1997, pa je bil uzakonjen obračun plač na podlagi osnove, kot je bila do njegove uveljavitve določena s sklepom komisije. ZZDODP tako ni v ničemer posegal v Zakon o poslancih in Zakon o sodniški službi glede možnosti znižanja plač in v določbe Zakona o poslancih o pristojnosti delovnega telesa Državnega zbora glede znižanja osnove za obračun plač do 20 %, zato je določanje in obračun plač temeljil na zakonu. O nobeni tožbi še ni odločeno.

- Priznanje dodatka za stalnost in izplačilo razlike v plači

Gre za zadeve, ko tožniki v tožbah zaradi ugotovitve pravice do dodatka za stalnost in izplačilo razlike v plači navajajo, da so bili pripadniki JLA, nato pa so prestopili v teritorialno obrambo, vendar jim tožena stranka pri obračunavanju dodatka za stalnost nepravilno ni upoštevala delovne dobe, ki so jo opravili v JLA, in jih je tako prikrajšala pri izplačilu plače. Za nezastarani del obdobja so tako zahtevali priznanje dodatka za stalnost ter posledično izplačilo razlik v plačah zaradi višje priznanega dodatka za stalnost.

Število tovrstnih zadev direktno iz samega vpisnika ni mogoče ugotoviti, ker zahtevkov z obravnavanim temeljem posebej ne prikazujemo.

Iz sodb sodišča je razvidno, da v teh primerih ne gre za vprašanje pridobljene pravice do tega dodatka, ampak zgolj za vprašanje upoštevanja osnove za odmero. Na dan 13. junij 2002, ko je začela veljati novela Zakona o obrambi (Zobr-C), se je torej ugotavljala delovna doba, ki jo je tožeča stranka prebila na delu kot pripadnik stalne sestave vojske na vojaški dolžnosti. Pripadnik stalne sestave vojske je tista oseba, ki je razporejena na formacijsko dolžnost. Formacijo sestavljajo poklicni pripadniki vojske – to so vojaki, podčastniki, častniki in vojaški uslužbenci (vojaške osebe) – ter civilne osebe, ki delajo v vojski, vendar ne opravljajo vojaške dolžnosti. Vojaška služba je opravljanje vojaških in drugih del v vojaških poveljstvih, enotah in zavodih ter drugih sestavah vojske in na določenih delovnih mestih v ministrstvu, pristojnem za obrambo, ter v drugih državnih organih.

Sama podlaga tožbenega zahtevka in priznanje pravice do določitve dodatka za stalnost, ki bo upošteval tudi delovno dobo na vojaški dolžnosti v JLA, torej

ni več sporna, gredo pa odločitve sodišča glede obdobja, za katero se prizna ta pravica, zaenkrat še v različne smeri, in sicer:

- Čeprav smo kot tožena stranka zatrjevali, da gre v obravnavanem primeru za spor o določitvi obračunske osnove plače oziroma za določitev količnika za določitev plače in da torej ne gre za čisto denarno terjatev, je v zvezi s tem sodišče ugotovilo, da je tožbeni zahtevek za obračun in izplačilo razlike v plači iz naslova dodatka za stalnost, obračunane upoštevajoč delovno dobo, ki jo je tožeča stranka dosegla v JLA, denarni zahtevek. Določba 98.f člena ZObr-C je neposredno uporabljiva in tako ne potrebuje izvedbenega akta, kot je odločba tožene stranke, na podlagi katerega bi se omenjeni dodatek lahko začel izplačevati. Da za izplačevanje dodatka za stalnost ni potrebna nobena posebna odločba, se lahko sklepa tudi iz tega, da tožena stranka ni izdajala novih odločb za izplačevanje dodatka za stalnost, čeprav se je ta iz leta v leto zviševal. To pa izhaja tudi iz smiselne uporabe 129. člena ZDR, ki ureja dodatek za delovno dobo. Ta določa, da gre delavcu navedeni dodatek po samem zakonu in tako ni potrebno, da se določi s pogodbo o zaposlitvi oziroma z odločbo. Glede na to, da je odločba tožene stranke iz leta 2002 v nasprotju z določbo 98.f člena ZObr-C, pa je treba neposredno uporabiti določbo 98.f člena ZObr-C. Tožeča stranka je torej upravičena do dodatka za stalnost na podlagi samega zakona (30. člen ZDR namreč določa, da če je določilo v pogodbi o zaposlitvi v nasprotju s splošnimi določbami o minimalnih pravicah in obveznostih pogodbenih strank, določenih z zakonom, kolektivno pogodbo oziroma splošnim aktom delodajalca, se uporabijo določbe zakona, kolektivnih pogodb oziroma splošnih aktov delodajalca, s katerimi je delno določena vsebina pogodbe o zaposlitvi, kot sestavni del te pogodbe). Upošteva se zastaralno obdobje petih let.
- Sodišče ocenjuje, da dodatek, katerega plačilo zahteva tožeča stranka v tem individualnem delovnem sporu, temelji na odločitvi tožene stranke in ne neposredno na zakonu, kot se za to zmotno zavzema tožeča stranka, saj je bil tožeči stranki dodatek na stalnost obračunavan skladno z dokončno in pravnomočno odločbo. Ker pa je tožeča stranka menila, da ji tožena stranka nepravilno obračunava dodatek na stalnost, je v skladu z določbo 100a. člena Zobr vložila zahtevo za uveljavljanje pravic iz delovnega razmerja. O zahtevi, s katero je tožeča stranka zahtevala odpravo kršitev, bi moral delodajalec v skladu z določbo 8. odstavka 100a. člena Zobr odločiti v 60 dneh. Ker tega ni storil, je imela tožeča stranka v nadaljnjih 30 dneh pravico zahtevati varstvo pravic pri pristojnem sodišču. Stališče tožene stranke je tako pravilno zgolj v delu, v katerem je odločba tožene stranke, zoper katero tožeča stranka ni ugovarjala, če je menila, da je odločba v nasprotju z zakonom postala dokončna in pravnomočna. Od vložitve zahteve za uveljavljanje pravic iz delovnega razmerja pa tožeča stranka izpolnjuje pogoje za sodno varstvo in je zato stališče tožene stranke, naj se tožba tudi v tem delu zavrže, nepravilno. Tožeči stranki daje pravico zahtevati sodno varstvo določba navedenega člena. Po mnenju sodišča se s tem z ničimer ne poseže v dokončno in pravnomočno odločbo tožene stranke iz leta 2002, s katero je bilo odločeno o dodatku na stalnost v določeni višini, ne pa tudi o morebitnem višjem dodatku.

Slednje stališče sodišča je prevladujoče, zato je zaradi odločitev, da lahko sodišče v primeru vložitve zahteve za varstvo pravic in potem nadaljnje pravočasne vložitve tožbe ugotovi zahtevku za priznanje višjega dodatka za stalnost za čas od vložitve zahteve za varstvo pravic dalje, že prišlo do tega, da zaposleni v Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije vlagajo zahteve za varstvo pravic, nato pa v predpisanem roku še tožbe, zaradi česar je bilo tudi v letu 2008 vloženo precejšnje število tožb zaradi priznanja dodatka na stalnost.

- Druge zadeve

Poleg obširneje obravnavanih posameznih sklopov delovnopравnih zadev, ki so glede na svojo pravno problematiko ali množičnost glede vloženi tožb zaznamovali prejete delovnopравne zadeve v letu 2008, pa so se v istem obdobju kot prejete zadeve obravnavali tudi "klasični" delovnopравni spori (227 zadev) zaradi:

- razveljavitev nezakonite odločbe (56 zadev), in sicer iz razloga izpodbijanja razporeditve delavca na drugo delovno mesto, določitve količnika za določitev plače, določitve dodatkov k plači, določitve povrnitve stroškov prevoza na delo in z dela (omenjena tematika je podrobneje predstavljena pod točko 2, zaključene zadeve; v letu 2008 je bilo s tega področja več sporov, ko so tožniki izpodbijali sklep delodajalca, s katerim je bilo odločeno glede dolžnosti povrnitve preveč izplačanih stroškov prevoza na delo in z dela oziroma v zvezi z zahtevo za varstvo pravic, vloženo zaradi odtegljajev od plače delavca, do katerih je prišlo zaradi previsoko obračunanih akontacij stroškov prevoza, ali pa se je izpodbijal sklep, s katerim je bila delavcem na novo določena povrnitev potnih stroškov, bodisi da je delodajalec ob ponovnem preverjanju upravičenosti do povračila potnih stroškov ugotovil nepravilnosti v zvezi z dano izjavo delavca ali pa zaradi spremembe dejanskih okoliščin – kraja prebivališča, voznega reda, razporeda dela ...);
- tožbenega zahtevka zaradi plačila po dejanskem delu (tožeča stranka v takem sporu zatrjuje, da je formalnopравno razporejena na določeno delovno mesto, dejansko pa opravlja dela in naloge drugega delovnega mesta – takemu zahtevku je ugodeno v primeru, da se v dokaznem postopku ugotovi, da delavec v celoti opravlja dela, kot da bi bil razporejen na neko drugo delovno mesto; če taka dela drugega delovnega mesta opravlja le del delovnega časa in poleg svojih osnovnih zadolžitev, potem mu plačilo po dejanskem delu ne gre);
- odškodninskih zahtevkov zaradi škode, povzročene pri delu ali v zvezi z delom, pri čemer gre tako za zahtevke, s katerimi se zahteva povrnitev škode, nastale zaradi telesne poškodbe, kot tudi za zahtevke iz naslova tako imenovanega mobinga oziroma diskriminatornega obravnavanja delavca (za obstoj odškodninske odgovornosti morajo biti podani vsi elementi civilnega delikta, izdajanje delovnopравnih odločb pa se ne more šteti za protipравno dejanje; razlogi, zaradi katerih je lahko delovnopравna odločba v sodnem postopku razveljavljena, pa v odškodninskem sporu še ne morejo biti podlaga za stališče, da je bilo

ravnanje organa oziroma predstojnika, ki je izdal nezakonito odločbo, protipravno; za tako ravnanje bi šlo v primeru, da razlaga pravne norme ali kršitve določb postopka tako očitno odstopajo od ustaljenih stališč oziroma njene uporabe, da je mogoče sklepati, da je državni organ ravnal zlonamerno v smislu izigravanja pravic, ki jih nekdo ima) ali v razpisnem oziroma natečajnem postopku neizbranega kandidata (v zvezi s tem je treba poudariti, da pridobi neizbrani kandidat pravico do sodnega varstva samo v primeru, če izkaže, da je pri obravnavanju njegove kandidature na prosto razpisano delovno mesto prišlo do diskriminatornega obravnavanja – če tega ne izkaže, se njegova tožba zavrže, v primeru kršitve prepovedi diskriminacije pa je delodajalec kandidatu odškodninsko odgovoren po splošnih pravilih civilnega prava);

- zahtevka, s katerim tožeča stranka izpodbija oceno uradnika;
- zahtevka, s katerim tožeča stranka zahteva priznanje pravice do napredovanja v višji plačilni razred in posledično izplačilo razlike v plači;
- zahtevka zaradi priznanja dodatnega dneva dopusta;
- zahtevka za plačilo dnevnic, nadur, dela v deljenem delovnem času ...;
- zahtevka zoper odpoved pogodbe o zaposlitvi, in sicer tako redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi v primeru, da je podan razlog nesposobnosti (pravilno izpeljan predhodni postopek ugotavljanja nesposobnosti) ali krivdni razlog, ki obstaja v primeru kršenja pogodbenih obveznosti ali drugih obveznosti iz delovnega razmerja, kot tudi izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi v primeru, da delavec krši pogodbeno ali drugo obveznost iz delovnega razmerja in ima kršitev vse znake kaznivega dejanja, če delavec naklepoma ali iz hude malomarnosti huje krši pogodbene ali druge obveznosti iz delovnega razmerja ali zaradi zlorabe bolniškega staleža, kot najpogostejši razlogi za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi.

Med pravnomočno zaključenimi zadevami najprej izpostavljam:

1. Nadomestilo za uporabo civilne obleke

Tožeče stranke, ki so sicer razporejene na neuniformirana delovna mesta policistov, so s tožbo zahtevale plačilo zneska, ki naj bi ga porabile za nakup določenih oblačil, ki naj bi jih na zahtevo tožene stranke, to je svojega delodajalca, nosile pri opravljanju določenih službenih zadolžitvev. Tožeče stranke so zatrjevale, da si sicer takih oblačil v zasebni sferi ne bi nikdar kupile, ker pa morajo delo opravljati v določenih oblačilih na zahtevo delodajalca, so zaradi tega upravičene tudi do povrnitve stroškov, ki so jih imele z nakupom takih oblačil.

V predmetnih zadevah je sodišče odločilo v vzorčni zadevi.

Tožeče stranke so po odločitvi v vzorčni zadevi in tudi glede na ugovore tožene stranke svoje tožbene zahtevke ustrezno skrčile in vztrajale samo pri plačilu nezastaranega dela terjatve in povračilu nadomestila za obdobje, ko so dejansko delale na neuniformiranem delovnem mestu, v preostalem delu pa so tožbo umaknile, umaknile pa so tudi zahtevke za poplačilo stroškov predhodnega

postopka. Z delnimi umiki tožb smo se strinjali, in je sodišče v tem delu postopke ustavilo.

Sodišče je tožbenim zahtevkom ugodilo, pri tem pa v obrazložitvah odločitev navedlo, da Pravilnik o nošenju policijske uniforme zajema vse policiste, tako uniformirane kot tudi neuniformirane. Odločitve sodišča prve stopnje je ob reševanju pritožb, ki smo jih vložili zoper neugodne sodbe, potrdilo tudi sodišče druge stopnje, pri tem pa vložitev revizij ni dopustilo (pritožbo zoper sklep o nedopustnosti revizije smo vložili v vzorčni zadevi in jo je Vrhovno sodišče zavrnilo). Sodišče druge stopnje je menilo, da tožena stranka napačno tolmači, da nadomestilo pripada samo uniformiranim policistom iz razloga, ker je pravica do tega nadomestila urejena v Pravilniku o nošenju policijske uniforme. V tem pravilniku namreč ni nikjer eksplicitno zapisano, da so do nadomestila upravičeni le policisti, ki so razporejeni na uniformirano delovno mesto, poleg tega pa tožena stranka ne upošteva, da še vedno velja tudi Pravilnik o opremljenosti iz leta 1998. Ta pravilnik pa izrecno določa, da se nadomestilo za nakup civilne obleke, kar pa je vsebinsko enako nadomestilu za uporabo civilne obleke, izplačuje delavcem ZEM, ki v interesu službe opravljajo dela in naloge v civilu na predlog načelnika temeljne organizacijske enote RSNZ. Tožniki so tako od zahtevanih 67.524,42 EUR uspeli s 17.051,44 EUR.

2. Plačilo stroškov za prevoz na delo in z dela

V letu 2008 se je po odločitvah Višjega delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani ustalila tudi sodna praksa glede povračila stroškov prevoza na delo in z dela v zvezi z Uredbo o povračilu stroškov prevoza na delo in z dela javnim uslužbencem in funkcionarjem v državnih organih.

Za priznanje stroškov prevoza torej ni odločilno, ali je postaja javnega prevoza oddaljena od bivališča več kot 1 km ali ne, kar pogojuje obračun kilometrine, temveč ali bi uporaba drugega, sicer cenejšega javnega prevoza, za zaposlenega pomenila več kot 2 uri dnevne časovne izgube. Ker v 8. členu ZPSDP ni določen javni prevoz, je v skladu z 2. členom ZPSDP in načelom učinkovitosti in gospodarnosti določen najcenejši javni prevoz po 2. členu uredbe. Vlado Republike Slovenije k učinkovitemu in gospodarnemu ravnanju zavezuje Zakon o javnih financah (ZJF), kar pomeni, da si je treba prizadevati za varčnost pri ravnanju s proračunskimi sredstvi. Vlada RS je imela pooblastilo za izdajo uredbe v 71. členu Zakona o delavcih v državnih organih in še vedno velja po izrecni prehodni določbi 203. člena ZJU.

Z navedenega področja je bilo tako v obravnavi veliko sporov, ko je delodajalec tožečim strankam izdal dva različna sklepa, in sicer sklep o povrnitvi stroškov z najcenejšim javnim prevozom, izključno za tiste dneve, ko ima stranka glede na vozne rede in delovni čas dejansko potencialno možnost, da pride z javnim prevozom pravočasno na delovno mesto, in tudi možnost, da na ta način odide z dela domov, v vseh primerih, ko delavci te potencialne možnosti, da pridejo z javnim prevoznim sredstvom na delo in nazaj domov, nimajo, pa jim je delodajalec izdal sklep o povrnitvi kilometrine.

V vsaki delovnopravni zadevi s tega področja je tako treba ugotoviti vsa odločilna dejstva, in sicer tako dnevne razporede dela, posamezne oddaljenosti in vozne rede kot tudi cene vozovnic. Bistveno pa je, da je sodišče sprejelo stališče, da je povračilo

stroškov prevoza na delo in z dela obračunska kategorija, pri čemer za delodajalca ni pomembno, s kakšnim prevoznim sredstvom se delavec dejansko vozi na delo in z dela. Iz določb uredbe namreč nedvomno izhaja, da ta zasleduje načelo gospodarnega ravnanja z javnimi sredstvi in da zato izhaja iz koncepta najcenejšega prevoza. Uredba določa zgolj merilo za povrnitev stroškov prevoza z najcenejšim javnim prevoznim sredstvom, saj delodajalec od delavca ne more zahtevati, da dejansko uporablja najcenejši javni prevoz, vendar pa delavec nima pravice do povrnitve višjih dejanskih stroškov, ki mu nastanejo zaradi tega, ker uporabi neki drug, dražji prevoz. Določbe uredbe so torej tehnični predpis, kako se izračunava povračilo stroškov prevoza na delo in z dela. Glede povračila stroškov prevoza na delo in z dela torej ni pomembno, kako se delavec dejansko vozi, saj delodajalec nima pravice prisiliti javnega uslužbenca, da se na delo vozi s točno določenim prevoznim sredstvom, v tem smislu pa je treba določbo prvega odstavka 2. člena uredbe obravnavati kot potencialno možnost uporabe najcenejšega javnega prevoznega sredstva, in ne tudi, da delavec v konkretnem primeru dejansko uporablja javni prevoz.

Med zaključenimi zadevami je samo en tožnik uspel delno z zahtevkom v višini 755,92 EUR.

Neizkoriščen dopust v okviru opravljanja nalog vojaške službe v tujini (SFOR BiH)

V letu 2008 se je zaključilo tudi večje število zadev po vloženi tožbah tožnikov, ki so v določenih obdobjih opravljali dela in naloge na misiji v okviru SFOR v Bosni in Hercegovini, v okviru katere jim je bilo onemogočeno koriščenje enega dneva počitka tedensko, kot to določa 8. člen Pravilnika o ureditvi določenih vprašanj delovnopravnega statusa pripadnikov Slovenske vojske pri opravljanju nalog v tujini, zaradi česar so tožeče stranke menile, da so bile oškodovane, in so od tožene stranke uveljavljale plačilo odškodnine v določenem znesku.

Sodišče razlogovanj tožene stranke ni sprejelo in je odločilo, da ima pripadnik stalne sestave vojske, ki opravlja naloge v tujini, pravico do dneva tedenskega počitka. Res je sicer mogoče pravico do počitka v določenih izrednih okoliščinah za nekaj časa omejiti oziroma izključiti, a se mora potem delavcu naknadno zagotoviti izraba neizkoriščenega počitka. V vsakem primeru pa ni mogoče pravice do tedenskega počitka delavcu preprosto odvzeti. Sodišče tako ni upoštevalo ugovorov tožene stranke, ki so se nanašali na pravila misije oziroma dokumente, ki urejajo delovni čas poveljstva EUROFOR.

Pregled preostalih 282 pravnomočno zaključenih takih zadev je pokazal, da je sodišče 159 zahtevkov zavrnilo, 51 zahtevkov je bilo umaknjenih po posredovanju odgovora na tožbo. V celoti je bilo ugodeno 65 zahtevkom, delno so tožniki uspeli v 21 primerih, v petih primerih pa je bila sklenjena sodna poravnava.

Na podlagi sodb in poravnav je bilo oškodovancem izplačano 134.096,79 EUR.

V pravnomočno zaključenih zadevah je bila Republika Slovenija kot tožnica uspešna v 62,47 odstotka zadev, tožniki zoper Republiko Slovenijo pa v 26,89 odstotka zadev.

b. Socialni spori

Tudi v obravnavanem obdobju je Republika Slovenija v socialnih sporih nastopala kot tožnik, ko je vtoževala vrnitev neupravičeno prejetih nadomestil in dodatkov. Tako smo v delo prejeli 191 zadev (v primerjavi s preteklim obdobjem 54 zadev več) v skupni vrednosti 94.277,78 EUR. 68 se zadev nanaša na vračilo preveč prejetih zneskov socialne pomoči po Zakonu o socialnem varstvu. Državno pravobranilstvo je pred vložitvijo tožb posamezne dolžnike pozvalo na vrnitev preveč plačanih zneskov. V 51 zadevah so dolžniki vrnili neupravičeno prejeta sredstva v skupni vrednosti 10.538 EUR, in tožb ni bilo treba vložiti.

Zoper Republiko Slovenijo je bilo vloženi 85 tožb. Tudi v obravnavanem obdobju se je največ zahtevkov nanašalo na kršitev pravic po Zakonu o socialnem varstvu (58 tožb) in pravic po Zakonu o starševskem varstvu (26 tožb).

Po Zakonu o socialnem varstvu tožniki izpodbijajo odločbe centrov za socialno delo, s katerimi so tožnikom zavrnilo zahteve za priznanje pravice do enkratne izredne denarne socialne pomoči, zahteve glede uveljavljanja subvencionirane najemnine, oprostitev plačila stroškov institucionarnega varstva, priznanje pravice do družinskega pomočnika, izpodbijajo odločbo centra za socialno delo, s katero je tožniku prenehala pravica do prejemanja socialne pomoči, priznanje pravice do izredne denarne socialne pomoči v višjem znesku, pravice do plačila prispevkov za socialno varnost in zaradi priznanja statusa invalida.

Po Zakonu o starševskem varstvu tožniki uveljavljajo priznanje pravice do dodatka oziroma višjega dodatka za nego otroka, izpodbijajo odločbe centra za socialno delo zaradi vrnitve neupravičeno prejetega zneska otroškega dodatka, zaradi dodatka za nego in pomoč, priznanje pravice do otroškega dodatka in priznanje višjega otroškega dodatka.

Statistično zaključenih zadev je bilo 211. Republika Slovenija je s tožbenimi zahtevki uspela v skoraj vseh zaključenih zadevah. S sodno odločbo je bilo ugodeno 85 tožbenim zahtevkom, v štirih zadevah je bila sklenjena poravnava, v 25 zadevah pa je bila obveznost izpolnjena po vložitvi tožbe. Republika Slovenija je tako uspela z zahtevki v skupni vrednosti 38.003,62 EUR, kar predstavlja 88,84 odstotka zahtevanih vrednosti.

S tožbo Republika Slovenija ni uspela v treh zadevah. V dveh zadevah je sodišče tožbo zavrglo, ker je ob vročanju tožbe ugotovilo, da je tožena stranka že pred vložitvijo tožbe umrla in se terjatev lahko uveljavlja le še v zapuščinskem postopku. V eni zadevi je sodišče zahtevek zavrnilo, ker je ugotovilo, da je tožena stranka materialno ogrožena.

Večina zadev, ki se nanašajo na tožbe tožnikov, denarno ni bilo ovrednotenih. Tožbe tožnikov so bile zavrnjene v 47 zadevah, v 20 zadevah so bili zahtevki zoper Republiko Slovenijo umaknjeni, tožniki pa so s tožbami uspeli v 27 zadevah.

IV/1.6 LASTNINSKI SPORI

Lastninske spore podrobno predstavljam v letnem poročilu zaradi števila pripada zadev. V obdobju poročanja je bilo sicer prejetih približno enako število zadev kot v letu 2007. Republika Slovenija kot tožnica in lastnik uveljavlja lastninsko pravico in vsa iz lastnine izvirajoča upravičenja v 94 zadevah, kar je sedem manj kakor v predhodnem letu.

Uveljavlja izpraznitev stanovanj zaradi tega, ker so uporabniki stanovanj zasedali stanovanja oziroma poslovni prostor brez pravnega naslova (13 zadev). Ker uporabniki stanovanj niso plačevali najemnine in so bili podani razlogi za vložitev zahtevka za odpoved najemne pogodbe in izpraznitev stanovanja (sedem zadev), zahteva plačilo mesečnih anuitet (13 zadev) ter uveljavlja lastninsko pravico na različnih nepremičninah (31 zadev). V 11 zadevah je Republika Slovenija vložila tožbe na vpis lastninske pravice na dolžnika, da bi pridobila listino, ki je potrebna za vložitev izvršilnega predloga na rubež nepremičnine (168. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju). V eni zadevi je vložila tožbo zaradi motenja posesti, v treh pa zaradi nezakonitega izkoriščanja gramoza. V 14 zadevah smo vložili tožbo na plačilo, ker je bil denar zaradi napak pri izvršitvi plačila nakazan toženi stranki oziroma je obveznost za plačilo naknadno odpadla in so bile tožene stranke neupravičeno obogatene.

Izpostavljam zadevo, ki izstopa po velikem znesku in jo obravnava oddelek za evropske zadeve, ker je povezana z vprašanji glede uporabe določb prava EU in mednarodnega zasebnega prava. V nepravdnem postopku pred Okrajnim sodiščem v Škofji Loki so predlagatelji Ilse Renate Katzer in drugi kot dediči po pokojnih Maxu Paulu Markgrafu, Paulu Herbertu Markgrafu in Arturju Georgu Markgrafu zoper Republiko Slovenijo vložili predlog za vrnitev zaplenjenega premoženja. V postopku je bilo ugotovljeno, da so bili pravni predniki predlagateljev s sodbo Vojaškega sodišča leta 1945 spoznani za krive kaznivega dejanja, obsojeni na zaplembo celotnega premoženja ter izgon iz kraja bivanja v kraj rojstva. Sodba Vojaškega sodišča je bila s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani v letu 1995 razveljavljena. Okrajno sodišče v Škofji Loki je predlagateljem ugodilo ter glede na to, da vrnitev premoženja stvarno in pravno ni bila več mogoča, naložilo Republiko Slovenijo plačilo odškodnine za zaplenjeno premoženje v obliki obveznic v znesku 1.617.712.040,00 SIT s pripadajočimi obrestmi in stroški postopka. Sodišče je štelo, da je bilo obsojenim premoženje podržavljeno na podlagi kazenske sodbe in ne na podlagi Odloka o prehodu sovražnikovega imetja v državno svojino, o državnem upravljanju imetja odsotnih oseb in o zasegi imetja, ki so ga okupatorske oblasti prisilno odtujile (Uradni list RS DFJ, št. 2/45, v nadaljevanju: Odlok AVNOJ), kar je bilo v postopku stališče Državnega pravobranilstva.

Zoper sklep Okrajnega sodišča v Škofji Loki se je pritožila Republika Slovenija, višje sodišče pa je njeno pritožbo zavrnilo in potrdilo sklep sodišča prve stopnje.

Na podlagi pravnomočnega sklepa Okrajnega sodišča v Škofji Loki ter na podlagi popolne zahteve pooblaščenke predlagateljev je Slovenska odškodninska družba (v nadaljevanju: SOD) 27. maja 2003 dedičem po pok. Pavlu Herbertu Markgrafu in po pok. dr. Arthurju Georgu Markgrafu izročila 163.027 obveznic RS 21 in 26. julija 2004 še 8508 obveznic RS 21 na račun pooblaščenke pri Klirinško depotni družbi ter na

njen račun iz naslova zapadle glavnice in obresti nakazala 425.072.591,46 SIT. Tako ravnanje SOD je bilo tedaj v skladu z 2., 12., 13., 14. in 15. členom Uredbe o izdaji obveznic za plačilo odškodnine zaradi razveljavitve kazni zaplembe premoženja (Uradni list RS, št. 84/99).

Vrhovno sodišče je s sklepom z dne 19. februarja 2004 ugodilo reviziji Republike Slovenije ter sklepa sodišč prve in druge stopnje razveljavilo in zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v nov postopek. V ponovljenem postopku je sodišče prve stopnje odločilo enako kot prvič, višje sodišče pa je s sklepom pritožbi Republike Slovenije ugodilo in prvostopni sklep spremenilo tako, da je predlog predlagateljev zavrnilo. Zavrnitev je utemeljilo z ugotovitvijo, da za vrnitev premoženja na podlagi ZIKS ni podlage, saj je bilo premoženje pravnim prednikom predlagateljev poddržavljeno že pred kazensko sodbo. Premoženje pravnih prednikov predlagateljev naj bi namreč v državno last prešlo že 6. februarja 1945. Iz zaplembnih odločb, ki sta bili podlaga Okrajnemu sodišču v Škofji Loki o vpisu pravice v korist države, naj bi namreč izhajalo, da sta bili izdani na podlagi prve in druge točke 1. člena Odloka AVNOJ, to je na podlagi določb, pri katerih ni šlo za poddržavljanje na podlagi sodb sodišč, ampak za poddržavljanje nemškega premoženja.

Zoper navedeno odločitev so predlagatelji vložili revizijo, ki jo je Vrhovno sodišče s sklepom z dne 26. januarja 2006 zavrnilo.

Ustavno sodišče je 27. marca 2007 s sklepom odločilo o nesprejemu ustavne pritožbe pritožnikov.

Ker so bile pravnomočne odločbe, ki so bile podlaga za plačilo odškodnine, razveljavljene, obveznost plačila odškodnine s strani Republike Slovenije pa ni bila ponovno ugotovljena, je odpadla pravna podlaga za že plačano odškodnino. V skladu s tem so bili v letu 2006 sedmim predlagateljem dolžnikom poslani pozivi na vračilo neupravičeno pridobljene odškodnine. Trije od njih so pozive za vračilo odškodnine sprejeli, dva poziva ne sprejemata, dvema pa poziva nismo uspeli vročiti, ker na nam znanih naslovih ne prebivata. Nobeden od dolžnikov do danes Republikli Sloveniji ni ničesar vrnil.

V skladu z ugotovitvijo, da ima Karla Barbara Kuehnen na računu pri Klirinško depotni družbi še 9440 obveznic RS 21 in 1800 obveznic SOD, je bil 19. marca 2008 na Okrajno sodišče v Ljubljani vložen predlog za začasno zadržanje razpolaganja z navedenimi obveznicami in s sredstvi na računu, odprtem pri Bank Austria. Sodišče je predlogu za začasno zadržanje ugodilo.

4. junija 2008 je bila po odvetniku mag. Vouku iz Gradca (ki po sklepu Vlade Republike Slovenije zastopa Republiko Slovenijo) pri Deželnem sodišču Salzburg vložena tožba proti skupaj sedmim toženim strankam družine Markgraf s skupno sporno vrednostjo 10.098.381,67 EUR spp. Doslej je bilo mogoče tožbo vročiti trem toženim strankam, ki v odgovorih na tožbo izpodbijajo vezanost avstrijskega sodišča na odločitve slovenskih sodišč, ker naj bi te ne ustrezale avstrijskemu order public, saj temeljijo na avnojskih dekretih.

Tožene stranke so medtem v Sloveniji vložile predlog za obnovo postopka v nepravdnem postopku pred Okrajnim sodiščem v Škofji Loki. Okrajno sodišče v

Škofji Loki je s sklepom opr. št. "Z" N 28/2004 z dne 11. septembra 2008 predlog predlagateljev za obnovo postopka zavrnilo.

Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka v 79 zadevah. Največ zadev se nanaša na lastninske tožbe, v katerih tožniki zatrjujejo priposestvanje nepremičnin, ki jih uporablja Republika Slovenija oziroma so v zemljiški knjigi vpisane na Republiko Slovenijo (64 zadev), med njimi tudi nepremičnine, ki so bile nacionalizirane na podlagi Zakona o nacionalizaciji. Zatrjujejo tudi napake pri vpisu lastninske pravice ob obnovi zemljiške knjige.

V dobi poročanja je bilo statistično zaključenih 170 zadev, o katerih so odločala sodišča.

Republika Slovenija je uspela v 36 zahtevkih na izpraznitev stanovanja oziroma na odpoved najemne pogodbe in izpraznitev stanovanja ter na plačilo uporabnine za stanovanje, v katerem uporabniki stanovanj stanujejo brez najemne pogodbe. V devetih zadevah so bile tožbe umaknjene, ker so toženci izpraznili stanovanja oziroma plačali zapadle obroke najemnin. V eni zadevi je bil tožbeni zahtevek zavrnjen, ker Republika Slovenija ni izkazala, da bi bil toženec dolžan plačati obratovalne stroške po izstavljenih računih. Toženec je dolžan plačevati stroške v višini, ki ustrezajo dogovoru o delitvi stroškov v večstanovanjski hiši. Tožeča stranka ni predložila ustreznih listin, iz katerih bi bilo mogoče ugotoviti, kakšen je bil obseg obratovalnih stroškov in na kakšen način so se navedeni stroški delili med stanovalce.

V 12 zadevah je sodišče pravnomočno odločilo o tožbenih zahtevkih Republike Slovenije, ki so se nanašali na neupravičeno pridobitev premoženjskih koristi. Tožbe so se nanašale na vrnitev preveč izplačanih plač in neupravičeno izplačilo denarne socialne pomoči. Republika Slovenija je v osmih zadevah uspela s celotnim zahtevkom, v eni zadevi je bila sklenjena poravnava, v treh zadevah je bila tožba umaknjena, od tega v dveh zaradi naknadne izpolnitve obveznosti, v eni zadevi pa, ker je prišlo do pisne pomote v navedbi osebnega imena in je bilo treba tožbo umakniti.

Glede odločitev sodišča v zvezi z zahtevki Republike Slovenije na plačilo odškodnine zaradi nezakonitega izkoriščanja rudnin ugotavljam, da je Republika Slovenija v celoti uspela v dveh zadevah in s tremi poravnavami, tako da so bili toženci dolžni plačati skupaj 373.431,25 EUR od zahtevanih 450.988,89 EUR. Tožbeni zahtevek je bil zavrnjen v eni zadevi, ker po mnenju sodišča Republika Slovenija ni uspela dokazati, da je prav tožena stranka povzročila zatrjevano škodo. V eni zadevi je bila tožba umaknjena, ker je bilo v postopku ugotovljeno, da tožena stranka nima premoženja, na katero bi bilo mogoče seči z izvršbo.

Republika Slovenija je bila s tožbami uspešna v 67,01 odstotka primerov.

Tožniki so s tožbami uspeli v 12 zadevah. Dokazali so dobro vero in potrebno priposestvovalno dobo za pridobitev lastninske pravice s priposestvanjem oziroma napake ob vpisovanju lastninske pravice na Republiko Slovenijo, da je parcela, ki je bila predmet spora, predmet menjalne pogodbe. Iz enakih razlogov je bila s tožniki

sklenjena sodna poravnava v sedmih zadevah. Tožniki so zoper Republiko Slovenijo s tožbenimi zahtevki uspeli v 34,94 odstotka primerov.

Izpostavljam primer sklenjenih sodnih poravnav:

Tožeči stranki sta zatrjevali, da je pri obnovi zemljiške knjige nastala napaka in so bile nepremičnine pomotoma vknjižene v last Republike Slovenije. Tožena stranka vztraja pri pribavi poizvedovalnega zapisnika, iz katerega bo razvidno, na kakšen način so nepremičnine postale last države. Iz identifikacijskega potrdila je izhajalo, da se sporne parcele v celoti ujemajo s stanjem v stari zemljiški knjigi, zato je Republika Slovenija s tožečima strankama sklenila sodno poravnavo, v kateri jima je priznala lastninsko pravico na vtoževanih parcelah.

IV/1.7 DRUGA PРАВNA PODROČJA

V letu 2008 smo prejeli v delo 420 zadev, ki se nanašajo na pravna področja, ki jih nismo mogli zajeti v predhodnih poglavjih.

Državno pravobranilstvo je v kar osmih zadevah dobilo nalogo, da zahteva od elektronskih in časopisnih medijev ustrezno objavo popravka. Izpostavljam tožbo zoper odgovornega urednika in Kanal A, ker je bila javnost nepopolno in negativno informirana o dejavnostih policije v zvezi z dogodkom, ki se je zgodil pred diskoteko Lipa 23. decembra 2005. Informacija je povzročila po mnenju Ministrstva za notranje zadeve v javnosti negativen odnos in nezaupanje v delo policije kot tudi v delo drugih državnih organov. Sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo, ker po mnenju sodišča niso bili podani kriteriji iz prvega odstavka 42. člena Zakona o medijih in ker tožeča stranka ni konkretno navedla, kaj je v sporni informaciji in zahtevanem odgovoru za zagotovitev informiranosti javnosti tako pomembno, da bi terjalo poseg države v svobodo izražanja. Zoper odločitev sodišča je bila vložena revizija na Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki v zadevi še ni odločilo.

Iz statistično zaključenih zadev izhaja, da je sodišče izoblikovalo sodno prakso, da je treba vložiti tožbo v 30 dneh od poteka roka za objavo po Zakonu o medijih. V dveh zadevah je bila tožba vložena po navedenem roku, zato je sodišče tožbo zavrglo. Državno pravobranilstvo je v 16 zadevah vložilo tožbe zaradi neizpolnitve pogodbe v skupnem znesku 111.085,29 EUR. Zadeve se nanašajo na tožence, ki so sklenili pogodbo o izobraževanju, s katero so se zavezali, da bodo po uspešno opravljenem pravniškem državnem izpitu ali drugi obliki izobraževanja določeno dobo ostali v delovnem razmerju pri delodajalcu. Ker je do prekinitve delovnega razmerja prišlo iz krivdnih razlogov na strani tožene stranke ali pa po opravljenem pravosodnem izpitu tožena stranka kljub pozivu državnega organa ni sklenila delovnega razmerja, toženec pa kljub pozivu ni vrnil prejetih sredstev, je bilo treba vložiti tožbo.

V okviru obravnavanja odškodninskih zahtevkov sem že navedel, da Republika Slovenija vlaga po izplačilu odškodnine regresne tožbe zoper povzročitelja škode, ko je ta škodo povzročil namenoma ali iz velike malomarnosti. V obdobju poročanja smo vložili šest tovrstnih tožb.

V obravnavanem obdobju so bili zaključeni trije tovrstni tožbeni zahtevki. V vseh treh zadevah je Republika Slovenija s tožbenimi zahtevki uspela v skupnem znesku 89.346,06 EUR. Izpostavljam tožbo za plačilo 61.152,00 EUR. Toženka je kot uslužbenka v zemljiški knjigi Okrajnega sodišča v Ljubljani brez pravne podlage v zemljiško knjigo vpisala stanovanje in pri njem lastninsko pravico za svojo znanko, čeprav stanovanje fizično sploh ni obstajalo. Na podlagi tega vpisa je tudi izdala zemljiškoknjižni izpisek, ki je bil podlaga za sklenitev posojilne pogodbe in za zavarovanje. Ker posojilojemalka posojila ni vrnila, je posojilodajalec skušal predlagati prodajo zastavljene nepremičnine in tedaj se je ugotovilo, da nepremičnina ne obstaja. Posojilodajalec je vložil odškodninsko tožbo proti Republiki Sloveniji in z njo uspel. S tožbo je Republika Slovenija zahtevala povrnitev zneskov odškodnine, ki ga je morala oškodovancu plačati za škodo, ki jo je namerno z nezakonitim delom povzročila uslužbenka.

Tudi v letu 2008 smo prejeli v delo zadeve zaradi izbrisa gospodarskih subjektov iz sodnega registra. Gre za 34 zadev, v katerih davčni uradi zahtevajo vložitev predloga za izbris iz sodnega registra na podlagi določil 25. člena Zakona o finančnem poslovanju podjetij, saj družbe ne poslujejo več in so vse veliki davčni dolžniki. Statistično je bilo zaključenih 33 zadev. Sodišča so zavrnila šest zahtevkov, in sicer tri, ker je upnik izkazal obstoj premoženja družbe, enega, ker je bil zoper toženo stranko uveden in hkrati zaključen stečajni postopek, v dveh zadevah pa ni bilo izkazano, da tožena stranka 12 mesecev ni opravljala izplačila prek računa.

Prav tako smo v delo prejeli 52 zadev v skupni vrednosti 15.336,05 EUR, ki se nanašajo na neupravičeno pridobitev sredstev po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja. Zneski, katerih vrnitev zahtevamo, so bili upravičencem izplačani na podlagi odločb, ki so jih izdale upravne enote po določbah Zakona o žrtvah vojnega nasilja, sredstva pa je zagotavljalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Ob smrti upravičencev, ki so sredstva prejeli na svoje račune, banka ni blokirala njihovih računov, upravne enote pa so zaradi zamika pri pridobitvi informacije o smrti upravičencev sredstva nakazovale še naprej. Po smrti upravičencev so denarna sredstva pooblašenci, ki so imeli pooblastilo za dvig denarja, dvigovali iz računa, saj banka za smrt ni vedela, ali pa so denar dvignili na podlagi sklepa o dedovanju dediči upravičenca. Dediči so tako za sredstva, nakazana po smrti, neupravičeno obogatili in so jih dolžni vrniti na račun Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

V letu 2008 je bilo po temelju rešenih 16 takih zadev, in sicer v devetih zadevah s sodbo, ki je ugodila tožbenemu zahtevku, v dveh zadevah je bila tožba umaknjena, ker tožena stranka ni zakrivila nobenega od razlogov iz 116. člena Zakona o vojnih invalidih, zaradi katerih mora prejete dodatke vrniti, v treh pa, ker je tožena stranka naknadno izpolnila obveznost. Obveznost je bila izpolnjena tudi s sklenitvijo poravnave v eni zadevi. Sodišče je v eni zadevi zavrglo tožbo, ker je sodišče v času vročanja tožbe tožencu v odgovor ugotovilo, da je toženec umrl že pred vložitvijo tožbe. V 53 zadevah tožba ni bila vložena, ker so tožene stranke na podlagi opomina Državnega pravobranilstva neupravičeno prejete zneske vrnile.

Republika Slovenija je bila kot tožeča stranka uspešna v 59,63 odstotka zadev.

Tožniki so bili zoper Republiko Slovenijo uspešni v 22,13 odstotka zadev.

Večina tožbenih zahtevkov zoper Republiko Slovenijo je bila zavrženih. Za delo Državnega pravobranilstva so pomembne naslednje zadeve:

Gospodarska družba je zoper Ministrstvo za pravosodje vložila tožbo zaradi plačila 41.733.757,00 SIT s pripadki. Dejanska podlaga tožbe so bili zahtevki za plačilo računov, ki se nanašajo na predhodno sklenjene pogodbe za izdelovanje centralne evidence kaznovanja, vzpostavitev in delovanje Centralne evidence kaznovanja in izobraževanje uporabnikov. Ker aplikacija ni delovala oziroma je bilo delo izvedeno nestrokovno, je Ministrstvo za pravosodje odstopilo od pogodbe. V pravnem postopku so bile zaslišane priče, ki jih je predlagalo Ministrstvo za pravosodje in so pričale v škodo Republike Slovenije, zato je bila med pravnima strankama sklenjena sodna poravnava, po kateri je morala Republika Slovenija plačati znesek 144.604,46 EUR glavnice in obresti ter pravdne stroške.

Tožnik kot gospodarska družba se je prijavil na razpis javnega naročila za nakup specialnih vozil za reševanje ob nesrečah v predorih. Čeprav je bila ponudba tožnika najugodnejša, naj bi Republika Slovenija naročilo oddala drugemu ponudniku. S tožbo zahteva povračilo materialne škode v višini 10 odstotkov dobička, ki bi ga imel, če bi bil izbran. Tožbeni zahtevek je bil zavržen, ker niso bile izpolnjene predpostavke civilnega delikta glede obstoja škode. Tožena stranka ne bi bila dolžna skleniti pogodbe s tožnikom tudi v primeru, če bi bil ta v postopku pogajanj najugodnejši. Tožniku tako ni mogla nastati škoda iz naslova izgubljenega dobička.

Pri poroštvi in kreditih se je pojavilo vprašanje, kdaj je nastala hipoteka za nepremičnino, ki je bila predmet denacionalizacijskega postopka. Po stališču tožeče banke naj bi nastala hipoteka ob zaznambi vpisa vrstnega reda v zemljiški knjigi. Sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo, ker zaznamba vrstnega reda še ne pomeni nastanka pravice.

Zavarovalnica je zahtevala od Republike Slovenije in druge zavarovalnice, pri kateri je imelo cestno podjetje zavarovano odgovornost, povračilo odškodnine, ki jo je izplačala svojemu zavarovancu. Ta je z avtom peljal po magistralni cesti, ko se je zaletel v kamenje, ki je ležalo na cesti in je padlo na vozišče s strme brežine. Voznik se kamnom ni mogel izogniti. Sodišče je ugodilo tožbenemu zahtevku ter odločilo, da sta tako Republika Slovenija kot zavarovalnica solidarno dolžni plačati tožeči stranki zahtevani znesek.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je tožil Republiko Slovenijo, ker se je kandidat za vojaka poškodoval med temeljnim vojaškim strokovnim usposabljanjem – med izvedbo vojaške vaje gašenja telesa. Ugotovljeno je bilo, da so bili opuščeni obvezni ukrepi za varnost pri delu in storjene druge nepravilnosti.

Tožeča stranka je zahtevala plačilo zneska iz naslova neplačanih del v zvezi z izvedbo obnove službenih stanovanj v lasti Republike Slovenije. Za opravljeno delo je tožeča stranka toženi stranki izdala račune, ki jih je ta deloma poravnala, del zneska pa ni bil plačan zaradi domnevne nepravilnosti. Med postopkom se je izkazalo, da sta stranki že po izdaji računa sklenili aneks k pogodbi, v katerem sta se dogovorili glede višine odprtih obveznosti. Zato je sodišče ugodilo tožbenemu zahtevku skoraj v celoti.

IV/2 POSTOPKI PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Iz leta 2007 je bilo v leto 2008 prenesenih 182 zadev, katerih skupna vrednost je znašala 21.061.071,28 EUR.

Državno pravobranilstvo je tudi v obdobju poročanja obravnavalo pretežno zadeve, ki so se nanašale na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija) in s tem povezane kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. Večina zadev je bila obravnavana na podlagi 25. člena Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (v nadaljevanju: ZVPSBNO), ki jih je Republiki Sloveniji vrnilo Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju: Sodišče). V letu 2008 je Državno pravobranilstvo prejelo v odgovor 183 pritožb, od tega jih je bilo 138 predloženih na podlagi 25. člena ZVPSBNO.

IV/2.1 KRŠITEV PRAVICE DO SOJENJA V RAZUMNEM ROKU OZIROMA DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA

Pripad zadev iz pristojnosti Evropskega sodišča za človekove pravice je bil v letu 2008 občutno zaznamovan z Zakonom o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, ki se uporablja od 1. januarja 2007.

V skladu s 25. členom tega zakona je Sodišče v letu 2008 odstopilo Sloveniji v reševanje skupno 138 pritožb v zvezi s kršitvami pravice do sojenja v razumnem roku, do katerih naj bi prišlo v postopkih pred nacionalnimi sodišči, ki so se zaključili pred 1. januarjem 2007. Skupna vrednost zahtevkov pritožnikov v teh pritožbah je znašala 6.324.038,17 EUR (pri tem je treba upoštevati, da nekateri pritožniki niso zneskovno opredelili zahtevka in so ga opredelili le opisno). Sodišče je Vlado Republike Slovenije pozvalo, naj ga obvesti, ali bo te pritožbe obravnavala po 25. členu ZVPSBNO, in naj mu v primeru take obravnave predloži ponudbo poravnave, ki jo bo dala pritožniku. Po preučitvi zadev smo ugotovili, da je uporaba 25. člena ZVPSBNO mogoča v vseh zadevah, v katerih smo ugotovili obstoj kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja in smo v skladu s tem pritožnikom ponudili sklenitev poravnave za pravično zadoščenje po ZVPSBNO. V tistih zadevah, v katerih so pritožniki v pritožbah na Sodišče zahtevali pravično zadoščenje za nepremoženjsko škodo v denarju, smo jim ponudili v poravnavo denarno odškodnino za nepremoženjsko škodo. V zadevah, v katerih niso zahtevali denarne odškodnine, pa smo jim ponudili poravnavo v obliki pisne izjave v smislu 17. člena ZVPSBNO.

Na podlagi 25. člena ZVPSBNO nam je Sodišče odstopalo pritožbe v zvezi s kršitvami pravice do sojenja v razumnem roku že tudi v letu 2007. Iz tega naslova smo imeli na dan 1. januarja 2008 odprtih 130 zadev, katerih skupna vrednost zahtevkov pritožnikov je znašala 7.227.507,59 EUR.

V zvezi s kršitvijo pravice do sojenja v razumnem roku je Sodišče v letu 2008 vročilo Sloveniji tudi 41 pritožb, nanašajočih se na postopke, ki so se sicer pravnomočno končali pred začetkom uporabe ZVPSBNO, pri čemer pa se je postopek v letu 2007 še nadaljeval pred Vrhovnim oziroma Ustavnim sodiščem Republike Slovenije. Skupna vrednost zahtevkov pritožnikov po teh pritožbah je znašala 559.676,34 EUR.

Glede teh pritožb je Sodišče Vlado Republike Slovenije pozvalo, naj se opredeli glede njihove sprejemljivosti ter utemeljenosti ter naj hkrati odgovori na vprašanje, ali so imeli pritožniki glede postopkov, ki so se v letu 2007 nadaljevali pred Vrhovnim oziroma Ustavnim sodiščem Republike Slovenije, na razpolago učinkovito pravno sredstvo za odpravo kršitve pravice do sojenja v razumnem roku. V zvezi s temi pritožbami smo sprejeli stališče, da je uporaba 25. člena ZVPSBNO mogoča tudi zanje, pri čemer pa smo uporabo ZVPSBNO omejili na obdobje do začetka uporabe ZVPSBNO. Določba 25. člena ZVPSBNO namreč sodi v 4. poglavje, ki vsebuje prehodne in končne določbe, katerih namen je, da se določena pravna razmerja uredijo drugače, kot jih sicer ureja zakon. Kot izhaja iz naslova določbe 25. člena, ki se glasi »Pravično zadoščenje za škodo, nastalo pred začetkom uporabe tega zakona«, ter iz njenega besedila, je bil očiten namen te določbe omogočiti, da pravično zadoščenje dobijo tudi tisti, ki pred začetkom uporabe ZVPSBNO niso imeli na razpolago pravnih sredstev, ki jih ta nudi (pospešitvena sredstva in pravično zadoščenje), so pa pred začetkom uporabe zakona zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja vložili zahtevo za pravično zadoščenje na mednarodno sodišče. Glede trajanja postopka pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije po 1. januarju 2007 pa smo sprejeli stališče, da so imeli pritožniki na razpolago pospešitvena sredstva po ZVPSBNO in bi z njihovo uporabo lahko preprečili morebitno škodo, nastalo v tem obdobju. Da so bili pritožniki dolžni uporabiti ta pravna sredstva takoj po začetku uporabe ZVPSBNO, je tudi stališče Evropskega sodišča (glej *Nezirović proti Sloveniji*, pritožba št. 16400/06, sklep z dne 25. novembra 2008, 37.–39. člen).¹

V skladu z navedenimi stališči smo v zadevah, ki so se nanašale na postopke, ki so bili pravnomočno končani pred 1. januarjem 2007, so se pa po tem datumu še nadaljevali pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije, ob predpostavki ugotovljene kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, pritožnikom ponudili sklenitev poravnave za nepremoženjsko škodo za obdobje od začetka postopka do 1. januarja 2007. Za čas trajanja postopka pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije po 1. januarju 2007 pa smo ugovarjali, da so imeli pritožniki na razpolago pospešitvena sredstva po ZVPSBNO, ki so jih bili dolžni uporabiti. Praktično v vseh obravnavanih primerih smo ugotovili, da pritožniki pospešitvenih sredstev niso uporabili. V nekaj primerih, v katerih so jih uporabili, pa smo ugotovili, da so jih vložili pri nepristojnem sodišču oziroma da so bila uporabljena napačno (namesto da bi jih vložili pred Vrhovnim sodiščem, ki je obravnavalo zadevo, so jih vložili pred sodiščem prve stopnje). V skladu s temi ugotovitvami smo v vseh teh zadevah ugovarjali, da je pritožba v delu, ki se nanaša na trajanje postopka pred

---

¹ 37. Ob tem Sodišče ugotavlja, da je bil načrt za uvedbo novih pravnih sredstev v zvezi s trajanjem postopkov oblikovan že decembra 2005, ko je bil sprejet projekt Lukenda. Zakon iz leta 2006 je bil objavljen v Uradnem listu 12. maja 2006 in javnost od tega datuma dalje pozna njegovo vsebino, vključno z obravnavanim pogojem. Uporabljati se je začel 1. januarja 2007 z učinkom *erga omnes*.

38. Sodišče zato meni, da bi bilo treba sedanji položaj razlikovati od zadev, pri katerih se je učinkovito pravno sredstvo pojavilo zaradi razvoja sodne prakse domačih sodišč (glej *Broca in Texier-Micault proti Franciji*, pritožbi št. 27928/0,02 in 31694/02, § 20, 21. oktober 2003, in *Di Sante proti Italiji* (dec.), pritožba št. 56079/00, 24. junij 2004). Zdi se razumno predvidevati, da je bil zakon iz leta 2006 splošno znan od 12. maja 2006 in da bi morali pritožniki, zlasti tisti, ki jih zastopajo odvetniki, vedeti, da se je zakon iz leta 2006 začel uporabljati 1. januarja 2007.

39. Glede na navedeno Sodišče meni, da je pritožnik v obravnavani zadevi vedel ali bi moral vedeti za zahtevo po vložitvi nadzorstvene pritožbe in, pod določenimi pogoji, rokavnega predloga, od 1. januarja 2007. Kljub temu v postopku na drugi stopnji teh pravnih sredstev ni uporabil.

Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije po 1. januarju 2007, zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev nesprejemljiva za obravnavo pred Sodiščem (35. člen Konvencije).

V tistih zadevah, v katerih so se postopki pred nacionalnimi sodišči končali pred 1. januarjem 2007 in se nato po tem datumu nadaljevali pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije, smo 25. člen ZVPSBNO, ob predpostavki ugotovljene kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, uporabili za celotno trajanje postopka pred rednimi sodišči. ZVPSBNO se namreč ne more uporabiti za postopke, ki tečejo pred Ustavnim sodiščem, kar implicite izhaja iz njegovega 9. člena, ki ureja pristojnost za odločanje o rokavnem predlogu in jo izrecno opredeljuje le za postopke pred okrajnim, okrožnim, višjim in Vrhovnim sodiščem. V skladu s tem smo glede postopkov, ki so tekli pred Ustavnim sodiščem, na podlagi vloženi ustavnih pritožb sprejeli stališče, da je treba trajanje postopkov pred Ustavnim sodiščem obravnavati ločeno od postopkov pred rednimi sodišči. Pritožnikom smo tako ponudili sklenitev poravnave za pravično zadoščenje zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku le za trajanje postopkov pred rednimi sodišči, posebej pa smo se opredelili glede trajanja postopka pred Ustavnim sodiščem. Glede slednjega smo v vseh primerih ugotovili, da trajanje postopka pred Ustavnim sodiščem ni bilo predolgo in da posledično pravica pritožnikov do sojenja brez nepotrebne odlašanja ni bila kršena in je pritožba na Sodišče v tem delu očitno neutemeljena.

Glede trajanja postopka pred Ustavnim sodiščem je morda smiselno izpostaviti, da starejša sodna praksa Sodišča (glej primer Buchholz proti Nemčiji, sodba z dne 6. maja 1981) časa trajanja postopka pred Ustavnim sodiščem ni štela v trajanje sodnega postopka v smislu uporabe prvega odstavka 6. člena Konvencije. Novejša sodna praksa Sodišča (glej Sussmann proti Nemčiji) pa je izoblikovala standard, da se čas, porabljen pred Ustavnim sodiščem, šteje v trajanje sojenja v tistih primerih, ko odločitev Ustavnega sodišča lahko vpliva na rezultat postopka pred rednimi sodišči (glej Sussmann, 39. člen). Za zadostitev kriterija »zmožnosti vpliva na rezultat postopka pred rednimi sodišči« zadostuje že potencialni učinek. V sodbi Sussmann (37. člen) je Sodišče navedlo, da imajo ustavna sodišča posebno vlogo in status ter da je njihov osnovni namen varovanje ustave in zagotavljanje, da zakonodajna, izvršilna in sodna veja oblasti delujejo v skladu z ustavnimi določbami. Sodišče je nadalje izrecno poudarilo (56. člen), da se kršitev obveznosti do hitrega odločanja pred Ustavnim sodiščem ne ocenjuje na enak način kot ravnanje rednih sodišč. Ustavna sodišča morajo namreč upoštevati tudi druge vidike zadev, ki jih presojuje, predvsem socialne in politične posledice ter pomembnost zadeve za celotno skupnost, in ne le časovne lestvice v seznamu pripada zadev. Postopek pred Ustavnim sodiščem v zadevi Sussmann je trajal tri leta in štiri mesece, Sodišče pa je ugotovilo, da v postopku ni prišlo do kršitve pravice iz prvega odstavka 6. člena Konvencije. V zadevi Tričkovič proti Sloveniji se je pritožnik pritožil nad dve leti in sedem mesecev trajajočim odločanjem Ustavnega sodišča. Sodišče je ugotovilo, da do kršitve ni prišlo. Sprejelo je argument Vlade Republike Slovenije, da je bilo Ustavno sodišče začasno preobremenjeno z zadevami, ker je obravnavalo veliko število tako imenovanih tranzicijskih zadev in zadev, katerih problematika je izvirala iz razlogov razpada nekdanje Jugoslavije. V zadevi Gliha in Joras proti Sloveniji je Ustavno sodišče potrebovalo za odločitev v enem postopku eno leto in osem mesecev, v drugem pa eno leto in 16 dni. Sodišče je ocenilo, da postopka nista trajala nerazumno dolgo in da je pritožba očitno neutemeljena.

V letu 2008 smo zaključili 109 zadev, prejetih na podlagi 25. člena ZVPSBNO, katerih skupna vsota zahtevkov pritožnikov je znašala 1.198.359,68 EUR. Od tega smo 102 zadevi zaključili s sklenitvijo poravnave o pravičnem zadoščenju zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, in sicer v 101 zadevi s plačilom pravičnega zadoščenja v obliki denarne odškodnine za nepremoženjsko škodo v skupnem znesku 203.322,61 EUR, v eni zadevi (Koren proti Sloveniji, pritožba št. 26566/03) pa s pravičnim zadoščenjem v obliki pisne izjave Državnega pravobranilstva, da je bila pritožniku kršena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (pravično zadoščenje po drugi točki drugega odstavka 15. člena ZVPSBNO).

Navedene zadeve, zaključene s sklenitvijo poravnave o pravičnem zadoščenju v obliki denarne odškodnine, je Sodišče izbrisalo s seznama zadev na podlagi določb prvega odstavka 37. člena² Konvencije. Pri tem je Sodišče ločilo tiste zadeve, v katerih so pritožniki na podlagi sklenjenih poravnav v celoti umaknili pritožbo, ter tiste, v katerih so umaknili pritožbo le glede nepremoženjske škode, še vedno pa so vztrajali pri pritožbi glede premoženjske škode. Tako je Sodišče prvo navedene zadeve izbrisalo s seznama zadev na podlagi točk a) in b) prvega odstavka 37. člena Konvencije, medtem ko je druge v tistem delu, v katerem se nanašale na nepremoženjsko škodo, izbrisalo s seznama zadev na podlagi točke b) prvega odstavka 37. člena Konvencije, v delu, v katerem so se nanašale na premoženjsko škodo, pa na podlagi tretjega in četrtega odstavka 35. člena.³

V zadevi Koren proti Sloveniji je Sodišče ocenilo, da je pritožnik zaradi dejstva, da se je v sklenjeni poravnavi strinjal, da pisna izjava Državnega pravobranilstva predstavlja popolno zadoščenje za kršitev in da iz tega naslova ne bo uveljavljal ničesar več, izgubil status žrtve, in je zadevo izbrisalo s seznama zadev na podlagi točke c) prvega odstavka 37. člena Konvencije.

V ostalih sedmih zadevah je Sodišče v eni zadevi pritožbo razglasilo kot nesprejemljivo, v preostalih pa jih je črtalo s seznama. Ker gre za zanimive odločitve, jih podrobneje predstavljam:

- pritožnik je vložil pritožbo prepozno (zamudil je en dan), kar smo ugovarjali, in Sodišče je v skladu s prvim odstavkom 35. člena Konvencije izdalo sklep o nesprejemljivosti pritožbe za obravnavo;
- v zadevi Pohlen proti Sloveniji (pritožba št. 28457/03) smo pritožniku ponudili sklenitev poravnave za pravično zadoščenje v obliki pisne izjave v smislu 2. točke

---

² Določba prvega odstavka 37. člena Konvencije pravi, da lahko Sodišče v kateri koli fazi postopka zahtevo za obravnavo izbriše s seznama zadev, če je na podlagi okoliščin mogoče sklepati; a) da vlagatelj ne namerava vztrajati pri svoji zahtevi; ali b) da je bila zadeva rešena; ali c) da zaradi kakšnega drugega razloga, ki ga ugotovi Sodišče, nadaljnje obravnavanje zadeve ni več upravičeno. Kljub temu pa Sodišče nadaljuje obravnavo zadeve, če to zahteva spoštovanje človekovih pravic, opredeljenih v Konvenciji in njenih protokolih.

³ Tretji odstavek 35. člena Konvencije določa, da bo Sodišče razglasilo za nesprejemljivo vsako zadevo, predloženo v skladu s 34. členom, za katero meni, da ni v skladu z določili Konvencije ali njenih protokolov, da je očitno neutemeljena ali pa da pomeni zlorabo pravice. Četrty odstavek 35. člena Konvencije določa, da Sodišče v skladu s tem členom v kateri koli fazi postopka zavrne vsako zahtevo za obravnavo, za katero meni, da je nesprejemljiva.

drugega odstavka 15. člena ZVPSBNO, katere pa pritožnik ni sprejel. Pisna izjava mu je bila ponujena, ker ni specificiral denarnega zahtevka, ki ga je zahteval kot pravično zadoščenje zaradi zatrjevane kršitve. V skladu s tem smo Sodišču predlagali, naj, glede na to, da je bilo pritožniku ponujeno primerno zadoščenje, izbriše zadevo s seznama zadev na podlagi točke c) prvega odstavka 37. člena Konvencije, vendar Sodišče temu ni sledilo. Kot je navedlo v sklepu z dne 3. junija 2008, ZVPSBNO ne zahteva, da bi pritožnik moral specificirati denarni zahtevek iz naslova pravičnega zadoščenja, zaradi česar Sodišče ponujene poravnave ne more oceniti kot primerne in posledično ne more izbrisati zadeve s seznama zadev na podlagi točke c) prvega odstavka 37. člena Konvencije. Ker pa ima pritožnik možnost, da na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO uveljavlja svoj zahtevek iz tega naslova v postopku pred domačim sodiščem, kar je Sodišče v zadevi Korenjak proti Sloveniji že ocenilo kot primerno pravno sredstvo, mora v skladu z zahtevo po izčrpanju domačih pravnih sredstev najprej izkoristiti to možnost. V skladu s tem je Sodišče sklenilo, da je zadeva zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev nesprejemljiva za obravnavo, in jo je izbrisalo s seznama zadev na podlagi prvega in četrtega odstavka 35. člena Konvencije;

- v zadevi Carevič proti Sloveniji (pritožba št. 17314/03) smo pritožniku ponudili sklenitev poravnave za pravično zadoščenje v obliki denarne odškodnine, katere pa ni sprejel in je pred domačim sodiščem vložil tožbo na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO, o čemer smo Sodišče obvestili. Ta zadeva je pomembna v tem smislu, ker smo pritožniku, zaradi napake v izračunu, namesto 45 odstotkov odškodnine (1.080 EUR), kot jo je v primerljivih zadevah že dosodilo Sodišče (Beriša proti Sloveniji, Mulej-Zupanec proti Sloveniji, Petan proti Sloveniji, Rakanovič proti Sloveniji – v vseh je Sodišče prisodilo pritožnikom 2.400 EUR), ponudili denarno odškodnino v višini 43,33 odstotka (1.040 EUR) tega zneska; to je Sodišče opazilo in tudi posebej izpostavilo v sklepu z dne 3. junija 2008. V skladu s to ugotovitvijo Sodišče zadeve ni izbrisalo s seznama na podlagi točke c) prvega odstavka 37. člena Konvencije. Ker pa je v času odločanja Sodišča v tej zadevi že tekel postopek na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO pred domačim sodiščem, je Sodišče ugotovilo, da je pritožba očitno neutemeljena, in jo na podlagi prvega in četrtega odstavka 35. člena Konvencije posledično izbrisalo s seznama zadev. Postopek na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO se je vodil pred Okrajnim sodiščem v Celju in je bil s sodbo z dne 28. avgusta 2008 pravnomočno končan. V tem postopku je pritožnik vtoževal pravično zadoščenje v znesku 3.500 EUR s pp, sodišče pa mu je prisodilo pravično zadoščenje v znesku 1.500 EUR z zakonitimi zamudnimi obrestmi od 23. novembra 2007 dalje do plačila, v presežku zahtevka pa je tožbeni zahtevek zavrnilo. Kot je razbrati iz obrazložitve sodbe, je sodišče pri višini odškodnine izhajalo iz sodne prakse Sodišča, pri čemer je posamezne postopke pred nacionalnimi sodišči podrobno opredelilo v smislu števila angažiranih izvedencev in števila opravljenih narokov ter ugotovilo, da je zadeva primerljiva z že rešeno zadevo Bendič proti Sloveniji, v kateri je Sodišče za približno enako trajanje postopka in pri enakem številu sodnih stopenj prisodilo pritožniku znesek 3.200 EUR;
- v štirih zadevah smo pritožnikom ponudili sklenitev poravnave za pravično zadoščenje, katerih pa niso sprejeli in so vložili tožbe na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO. S sklepom z dne 6. maja 2008 je Sodišče ugotovilo, da je bilo pritožnikom ponujeno primerno pravično zadoščenje in da imajo v primeru, da se s ponudbo ne strinjajo, možnost, da pred domačimi sodišči vložijo tožbo na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO. V skladu s to

ugotovitevijo je na podlagi točke c) prvega odstavka 37. člena Konvencije izbrisalo zadeve s seznama zadev. Ker smo v teh zadevah v izjavi, dani na Sodišče, priznali kršitev in se, če bo Sodišče izbrisalo zadeve s seznama zadev, zavezali pritožnikom v treh mesecih izplačati odškodnine, smo v vseh teh zadevah, po prejemu sklepa Sodišča, poskušali pritožnikom ponujene odškodnine plačati, kar pa je bilo mogoče le v zadevi Rozman (pritožniku je bilo plačano 1.800 EUR). V ostalih zadevah so pritožniki odklonili sporočiti podatke, potrebne za nakazilo, zaradi česar smo se v zadevah Hohkraut in Podlogar odločili za izvedbo plačila prek sodnega depozita.

V zadevi Hohkraut smo vložili predlog za sodni depozit (1.440 EUR ter 419,42 EUR za stroške) pred Okrajnim sodiščem v Šmarju, ki pa je predlog s sklepom opr. št. N 11/2008 zavrnilo kot neutemeljenega. Svojo odločitev je sodišče utemeljilo s tem, da naj ne bi bil pritožnik niti po določbah OZ niti po 25. členu ZVPSBNO zavezan sprejeti poravnalne ponudbe ter da ne more priti v zamudo zaradi njenega nesprejema. Zoper odločitev se je Državno pravobranilstvo pritožilo. Pritožbeno sodišče je pritožbi ugodilo, sklep sodišča razveljavilo in vrnilo zadevo v ponovno odločanje. Pritožbeno sodišče opozarja, da je sodišče prve stopnje spregledalo določbo drugega odstavka 285. člena Obligacijskega zakona, ki upniku nalaga dolžnost sprejeti tudi delne izpolnitve, če je obveznost denarna, razen če obstaja poseben interes, da sprejem odkloni. Sodišče prve stopnje mora v ponovljenem postopku pozvati nasprotnega udeleženca, da se izjavi o depozitu, in če ga bo sprejel, upoštevati določbo 285. člena OZ in o predlogu predlagateljice ponovno odločiti.

Sicer je pritožnik Hohkraut pred istim sodiščem vložil tožbo na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO. V tem postopku je sodišče prve stopnje obsodilo Republiko Slovenijo na plačilo 1.700 EUR odškodnine in 735,77 EUR stroškov postopka, zadeva pa je zaradi pritožbe obeh pravnih strank v pritožbenem postopku.

Kot že navedeno, smo predlog za sodni depozit (1.440 EUR ter 417,58 EUR za stroške) vložili tudi v zadevi Podlogar, in sicer pred Okrajnim sodiščem v Šentjurju, vendar je bil predlog, zaradi delno pravnomočno končanega postopka na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO, pozneje umaknjen. Pritožnik Podlogar je vložil tožbo na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO pred Okrajnim sodiščem v Celju, ki je obsodilo Republiko Slovenijo na plačilo 1.440 EUR odškodnine in 235,96 EUR stroškov postopka. Zoper sodbo je pritožbo vložil pritožnik, in sicer zoper nepravnomočni del sodbe (za odškodnino v višini 360 EUR); Republika Slovenija je odškodnino po pravnomočnem delu sodbe že izplačala.

V zadevi Januš, v kateri je bilo pritožniku ponujeno pravično zadoščenje v višini 540 EUR ter 290,46 EUR za stroške poravnave, nismo več vlagali predloga za sodni depozit, je pa pritožnik vložil tožbo na podlagi drugega odstavka 25. člena ZVPSBNO pred Okrajnim sodiščem v Celju, ki je obsodilo Republiko Slovenijo na plačilo 1.800,00 EUR odškodnine in 64,60 EUR stroškov postopka. Zoper sodbo sta se pritožili obe pravni stranki

Zadevi Hohkraut in Januš sta zanimivi zaradi tega, ker sta sodišči prisodili odškodnini v znesku, ki je bil višji od tistega, za katerega je Evropsko sodišče za človekove

pravice ocenilo, da je primeren. Iz obrazložitve sodbe v zadevi Januš je razvidno, da je sodišče tožniku prisodilo višjo odškodnino, ker zadeva ni bila kompleksna in ni potrebovala obsežnega dokaznega postopka. Najpomembnejši del odločitve pa je v tem, da je sodišče prisodilo odškodnino v 100-odstotni višini in ne v višini 45 odstotkov primerljive odškodnine, kot to priznavata Državno pravobranilstvo in Sodišče v Strasbourgu.

IV/2.2 KRŠITEV PRAVICE DO SPOŠTOVANJA ZASEBNEGA IN DRUŽINSKEGA ŽIVLJENJA – 8. ČLEN KONVENCIJE

V letu 2008 nam je Sodišče vročilo tri pritožbe, v katerih so pritožniki zatrjevali kršitev pravice do družinskega življenja iz 8. člena Konvencije, prav tako pa tudi kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena, do katerih naj bi prišlo v upravnih in sodnih postopkih v zvezi z dodelitvijo otroka v varstvo, vzgojo in oskrbo enemu od staršev ter v zvezi z izvajanjem stikov med otroki in starši. To so zadeve Johann in M. Eberhard proti Sloveniji (pritožba št. 8673/05 in 9733/05), Zevnik in N. proti Sloveniji (pritožba št. 43155/05) ter zadeva Kopinšek in AM proti Sloveniji (pritožba št. 41293/05). Skupni znesek zahtevkov za pravično zadoščenje zaradi zatrjevanih kršitev s Konvencijo varovanih pravic iz teh zadev znaša 3.320.000 EUR.

V vseh treh zadevah je Sodišče pozvalo Vlado Republike Slovenije, naj se opredeli glede sprejemljivosti in utemeljenosti pritožbe, hkrati pa tudi odgovori na vprašanja, ali so imeli pritožniki na razpolago učinkovita pravna sredstva v zvezi z zatrjevanimi kršitvami pravic iz prvega odstavka 6. člena in iz 8. člena Konvencije, nadalje, če so taka sredstva imeli, ali so jih izčrpali ter ali je mogoče, da bi pritožniki v postopku glede varstva, vzgoje in oskrbe otroka uveljavljali zahtevek za pravično zadoščenje na podlagi določb ZVPSBNO. Vlada je morala odgovoriti tudi na vprašanja, ali je država v zvezi s postopki iz pritožb zadostila pozitivnim obveznostim, kot so ji v zvezi z učinkovitim spoštovanjem družinskega življenja naložene z določbo 8. člena Konvencije, ter kakšne procesne garancije za zagotovitev takojšnjega obravnavanja sporov v zvezi z otroki, kot so ti v pritožbah, so bile v zadevnem obdobju na voljo v domačem pravu in kakšni procesni mehanizmi so bili v tem okviru na voljo domačim sodiščem.

Vsi trije postopki še tečejo pred Sodiščem.

Med ostalimi zadevami je bilo v letu 2008 zaključeno 14 zadev, v katerih je skupna vrednost zahtevkov za pravično zadoščenje zaradi zatrjevanih kršitev s Konvencijo varovanih pravic znašala več kot 18,5 milijona EUR, in sicer:

1. V zadevi Kovačić in drugi proti Sloveniji (pritožbe št. 44574/98, 45133/98 in 48316/99) je Veliki senat Sodišča 3. oktobra 2008 izdal sodbo, s katero je potrdil odločitev Senata Sodišča z dne 6. novembra 2006, da se zadeve izbrišejo s seznama zadev.

Pritožbe se nanašajo na kršitev prvega člena Protokola št. 1 h Konvenciji glede obveznosti za dolgove nekdanje države zaradi nemožnosti dviga prihrankov nekdanjih varčevalcev Ljubljanske banke, d. d., Podružnice Zagreb.

V svoji sodbi z dne 6. novembra 2006 je Senat ugotovil, da so mu bili po sklepu o sprejemljivosti predloženi novi podatki o dejstvih, iz katerih je razvidno, da sta Kovačić in Mrkonjić dobila svoji devizni vlogi izplačani v celoti. Skladno s tem je Senat ugotovil, da je bila zadeva glede teh dveh pritožnikov rešena (točka b) prvega odstavka 37. člena).

Kar zadeva pritožnico Golubović, je Senat ugotovil, da je v zadevah, kjer država naslednica oporeka jamstvu za dolg nekdanje države, od upnika upravičeno pričakovati, da uveljavlja svoje pravice pred sodišči, pred katerimi so bili uspešni drugi upniki. Golubovićeve iz nepojasnjenih razlogov na Hrvaškem ni sprožila nobenih postopkov, čeprav bi imela možnosti za uspeh, če bi to storila. V vsakem primeru je še vedno imela možnost, da sproži postopek na Hrvaškem. Zato je Senat razsodil, da ni več upravičeno obravnavati njene pritožbe (točka c) prvega odstavka 37. člena).

Skladno s tem so bile pritožbe izbrisane s seznama zadev.

5. februarja 2007 so pravni nasledniki Kovačića in Mrkonjića zahtevali, naj se njihove zahteve v skladu s 43. členom Konvencije predložijo v obravnavo Velikemu senatu. 22. februarja 2007 je dedič Golubovićeve prav tako zahteval predložitev njene zadeve Velikemu senatu. 23. maja 2007 je Svèt Velikega senata njihovim zahtevam ugodil.

14. novembra 2007 je bila v zgradbi Sodišča opravljena javna obravnava pred Velikim senatom.

3. oktobra 2008 je predsednik Senata na javni obravnavi razglasil sodbo, s katero je Sodišče ugotovilo, da imajo dediči po Kovačiću in Golubovićeve pravni interes, da nadaljujejo postopek namesto njiju. Prav tako je odločilo, da se pritožbe izbrišejo s seznama zadev Sodišča.

Veliki senat potrjuje, da imajo dediči Kovačića in Golubovićeve v obravnavani zadevi pravni interes za nadaljevanje postopka namesto njiju, saj taka ugotovitev Senata glede tega dela ni bila izpodbijana. Glede položaja dediča Golubovićeve Sodišče opozarja, da je zahtevo prejelo po poteku roka, 22. februarja 2007. Sodišče šteje, da obseg zadeve, ki se nahaja pred Velikim senatom, ni omejen na pritožbi, ki sta jih vložila gospoda Kovačić in Mrkonjić, ampak vsebuje tudi pritožbo gospe Golubović, in to kljub prepoznemu prihodu zahteve njenega dediča za predložitev zadeve Velikemu senatu.

Veliki senat sodišča v sodbi ocenjuje, da so pritožniki, tožena Vlada Republike Slovenije in vlada intervenientka od Sodišča pravzaprav zahtevali, naj preuči številna vprašanja, ki se nanašajo na okoliščine razpada SFRJ, njen bančni sistem in bančne sisteme držav naslednic ter porazdelitev odgovornosti za stare devizne vloge med države naslednice SFRJ.

Sodišče že na začetku ocene ugotavlja, da je prejelo pritožbe proti vsem državam naslednicam SFRJ, ki so pogodbenice Konvencije, s strani pritožnikov, ki so jih prizadele te zadeve. Na Sodišču je trenutno več tisoč takih pritožb. Čeprav tovrstna

vprašanja spadajo v pristojnost Sodišča, kot je opredeljena v 32. členu Konvencije, lahko Sodišče soglaša z mnenjem Parlamentarne skupščine v Resoluciji 1410 (2004), da je treba vprašanje povračila toliko tisočem posameznikov razrešiti s sporazumom med državami naslednicami. V tej zvezi Sodišče ugotavlja, da je prišlo med državami naslednicami na različnih ravneh že do več krogov pogajanj, katerih cilj je doseči dogovor o rešitvi še nerešenih vprašanj. Sodišče poziva prizadete države, naj s pogajanjem nujno nadaljujejo, da bi čim prej dosegle hitro rešitev problema.

Veliki senat je ponovno preučil sklep Sodišča o razglasitvi pritožb za dopustne in posledično razglasil pritožbe za nedopustne po četrtem odstavku 35. člena Konvencije (glej, na primer, Medeanu proti Romuniji (sklep), št. 29958/96, 8. april 2003, İlhan proti Turčiji [VS], št. 22277/93, 52. odstavek, ESČP 2000-VII, in Azinas proti Cipru [VS], št. 56679/00, 37.–43. odstavek, ESČP 2004-III).

Nasledniki Kovačića in Mrkonjića niso predložili nikakršnih novih dokazov, ki bi lahko postavili pod vprašaj ugotovitve Senata. Jasno je, da so prejeli celoten znesek svojih deviznih vlog s pripadajočimi obrestmi (glej 133. in 157. odstavek zgoraj). V zvezi z njimi je bila zadeva torej rešena (točka b) prvega odstavka 37. člena). Kar zadeva pritožnico Golubovićevo, Sodišče ugotavlja posebne okoliščine njenega primera, ki so posledica razpada SFRJ in njenega bančnega sistema ter, v končni fazi, porazdelitve odgovornosti za stare devizne vloge med države naslednice SFRJ. V takih okoliščinah je od upnika upravičeno pričakovati, da uveljavlja svoje pravice pred sodišči v eni od držav naslednic, pred katerimi so bili uspešni drugi upniki. Sodišče tudi ugotavlja, da je dedič Golubovićeve na Hrvaškem sprožil postopek, da bi izterjal devizno vlogo svoje pokojne tete skupaj z obrestmi. Ta postopek teče pred Občinskim sodiščem v Zagrebu.

Sodišče meni, da ni upravičeno, da bi nadaljevalo obravnavanje zadeve, v kateri istočasno teče postopek za izterjavo devizne vloge, ki je predmet pritožbe, pred sodiščem države pogodbenice. Poleg tega Sodišče ocenjuje, da spoštovanje človekovih pravic, opredeljenih v Konvenciji in njenih protokolih, trenutno ne zahteva, da bi nadaljevalo obravnavanje pritožb (zadnji del prvega odstavka 37. člena). Zaradi tega je zadeve treba izbrisati s seznama zadev.

Veliki senat Sodišča je tako v celoti potrdil odločitev prvostopenjskega senata, pričakuje pa, da bodo države pogodbenice s sporazumom medsebojno uredile nerešena vprašanja delitve in razdelitve. Sodišče ocenjuje, to pa posebej izhaja iz pritrdilnega mnenja sodnika Ressa, da ne obstaja le dolžnost, da se države pogajajo, ampak tudi dolžnost, da pride do sklenitve dogovora. Državi pogodbenici imata jasno dolžnost, da to vprašanje nujno rešita s pogodbo, in če je potrebno, z meddržavnimi postopki poravnave. Iz sodbe Sodišča je mogoče zaključiti, da naj bi državi vprašanje uredili s sporazumom do konca leta 2009.

2. V sedmih zadevah je bila Republika Slovenija obsojena na plačilo pravičnega zadoščenja v skupnem znesku 42.500.EUR in 6.519 EUR stroškov postopka, ker je bila pritožnikom kršena pravica do sojenja v razumnem roku. Med navedenimi zadevami je tudi pritožba dr. Ljuba Sirca (pritožba št. 44580/98), ki je v pritožbi zatrjeval kršitve pravice do sojenja v razumnem roku ter pravice do učinkovitega pravnega sredstva, do katerih naj bi prišlo v več pravnih postopkih (odškodninska

tožba) ter nepravdnih postopkih (postopki zaradi vračila zaplenjenega premoženja ter denacionalizacije), prav tako pa tudi v postopkih pred upravnimi enotami. Zahteval je pravično zadoščenje za nepremoženjsko in premoženjsko škodo v znesku 8.397.083,58 EUR ter povračilo stroškov zastopanja po odvetniku in materialnih stroškov v skupnem znesku 161.302 EUR.

Sodišče je v sodbi glede pretežnega števila sodnih postopkov, ki še trajajo pred sodišči prve ali druge stopnje (razen postopka pred Okrajnim sodiščem v Kranju, ki se je že zaključil pred uveljavitvijo ZVPSBNO), odločilo, da je imel pritožnik na razpolago učinkovita pravna sredstva po ZVPSBNO, katerih pa ni izčrpal, in je v skladu s tem in z določbo prvega odstavka 35. člena Konvencije pritožba v tem delu nesprejemljiva. Glede postopkov pred upravnimi enotami je Sodišče opozorilo na svoj sklep z dne 16. maja 2002, v skladu s katerim je bila pritožba glede postopkov pred upravnimi enotami razglašena za nesprejemljivo zaradi neizčrpanja notranjih pravnih sredstev (tožba zaradi molka organa). Sodišče je zato presojalo le preostanek postopka, ki je tekel pred Okrajnim sodiščem v Kranju, in sicer od 8. avgusta 2002 dalje, ko je upravna enota del zadeve odstopila sodišču v pristojno obravnavo. Sodišče je poudarilo, da je upravna enota potrebovala več kot osem let, šteto od uveljavitve Konvencije za Republiko Slovenijo, da je odstopila zadevo pristojnemu sodišču. Sodišče je zato upoštevalo doseženo stanje postopka na dan 8. avgusta 2002 (mutatis mutandis Kudla proti Poljski [VS]). Pri opredelitvi relevantnega trajanja postopka je Sodišče upoštevalo tudi postopek, ki je tekel pred Ustavnim sodiščem in se je končal 20. oktobra 2006. V zvezi s tem postopkom je Sodišče ocenilo, da postopek ni bil posebej kompleksen, da pritožnik s svojim ravnanjem ni prispeval k trajanju postopka ter da je bil postopek po vsebini velikega pomena za pritožnika. Ugotovilo je, da sta bili pritožniku kršeni pravici iz prvega odstavka 6. in 13. člena Konvencije. Za trajanje postopka približno štiri leta in dva meseca na štirih stopnjah ter zaradi starosti pritožnika (ob začetku postopkov je bil star 71 let, sedaj pa ima 87 let) ter sistematične narave kršitev je Sodišče pritožniku prisodilo zelo visok znesek, in sicer 10.000 EUR pravičnega zadoščenja iz naslova nepremoženjske škode ter 2.500 EUR za stroške postopka. Sodišče je zaradi pomanjkanja vzročne zveze zavrnilo zahtevke pritožnika za povračilo premoženjske škode.

Pritožnik je vložil zahtevo za obravnavo zadeve pred Velikim senatom, ki pa ni bila sprejeta.

Pritožnik kljub trikratnemu pozivu Državnega pravobranilstva, naj sporoči podatke, potrebne za nakazilo po sodbi Sodišča, teh ni posredoval, ker, kot navaja, sodbe Sodišča »ne sprejema«. V skladu s tem smo pritožnika obvestili, da sodbe Sodišča ne moremo izvršiti.

V zadevi Marija Bunčič proti Sloveniji (pritožba št. 42852/02) pa je Sodišče odločilo, da pritožnici ni bila kršena pravica do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije, bila pa ji je kršena pravica do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije, zaradi česar je Republiko Slovenijo obsodilo na plačilo stroškov v višini 150 EUR.

Pritožnica je zatrjevala kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in smiselno tudi kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva, do katerih naj bi prišlo v

pravdnem postopku. Pravdni postopek se je začel 15. aprila 1988, končal pa se je 18. septembra 2003, ko je sodišče izdalo sklep o ustavitvi pravnega postopka, saj so bili v istem postopku že drugič izpolnjeni pogoji za mirovanje.

Celoten postopek je trajal več kot 15 let, od uveljavitve Konvencije v Republiki Sloveniji pa devet let in štiri mesece na treh stopnjah. Kljub nekaterim zastojem v postopku, ki jih gre pripisati ravnanju domačih sodišč, je Sodišče zaradi ravnanja pritožnice in njenega pooblaščenca odločilo, da pritožnici ni bila kršena pravica do sojenja v razumnem roku. Zaradi nekooperativnega odnosa pritožnice je slednja po mnenju Sodišča primarno odgovorna za trajanje pravnega postopka. Ker pa je bil zahtevek pritožnice, da ji je bila kršena pravica do sojenja v razumnem roku, vsaj verjeten (tako imenovani »arguable claim«), čeprav se je pozneje izkazal za neutemeljenega, je Sodišče presojalo tudi morebiten obstoj samostojne kršitve 13. člena Konvencije ter slednjo tudi ugotovilo. Odločilo je, da predstavlja deklaratorna sodba zadostno pravično zadoščenje za kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije.

3. V eni zadevi je bila sklenjena prijateljska poravnava, in sicer v zadevi *Društvo taboriščnikov – ukradenih otrok in 147 drugih (pritožba št. 37559/05)*. Zadeva se je končala s sklepom Sodišča z dne 6. maja 2008 o izbrisu zadeve s seznama zadev zaradi sklenitve prijateljske poravnave s 146 pritožniki oziroma njihovimi dediči, ki so želeli nadaljevati postopek v imenu svojih pravnih prednikov, in sicer z vsakim pritožnikom za znesek v višini 3.000 EUR ter skupno za stroške postopka v višini 1.500 EUR oziroma skupaj z DDV 1.800 EUR, kar je skupno znašalo 439.800 EUR. Pritožba je bila *ratione materiae* nesprejemljiva v delu, ki se je nanašal na Društvo taboriščnikov – ukradenih otrok, saj slednje ni bilo »žrtev« kršitve; v delu, ki se je nanašal na pritožnico, ki je umrla, in njenega postopka ni želel nihče nadaljevati, pa je bil pritožba izbrisana na podlagi točke c) prvega odstavka 37. člena Konvencije.

Pritožniki so v pritožbi zatrjevali kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena in kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije, do katerih naj bi prišlo v pravdnem postopku, ki je tekel pred Okrožnim sodiščem v Celju, nazadnje vodenim pod opr. št. P 202/95, ter v kazenskem postopku, ki naj bi se začel 24. septembra 1994, ko so pritožniki na Temeljno javno tožilstvo v Celju vložili kazensko ovadbo zoper neznane storilce nemške okupacijske vojske na vojaško okupiranem teritoriju Štajerske in Gorenjske. Predmetni pravdni postopek se je začel 24. junija 1994 z vložitvijo odškodninske tožbe zoper Republiko Slovenijo s strani 175 tožnikov; pozneje je bila tožba dvakrat spremenjena, tako da je bilo na aktivni strani udeleženih 213 tožnikov, pozneje pa se je število tožnikov zmanjšalo na 195 zaradi smrti nekaterih izmed njih. 21. februarja 2006 je Okrožno sodišče v Celju s sodbo v celoti zavrnilo tožbeni zahtevek za plačilo odškodnine v višini 44.570.360,29 EUR. Višje sodišče v Celju je s sodbo z dne 14. decembra 2006 zavrnilo pritožbo tožeče stranke ter potrdilo sodbo sodišča prve stopnje. Tožeča stranka je 6. februarja 2007 vložila revizijo. 30. aprila 2007 je sodišče s sklepom revizijo 58 tožečih strank zavrglo.

Pritožniki so kot pravično zadoščenje zaradi kršitev pravic iz 6. in 13. člena Konvencije v kazenskem in civilnem postopku skupno zahtevali kar 4.872.000,00 EUR ter povračilo potrebnih stroškov pred Sodiščem, katerih pa niso specificirali.

4. V treh zadevah je Sodišče s sklepom razglasilo pritožbe za nesprejemljive, in sicer:

- v eni zadevi iz razloga *ratione personae*. Sodišče je upoštevalo ugovor Republike Slovenije o pomanjkanju statusa »žrtve« kršitve v smislu 34. člena Konvencije, saj pritožnica v pravnem postopku ni nastopala kot stranka, ampak kot pooblaščenka stranke, medtem ko v pritožbenem postopku pred Sodiščem ni niti implicitno uveljavljala kršitve v imenu svoje zastopanke, ampak v lastnem imenu. Skladno s sodno prakso mora sporni ukrep pritožnika neposredno zadevati;
- v zadevi Aleksander Klinar in Andreja Klinar proti Sloveniji (pritožba št. 34532/02) je Sodišče ugotovilo, da je pritožba nesprejemljiva iz več razlogov. V delu, ki se nanaša na dva inšpekcijska postopka, v katerih sta pritožnika zahtevala, naj se jima prizna status stranke, ter v delu, ki se nanaša na upravni postopek med drugimi strankami, v zvezi s katerim sta zahtevala, naj se jima dovoli vpogled v listine, je pritožba *ratione materie* nesprejemljiva za obravnavo, ker v postopkih ni šlo za varovanje civilnih pravic pritožnikov. Glede četrtega upravnega postopka je Sodišče ugotovilo, da je pritožba nesprejemljiva za obravnavo, ker pritožnika nista izčrpala učinkovitih pravnih sredstev (pritožba zaradi molka organa), kot to zahteva prvi odstavek 35. člena Konvencije. V delu, v katerem se je pritožba nanašala na kršitev pravice do spoštovanja zasebnega življenja iz 8. člena Konvencije, pa je Sodišče ugotovilo, da zatrjevana kršitev ne obstaja in je pritožba v tem delu očitno neutemeljena, ter jo je zavrnilo v skladu s tretjim in četrtem odstavkom 35. člena Konvencije;
- v tretji zadevi pa je Sodišče ugotovilo, da je pritožba nesprejemljiva za obravnavo zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev v skladu s prvim odstavkom 35. člena Konvencije. Sodišče je ugotovilo, da so še vsi štirje postopki v teku, od teh trije, ki trajajo že več kot 11 let, na prvi stopnji, eden pa na višjem sodišču, tako da imajo pritožniki na razpolago učinkovita pravna sredstva po ZVPSBNO.

Ena zadeva je bila izbrisana s seznama zadev, ker je Sodišče ocenilo, da iz pritožnikovih ravnanj izhaja, da nima namena nadaljevati postopek.

IV/2.3. POMEMBNEJŠE NEZAKLJUČENE ZADEVE

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo obravnavalo še naslednje nezaključene zadeve:

1. Zadeva Šilih proti Sloveniji (pritožba št. 71463/01) je prva zadeva, v kateri je Slovenija, po izdaji sodbe, zahtevala še obravnavo zadeve pred Velikim senatom Sodišča. Zahteva za obravnavo zadeve pred Velikim senatom je bila vložena na zahtevo Ministrstva za pravosodje.

28. junija 2007 je bila v predmetni zadevi izdana sodba, s katero je bila Republika Slovenija prvič obsojena zaradi kršitve pravice do življenja iz 2. člena Konvencije, in sicer zaradi kršitve procesnega vidika te pravice. V tej sodbi je Sodišče sprejelo stališče, da nima *ratione temporis* (v nadaljevanju: časovne) pristojnosti za obravnavo vsebinskega vidika zatrjevane kršitve pravice do življenja, pri čemer je

izhajalo iz dejstva, da je sin pritožnikov umrl 19. maja 1993, torej v času, ko Republika Slovenija EKČP še ni ratificirala. Drugačno stališče glede časovne pristojnosti pa je Sodišče sprejelo glede obravnave procesnega vidika zatrjevana kršitve pravice do življenja, torej za presojo, ali sta bila postopka za ugotovitev kazensko in civilno odgovornih oseb za smrt sina pritožnikov učinkovita v smislu obveznosti države, da v okviru pravice do življenja oblikuje učinkovit in neodvisen sistem, ki omogoča ugotavljanje vzrokov in odgovornosti za smrti pacientov v zdravstveni oskrbi, in sicer tako v javnem kot v zasebnem sektorju (glej Powel proti Združenemu kraljestvu, št. 45305/99 in Calvelli and Ciglio proti Italiji, št. 32967/96).

V zvezi s časovno pristojnostjo Sodišča za obravnavo zatrjevana kršitve pravice do življenja iz 2. člena Konvencije je Republika Slovenija v celoti pritrdila stališču Sodišča glede obravnave vsebinskega vidika te kršitve. Nasprotno pa Republika Slovenija ni mogla pritrditi stališču Sodišča glede obravnave njenega procesnega vidika. Menila je namreč, da je Sodišče s tem, ko je odločilo, da je kljub dejstvu, da je sin pritožnikov umrl še pred uveljavitvijo Konvencije v Republiki Sloveniji, časovno pristojno za obravnavo procesnega vidika zatrjevana kršitve pravice do življenja, vzpostavilo nedopustno retroaktivno veljavo Konvencije in hkrati očitno odstopilo od svoje ustaljene sodne prakse. Razlogi, ki jih je Sodišče v sodbi navedlo v prid časovne pristojnosti za obravnavo procesnega vidika kršitve pravice do življenja, so bili po mnenju Republike Slovenije namreč pomanjkljivi oziroma niso bili eksplicitno jasni.

Po dotedanji sodni praksi Sodišča (glej Moldovan and Others in Rostas and Others proti Romuniji, sklep z dne 21. marca 2001, št. 41138/98 in 64320/01, Voroshilov proti Rusiji, sklep z dne 8. decembra 2005, št. 21501/02, Stamoulakatos proti Grčiji, sodba z dne 26. oktobra 1993, št. 12806/87, Kadikis proti Latviji (odl.), št. 47634/99, z dne 29. junija 2000, Jovanović proti Hrvaški (odl.), št. 59109/00, z dne 28. februarja 2002, Litovchenko proti Rusiji (odl.), št. 69580/01, z dne 18. aprila 2002, Kikots and Kikota proti Latviji (odl.), št. 54715/00, z dne 6. junija 2002, in Veeber proti Estoniji (št. 1), št. 37571/97, z dne 7. novembra 2002) je veljalo, da so posamezna ravnanja ali opustitve, s katerimi naj bi bila kršena posamezna, s Konvencijo varovana pravica (v nadaljevanju: dogodki), ter z njimi povezani postopki pred sodišči in drugim organi neločljivo povezani, tako da jih ni mogoče obravnavati ločeno. Ker je sam dogodek zunaj časovne pristojnosti Sodišča, slednje ne more preiskovati verodostojnosti trditev v zvezi z njim, kot tudi ne, ali je v zvezi z njim za državo pogodbenico obstajala kakšna obveznost (na primer izvedba učinkovite preiskave dogodka). Kakršna koli obveznost države iz dogodka je namreč izvedena iz dogodka samega, ki pa zaradi časovne nepristojnosti za Sodišče »ne obstaja«. Ker torej dogodek kot tak »ne obstaja«, Sodišče tudi nima v zvezi z njim kaj za preiskovati. Samega dogodka in poznejših z njim povezanih postopkov pred sodišči in drugimi organi tudi ni moč šteti za trajajoče stanje, na podlagi katerega bi se lahko ugotovilo, da gre za trajajočo kršitev s Konvencijo varovanih pravic.

Sodišče se v sodbi z dne 28. junija 2007 ni opredelilo do svoje dotedanje sodne prakse v zvezi z vprašanjem časovne pristojnosti za obravnavo procesnega vidika pravice do življenja oziroma drugih s Konvencijo varovanih pravic, ampak se je v prid časovne pristojnosti za obravnavo procesnega vidika kršitve pravice do življenja za konkreten primer sklicevalo na zadevo Balasoiu proti Romuniji ((odl), št. 37424/97, z dne 2. septembra 2003), v kateri se je izreklo za časovno pristojno za obravnavo

procesnega vidika kršitve prepovedi mučenja iz 3. člena Konvencije, vendar pa svoje odločitve praktično ni argumentiralo. Svojo časovno pristojnost je namreč izvedlo zgolj iz dejstva, da se je zatrjevano mučenje zgodilo pred uveljavitvijo Konvencije v Romuniji, medtem ko se je postopek za ugotovitev in kaznovanje za to odgovornih oseb začel že pred uveljavitvijo Konvencije ter se nato nadaljeval in zaključil po njeni uveljavitvi.

Dejstvo, da je bila zahteva Slovenije za obravnavo zadeve pred Velikim senatom sprejeta v obravnavo, pove, da je šlo za pomembno pravno vprašanje. Sodišče namreč sprejme le tiste zahteve za obravnavo zadeve pred Velikim senatom, v katerih se postavlja pomembno pravno vprašanje v zvezi z razlago ali uporabo Konvencije ali njenih protokolov, ali pa gre za pomembno vprašanje splošnega pomena (43. člen Konvencije).

2. aprila 2008 smo se udeležili ustne obravnave zadeve pred Velikim senatom. 9. aprila 2009 je Sodišče razglasilo sodbo Velikega senata, s katero je naredilo velik preobrat glede na svojo dosedanjo sodno prakso glede vprašanja časovne pristojnosti za obravnavo procesnega vidika kršitve pravice do življenja v primerih, ko Sodišče nima pristojnosti tudi za obravnavo njenega vsebinskega vidika. Sodišče je uvedlo koncept »ločljivosti« procesnih obveznosti (»detachability« of procedural obligations) od vsebinske kršitve s Konvencijo varovane pravice. To je utemeljilo z ugotovitvijo, da že do tedaj kršitev procesnega vidika pravice ni bila pogojevana z ugotovitvijo obstoja vsebinske kršitve pravice ter da se je procesna obveznost države pogodbenice, da izvede učinkovito preiskavo po 2. členu Konvencije, razvila v ločeno in avtonomno obveznost. Sodišče pravi, da kljub dejstvu, da so povod za procesno obveznost ravnanja, povezana z vsebinsko kršitvijo pravice iz 2. člena Konvencije (povzročitev smrti), jo lahko štejemo kot ločen in neodvisen »poseg« (interference) v smislu sodbe *Blečić* (88. člen). V tem smislu jo po stališču Sodišča lahko štejemo kot ločljivo obveznost po 2. členu Konvencije, ki lahko zavezuje državo pogodbenico tudi, če se je smrt zgodila v času, ko Konvencija zanjo še ni veljala.⁴ To svoje stališče je Sodišče podprlo s sodno prakso iz ZDA, in sicer s sodno prakso Komiteja Združenih narodov za človekove pravice (United Nations Human Rights Committee) in še posebej Medameriškega sodišča za človekove pravice (Inter-American Court of Human Rights). Vendar pa, upoštevajoč načelo pravne varnosti, Sodišče nadalje pravi, da njegova časovna pristojnost glede zadostitve procesne obveznosti po 2. členu Konvencije v primerih, ko se je smrt zgodila v času pred začetkom veljavnosti Konvencije za zadevno državo pogodbenico, ni brez omejitev (open-ended). Jasno je namreč, da če se je smrt zgodila pred začetkom veljavnosti Konvencije, je Sodišče pristojno presojati le tista ravnanja in/ali opustitve, ki so se zgodili po začetku veljavnosti Konvencije. Obstajati mora tudi avtentična (genuine) vez med smrtjo in

---

⁴ Sodišče je v sodbi velikega senata v zadevi *Šilih* proti Sloveniji navedlo: 159. Ob takem ozadju Sodišče zaključuje, da se je procesna obveznost za izvedbo učinkovite preiskave po 2. členu razvila v ločeno in avtonomno dolžnost. Čeprav jo sprožijo dejanja, ki se nanašajo na vsebinske vidike 2. člena, pa lahko privede do ugotovitve ločenega in neodvisnega »posega« v smislu sodbe *Blečić* (navedena zgoraj, 88. odstavek). V tem smislu jo je mogoče šteti kot oddvojljivo obveznost, ki izhaja iz 2. člena in ki lahko zavezuje državo, čeprav je do smrti prišlo pred kritičnim datumom.

160. Ta pristop ima podporo tudi v sodni praksi Odbora Združenih narodov za človekove pravice in zlasti Medameriškega sodišča za človekove pravice, ki sta oba, pa čeprav v povezavi z drugačnimi določbami, sprejela časovno pristojnost za procesne pritožbe, ki so se nanašale na smrti, do katerih je prišlo v času pred njuno časovno pristojnostjo (glej 111. do 118. odstavkov zgoraj).

začetkom veljavnosti Konvencije za zadevno državo pogodbenico, da bi procesne obveznosti, kot so naložene državi z 2. členom Konvencije, lahko učinkovale.

V skladu s stališčem Sodišča, da je časovno pristojno za obravnavo procesnega vidika pravice do življenja, je Sodišče nadalje presojalo, ali je Republika Slovenija to obveznost kršila. Ugotovilo je, da je bila kršitev podana s tem, ker je kazenski postopek, v katerem sta pritožnika nastopala kot subsidiarna tožilca, in sicer zlasti preiskava, trajal predolgo, pri čemer trajanja ne moreta upravičiti ne ravnanje pritožnikov ne kompleksnost zadeve. Po stališču Sodišča je predolgo trajal tudi civilni postopek, v katerem sta pritožnika vtoževala odškodnino za duševne bolečine zaradi smrti njunega sina. Potem ko sta vložila tožbo, je bilo sodišče namreč neaktivno več kot dve leti. Ker je bil civilni postopek nato prekinjen do pravnomočnega zaključka kazenskega postopka, je predolgo trajanje kazenskega postopka posledično vplivalo tudi na predolgo trajanje civilnega postopka. Sodišče je sicer priznalo, da so bile številne zahteve pritožnikov v civilnem postopku za spremembo krajevne pristojnosti sodišča in za izločitve sodnikov neutemeljene in brez možnosti za izboljšanje njunega položaja, vendar pa je hkrati izpostavilo, da je bilo eni od njunih zahtev za spremembo krajevne pristojnosti sodišča ugodeno, prav tako pa tudi dvema od njunih zahtev za izločitev sodnika. Sodišče je tudi poudarilo, da se je v civilnem postopku na prvi stopnji zamenjalo kar šest sodnikov. Glede slednjega je navedlo, da so nacionalna sodišča sicer sama sposobna oceniti, ali je posamezni sodnik sposoben obravnavati zadevo, vendar pa zamenjava kar šestih sodnikov na eni zadevi nedvomno ne more prispevati k učinkoviti izvedbi postopka. Kot navaja Sodišče, je država pogodbenica dolžna organizirati svoj sodni sistem na način, ki sodiščem omogoča, da zadostijo zahtevam Konvencije, vključno s procesnimi obveznostmi po 2. členu.

Glede na ugotovljeno kršitev je Sodišče odločilo, da je Republika Slovenija dolžna plačati pritožnikoma pravično zadoščenje v znesku 7.540 EUR ter jima povrniti stroške postopka pred Sodiščem v znesku 4.039 EUR.

2. Zadeva Makuc in drugi proti Sloveniji (pritožba št. 26828/06)

Po pritožbi tako imenovanih izbrisanih, skupaj 11 oseb, vloženi leta 2006, je Sodišče odobrilo pospešeno obravnavo zadeve. Pritožniki so v pritožbi zatrjevali kršitev pravic iz več členov Konvencije in Protokolov, 31. maja 2007 pa je Sodišče izdalo delni sklep o sprejemljivosti. V njem je obravnavo zadeve omejilo na kršitve pravic iz 8. člena (spoštovanje zasebnega in družinskega življenja), 13. člena (pomanjkanje učinkovitega pravnega sredstva) in 14. člena Konvencije ter pravice iz 1. člena Protokola št. 1 (izguba ali odvzem premoženja), Vlado Republike Slovenije pa je pozvalo k vložitvi pisnih stališč glede sprejemljivosti in utemeljenosti pritožbe. Pritožniki trdijo (v obsegu, ki ga je Sodišče dopustilo), da je bila kršena njihova pravica do družinskega in zasebnega življenja, kar vse izhaja iz, po njihovem mnenju, nezakonitega »izbrisa« iz registra stalnih prebivalcev. Trdijo tudi, da nimajo na razpolago notranjih pravnih sredstev, s katerimi bi lahko dosegli spoštovanje odločb Ustavnega sodišča, ki je nekatere določbe zakonov, ki urejajo materijo državljanstva in tujcev, razveljavilo zaradi neustavnosti, poleg tega pa tudi naložilo izdajo dopolnilnih odločb v upravnem postopku. Nadalje zatrjujejo, da so kot skupina žrtev diskriminacije. Nekateri od njih zatrjujejo, da so bili prikrajšani pri uživanju svojih premoženjskih pravic.

Prva pisna stališča je Državno pravobranilstvo poslalo Sodišču v oktobru 2007, decembra 2007 pa še dodatna stališča v zvezi z novimi navedbami dveh pritožnikov. V zadevi je bila dovoljena intervencija treh nevladnih organizacij (Mirovni inštitut in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij iz Ljubljane; Open Society Justice Initiative iz New Yorka; The Equal Rights Trust iz Londona) in Vlade Republike Srbije.

V februarju 2008 je Državno pravobranilstvo prejelo odgovor pritožnikov na stališča Vlade Republike Slovenije iz oktobra 2007, tokrat že s podanim zahtevkom za pravično zadoščenje. Odgovor je bil poslan 12. maja 2008, 29. maja 2008 pa je bil poslan tudi odgovor na stališča Vlade Republike Srbije.

Sodišče je zaprosilo za prevode relevantne zakonodaje, na podlagi česar so bili posredovani prevodi Zakona o urejanju statusa državljanov držav naslednic nekdanje Jugoslavije ter tako imenovanih tehničnega in systemskega zakona.

14. oktobra 2008 je bil poslan Sodišču odgovor v zvezi s postavljenim zahtevkom za pravično zadoščenje, pri čemer so bili poudarjeni in obdelani predhodni ugovori iz predhodnih pisnih stališč.

Že v letu 2009 je Sodišče pozvalo Vlado Republike Slovenije k odgovoru na vprašanja, ali bo ob upoštevanju najnovjših dogajanj pritožnikom v zadevi izdano dovoljenje za prebivanje (oziroma dopolnilna odločba). Odgovor je bil Sodišču posredovan 4. februarja 2009.

Kako se bo zadeva nadaljevala, je težko predvideti. Ker je bilo odobreno pospešeno obravnavanje, bi bilo pričakovati, da bo Sodišče relativno hitro odločilo (morda s še enim sklepom o sprejemljivosti) ali pa relativno kmalu razpisalo obravnavo. Po drugi strani je mogoče, da bo, glede na signale, ki prihajajo iz Republike Slovenije o možnosti ureditve statusa s posebnim zakonom, počakalo na sprejem zakonodaje.

IV/2.4 ODPRTE ZADEVE

Iz pristojnosti Evropskega sodišča za varstvo človekovih pravic je bilo na dan 31. decembra 2008 odprtih skupno 232 zadev, pri čemer je skupna vrednost zahtevkov iz teh zadev znašala najmanj 14,8 milijona EUR, saj v nekaterih zadevah ni navedena vrednost zahtevka.

Med navedenimi odprtimi zadevami se jih je 221 nanašalo na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije ter pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. 160 od njih je bilo prejetih na podlagi 25. člena ZVPSBNO, na enaki pravni podlagi pa je bilo obravnavanih tudi še 38 drugih zadev v zvezi s kršitvijo pravice do sojenja v razumnem roku.⁵ V večini od njih smo s pritožniki že sklenili poravnave o plačilu pravičnega zadoščenja zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, vendar pa postopek pred

---

⁵ To so bile zadeve v zvezi s postopki pred nacionalnimi sodišči, ki so se pravnomočno končali pred 31. decembrom 2006, so se pa po tem datumu še nadaljevali pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije ali pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije.

Sodiščem do 31. decembra 2008 še ni bil končan. V obdobju od 1. januarja 2009 do 18. junija 2009 je Sodišče, na podlagi točk a) in b) prvega odstavka 37. člena Konvencije, izbrisalo s seznama zadev še 61 zadev. Ostale zadeve se nanašajo na druge nedokončane postopke.

IV/3 POSTOPKI PRED SODIŠČEM EVROPSKIH SKUPNOSTI, SODIŠČEM PRVE STOPNJE IN SODIŠČEM EFTA

Državno pravobranilstvo je iz leta 2007 v leto 2008 preneslo 410 zadev, ki so se nanašale na postopke pred Sodiščem Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: SES), sodiščem prve stopnje (v nadaljevanju: SPS) in sodiščem EFTA.

V letu poročanja je Državno pravobranilstvo iz SES, SPS in sodišča EFTA prejelo 547 zadev, od tega se je ena nanašala na tožbo zoper Republiko Slovenijo, 259 se jih je nanašalo na postopke za sprejem predhodne odločbe, 280 na sodbe sodišča prve stopnje, tri na postopke pred sodiščem EFTA in štiri na tožbe Komisije Evropskih skupnosti zoper tožene države članice.

Republika Slovenija se je vključila v postopke v naslednjih primerih.

- a) Postopki po tožbah po 226. členu Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (v nadaljevanju: PES):

Zoper Republiko Slovenijo je bila vložena tožba zaradi kršitve prava Evropske unije. Komisija Evropskih skupnosti je s tožbo proti Republici Sloveniji (številka zadeve C-402/08) zahtevala ugotovitev, da Republika Slovenija s tem, ko ni sprejela zakonov in drugih predpisov, potrebnih za uskladitev z Direktivo 2004/35/ES1 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode, ni izpolnila svojih obveznosti iz te direktive. Rok za prenos Direktive 2004/35/ES se je namreč iztekel 30. aprila 2007.

Na podlagi prejetih stališč Ministrstva za okolje in prostor smo 24. oktobra 2008 odgovorili na tožbo, in sicer, da je bila z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 70/08, v nadaljevanju: ZVO-1B) v slovenski pravni red prenesena večina zahtev iz Direktive. Zahteve Direktive iz priloge I in II bodo prenesene z izvršilnimi predpisi, ki jih bosta izdala minister, pristojen za okolje, in Vlada Republike Slovenije najpozneje do 26. januarja 2009, tj. šest mesecev od uveljavitve ZVO-1B. Kot razlog za zamudo pri sprejemu navedenih predpisov so bile navedene volitve v Državni zbor, ki so potekale ravno v tistem obdobju, ter pogajanja o sestavi in oblikovanju Vlade Republike Slovenije

12. marca 2009 je SES izdal sodbo, s katero je tožbi Komisije Evropskih skupnosti ugodil in ugotovil, da Republika Slovenija ni izpolnila obveznosti iz navedene direktive. Republika Slovenija je bila tako prvič obsojena na podlagi določb 226. člena PES.

b) Postopki po 234. členu PES

V letu 2008 smo prejeli 259 zadev, ki se nanašajo na prigrasitev udeležbe v postopku predhodnega odločanja. Republika Slovenija se ni udeležila nobenega novega postopka za sprejem predhodne odločbe na podlagi 234. člena PES. Neaktivnost Republike Slovenije glede postopkov za sprejem predhodne odločbe je gotovo tudi posledica predsedovanja Republike Slovenije Svetu Evropske unije, ki je terjalo precejšnje angažiranje zaposlenih na ministrstvih za druge naloge.

V skladu s postopkovnimi pravili SES v zvezi s predlogi za sprejem predhodne odločbe po 234. členu PES se vsak predlog za sprejem predhodne odločbe vroči vsem državam članicam, ki se lahko aktivno vključijo v postopek. Aktivna vključitev v postopek je mogoča vse do ustne obravnave. Sodbe, ki jih izda Sodišče v zadevah predhodnega odločanja (gre za odločitve SES o razlagi prava Skupnosti), so zaradi njihovega učinka erga omnes pomembne za vse države članice. Razlaga, ki jo sprejme SES, je namreč obvezna za vse države članice in pred nedavnim se je kot kršitev prava Skupnosti opredelilo tudi neupoštevanje razlage prava Skupnosti, kot jo je sprejel SES. S tega stališča je nujno, da država spremlja te postopke in se seznanji z vsemi sodbami SES. Izrecno zahtevo po spremljanju postopka čedalje pogosteje izrazijo tudi posamezna ministrstva, ki ob izjavi, da ni razloga za intervencijo Republike Slovenije v posameznem postopku, zahtevajo, da jih seznanjamo s potekom postopka. Slednje se že zaradi narave stvari zagotavlja v vsaki posamezni zadevi.

V letu 2008 so bile zaključene štiri zadeve, v katerih je Republika Slovenija prigrasila udeležbo v postopku za sprejem predhodne odločbe.

Zadeva Tele2 Telecommunication GmbH proti Telekom-Control-Kommission (številka zadeve C-426/05) se je nanašala na vprašanje, ali je kot prizadeto stranko v postopkih tržnih analiz upoštevni trgovi šteti tudi podjetja, ki na teh trgih delujejo kot konkurenti podjetju, opredeljenemu kot operater s prevladujočo tržno močjo, in na katere se odločbe nacionalnega regulativnega organa, s katerimi se naložijo, ohranijo, spremenijo ali prekličijo specifične obveznosti, neposredno ne nanašajo. Šlo je torej za vprašanje, ali Direktiva 2002/21/ES daje aktivno legitimacijo do pritožbe zoper odločbo nacionalnega regulativnega organa, izdano v postopku tržne analize upoštevnega trga, tudi konkurentom operaterjev s prevladujočo tržno močjo, na katere se ta odločba neposredno ne glasi.

Zadeva je bila zaključena s sodbo z dne 21. februarja 2008.⁶ Sodišče je v sodbi sprejelo razlago, ki je v bistvu skladna s slovensko ureditvijo, in sicer, da imajo

---

⁶ SES je sprejel naslednjo sodbo:

Pojem uporabnika ali "prizadetega" podjetja v smislu člena 4(1) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (okvirna direktiva) in pojem "zadevne" stranke v smislu člena 16(3) te direktive je treba razlagati tako, da se lahko nanašata ne samo na podjetje s (prej) pomembno tržno močjo na upoštevni trgu, ki je predmet odločbe nacionalnega regulativnega organa, sprejete v postopku analize trga na podlagi člena 16 iste direktive in katere naslovnik je, ampak tudi na uporabnike in konkurente tega podjetja s (prej) pomembno tržno močjo, ki sami niso naslovniki te odločbe, vendar ta zadeva njihove pravice.

Določba nacionalnega prava, ki v okviru predhodnega postopka analize trga priznava položaj stranke le podjetju, ki je imelo (prej) pomembno tržno moč na upoštevni trgu, in za ta podjetja uvede, spremeni ali prekličie

položaj stranke v postopku lahko tudi uporabniki in konkurenti podjetja s prevladujočo tržno močjo, ki sami niso naslovniki odločbe, če odločba zadeva njihove pravice. Uporabniki in konkurenti operaterja s prevladujočo tržno močjo morajo torej izkazati, da odločba zadeva njihove pravice, kar pa je vsebinsko enako pravnemu interesu.

Zadeva *Productores de Música de España (Promusicae) proti Telefónica de España SAU* (številka zadeve C-275/06) se je nanašala na vprašanje, ali pravo Skupnosti in konkretno drugi odstavek 15. člena in 18. člen Direktive 2000/31/ES1 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu, prvi in drugi odstavek 8. člena Direktive 2001/29/ES2 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi, 8. člen Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES3 z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine ter drugi odstavek 17. člena in 47. člen Listine Evropske unije o temeljnih pravicah omogočajo državam članicam, da v okviru kazenske preiskave ali zaradi zahtev po ohranjanju javne varnosti in nacionalne obrambe, in torej ob izključitvi civilnih postopkov, omejijo obveznost operaterjev elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, ponudnikov dostopa do telekomunikacijskega omrežja in ponudnikov storitev za hrambo podatkov, da shranijo in dajo na razpolago podatke o povezavi in prometu, ki so nastali s komunikacijami, vzpostavljenimi med opravljanjem storitve informacijske družbe.

Zadeva je bila zaključena s sodbo z dne 29. januarja 2008.⁷ Sodišče je odločilo, da v vprašanju za sprejem predhodne odločbe navedene direktive državam članicam ne nalagajo, da v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, določijo obveznost posredovanja osebnih podatkov, da bi se zagotovilo učinkovito varstvo avtorske pravice v okviru civilnega sodnega postopka. Vendar pa pravo Skupnosti od navedenih držav zahteva, da ob prenosu teh direktiv pazijo, da se oprejo na tako razlago teh direktiv, ki omogoča zagotovitev pravnega ravnovesja med temeljnimi

---

posebne regulativne obveznosti, načeloma ni v nasprotju s členom 4 Direktive 2001/21. Vendar mora predložitveno sodišče preveriti, ali nacionalno procesno pravo zagotavlja varstvo pravic, ki jih imajo na podlagi prava Skupnosti uporabniki in konkurenti podjetja, ki je imelo (prej) pomembno tržno moč na upoštevem trgu, na tak način, da ni manj ugoden kot v primeru primerljivih pravic nacionalnega prava in ne vpliva na učinkovitost pravnega varstva, ki jo tem uporabnikom in konkurentom zagotavlja člen 4 Direktive 2002/21.

⁷ Sodišče je rzsodilo: Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju), 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi, 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine in 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnem življenju in elektronskih komunikacijah) državam članicam ne nalagajo, da v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, določijo obveznost posredovanja osebnih podatkov, da bi se zagotovilo učinkovito varstvo avtorske pravice v okviru civilnega sodnega postopka. Vendar pa pravo Skupnosti od navedenih držav zahteva, da ob prenosu teh direktiv pazijo, da se oprejo na takšno razlago teh direktiv, ki omogoča zagotovitev pravnega ravnovesja med temeljnimi pravicami, varovanimi s pravnim redom Skupnosti. Ob uporabi ukrepov za prenos navedenih direktiv morajo organi in sodišča držav članic ne zgolj razlagati nacionalno pravo v skladu s temi direktivami, temveč tudi paziti, da se ne oprejo na tako razlago teh direktiv, ki bi bila v nasprotju s temeljnimi pravicami ali z drugimi splošnimi načeli prava Skupnosti, kot je načelo sorazmernosti. <http://www.curia.eu.int/sl/transitpage.htm>.

pravicami, varovanimi s pravnim redom Skupnosti. Ob uporabi ukrepov za prenos navedenih direktiv morajo organi in sodišča držav članic ne zgolj razlagati nacionalno pravo v skladu s temi direktivami, temveč tudi paziti, da se ne oprejo na tako razlago teh direktiv, ki bi bila v nasprotju s temeljnimi pravicami ali z drugimi splošnimi načeli prava Skupnosti, kot je načelo sorazmernosti.

Zadeva Josefa Velasco Navarro proti Fondo de Gratía Salarial (Fogasa) (številka zadeve C-246/06), ki je bila zaključena s sodbo z dne 17. januarja 2008, je bila obravnavana že v poročilu za leto 2007, zato odločitve sodišča ne povzemam.

Zadeva Cartesio Oktató proti Szolgálató bt. (številka zadeve C-210/06) se je nanašala na vprašnji madžarskega sodišča iz postopka, katerega dejansko ozadje je bilo, da je bila družba Cartesio organizirana kot komanditna družba in vpisana v madžarski register družb. Družba je želela spremeniti svoj sedež, in sicer tako, da bi kot sedež družbe vpisala naslov v Italiji in obenem ostala registrirana kot družba madžarskega prava. Registrsko sodišče pa takega vpisa ni dovolilo in je hkrati poudarilo, da bi družba sedež lahko spremenila z naslovom v drugi državi članici le tako, da bi družbo na Madžarskem najprej likvidirala in nato v Italiji ustanovila novo družbo.

Predložitveno sodišče je postavilo dva sklopa vprašanj. Prvi sklop se je nanašal na vprašanje pristojnosti sodišča druge stopnje, ki odloča o pritožbi zoper odločbo registrskega sodišča glede zahteve po spremembi navedbe vpisa, za vložitev predloga za sprejem predhodne odločbe v smislu 234. člena PES, glede na to, da niti odločitev sodišča niti preučitev pritožbe ne potekata v okviru kontradiktornega postopka. Nadalje se je sklop nanašal na vprašanje, ali je v primeru, če je sodišče iz prejšnjega vprašanja pristojno vložiti predlog za sprejem predhodne odločbe, treba to šteti za sodišče zadnje stopnje, ki v smislu nacionalnega prava priznava pravico pritožbe proti sklepu o predložitvi, pri čemer lahko višje nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi, spremeni sklep, odpravi predlog za sprejetje predhodne odločbe in sodišču, ki je izdalo sklep, naloži, da nadaljuje postopek po notranjem pravu, ki je v teku.

V drugem sklopu vprašanj je predložitveno sodišče najprej spraševalo, ali vprašanje, ali lahko družbo, ustanovljeno in vpisano v registru družb na Madžarskem na podlagi madžarskega prava, ki želi prenesti svoj sedež v drugo državo članico Unije, ureja pravo Skupnosti ali pa se zanj uporabljajo izključno določbe nacionalnega prava, čeprav ni harmonizirano. Predložitveno sodišče je nadalje spraševalo, ali lahko madžarska družba zahteva prenos sedeža v drugo državo članico Unije, s tem da se neposredno sklicuje na pravo Skupnosti (v zadevnem primeru na 43. in 48. člen PES) in ali je lahko v primeru pritrdilnega odgovora prenos odvisen od kakršnega koli pogoja ali dovoljenja. Nadaljnja vprašanja so še bila, ali je treba 43. in 48. člen PES razlagati tako, da je s pravom Skupnosti nezdružljivo pravilo ali praksa notranjega prava, ki, kar zadeva izvajanje pravic, ki zadevajo gospodarske družbe, razlikuje med navedenimi družbami glede na državo članico, v kateri se nahaja njihov sedež, ali pa tako, da je s pravom Skupnosti nezdružljivo pravilo ali praksa notranjega prava, ki madžarskim družbam preprečuje prenos sedeža v drugo državo članico Unije.

Zadeva je bila zaključena s sodbo velikega senata z dne 16. decembra 2008.⁸

Sodišče je glede prvega sklopa vprašanj predložitvenega sodišča odločilo, da pravila nacionalnega prava, ki omogočajo pritožbo zoper odločbo, s katero sodišče odloči, da bo predložilo vprašanje za predhodno odločanje SES, ne vplivajo na pristojnost predložitve takih vprašanj, ki jo nacionalnim sodiščem podeljuje PES. Edino, ki lahko odloči o razveljavitvi ali spremembi predloga za sprejetje predhodne odločbe, je predložitveno sodišče, pri tem pa mora upoštevati morebitne napotke nadrejenega sodišča.

Glede drugega sklopa vprašanj je Sodišče v sodbi poudarilo, da že iz sodbe Daily Mail (C-81/87) izhaja, da družba, ustanovljena na podlagi nacionalnega pravnega reda, obstaja le po nacionalni zakonodaji, ki določa njeno ustanovitev in delovanje. Iz sodbe v zadevi Überseering C208/00 pa izhaja, da ima država članica možnost naložiti družbi, ustanovljeni na podlagi njenega pravnega reda, omejitve glede preselitve dejanskega sedeža te družbe zunaj njenega ozemlja, z namenom, da bi ta družba ohranila pravno osebnost, ki jo ima na podlagi prava te države članice. Iz tega sledi, da imajo v sedanjem stanju prava Skupnosti le države pristojnost določati navezne okoliščine, ki veljajo za uporabo personalnega prava družb. Ta pristojnost pa obsega tudi pravico države članice, da družbi svojega nacionalnega reda onemogoči, da bi ostala inkorporirana po njenem pravu, če ta družba namerava sedež prenesti v drugo državo članico in na ta način prekiniti tesno povezanost, ki jo ima s pravnim redom matične države članice. Sodišče je sledilo razlagi, kot jo je zagovarjala Republika Slovenija.

Na dan 31. decembra 2008 je bilo odprtih 375 zadev iz postopkov za sprejem predhodne odločbe na podlagi 234. člena PES, od tega osem zadev, v katerih je udeležena tudi Republika Slovenija.

---

⁸ Sodišče je razsodilo:

- 1) Sodišče, kot je to predložitveno sodišče, ki odloča o pritožbi zoper odločbo sodišča, pristojnega za vodenje registra družb, s katero je bila zavrnjena zahteva za spremembo navedbe v tem registru, je treba opredeliti kot sodišče, ki lahko vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ne glede na okoliščino, da niti odločitev navedenega sodišča niti preučitev pritožbe ne potekata v okviru kontradiktornega postopka.
- 2) Sodišče, kot je predložitveno sodišče, pri katerem je zoper odločbe, ki so bile sprejete v okviru spora, kot je ta v postopku v glavni stvari, mogoče vložiti kasacijsko pritožbo, ne more biti opredeljeno kot sodišče, zoper odločbe katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva v smislu člena 234, tretji odstavek, ES.
- 3) Če obstajajo pravila nacionalnega prava glede pravice do pritožbe zoper odločbo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, pri čemer je značilno, da o celotni zadevi v glavni stvari ves čas odloča predložitveno sodišče in je le predložitvena odločba predmet omejene pritožbe, je treba člen 234, drugi odstavek, ES razlagati tako, da pristojnosti, ki jo ta določba Pogodbe daje vsakemu nacionalnemu sodišču, da Sodišču predlaga sprejetje predhodne odločbe, ni mogoče izpodbijati na podlagi takih pravil, ki omogočajo pritožbenemu sodišču, da spremeni odločbo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe pred Sodiščem, da izloči ta predlog in da naloži nacionalnemu sodišču, ki je izdalo navedeno odločbo, da ponovno začne postopek, ki je bil prekinjen.
- 4) Glede na trenutno stanje prava Skupnosti je treba člena 43 ES in 48 ES razlagati tako, da ne nasprotujeta predpisom države članice, ki družbi, ustanovljeni na podlagi nacionalnega prava te države članice, preprečujejo prenos njenega sedeža v drugo državo članico, pri čemer bi ohranila subjektiviteto družbe nacionalnega prava države članice, v skladu z zakonodajo katere je bila ustanovljena.

c) Intervencija Republike Slovenije na strani tožene države članice v postopkih po 226. členu PES

Republika Slovenija je intervenirala v štirih postopkih, ki se vodijo na podlagi tožb Komisije Evropskih skupnosti zoper posamezne države članice, in sicer zoper Zvezno republiko Nemčijo (številka zadeve C-54/08), Republiko Avstrijo (številka zadeve C-53/08), Portugalsko republiko (številka zadeve C-52/08) in Helensko republiko (številka zadeve C-61/08). Gre za tožbe v zvezi s pogoji za opravljanje notarske službe, kot so določeni v posameznih državah članicah. Komisija Evropskih skupnosti je vložila tožbe tudi še proti Francoski republiki, Velikemu vojvodstvu Luksemburg in Kraljevini Belgiji, predsodni postopek pa poteka proti vsem državam članicam s tako imenovanim latinskim tipom notariata, med drugim tudi proti Republiki Sloveniji. Praktično vse države članice, ki so ali še bodo tožene, intervenirajo v korist vseh drugih.

Za navedene intervencije se je Republika Slovenija odločila, ker Komisija Evropskih skupnosti tudi zoper njo vodi predsodni postopek zaradi pravne ureditve notariata, in sicer zaradi pogoja, določenega v Zakonu o notariatu, da tuji državljani lahko opravljajo notarsko službo v Sloveniji le ob pogoju vzajemnosti. Prav tako je tudi v številnih drugih državah članicah, ki so tožene iz podobnih razlogov, kot sta Helenska republika in Portugalska republika, opravljanje notarskega poklica rezervirano za državljane določene države članice. Taka ureditev je po stališču Komisije Evropskih skupnosti v nasprotju s svobodo ustanovitve. Države članice želijo v postopku pred Sodiščem doseči, da bi se izjema iz 45. člena PES razlagala tako, da notarska dejavnost predstavlja »izvajanje javne oblasti« v smislu te izjeme ter da se posledično Direktiva št. 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij oziroma njena predhodnica Direktiva št. 89/48/EGS za poklic notarja ne uporabljata.

Poleg podpore državam članicam s komentarjem glede na posamezne zakonske določbe je pglavitni argument Republike Slovenije (in toženih držav članic), da opravljanje poklica notarja predstavlja izjemo, predvideno v prvem odstavku 45. člena PES – dejavnosti, ki so povezane, četudi občasno, z izvajanjem javne oblasti. Zato se za ta poklic ne morejo uporabiti določbe celotnega poglavja, ki sicer ureja pravico do ustanavljanja, z osnovo v 43. členu PES. V vseh vlogah je bilo poudarjeno, da notariji opravljajo dejavnosti, ki same po sebi predstavljajo neposredno in posebno udeležbo v izvajanju javne oblasti, ki jih nikakor ni mogoče šteti kot pripravjalnega ali pomožnega značaja. Posebej je bilo opozorjeno na dejstvo, da je SES v dosedanji sodni praksi izjeme iz prvega odstavka 45. člena PES presojal negativno, torej je v vsakem primeru posebej ocenjeval, katera od dejavnosti ne predstavlja izvajanja javne oblasti; iz teh primerov pa ni mogoče izluščiti splošnega pravila, kaj je tisto, kar dejavnost okvalificira kot javnooblastveno. Republika Slovenija je v svojih vlogah nadalje poudarila razvoj sprejemanja obeh navedenih direktiv, zlasti uvodnih določb, ter izpostavila dvoličnost med ravnanjem Komisije proti državam članicam ter v odnosu do mednarodnih organizacij: v pogajanjih glede GATS v okviru Svetovne trgovinske organizacije je notarje, enako kot sodnike, Komisija štela za pravne strokovnjake, ki so jim poverjene javne funkcije. Izpostavljeno je bilo tudi, da je glede na določbe Dunajske konvencije o konzularnih odnosih iz leta 1963, po kateri med konzularne funkcije spada tudi funkcija notarja, mogoče zaključiti, da v okviru mednarodnega javnega prava notarska dejavnost predstavlja izvrševanje javne oblasti, saj se lahko taka dejavnost

opravlja na ozemlju tuje države le v okviru diplomatskih ali konzularnih predstavništev ter je predmet soglasja države gostiteljice.

č) Intervencija Republike Slovenije na strani tožene države članice v postopkih po 230. členu PES

Državam članicam se vročajo tudi vse sodbe SPS, izdane v postopkih med drugimi državami članicami in/ali institucijami, v katerih je mogoča intervencija drugih držav članic v pritožbenem postopku pred SES. Prijava intervencije je mogoča v roku dveh mesecev od notifikacije sodbe. V primeru, da ni interesa za intervencijo, se spisi zaključijo najkasneje po izteku dveh mesecev od notifikacije sodbe SPS.

V letu 2008 smo iz tega naslova prejeli 280 novih zadev. Republika Slovenija se je odločila za intervencijo v zadevi Komisija Evropskih skupnosti proti Nizozemski (številka zadeve C-279/08 P). Republika Slovenija nastopa kot intervenient na strani Kraljevine Nizozemske. Postopek teče po pritožbi Komisije Evropskih skupnosti zoper sodbo sodišča prve stopnje T-233/04, ob intervenciji Zvezne republike Nemčije, Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske ter Republike Slovenije. Republika Slovenija v predmetni zadevi zagovarja stališče, da je v primeru odločbe Komisije Evropskih skupnosti o nenasprotovanju državni pomoči, zaradi pravnih učinkov ki jih ima taka odločba na podlagi določb Uredbe št. 659/1999, zlasti 17. do 19. in 21. člena, ter na podlagi določb o kumulaciji pomoči različnega izvora, dopustna tožba države članice zaradi ničnosti zoper tako odločbo Komisije, na podlagi 230. člena PES ter da je, na podlagi sodne prakse SES v zadevi C-143/99 *Adria-Wien Pipeline*, glede kriterija selektivnosti iz 87. člena PES treba izhajati iz primerjave tistih podjetij, ki so v primerljivem dejanskem in pravnem položaju glede cilja zadevnega ukrepa.

Udeležba Republike Slovenije v zadevi je pomembna zaradi potencialne spremembe sodne prakse na področju državnih pomoči, natančneje koncepta »selektivnosti« državnih pomoči v smislu 87. člena PES. Sodišče prve stopnje je v izpodbijani sodbi nakazalo revolucionaren obrat sodne prakse na tem področju, in sicer v prid državam članicam, kar pa Komisija Evropskih skupnosti izpodbija pred SES.

d) Postopki pred sodiščem EFTA

V postopkih pred sodiščem EFTA (gre za postopke za izdajo svetovalnega mnenja ter postopke na podlagi tožbe) je prav tako mogoča intervencija držav članic in institucij Evropske unije, zaradi česar sodišče EFTA slednje seznanja s temi postopki. Republika Slovenija se je doslej odločila za eno intervencijo v postopku za izdajo svetovalnega mnenja (*E-3/06 Landbrokes Ltd.* – sodba z dne 30. maja 2007).

Intervencija v postopku je mogoča v dveh mesecih od dneva notifikacije predloga za izdajo svetovalnega mnenja oziroma tožbe in odgovora na tožbo. V primeru, da se Republika Slovenija ne odloči za intervencijo, je način poslovanja v teh zadevah enak načinu, ki velja za postopke za sprejem predhodne odločbe po 234. členu PES, v katerih se Republika Slovenija ne odloči za aktivno udeležbo, zadeve pa spremlja zaradi seznanitve s sodno prakso. V letu 2008 smo iz tega naslova prejeli tri nove zadeve, jih zaključili deset, na dan 31. decembra 2008 pa sta bili odprti dve zadevi.

V leto 2008 ni bila prenesena nobena zadeva iz pristojnosti sodišča EFTA, v kateri bi bila Republika Slovenija aktivno udeležena. Republika Slovenija se v obdobju poročanja tudi ni odločila za udeležbo v nobenem od postopkov pred sodiščem EFTA.

IV/4 POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU

Državno pravobranilstvo je na začetku leta 2008 imelo 5663 nerešenih izvršilnih zadev, v katerih je za Republiko Slovenijo kot upnika vlagalo izvršilne postopke zaradi izterjave denarne terjatve, in 205 zadev, v katerih je zastopalo Republiko Slovenijo kot dolžnika. V letu poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo 1769 predlogov za izterjavo denarnih terjatev Republike Slovenije kot upnika ter 173 predlogov, v katerih je bila Republika Slovenija navedena kot dolžnik.

Izvršbe denarnih terjatev se nanašajo predvsem na izterjavo neplačanih najemnin (vojaška in službena stanovanja), obrokov kupnin (odkup stanovanja po Stanovanjskem zakonu), obrokov posojil (po posojilnih pogodbah za odkup stanovanja), računov za opravljene geodetske storitve, izterjavo obveznosti po izvršilnih naslovih (pravnomočnih sodnih odločbah) ter iz naslova neplačanih davkov in prispevkov, ki so prihodek proračuna. Konec leta 2008, sploh pa v začetku letošnjega leta, je Državno pravobranilstvo prejelo večje število predlogov Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Urada Republike Slovenije za meroslovje, zaradi izterjave terjatev iz naslova opravljene storitve, tj. overitve merila – taksimetrov, saj je to ministrstvo zaradi spremembe zakonodaje navedeno storitev v lanskem letu prenehalo opravljati. Očitno je, da je ministrstvo sklenilo, da zaradi tega naenkrat prepusti izterjavo vseh neplačanih obveznosti Državnemu pravobranilstvu, tako da so bili v izterjavo poslani vsi računi, tudi tisti, ki so tik pred zastaranjem.

Državno pravobranilstvo v izvršilnih postopkih praviloma več ne izterjuje denarnih terjatev iz naslova neizpolnjenih pogodb o izobraževanju, neuspešno zaključenih tečajev tujih jezikov, odškodninskih zahtevkov do zaposlenih, odškodninskih zahtevkov do tretjih oseb. V skladu z dogovorom se navedene terjatve zdaj praviloma izterjujejo v pravnih postopkih ter v delovnih sporih. Iz izkušenj preteklih let smo namreč ugotovili, da so v navedenih zadevah dolžniki zoper sklepe o izvršbi, zaradi višine zneskov, praviloma vlagali ugovore. Posledično so izvršilna sodišča (po določenem času) s sklepom razveljavila izdane sklepe o izvršbi in odstopila zadeve v odločanje pravnemu sodišču, to pa se je v primerih, ko je bilo za odločanje o zadevi pristojno delovno in socialno sodišče, šele pozneje izreklo za stvarno nepristojno in odstopilo zadevo pristojnemu sodišču. Tako je lahko od vložitve predloga do izdaje odločitve pristojnega sodišča minilo več let. Po presoji Državnega pravobranilstva je torej racionalneje, da se v teh primerih vloži direktno tožba; če dolžnik odgovora na tožbo ne vloži, je v kratkem času izdana zamudna sodba, v nasprotnem primeru pa je zadeva že takoj po vložitvi v reševanju na pristojnem sodišču. Na navedeni način Republika Slovenija hitreje doseže poplačilo svoje terjatve.

Državno pravobranilstvo vodi tudi nekaj zadev zaradi izterjave preživnine po Konvenciji o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini. Le redkokateri od teh postopkov je uspešen, saj dolžniki praviloma skrijejo svoje premoženje oziroma se še naprej izogibajo plačilu svojih obveznosti. V zvezi z navedenimi zadevami se je

poskušal poiskati način, s katerim bi dolžnika »prisilili« v izpolnitev obveznosti tako, da bi Državno pravobranilstvo vložilo kazensko ovadbo zoper dolžnika zaradi kaznivega dejanja neplačevanja preživnine. Ker imajo upravičenci do preživnine oziroma oškodovanci v kazenskem postopku stalno prebivališče v tujini in je zaradi tega oteženo dokazovanje v kazenskem postopku, po posvetovanju z okrožnim državnim tožilstvom kazenske ovadbe nismo vložili.

V lanskem letu je Državno pravobranilstvo prejelo v izterjavo tudi zahteveke zavodov za prestajanje izvrševanja kazni, s katerimi so ti zahtevali povračilo stroškov v zvezi s prisilno privedbo obsojenca na prestajanje kazni zapora. Državno pravobranilstvo je v navedenih zadevah zagovarjalo stališče, da izdani računi niso fakture v smislu Zakona o izvršbi in zavarovanju oziroma Slovenskih računovodskih standardov, saj ne gre za opravljeno storitev kot gospodarsko dejavnost oziroma storitev po pogodbi. Po mnenju Državnega pravobranilstva bi morala biti v navedenih zadevah izdana upravna odločba, za njeno izvršbo pa v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku Državno pravobranilstvo ni pristojno.

Pri izterjavi denarnih terjatev Državno pravobranilstvo predvsem predlaga izvršilno sredstvo z rubežem denarnih sredstev na transakcijskih računih dolžnikov in s prenosom teh sredstev na račun upnika, z rubežem plače in drugih stalnih prejemkov dolžnika ter z rubežem, cenitvijo in prodajo nematerializiranih vrednostnih papirjev. Tako smo v letu poročanja vložili 390 predlogov v skupni vrednosti 1.852.960,70 EUR. Izvršb z rubežem, cenitvijo in prodajo premičnin, kapitalskih deležev in osebnih vozil praviloma ne vlagamo več, saj so navedeni postopki povezani z visokimi stroški izvršiteljev in cenilcev, praviloma pa so tudi neuspešni. Navedena izvršilna sredstva vlagamo le v primeru, ko stranka to izrecno predlaga ali se s tem strinja ter je pripravljena založiti predujem za stroške izvršitelja.

Državno pravobranilstvo ne vlaga predlogov za izvršbo v primeru, ko dolžnik nima premoženja in dohodkov, na katere bi bilo mogoče seči z izvršbo; v teh zadevah se le periodično opravljajo poizvedbe in se izvršilni predlog vloži le v primeru, ko je poizvedba uspešna, oziroma na izrecno zahtevo stranke s predlaganim izvršilnim sredstvom.

Poudariti je treba, da Državno pravobranilstvo pri pridobivanju podatkov, potrebnih za vložitev izvršilnega predloga, odlično sodeluje z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki posreduje podatke o zavarovanju in zaposlitvi dolžnikov, Banko Slovenije, ki posreduje podatke o imetju in eventualni blokadi transakcijskih računov dolžnikov, Klirinško depotno družbo, ki posreduje podatke o imetju nematerializiranih vrednostnih papirjev, upravnimi enotami, ki posredujejo podatke o lastništvu osebnih vozil, ter davčnimi uradi, ki posredujejo podatke o davčni številki. Enako dobro sodeluje tudi s Centralnim registrom prebivalstva, s katerim se posluje elektronsko. Podatki o začasnem in stalnem prebivališču, EMŠU in morebitnem ugotavljanju dejanskega bivališča dolžnikov se pridobijo že v nekaj urah, vedno pa še isti dan, ko je poizvedba poslana. Odlično je tudi sodelovanje z drugimi zavodi in državnimi organi, ki posredujejo zaprosene podatke, s čimer so izpolnjeni osnovni pogoji za uspešno uveljavljanje denarnih terjatev Republike Slovenije.

Glede dolžine izvršilnih postopkov se ugotavljajo razlike med posameznimi sodišči. Sedežno pravobranilstvo ugotavlja, da sta očitno najbolj obremenjeni Okrajno

sodišče v Ljubljani in Okrajno sodišče v Domžalah, ki potrebujeta daljši čas, da vročita upniku ugovor dolžnika, da odgovorita na poizvedbe o pravnomočnosti sklepov, o vročitvi sklepov bankam in delodajalcem ter da odločita o ugovorih dolžnikov. Tudi zunanji oddelek na Ptuju opozarja, da opaža, da so postopki dolgotrajni tudi zaradi ravnanja sodišča, ki pravnomočnih sklepov o izvršbi več mesecev ne pošlje v izvršitev. Prav tako nam sodišča ne vročajo ugovorov zoper sklepe o izvršbi; podatek o tem, da so ugovori vloženi, dobimo le na podlagi večkratnih poizvedb.

Na trajanje izvršilnih postopkov lahko posredno vpliva tudi Državno pravobranilstvo, tako da sodišča ažurno obvešča o morebitnih delnih ali popolnih poplačilih terjatev svoje stranke ter predlaga delno ali celotno ustavitev postopka. Nadalje med postopkom dolžnike obvešča o stanju njihovih obveznostih ter jih poziva k plačilu, sporoča sodišču številke novih osebnih računov dolžnika oziroma podatke o njegovih novih delodajalcih ter poziva nasprotno stranko k umiku izvršilnega predloga v primeru, ko Republika Slovenija svojo terjatev v celoti poplača.

Zaradi določbe tretjega odstavka 141. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, po kateri organizacija za plačilni promet, če v treh mesecih po prejemu sklepa o izvršbi na dolžnikovem računu ni nobenega priliva sredstev oziroma sredstev v vezavi, vrne sklep o izvršbi sodišču, ki izvršbo ustavi, prihaja do številnih odlogov izvršilnega postopka (dokler dolžnik ne odpre novega računa oziroma se ne najde drugo premoženje dolžnika), da se prepreči ustavitev izvršbe in posledično neizterjava oziroma zastaranje denarne terjatve. Državno pravobranilstvo nato v času odloga opravlja poizvedbe o morebitnih novih transakcijskih računih ali drugem premoženju, na katero bi bilo mogoče seči z izvršbo. Ocenjujemo, da je trimesečni rok izjemno kratek in da je zato nujna večja dejavnost Državnega pravobranilstva kot zakonitega zastopnika upnika.

Posebna težava pri izterjavi denarnih terjatev je način, na katerega se po delnem plačilu terjatve izvede poplačilo terjatev. Državno pravobranilstvo ugotavlja, da ministrstva niso seznanjena z določbo 288. člena Obligacijskega zakonika, ki določa, da se najprej poračunajo stroški postopka, nato zapadle obresti in nazadnje glavnica, sploh pa le tista denarna terjatev, ki je predmet izvršilnega postopka. Organizacije za plačilni promet nakazujejo zarubljena denarna sredstva na račune posameznih ministrstev, ta pa zelo različno in največkrat nepravilno izvajajo poračune. Državni organi ne obveščajo sproti Državnega pravobranilstva o datumu in višini nakazila. Največkrat je Državno pravobranilstvo s tem seznanjeno šele, ko dolžnik z ugovorom o tem obvesti sodišče ter predlaga delno ali popolno ustavitev izvršilnega postopka. Državno pravobranilstvo sicer opozarja ministrstva na pravilen način poračunavanja, vendar navodila največkrat niso upoštevana.

Poseben problem, na katerega izrecno opozarjam, je izračun obresti pri poračunih plačanih terjatev. Državno pravobranilstvo se sooča z dejstvom, da vsako ministrstvo in vsak državni organ izračunava zakonite zamudne obresti na svoj način oziroma s svojim programom, nobeden od programov pa ni enak programu, ki ga ima Državno pravobranilstvo. Tako se le redkokdaj doseže soglasje med Državnim pravobranilstvom in ministrstvom glede ugotovitve o poplačilu terjatve, zato bi bilo smiselno, da se poenoti sistem izračuna zakonitih zamudnih obrestih, tako da vsi državni organi začnejo uporabljati enak računalniški program za izračun obresti.

Državno pravobranilstvo v izvršilnem postopku realizira tudi pravnomočne sodbe sodišč, s katerimi je pravdni stranki naložena denarna obveznost v korist Republike Slovenije. Tako je izterjevalo neupravičeno izplačane denarne socialne pomoči, preveč izplačane plače delavcem, neizpolnjene pogodbene obveznosti (vračilo štipendij, stroškov izobraževanja) in odškodnine zaradi neupravičenega izkoriščanja mineralnih surovin. V pretežnem delu pa je izterjevalo denarne terjatve iz naslova priznanih pravnih stroškov, ki jih je sodišče priznalo Državnemu pravobranilstvu v postopkih, v katerih je Republika Slovenija kot tožeča ali tožena stranka uspela v celoti ali v pretežnem delu. V letu 2008 smo zasledili nedoslednost sodišč pri opremljanju sodb s klavzulami o pravnomočnosti oziroma izvršljivosti. V več primerih je bilo namreč ugotovljeno, da je sodišče pravnomočnost odločitve o stroških določilo na dan izdaje odločbe, s katero je bilo odločeno o pravnem sredstvu, čeprav se dolжник ni izrecno pritožil zoper sodbo ali sklep v stroškovnem delu. V teh primerih bi sodišča morala šteti, da je izrek sodbe v stroškovnem delu postal pravnomočen že z iztekom pritožbenega roka, ne pa šele tedaj, ko je bila pritožba kot neutemeljena zavržena. V skladu z navedeno ugotovitvijo se je Državno pravobranilstvo lotilo vlaganja predlogov za popravo navedenih klavzul.

V skladu z ustaljeno prakso Državno pravobranilstvo takoj po pravnomočni sodbi dolžnika najprej z opominom pozove k prostovoljnemu plačilu. V večini primerov dolžniki svojo obveznost tudi izpolnijo, v preostalih primerih pa vložimo predlog za izvršbo na podlagi izvršilnega naslova. Ker navedene denarne terjatve zastarajo šele v desetih letih, Državno pravobranilstvo izvršbe ne predlaga, če dolжник nima sredstev, na katera bi bilo mogoče seči z izvršbo, in največkrat le periodično opravlja ustrezne poizvedbe. V pretežnem delu je Državno pravobranilstvo pri izterjavi pravnih stroškov uspešno. Izjema so seveda pravdni stroški tujih pravnih in fizičnih oseb, katerih izterjava je praviloma neuspešna. Na izrecni predlog dolžnika Državno pravobranilstvo dovoli obročno odplačilo dolga, če je izkazano slabo ekonomsko stanje dolžnika.

IV/4.1 POSTOPEK ZAVAROVANJA TERJATVE Z VKNJIŽBO ZASTAVNE PRAVICE NA NEPREMIČNINI

Predlog za zavarovanje terjatev z vknjižbo zastavne pravice na nepremičnini v zemljiško knjigo je instrument, ki se ga država poslužuje predvsem pri zavarovanju denarnih terjatev iz naslova neplačanih davkov in prispevkov, ki so prihodek republiškega proračuna, pa tudi prispevkov ZPIZ in ZZZS, za izterjavo katerih je po Zakonu o davčnem postopku pristojna Davčna uprava Republike Slovenije. Državno pravobranilstvo vloga navedene predloge, potem ko Ministrstvo za finance že opravi postopek davčne izvršbe in denarne terjatve ni mogoče izterjati z rubežem in prenosom denarnih sredstev s transakcijskega računa dolžnika, denarnih prejemkov dolžnika ali njegovega premoženja. Sodišče praviloma predlogu ugodi, postopki postanejo dolgotrajni zaradi vložitve ugovora zoper sklep o zavarovanju, zaradi odpisov terjatev iz naslova prispevkov, ki jih pristojni zavodi opravijo med postopkom, in dolжник to dejstvo med postopkom tudi uveljavlja, in sicer z delnimi poplačili davčnega dolga in uveljavljanjem tega dejstva v postopku zavarovanja, zgodi pa se tudi, da mora Državno pravobranilstvo utesniti predloge zaradi absolutnega zastaranja posameznih terjatev. Sodišče, ki dovoli predlagano zavarovanje, pravnomočni sklep pošlje zemljiškooknjžnemu sodišču, ki s posebnim

sklepom, po uradni dolžnosti, dovoli vknjižbo hipoteke v zemljiško knjigo. Državno pravobranilstvo je v lanskem letu beležilo veliko število nepravilnih sklepov o vknjižbi hipoteke v zemljiško knjigo; pristojna sodišča so v izrek sklepa o dovolitvi vknjižbe največkrat navedla le, da se vknjiži hipoteka za glavnico terjatve s pripadajočimi pripadki, pri tem pa niso izrecno navedla, da gre za zakonite zamudne obresti od navedene glavnice in datuma, od katerega obresti tečejo. V velikem številu primerov tudi niso navedla, da se s hipoteko zavarujejo tudi stroški zavarovanja – zaradi slednjega je Državno pravobranilstvo vložilo številne pritožbe. Opozoriti je namreč treba na dejstvo, da je s hipoteko zavarovana le tista terjatev, ki je kot taka natančno opredeljena v zemljiški knjigi.

V letu poročanja smo vložili 329 predlogov za zavarovanje terjatev v skupni vrednosti 21.535.785,03 EUR.

Državno pravobranilstvo je po uradni dolžnosti pazilo, da je predlagalo izbris hipoteke v primerih, ko je prišlo do absolutnega zastaranja terjatev, po predhodni odobritvi pristojnega ministrstva. Državno pravobranilstvo je v teh primerih lahko dolžnika pozvalo le še k plačilu stroškov zavarovanja, ki so bili priznani Državnemu pravobranilstvu z izvršilnim naslovom (pravnomočnim sklepom o dovolitvi zavarovanja), navedena terjatev pa glede na določbe Obligacijskega zakonika ostaja izterljiva tudi v primeru, ko je terjatev že absolutno zastarala. V nekaterih primerih so dolžniki zaradi vknjižbe hipoteke svojo obveznost vendarle izpolnili, in v teh primerih je Državno pravobranilstvo izbrisne pobotnice vročalo dolžnikom, da so sami predlagali izbris hipoteke iz zemljiške knjige. V letu 2008 je bilo tako posredovanih 91 predlogov za izbris hipoteke v skupni vrednosti 1.168.190,98 EUR.

IV/4.2 IZVRŠBE Z RUBEŽEM IN PRODAJO NEPREMIČNIN

To izvršilno sredstvo Državno pravobranilstvo predlaga v glavnem tedaj, kadar gre za izterjavo neplačanih davkov in prispevkov, ki so prihodek republiškega proračuna, in praviloma potem, ko je bila na navedenih nepremičninah že vknjižena zastavna pravica v korist Republike Slovenije. Ti postopki so izjemno dolgotrajni, dolžniki praviloma zoper vsak sklep vlagajo pravna sredstva, o katerih sodišča le počasi odločajo. V navedenih postopkih so vloženi tudi ugovori tretjih, ki dokazujejo pravico na nepremičnini, ki preprečuje izvršbo. Te ugovore vlagajo zakonci ali zunajzakonski partnerji dolžnikov, ki na nepremičnini uveljavljajo solastniški delež oziroma skupno lastništvo, oziroma kupci nepremičnin, ki niso pravočasno predlagali vknjižbe svoje lastninske pravice v zemljiško knjigo. Izvršbe s prodajo nepremičnin so v primerih, ko je na nepremičninah dolžnik lastnik le v sorazmerno majhnem solastniškem deležu, ko gre za nepremičnino, ki v naravi predstavlja travnik, njivo ali gozd na tržno nezanimivi lokaciji, ali ko je vrednost nepremičnine v očitnem nesorazmerju z velikostjo terjatve, ki naj bi bila z njeno prodajo poplačana, neuspešne. Izvršilni postopek se ustavi, če je tudi druga javna prodaja neuspešna. Sodišče le na izrecni predlog upnika razpiše tretjo prodajo. Po zaključku postopka sicer upnik obdrži zastavno pravico na navedeni nepremičnini, vendar zaradi dolgotrajnosti postopka največkrat zastara terjatev sama, ki se izterjuje v postopku, zaradi česar v nekaterih primerih do prodaje nepremičnine na javni dražbi sploh ne pride.

V skladu z drugo točko prvega odstavka 197. člena ZIZ Državno pravobranilstvo v postopkih izvršbe z rubežem in prodajo nepremičnin, ki tečejo na predlog drugih upnikov, priglaša prednostne terjatve iz naslova davka na dodano vrednost, davka na promet nepremičnin, ki se po predpisih obračunajo od prodaje nepremičnine in za zadnje leto zapadlih davščin, ki obremenjujejo prodano nepremičnino – v slednjem primeru gre za izterjavo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Državno pravobranilstvo priglaša tudi terjatve iz naslova prispevkov za socialno zavarovanje, zapadlih za zadnje leto, za katere zakon prav tako predvideva prednostno poplačilo. V navedenih postopkih Državno pravobranilstvo dokazuje obstoj terjatve z dokončnimi davčnimi odločbami, Republika Slovenija pa vselej doseže prednostno poplačilo navedenih terjatev. Občasno sodišča Republiki Sloveniji ne priznavajo obresti od neplačanih davkov ter stroškov prigravitve teh terjatev, zaradi česar se uveljavljanje teh doseže v pritožbenem postopku zoper sklep o razdelitvi kupnine.

V letu poročanja je bilo vloženih 425 predlogov, ki se nanašajo na rubež in prodajo nepremičnin ter prigravitve prednostnih terjatev iz naslova davka na dodano vrednost. Skupna vrednost navedenih predlogov je znašala 39.531.080,70 EUR.

IV/4.3 IZTERJAVA NEDENARNIH TERJATEV

Ugotavljam, da je v teh postopkih Republika Slovenija največkrat upnik ter da gre v teh primerih največkrat za izpraznitev stanovanj ali poslovnih prostorov. Tako smo vložili 14 izvršilnih predlogov na izpraznitev prostorov. Redki so primeri, v katerih Republika Slovenija vlaga v izvršilnem postopku začasno odredbo. V primerih, ko je Republika Slovenija dolžnik, upnik največkrat zahteva izdajo začasne odredbe zaradi zavarovanja denarne terjatve s prepovedjo razpolaganja ali obremenjevanja premoženja. V obdobju poročanja je bila vložena ena zahteva za izdajo začasne odredbe. Sicer se predlogi za začasne odredbe obravnavajo v pravnem postopku, kjer tožniki skušajo zavarovati svoje nederarne terjatve, kot na primer vračilo delavca na delo. Bili pa sta vloženi dve zahtevi za izvršitev sodne odločbe, in sicer ena za vrnitev delavca na delo, druga pa za izdajo odločbe o odmeri nadomestila za čas porodniškega dopusta. Podrobnosti o tej zadevi so navedene v poglavju IV/4.5.

IV/4.4 VLAGANJE PREDLOGOV ZA IZVRŠBO NA PODLAGI VERODOSTOJNE LISTINE – AVTOMATIZIRAN IZVRŠILNI POSTOPEK

Zakon o izvršbi in zavarovanju je v določbi 40. člena predvidel možnost, da se predlogi za izvršbo vlagajo na predpisanem obrazcu, tako da se lahko avtomatizirano obdelujejo v informacijskem sistemu. Na podlagi tretjega odstavka 29. člena, tretjega odstavka 40. člena in tretjega odstavka 67. člena ZIZ je minister za pravosodje izdal Pravilnik o obrazcih, vrstah izvršb in poteku avtomatiziranega izvršilnega postopka (v nadaljevanju: Pravilnik), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 121/2007 in je začel veljati 1. januarja 2008. Z dnem uveljavitve navedenega pravilnika je bilo mogoče predloge za izvršbo zaradi izterjave denarne terjatve na podlagi verodostojne listine (v nadaljevanju: izvršilni predlog) vložiti le še na predpisanem obrazcu na dva načina: v papirnati ali v elektronski obliki. Obrazec in navodilo za njegovo izpolnjevanje sta bila objavljena v Uradnem listu, Vrhovno sodišče Republike Slovenije pa je 3. januarja 2008 na svoji spletni strani objavilo sporočilo, s katerim je

obvestilo javnost, da je začel poslovati Centralni oddelek za verodostojno listino (v nadaljevanju: CoVL), torej oddelek, ki bo obravnaval vse izvršilne predloge, vložene na podlagi verodostojne listine, v avtomatiziranem izvršilnem postopku. V istem sporočilu je Vrhovno sodišče Republike Slovenije obvestilo upnike, da lahko predloge za izvršbo na podlagi verodostojne listine oddajo tudi v elektronski obliki na določen internetni naslov, po predhodni registraciji, na spletni strani Vrhovnega sodišča.

Državno pravobranilstvo se je takoj po začetku veljavnosti Pravilnika lotilo izvedbe projekta vlaganja izvršilnih predlogov v elektronski obliki in takoj ugotovilo, da sestavljavci obrazca niso predvideli specifičnosti pristojnosti, organizacije in dela Državnega pravobranilstva kot zakonitega zastopnika Republike Slovenije. Kljub obsežnim navodilom smo se pri izpolnjevanju obrazca soočili s številnimi problemi; nekateri od teh so opisani v nadaljevanju.

Glede na dejstvo, da je Republika Slovenija upnica terjatev vseh ministrstev in državnih organov, se je postavilo vprašanje, ali bo sistem sprejel različne številke računov, na katere naj bi se nakazovali izterjani denarni zneski, kot je bila praksa dotlej.

Državno pravobranilstvo je za svoje delo upravičeno do plačila stroškov, obračunanih po odvetniški tarifi. Ker so navodila predvidevala, da sodišče navedene stroške povrne le tistemu upniku, ki vlaga izvršilne predloge po svojem pooblaščenju, ki je odvetnik in v obrazcu tudi izpolni rubriko »odvetnik«, pri tem pa je treba vnesti osebne podatke fizične osebe (ime in priimek, davčno številko in EMŠO odvetnika), obrazec ni omogočal, da se v rubriko »odvetnik« vnesejo podatki Državnega pravobranilstva kot pravne osebe.

Državno pravobranilstvo bi moralo v skladu z navodilom izpolniti rubriko »zakoniti zastopnik«, vendar pa je obrazec predvidel le zakonitega zastopnika, ki je fizična oseba, z vsemi podatki, ki ustrezajo fizični osebi (ime in priimek, EMŠO, rojstni datum), kar je za Državno pravobranilstvo pomenilo oviro.

Državno pravobranilstvo deluje na sedežu ter osmih zunanjih oddelkih, pri tem pa ima le eno matično številko in dve davčni številki. Kako zagotoviti, da bodo tudi zunanji oddelki lahko samostojno vlagali predloge za izvršbo ter da bo sodišče vročalo izdane sodne sklepe tistemu oddelku, ki je predlog vložil?

V skladu z navodili bi moral biti vsak vlagatelj predloga registriran kot upravičenec uporabnika naslova, s katerega bo pošiljal predloge. V skladu z navodili bi torej moral biti vsak strokovni sodelavec in funkcionar registriran kot samostojni upravičenec, pri tem pa je logično, da se kadri menjujejo in je vsakokratna registracija uporabnika povezana z dodatnim delom in zamudo časa.

O vseh navedenih problemih je vodja izvršilnega oddelka sedežnega pravobranilstva obvestila CoVL ter ga prosila, naj zadevo preuči ter ponudi možne rešitve. Vodja izvršbe je tudi sama aktivno, samostojno, strokovno, ažurno in inovativno začela reševati probleme ter predlagala ustrezne rešitve. Po postopnem, dolgotrajnem in vsestranskem iskanju rešitev, v katerem so sodelovali tudi strokovnjaki s področja računalništva, so bili skoraj vsi problemi rešeni in projekt elektronskega vlaganja predlogov je bil zaključen v juliju 2008. Tedaj je Državno pravobranilstvo doseglo, da je bila vložitev izvršilnega predloga poenostavljena tako, da so se vsi vlagatelji na

Državnemu pravobranilstvu prijavili z istim naslovom in istim geslom, da je bilo omogočeno vlaganje izvršilnih predlogov tudi vsem zunanjim oddelkom in da je imel vsak zunanji oddelek in tudi vsako sedežno pravobranilstvo odprt svoj elektronski poštni predal, prek katerega naj bi Okrajno sodišče v Ljubljani vročalo sklepe o izvršbi krajevno pristojnemu oddelku. V projektu je bila tudi izvedena rešitev, da se je izvršba lahko opravila v korist oziroma na račun vsakokratnega državnega organa, to je imetnika terjatve, ter da so bili Državnemu pravobranilstvu s sklepom priznani priglašeni stroški. Vodja izvršbe je tudi poskrbela, da se je Državno pravobranilstvo na podlagi matične številke, ki je bila sporočena sodišču, registriralo kot uporabnik, ki je oproščen plačila sodne takse.

V letu 2008 je Državno pravobranilstvo vložilo 95 izvršilnih predlogov v avtomatiziranem izvršilnem postopku. V postopku nista sodelovala zunanja oddelka v Celju in Kranju. Zaradi težav pri pravilnem vročanju sodnih sklepov sta se odločila za uporabo postopka vložitve plačilnega naloga.

Ugotavljam, da celotni postopek ne deluje, tako kot je bilo predvideno, posebno ne v zadnji fazi, ko sodišče sklep o dovolitvi izvršbe pošlje samo sedežnemu pravobranilstvu in ne oddelku, ki je izvršilni predlog vložilo. Sklepa tudi ne prejmemo v elektronski obliki, ampak priporočeno po pošti, tako da je treba tiste sklepe, ki se ne nanašajo na sedežno pravobranilstvo, posebej vpisovati v vpisnik Razno, nato pa odstopiti pristojnemu zunanjemu oddelku. Bilo pa je tudi precej primerov nepravilnega vročanja, saj so bili sklepi posredovani Vladi Republike Slovenije in ne Državnemu pravobranilstvu. Prepozno obvestilo Državnemu pravobranilstvu, da je prišlo do dvakratnega plačila obveznosti, ima lahko negativne posledice v primeru neuspešne nasprotni izvršbe, ko dolжник po nasprotni izvršbi nima dovolj sredstev, da bi vrnil neupravičeno prejeti znesek.

S Centralnim oddelkom za verodostojno listino bo treba čim prej realizirati že sprejeti dogovor, da se sklepi pošiljajo samo po elektronski poti in na naslov tistega oddelka Državnega pravobranilstva, ki je vložil izvršilni predlog. Dosedanji način poslovanja Okrajnega sodišča v Ljubljani ne zagotavlja hitrega in pravilnega reševanja izvršilnih zadev.

IV/4.5 IZVRŠILNI POSTOPKI ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO KOT DOLŽNICO

Zoper Republiko Slovenijo je bilo v letu 2008 vloženi 173 izvršilnih predlogov v skupni vrednosti 8.471.813,20 EUR. Pri tem je število prejetih zadev precej večje kakor v letu 2007 (v letu 2007 so bile prejete 103 zadeve), medtem ko je skupna vrednost zahtevkov tudi tokrat skoraj trikrat manjša. Predlogi se vlagajo zaradi neizpolnitve pogodbenih obveznosti, obveznosti iz naslova lastništva stanovanj in drugih nepremičnin, terjatve iz naslova kaducitete in neizpolnjenih obveznosti po pravnomočnih sodnih odločbah. Slednjih zadev je bilo v letu 2008 bistveno več kakor v predhodnih letih, saj smo prejeli kar 42 sklepov o dovolitvi izvršbe na podlagi pravnomočne sodne odločbe, v eni zadevi zaradi nederarne obveznosti (podpis pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas) pa je bil predlog zavržen in je v pritožbeni fazi. 26 zadev se je nanašalo na plačilo glavnice in pravnih stroškov, sedem na plačilo pravnih stroškov, sedem pa tudi na izpolnitev nederarne obveznosti. Sklepi

so se nanašali na plačilo glavnice v skupnem znesku 3.216.182,67 EUR, pravnih stroškov v skupni višini 62.723,79 EUR in izvršilnih stroškov v višini 6.455,38 EUR.

Iz poročil oddelkov izstopata naslednji zadevi:

Upnik je predlagal izvršbo na podlagi pravnomočne sodbe Okrožnega sodišča v Ljubljani zoper Republiko Slovenijo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, zaradi izterjave glavnice v znesku 1.348.088,46 EUR in stroškov pravnega postopka v znesku 5.881,44 EUR, šlo pa je za izterjavo terjatve iz naslova urejanja grobišč. Sodišče je predlogu ugodilo ter priznalo upniku stroške v znesku 40,00 EUR. Zoper sklep je bil vložen ugovor iz vseh razlogov, kot so bili navedeni v reviziji, vloženi zoper drugostopno sodbo. Sodišče je pravnomočno zavrnilo ugovor, ker v izvršilnem postopku ni mogoče izpodbijati terjatve po temelju in višini, niso pa bili navedeni razlogi, zaradi katerih bi bila izvršba nedovoljena.

Upnica je vložila dva izvršilna predloga zaradi plačila sodnih penalov, ker ji Republika Slovenija na podlagi izvršljive in pravnomočne sodne odločbe Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani v 15 dneh po pravnomočnosti sodbe ni izdala odločbe o odmeri nadomestila za čas porodniškega dopusta. Sodišče je na predlog upnice izdalo sklep, s katerim je dolžnici zaradi neizpolnitve nedelarne obveznosti naložilo v plačilo sodne penale za obdobje od 24. januarja 2007 do 25. aprila 2008, in sicer 208,65 EUR/dan ali skupaj 95.353,05 EUR. Ker dolžnica kljub pravnomočnemu in izvršljivemu sklepu o izvršbi še vedno ni izdala odločbe, ampak je to storila šele 7. julija 2008, je upnica terjala plačilo sodnih penalov še za čas od 26. aprila 2008 do izdaje odločbe 7. julija 2008, torej še za dodatnih 73 dni, v višini 15.231,45 EUR.

Državno pravobranilstvo je zoper sklepe o dovolitvi izvršbe, ki temeljijo na pravnomočni sodni odločbi vložilo 19 ugovorov, v 22 zadevah pa ugovor ni bil vložen, ker je bila izvršba utemeljena. V dveh primerih je bilo ugovoru ugodeno, saj je bila obveznost pravočasno izpolnjena, v dveh pa je bil ugovor zavrnjen, ker sodišče ni upoštevalo razloga, da je Republika Slovenija vložila revizijo. V ostalih primerih smo ugovarjali, da je bila realizacija sodb že v teku, vendar ob vložitvi izvršilnega predloga do plačila še ni prišlo. V nekaj primerih je upnik utesnil zahtevek, v 11 zadevah pa o ugovoru še ni dokončno odločeno.

Državno pravobranilstvo si prizadeva, da v primeru, ko je izvršba upravičena, doseže pri svoji stranki, da svojo obveznost izpolni; največkrat gre za prepozno ali nepravilno realizirane sodbe.

Državno pravobranilstvo je prejelo le eno zadevo, s katero je upnik zahteval vrnitev delavca na delo, pri tem pa je bil vložen ugovor iz razloga, ker dolžnik ni podpisal pogodbe o zaposlitvi, čeprav mu je bila poslana pred vložitvijo izvršilnega predloga. Ker je delovno razmerje sklenjeno šele, ko pogodbo o zaposlitvi podpišeta obe pogodbeni stranki, je Državno pravobranilstvo menilo, da je izpolnitev obveznosti Republike Slovenije bila odvisna le še od sodelovanja upnika, terjatev iz naslova neizplačanih plač pa je Republika Slovenija pravočasno in v celoti izpolnila že pred vložitvijo izvršilnega predloga. Sodišče o navedeni zadevi še ni pravnomočno odločilo.

Na koncu poročevalskega obdobja je bilo nerešenih 5448 zadev.

IV/5 STEČAJNI POSTOPKI IN POSTOPKI PRISILNE PORAVNAVE

V letu 2008 je Državno pravobranilstvo prejelo 595 zadev (leta 2007: 653). V stečajnih postopkih in postopkih prisilne poravnave je Republika Slovenija v letu poročanja uveljavljala nove terjatve v 443 zadevah v skupni višini 933.299.982,83 EUR, in sicer kot prijave terjatev v stečajnem postopku ter kot izločitvene in ločitvene pravice v teh postopkih kakor tudi prijave v postopkih prisilne poravnave. Tudi za letošnje poročilo velja, da je največ terjatev iz naslova neplačanih davkov in prispevkov ter vračanja nenamensko porabljenih sredstev, najmanj pa terjatev iz naslova neplačanih sodnih taks. V istem obdobju je Republika Slovenija v 152 zadevah predlagala tudi uvedbo stečajnega postopka zoper gospodarske družbe in samostojne podjetnike. Vrednost zadevnega dolga je znašala 12.342.199,37 EUR. V primerjavi s predhodnim letom smo vložili 32 prijav manj, predlogov za uvedbo stečajnega postopka pa je bilo vloženi 26 manj.

V 163 zadevah je bilo predlogu za uvedbo stečajnega postopka ugodeno. V osmih zadevah je sodišče predlog zavrglo, ker je bil dolžnik že predhodno izbrisan iz sodnega registra oziroma registra samostojnih podjetnikov. V 15 zadevah se je stečajni postopek začel, vendar se ni izvedel, saj premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ni zadoščalo niti za stroške stečajnega postopka. Sodišče je zato stečaj v navedenih zadevah takoj začelo in zaključilo. V eni zadevi je bil že pred vložitvijo predloga Republike Slovenije vložen predlog za prisilno poravnavo. V petih zadevah je bil predlog za uvedbo postopka umaknjen, saj je stečajni postopek že tekel po predlogu stečajnega dolžnika oziroma je dolžnik poravnal neplačane obveznosti, v eni zadevi je bil dolžnik izbrisan iz poslovnega registra podjetnika, v dveh zadevah pa se je dolžnik odločil, da ne bo poravnal predujma.

Tudi v letošnjih poročilih oddelki Državnega pravobranilstva ne poročajo o težavah pri prejemanju dokumentacije. Izrecno poudarjajo, da posebne problematike v zvezi s stečajni in prisilnimi poravnava niso zaznali. Ocenjujem, da je bilo sodelovanje z upniki dobro in da so upniki Državnemu pravobranilstvu potrebno dokumentacijo vedno predložili pravočasno.

Ob izteku leta 2008 je ostalo nerešenih 1198 zadev.

IV/5.1 ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU, POSTOPKIH ZARADI INSOLVENTNOSTI IN PRISILNEM PRENEHANJU

1. oktobra 2008 se je začel uporabljati, razen glede določenih izjem, Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju: ZFPPIPP), ki je bil sprejet 17. decembra 2007 (Uradni list RS, št. 126/07) in je začel veljati 15. januarja 2008.

ZFPPIPP je prinesel precej sprememb in dopolnitev pri ureditvi stečajnega postopka.

Zakon sledi načelom in rešitvam Uncitralovih zakonodajnih smernic za insolvenčno pravo, ki so bile predmet posebne resolucije Združenih narodov z dne 2. decembra 2004 in ki so državam priporočile, naj ustrezno upoštevajo smernice pri oceni ekonomske učinkovitosti in njihove pravne ureditve postopkov zaradi insolventnosti

pri sprejemanju novih predpisov s področja insolvenčnega prava. Upoštevana je tudi Uredba 1346/2000 ES o insolvenčnih postopkih.

V zvezi s stečajnim postopkom je v novem ZFPPIPP v primerjavi s prejšnjo ureditvijo opazna povsem nova sistematika zakona.

Najpomembnejše novosti novega zakona so:

1. Poudarjeno je načelo zagotavljanja najboljših pogojev za poplačilo upnikov (ocena vrednosti premoženja, izbira ustreznega načina prodaje, da se doseže najvišja možna cena).

2. Načelo koncentracije postopkov – vsi upniki morajo vse terjatve proti stečajnemu dolžniku uveljaviti v stečajnem postopku, sicer jih izgubijo, kar velja tudi za ločitvene in izločitvene pravice. Upnik lahko svoj zahtevek za izpolnitev obveznosti, ki je nastala do začetka stečajnega postopka, uveljavlja samo v stečajnem postopku. Če zamudi rok za izvedbo dejanj za uveljavitev zahtevka, izgubi pravico od stečajnega dolžnika zahtevati izpolnitev te obveznosti in pravico do plačila iz razdelitvene mase.

3. Poudarjeno je načelo hitrosti postopka. Določeni so številni kratki roki, v katerih je treba opraviti procesna dejanja; število narokov se zmanjšuje; številni podatki, zlasti skoraj vsi sklepi sodišč, se objavljajo na brezplačno dostopnih spletnih straneh.

4. Načelo omejevanja tveganj – pri upravljanju stečajne mase in opravljanju drugih poslov, ki jih sme po zakonu opravljati stečajni dolžnik, ni dovoljeno prevzemati vseh poslovnih tveganj, temveč samo tista, ki so nujna za uresničitev interesa upnikov za plačilo terjatev, ki jih uveljavljajo v stečajnem postopku.

5. Procesna legitimacija upnika – upnik pridobi procesno legitimacijo s prijavo terjatve. Če med postopkom prenese terjatev na novega upnika, jo izgubi, novi upnik pa pridobi, ko eden od njiju o tem obvesti stečajnega upravitelja in dokaže prenos.

Rok za prijavo terjatve v stečajnem postopku je podaljšan na tri mesece po objavi oklica.

Drugače kot doslej je predpisana obveznost upnika, proti kateremu je vložena tožba na izpodbijanje pravnih dejanj stečajnega dolžnika. V enem mesecu od vročitve tožbe mora namreč to terjatev prijaviti kot pogojno. V enem mesecu po prejemu izjave stečajnega dolžnika o uresničitvi odpovedne ali odstopne pravice mora upnik prijaviti terjatev za povrnitev škode, ki mu je nastala z odpovedjo pogodbe ali odstopom od pogodbe.

Prijava terjatve mora vsebovati poleg določenega zahtevka za priznanje terjatve tudi opis dejstev, iz katerih izhaja utemeljenost zahtevka, in dokaze o njih. Če upnik prijavi obresti, jih mora kapitalizirati. Upnik mora navesti tudi znesek stroškov, ki so mu nastali z uveljavitvijo terjatve v sodnem ali drugem postopku. Če prijava tega zneska ne vsebuje, vloga ni nepopolna, ampak velja neizpodbitna domneva, da upnik stroškov ne uveljavlja. Prijavi terjatve mora priložiti listinske dokaze.

Če v prijavi ni opisa dejstev in dokazov, prijava ni nepopolna, ampak upnika bremenijo stroški postopka za ugotovitev obstoja terjatve, če je bila prerekana.

Bistvena novost v postopku preizkušanja terjatev je, da ni več naroka za preizkus terjatev, ampak je celoten postopek opravljen v pisni obliki in poteka v več fazah. Zakonsko določeni roki tečejo od dneva objave na spletni strani.

Če predlaga začetek stečajnega postopka upnik, mora za verjetno izkazati okoliščino, da dolžnik zamuja s plačilom njegove terjatve več kot dva meseca. Predlagatelj je po novem lahko tudi Jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije.

Predujem za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka obsega pavšalno nadomestilo za objave, najnižje možno nadomestilo za upravitelja in pavšalni znesek za kritje drugih stroškov postopka, ki se konča brez razdelitve upnikom. To v praksi praviloma pomeni zvišanje zneska predujma za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka. Predvsem zaradi dviga stroškov za uvedbo stečajnega postopka smo v zadnjih treh mesecih poročevalskega obdobja opazili trend zmanjševanja predlaganih stečajev in posledično prijav terjatev. Ne predlagamo tudi več uvedbe stečaja v primerih, ko bi stroški uvedbe stečaja znatno presegali v stečaju uveljavljeno terjatev.

Postopka za hkratni začetek in zaključek stečajnega postopka iz 99. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji novi zakon ne pozna več. Pozna pa končanje stečajnega postopka brez razdelitve upnikom (378. in 379. člen), do katerega pride, če je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka. Premoženje stečajnega dolžnika se v takem primeru uporabi za plačilo stroškov postopka, morebitni preostanek pa se prenese na Republiko Slovenijo.

IV/5.2 STEČAJ ZAPUŠČINE

Na delo Državnega pravobranilstva je v letu poročanja vplivala predvsem novost, in sicer možnost uvedbe stečaja zapuščine.

Namen urejanja postopka stečaja zapuščine je poplačilo zapuščinskih upnikov iz prezadolžene zapuščine, pri čemer je uveljavljeno načelo paritete kot temeljno načelo stečajnih postopkov nasploh. Po vsebini gre za postopek nad posebnim premoženjem, pri čemer se za postopek smiselno uporablja večina pravil, ki urejajo stečaj nad pravno osebo.

Namen vodenja postopka stečaja zapuščine je predvsem, da vsi upniki prejmejo plačilo terjatev sočasno in v sorazmerju v enakem odstotku glede na višino svojih terjatev (per coditio creditorum), s tem pa se prepreči poplačevanje zapuščinskih upnikov po načelu prior tempore potior iure.

Razlog za začetek stečaja kot posebnega postopka v okviru urejanja odnosov med dediči in upniki zapustnika je primarna insolventnost, za katero je bistveno, da je vrednost zapustnikovega premoženja manjša od vsote njegovih obveznosti, kar pomeni, da zapustnikovi dolgovi presegajo vrednost zapuščinskega premoženja, ki je v času smrti zapustnika prešlo na dediče. Če se zapustnikovi dolgovi lahko poplačajo v celoti iz njegove zapuščine, ni razloga za uvedbo postopka stečaja zapuščine.

V stečajno maso spada vse premoženje, ki ga je zapustil zapustnik, ki se unovči v postopku stečaja. Vrednost stečajne mase se lahko povečuje tudi s prihodki z upravljanjem stečajne mase in z izpodbijanjem pravnih dejanj zapustnika. Poleg premoženja zapustnika, ki spada v stečajno maso, imajo upniki zapustnika tudi pravico vključiti v stečajno maso obveznosti dedičev na podlagi njihove odgovornosti za zapustnikove dolgove po 142. členu Zakona o dedovanju in premoženja, ki je bilo ločeno od dedičevega premoženja po 143. členu istega zakona. Po 142. členu Zakona o dedovanju je dedič odgovoren za zapustnikove dolgove z vsem svojim premoženjem, vendar omejeno do višine vrednosti podedovanega premoženja.

Stranke stečajnega postopka nad zapuščino so zapustnikovi dediči, razen tisti, ki so se odpovedali dediščini, ter upniki, ki so v zakonitem roku opravili dejanje za uveljavljanje terjatev v postopku osebnega stečaja, in upniki, ki zamudijo roke za uveljavljanje terjatev iz osebnega stečaja, če je njegova terjatev poznana.

Stranka je lahko tudi Republika Slovenija, če ni znanih dedičev in se v enem letu od objave oklica zapuščinskega sodišča ni nihče priglasil sodišču kot dedič.

Podobno kot v drugih postopkih stečaja, sodišče s sklepom o začetku stečaja zapuščine imenuje upravitelja zapuščine. Na upravitelja preidejo na podlagi zakona pooblastila dedičev za upravljanje oziroma razpolaganje z zapuščinskim premoženjem.

Upravitelj je dolžan pripraviti otvoritveno poročilo in ga predložiti sodišču ter začeti opravljati dejanja za unovčevanje stečajne mase in jih izvajati v rokih, določenih v načrtu stečajnega postopka. Unovčitev stečajne mase se opravi s prodajo premoženja stečajnega dolžnika in izterjave njegovih terjatev.

V letu 2008 smo vložili šest predlogov za uvedbo stečaja zapuščine v skupni vrednosti 5.100,19 EUR. Sodišče je sprva sprejelo nenavadno odločitev, da predlagani stečaj zapuščine ni mogoč, ker naj bi bila zapuščina po pokojniku prenesena v last Republike Slovenije s sklepi v zapuščinskem postopku in naj tako niti ne bi več obstajala.

Zoper tak sklep se je Državno pravobranilstvo pritožilo. Navajali smo, da ZFPPIPP v drugem odstavku 417. člena izrecno daje pritožnici, na katero je bila prenesena zapuščina, status stranke glavnega postopka stečaja zapuščine in se zanjo smiselno uporabljajo pravila, ki se uporabljajo za zapustnikove dediče. Prenos zapuščine na Republiko Slovenijo po Zakonu o dedovanju nujno predpostavlja ustrezen pravnomočni sklep, kar pomeni pravnomočno končan zapuščinski postopek.

Pritožbeno sodišče je pritožbi ugodilo, sklep razveljavilo ter zadevo vrnilo v nov postopek. Po mnenju pritožbenega sodišča ni relevantno vprašanje, kdaj je zapuščina prešla bodisi na Republiko Slovenijo bodisi na zapustnikove dediče, ki vsi po Zakonu o dedovanju za zapustnikove dolgove odgovarjajo le do višine prevzetega premoženja. Sodišče je priznalo uveljavljeno dejstvo, da se je z uveljavitvijo in začetkom uporabe ZFPPIPP odprla prevzemnikom zapustnikovega premoženja (dedičem in Republiko Sloveniji) možnost postopka stečaja zapuščine, obremenjene z dolgovi, saj je namen takega postopka, da vsi upniki iz stečajne mase prejmejo plačilo svojih navadnih terjatev do zapustnika istočasno in v enakih deležih.

IV/5.3 ZAKLJUČENE ZADEVE

V nadaljevanju navajam stečajne postopke in postopke prisilne poravnave, v katerih je Republika Slovenija prijavila terjatve v zneskih, ki presegajo 110.000,00 EUR in so bili zaključeni v letu 2008. Ne izpostavljam pa stečajnih zadev dolžnikov, katerih zadeve so bile zaključene na podlagi drugega odstavka 99. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, ker dolžnik ni imel sredstev za oblikovanje mase. Gre za sedem zadev, v katerih je Republika Slovenija uveljavljala terjatev, ki je bila višja od zneska 105.000,00 EUR. Skupna vrednost terjatev je znašala 2.950.924,44 EUR, terjatve pa so se nanašale na upnika Republiko Slovenijo, Ministrstvo za finance, Davčno upravo Republike Slovenije, različne davčne urade.

a) stečajni postopki

- dolžnik Rogaška Crystal, d. o. o., Rogaška Slatina: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 461.824,62 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Republiku Sloveniji je bil poplačan sorazmerni del terjatve v višini 19,5243 odstotka, to je 90.164,00 EUR;
- dolžnik Jonathan Yachting, Lucija, Portorož: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Koper, znaša 590.729,53 EUR. Terjatev je bila priznana v višini 72,77 odstotka, to je 429.873,88 EUR, poplačana pa bo v višini 60 odstotkov v dveh letih;
- dolžnik Casino Portorož, Portorož: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Posebnega davčnega urada Ljubljana, znaša 532.025,58 EUR. Terjatev je bila priznana v višini 20 odstotkov, poplačana pa bo v enem letu;
- dolžnik Hotel Lovec, Bled: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj, znaša 258.323,03 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, Republika Slovenija je bila v celoti poplačana;
- dolžnik Telefon trade, d. o. o., Kranj: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj, znaša 780.423,06 EUR. Terjatev je bila priznana v višini 621.533,26 EUR. Pozneje je upnica prijavo davčne terjatve umaknila, ker je Vrhovno sodišče Republike Slovenije vse odločbe upravnega organa odpravilo in zadevo vrnilo v ponoven postopek;
- dolžnik Svila tekstilna tovarna, trgovina in storitve, d. d., Maribor: terjatve Republike Slovenije znašajo 2.479.940,58 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, v znesku 622.036,15 EUR je bila priznana v celoti in v celoti poplačana; terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za okolje in prostor, Agencije RS za okolje (vodna povračila), v znesku 189.986,36 EUR je bila priznana v celoti, poplačilo iz stečajne mase je bilo v znesku 29.379,48 EUR; terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Carinske uprave Republike Slovenije, v znesku 141.732,60 EUR. Poplačilo iz stečajne mase je bilo v znesku 21.917,50 EUR; terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, v znesku 1.526.185,45 EUR je bila priznana v celoti. Iz stečajne mase je prišlo do dvojnega poplačila, in sicer poplačila kot hipotekarnega upnika v znesku 700.492,87 EUR ter poplačila kot navadnega upnika v znesku 127.884,97 EUR);

- dolžnik DEMURA, trgovina in storitve, d. o. o., Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 333.139,29 EUR. Terjatev je bila priznana v celoti. Na Republiko Slovenijo se je prenesla terjatev stečajnega dolžnika do družbe OS PETROL, d. o. o., iz Rebrnika v Bosni v višini 378.247,00 EUR. Drugega premoženja stečajni dolžnik ni imel;
- dolžnik Tekstil pletilstvo, d. d., Prosenjakovci: terjatve Republike Slovenije znašajo 211.504,82 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, v znesku 52.283,32 EUR, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota, v znesku 109.382,81 EUR, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Carinske uprave Republike Slovenije, Carinskega urada Murska Sobota, v znesku 922,68 EUR ter terjatev Republike Slovenije, Javnega sklada Republike Slovenije za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja, v znesku 48.916,01 EUR). Terjatve so bile v celoti priznane. Stečajni postopek je bil zaključen po prvem odstavku 169. člena ZPPSL. V stečajnem postopku je bilo prodano vse premoženje stečajnega dolžnika ter končana so bila vsa opravila iz stečajnega postopka. Iz razdelitvene mase se je poplačal privilegirani upnik Jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije;
- dolžnik Flamingo, d. o. o., Črešnjevci: terjatve Republike Slovenije znašajo 671.000,88 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Carinske uprave Republike Slovenije, Carinskega urada Murska Sobota, v znesku 14.674,10 EUR, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota, v znesku 655.773,97 EUR, terjatev Republike Slovenije, Agencije Republike Slovenije za plačilni promet, v znesku 401,16 EUR in terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za pravosodje, v znesku 151,65 EUR). Terjatve so bile v celoti priznane. Stečajni postopek je bil zaključen po prvem odstavku 169. člena ZPPSL. V stečajnem postopku je bilo prodano vse premoženje stečajnega dolžnika ter končana so bila vsa opravila iz stečajnega postopka. Iz razdelitvene mase se je delno poplačal Jamstveni in preživninski sklad RS;
- dolžnik Alojz Pajnhart, s. p., Križevci pri Ljutomeru: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota, znaša 219.881,90 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Stečajni postopek je bil zaključen po 169. členu ZPPSL. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, z delom oblikovane posebne (ločene) in navadne razdelitvene stečajne mase je bil delno poplačan upnik Republika Slovenija v višini 25.810,00 EUR (29,51 odstotka);
- dolžnik Mario Santro, s. p., Beltinci: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota, znaša 275.058,03 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Stečajni postopek je bil zaključen po 169. členu ZPPSL. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, z delom oblikovane posebne (ločene) in navadne razdelitvene stečajne mase je bil delno poplačan upnik Republika Slovenija v višini 9.062,07 EUR (7,19 odstotka);
- dolžnik FAE – poslovne storitve, d. o. o., Šempeter pri Gorici: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, znaša 699.271,94 EUR. Republika Slovenija je bila poplačana v celoti;
- dolžnik IR Inženiring, d. o. o., Krško: terjatve Republike Slovenije znašajo 479.527,64 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Brežice, v znesku 458.897,53 EUR,

terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za notranje zadeve, v znesku 20.229,82 EUR, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za pravosodje, v znesku 237,86 EUR, terjatev Republike Slovenije, Upravne enote Krško, v znesku 18,62 EUR in terjatev Republike Slovenije, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, v znesku 143,81 EUR). Terjatve so bile v celoti priznane, po razdelitvi stečajne mase tudi delno izplačane, in sicer Ministrstvu za finance, Davčni upravi Republike Slovenije, Davčnemu uradu Brežice, 18.144,22 EUR, Ministrstvu za notranje zadeve 2.669,23 EUR, Ministrstvu za pravosodje 18,19 EUR, Upravni enoti Krško 0,76 EUR in Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije 5,84 EUR.

V kar 50 spodaj navedenih zadevah, v katerih so bile terjatve Republike Slovenije v celoti priznane, Republika Slovenija ni prejela nobenega denarja, ker stečajna masa ni zadoščala za poplačilo njenih terjatev.

- dolžnik Vega, proizvodnja optičnih naprav, d. d., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarske dejavnosti, znaša 151.075,13 EUR s pp. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik SŽ Kopo Trade, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, znaša 266.783,34 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Factor, d. o. o., Ljubljana: terjatvi Republike Slovenije znašata 2.399.685,56 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Generalnega carinskega urada, v znesku 1.677.434,79 EUR in terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, v znesku 722.250,77 EUR). Terjatvi sta bili v celoti priznani;
- dolžnik KTL Navita Embalaža, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, znaša 274.883,52 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Slovin, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj (zdaj Ministrstvo za gospodarstvo) znaša 4.135.189,88 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Gašper, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, znaša 224.371,97 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Kline & Kline, podjetje za marketing, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 114.287,71 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Mineral, d. d., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, znaša 1.097.285,91 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Struga, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 263.096,44 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Feroterm, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 1.080.786,90 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Select Technology, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 149.926,90 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Medi dent, d. o. o., Trbovlje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Hrastnik, znaša 207.744,15 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;

- dolžnik Merit, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 203.846,30 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Siteep Tegrad & Pap, d. d., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 184.414,32 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Siteep Iskra Prins d. d., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 14.542.226,00 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Podor, storitveno podjetje, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 142.258,15 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Altas, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 111.754,64 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Imex – Pack, d. o. o., Vrhnika: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 427.569,69 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Poka, d. o. o., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana, znaša 168.703,77 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Iskra kibernetika, tovarna Vega, Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, znaša 244.439,13 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Tam, razvojno tehnološki inštitut, Maribor: terjatvi Republike Slovenije znašata 77.838.733,00 EUR (terjatvi Republike Slovenije, Ministrstva za finance, v znesku 490.755,63 EUR in 77.347.977,67 EUR). Terjatvi sta bili v celoti priznani;
- dolžnik Tam STP, podjetje za storitveno proizvodnjo, Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, znaša 8.864.132,94 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Fotona, proizvodnja optoelektronskih naprav, d. d., Ljubljana: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, znaša 5.010.847,90 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Maxi Group, d. o. o., Šmarje pri Jelšah: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 1.336.307,51 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Izoles, d. o. o., Nazarje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 238.216,57 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Elektronika Velenje, d. o. o., Velenje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 151.066,65 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Konfekcija Mont Kozje, d. o. o., Kozje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, znaša 497.965,38 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Hotelirstvo Rogaška, Hoteli in turizem, d. o. o., Rogaška Slatina: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 166.638,28 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;

- dolžnik Estet Kozje, d. o. o., Kozje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 145.543,14 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Rogaška Dekor, d. o. o., Kozje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 145.344,16 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Mehmedović Admir, s. p., Velenje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Velenje, znaša 291.823,75 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Rogaška Crystal, d. d., Rogaška Slatina: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 275.271,62 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Konstant, d. o. o., Žalec: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 206.337,84 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik PGMS, d. o. o., Celje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 120.739,26 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Nebojša Šoškić, s. p., Ljubecna: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 138.369,06 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Sinaja, d. o. o., Velenje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Velenje, znaša 414.658,22 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Hribar & otroci, d. o. o., Kranj: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj, znaša 167.247,09 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Stečajna masa je zadoščala izključno za poplačilo ločitvenih upnikov, kar Republika Slovenija ni bila;
- dolžnik SV AGRO, trgovina in posredništvo, d. o. o., Kamnica: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, znaša 156.779,00 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik PIRAMIDA, podjetje za trgovino in storitve, d. o. o., Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 220.177,66 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik HAUPT-AL, d. o. o., Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 358.909,34 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Gradis, gradbeno podjetje Maribor, Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, znaša 146.052,41 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Agromerkur, d. o. o., Murska Sobota: terjatve Republike Slovenije znašajo 259.675,91 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Veterinarsko upravo Republike Slovenije, v znesku 176.023,05 EUR, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota, v znesku 74.027,99 EUR, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za pravosodje, v znesku 1.203,33 EUR, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za okolje in prostor, Uprave Republike Slovenije za varstvo okolja, v znesku 7.342,35 EUR in terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za okolje in prostor, Geodetske uprave Republike

Slovenije, Območne geodetske uprave, Murska Sobota v znesku 1.079,19 EUR). Terjatve so bile v celoti priznane;

- dolžnik Viktor Ketler, s. p., Čentiba: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota, znaša 119.594,00 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Branko Špilak, s. p., strojno ključavničarstvo, Ljutomer: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota, znaša 219.881,90 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik BAČA, Tovarna volnenih izdelkov, d. d., Podbrdo: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, znaša 115.872,76 EUR. Terjatev je bila priznana;
- dolžnik Trgovina in gostinstvo Bratina Egon, s. p., Ajdovščina: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, znaša 140.367,12 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Kobula, d. o. o., Ptuj: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj, znaša 956.591,83 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Lidija Krepša, s. p., Dornava: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčnega urada Ptuj, znaša 282.998,18 EUR s pp. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Rovokopač, d. o. o., Sv. Tomaž: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčnega urada Ptuj, znaša 351.071,60 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana;
- dolžnik Magnos storitve, d. o. o., Videm pri Ptuj: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčnega urada Ptuj, znaša 420.649,47 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.

b) postopki prisilne poravnave

- dolžnik SM Savinjska trgovska družba, d. d., Žalec: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 157.635,71 EUR. Predlog za prisilno poravnavo je umaknil dolžnik sam, sodišče je izdalo sklep o ustavitvi;
- dolžnik Ovtar, d. o. o., Celje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 494.285,29 EUR. Iz sklepa o potrditvi prisilne poravnave izhaja, da bo terjatev Republike Slovenije poplačana v višini 20 odstotkov z obračunanimi 0,1-odstotnimi obrestmi v enem letu po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave;
- dolžnik Arka, d. o. o., Žalec: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, znaša 822.057,98 EUR. Postopek prisilne poravnave je ustavljen in začel je stečajni postopek;
- dolžnik Rogaška Les, d. o. o., Podplat: terjatvi Republike Slovenije znašata 663.725,43 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje, v znesku 111.356,96 EUR bo poplačana v višini 20 odstotkov brez obresti v enem letu po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave; terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, v znesku 552.368,47 EUR, ki je bila prijavljena in ugotovljena kot ločitvena pravica, bo poplačana 100-odstotno);

- dolžnik MIOMETAL, d. o. o., Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 385.238,89 EUR. Iz sklepa o potrditvi prisilne poravnave izhaja, da bo terjatev Republike Slovenije poplačana v višini 100 odstotkov z letno obrestno mero v višini TOM, povečano za 1 odstotek v petih letih po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave;
- dolžnik W & G, d. o. o., podjetje za proizvodnjo strojev in opreme, Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 280.442,41 EUR. Iz sklepa o potrditvi prisilne poravnave izhaja, da bo terjatev Republike Slovenije poplačana v višini 20 odstotkov brez obresti v enem letu po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave;
- dolžnik INTEGRA podjetje za avtomobilsko dejavnost, trgovino, uvoz in izvoz, d. o. o., Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 955.169,21 EUR, od tega ločitvena pravica v znesku 622.434,25 EUR. Iz sklepa o potrditvi prisilne poravnave izhaja, da bo terjatev Republike Slovenije poplačana v višini 10 odstotkov v treh mesecih po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave, v višini 20 odstotkov pa v enem letu z 2 -odstotno letno obrestno mero;
- dolžnik SPONA, podjetje za trgovino, storitve in inženiring, d. o. o., Pekre Limbuš: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 118.559,82 EUR. Iz sklepa o potrditvi prisilne poravnave izhaja, da bo terjatev Republike Slovenije poplačana v višini 20 odstotkov v enem letu po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave;
- dolžnik BIGRAD visoke in nizke gradnje ter druge storitve, d. o. o., Slovenska Bistrica: terjatvi Republike Slovenije znašata 572.107,12 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, v znesku 223.760,98 EUR, v enakem znesku prijavljena tudi ločitvena pravica, zato postopek prisilne poravnave nanjo ne vpliva; terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, v znesku 348.346,14 EUR, je bila razvrščena v razred D, za katerega je predviden odpust celotne obveznosti iz naslova zamudnih obresti ter poplačilo glavnice v višini 30 odstotkov vrednosti terjatve v enem letu po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave);
- dolžnik MAXINA trgovina, d. d., Maribor: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 2.771,754,91 EUR. Podan je bil umik predloga za postopek prisilne poravnave;
- dolžnik IVARTNIK SGD, splošna gradbena dela, d. o. o., Prevalje: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor, znaša 769.865,01 EUR. Iz sklepa o potrditvi prisilne poravnave izhaja, da bo terjatev Republike Slovenije poplačana v višini 20 odstotkov v enem letu po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave;
- dolžnik Ljutomerčan, kmetijstvo in predelava, d. d., Ljutomer: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota, znaša 604.363,66 EUR. Prisilna poravnava nad dolžnikom je bila potrjena, terjatve upnikov pa so razvrščene v 5 razredov, od katerih je upnik Republika Slovenija uvrščena v razred 5.E – v višini 4.394,37 EUR, kar predstavlja obresti za davke, ki se v celoti odpišejo, preostala terjatev pa v razred D – navadni upniki, katerih terjatve se poplačajo v višini 20 odstotkov v enem letu

od dneva pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi – v znesku 121.802,70 EUR;

- dolžnik Linko Plast, d. o. o., Sevnica: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Brežice, znaša 163.623,76 EUR. Terjatev je upravitelj prisilne poravnave v celoti priznal, upnik Republika Slovenija pa je bil razvrščen v razred D, z izplačilom 20 odstotkov v enem letu po pravnomočnosti sklepa o prisilni poravnavi z obrestmi v višini 0,1 odstotka letno;
- dolžnik Deta, dekoraterstvo Franc Klinc, s. p., Ptuj: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj, znaša 194.270,58 EUR. Postopek je bil ustavljen zaradi umika predloga predlagatelja za prisilno poravnavo;
- dolžnik Immobiliare invest, d. o. o., Ptuj: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj, znaša 130.259,34 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v višini 20 odstotkov v enem letu po pravnomočnosti sklepa o prisilni poravnavi;
- dolžnik Franc Klinc, s. p., Ptuj: terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj, znaša 198.981,57 EUR. Po potrjeni prisilni poravnavi se del terjatve poplača v celoti (razred A = 121.554,00 EUR), del terjatve pa se nahaja v razredu C in se poplača v višini 20 odstotkov od 77.427,28 EUR ter znaša 15.486,45 EUR. Del terjatve iz naslova zamudnih obresti (6.596,00 EUR) se ne poplača. Terjatve bodo poplačane v 12 mesecih.

IV/6 POSTOPKI PO ZAKONU O DENACIONALIZACIJI

Državno pravobranilstvo je v letu 2008 obravnavalo 846 zadev v skupni vrednosti več kot 26 milijonov EUR. V delo je prejelo 50 novih zadev, katerih vrednost je znašala 207.736,23 EUR. Iz poročil posameznih oddelkov izhaja, da se večji del novo pripadlih zadev nanaša na postopke pred upravnimi organi.

V letu poročanja je bilo statistično zaključenih 326 zadev, od tega 29 zadev pred sodišči. V primerjavi s preteklim letom je bilo zaključenih 86 zadev manj. Tudi ob tem poročilu velja poudariti, da med nerešenimi zadevami vodimo take, v katerih je bilo že dokončno odločeno, v 28 zadevah je bila dovoljena obnova postopka, 30 zadev pa se rešuje v upravnem sporu.

Na koncu poročevalskega obdobja je ostalo nerešenih 520 zadev. Pred upravnimi enotami je nerešenih 445 zadev, na Ministrstvu za kulturo 22 zadev, na Ministrstvu za okolje in prostor štiri zadeve in pred sodišči 49 zadev. Največ zadev (več kot 200) se še vedno obravnava pred upravnimi organi prve stopnje, je pa treba pritrditi, da so upravni organi v mnogih zadevah izdali veliko delnih odločb. Ni spodbuden podatek, da upravni organi v 39 zadevah niso izdali še nobene odločbe oziroma delne odločbe. Tudi pred sodišči se na prvi stopnji obravnava več kot polovica nerešenih zadev.

V letu 2008 so bili rešeni posamezni zahtevki, kot sledi:

Zahtevkom za vrnitev v naravi je bilo ugodeno v 280 zadevah v vrednosti 4.179.642,38 EUR in 323.824,76 DEM; zavrnjenih zahtevkov za vrnitev v naravi je bilo 33. V 32 zadevah je bilo zahtevku predlagateljev delno ugodeno, v osmih zadevah je bil zahtevek umaknjen, v eni zadevi pa je bil postopek ustavljen.

Na drug način je bilo rešenih 33 denacionalizacijskih zadev, ker je upravni organ ugotovil, da zavezanca nista Republika Slovenija ali Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, ampak Slovenska odškodninska družba ali lokalna samoupravna skupnost oziroma kakšna druga pravna oseba. V vseh teh primerih namreč upravni organi niso s posebno odločbo formalno zavrnili zahtevka zoper Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ali zoper Republiko Slovenijo.

Zahtevkom za izdajo priznanc je bilo ugodeno v dveh primerih v vrednosti 69.022,00 EUR. Noben zahtevek ni bil niti zavrnjen niti rešen na drug način.

Zahtevkom za nadomestna zemljišča je bilo ugodeno v 59 primerih. Upravičenci so prejeli v last in posest nadomestna zemljišča v skupni površini 1.157.415 m². En zahtevek za nadomestna zemljišča je bilo zavrnjen, v eni zadevi je prišlo do umika zahtevka, v 11 primerih pa je predlagatelj poravnava za nadomestna zemljišča zavrnil. Sedem zahtevkov je bilo rešenih na drug način, kar pomeni, da se je tudi v teh postopkih ugotovilo, da Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ni bil zavezanec.

V zvezi s problematiko še nerešenih denacionalizacijskih zadev poročam naslednje:

- a) Uveljavljanje ovir pri zahtevkih za vrnitev v naravi na podlagi 19. člena ZDen (nepremičnina služi za opravljanje dejavnosti državnih organov ali za dejavnosti s področja zdravstva, vzgoje in izobraževanja, kulture oziroma drugih javnih služb)

V teh postopkih ima zatrjevanje zakonitih ovir izrecno podlago v izjavi volje Vlade Republike Slovenije in posamičnih resornih ministrstev. V zadevah, ki trajajo že nekaj let, je Državno pravobranilstvo v večini primerov ponovno zaprosilo Vlado Republike Slovenije ali posamična resorna ministrstva, da ponovno preverijo, ali obstaja dovolj dokazov in razlogov za utemeljeno uveljavljanje ovir. Tudi v letu 2008 je ravnalo v skladu z navodilom Ministrstva za pravosodje št. 462-09-148/2005 z dne 4. julija 2005, kjer ministrstvo opozarja upravljavce državnega premoženja, da lahko Republika Slovenija nasprotuje vračilu v naravi z izjavo volje le ob resnično utemeljenih in argumentiranih razlogih. Dokazno breme za dokazovanje obstoja ovire je v celoti na strani zavezanca. To velja za vse pogoje, naštete v prvi točki 19. člena ZDen, ravno tako pa tudi pri ocenitvi tako imenovanih nesorazmernih stroškov, ki bi nastali zavezancu v primeru vrnitve nepremičnine v naravi. Glede na opisano stališče je tako tudi v letu 2008 prišlo v več denacionalizacijskih postopkih do spremembe izjave volje, tako da država ni več nasprotovala vračilu v naravi, ampak je v nekaterih primerih prišlo celo do sklepa poravnave med udeleženci postopka, ki je bila nato povzeta v odločbah upravnih organov. To je tudi pripomoglo k hitrejšemu zaključku denacionalizacijskih postopkov, saj v teh primerih ni bilo treba še posebej angažirati izvedencev zaradi izračunavanja nesorazmernosti stroškov, ki jih je treba dokazati v primeru zatrjevanja ovir za vrnitev, to pa je eno od najzahtevnejših izvedenskih opravil. Tudi v primerih, ko so izvedenci podali mnenje o nesorazmernosti stroškov,

so se postopki v glavnem zelo podaljšali, ker so upravičenci praviloma podajali ugovore takim mnenjem in zahtevali določitev drugih izvedencev ali jih celo sami angažirali.

Za primer navajam zadevo, v kateri je prišlo do sklenitve poravnave. Upravičenci so zahtevali vrnitev v naravi nepremičnin parc. št. 1851-njiva v izmeri 293 m² in parc. št. 1852-travnik v izmeri 2921 m², vpisani v k.o. Zgornja Šiška, katere uporabnik je Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, Ljubljana, zavezani stranki pa sta bili Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, in Republika Slovenija kot ustanoviteljica in lastnica nepremičnin Univerze v Ljubljani (glede na to, da še vedno ni bila sklenjena pogodba v smislu 38. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu). Med postopkom je Republika Slovenija na podlagi izjave volje Vlade Republike Slovenije iz leta 1997 nasprotovala vračilu predmetnih nepremičnin v last in posest na podlagi obstoja ovir iz 19. člena ZDen, saj je šlo za nepremičnino v uporabi Univerze v Ljubljani, ki je potrebna za nemoteno delovanje njene pedagoške in znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter v naravi stoji v kompleksu Biotehniške fakultete na Viču v Ljubljani ter predstavlja parkovno ureditev, del pa opuščeno kotlovnico in neurejeno makadamsko parkirišče. Med upravnim postopkom je prišlo do pogovorov med upravičeno in zavezano stranko, rezultat pa je bila sklenitev poravnave v okviru upravnega postopka v smislu 69. člena ZDen. Poravnava je bila sklenjena v duhu zaključitve denacionalizacijskih postopkov, ker je bil izid več let trajajočih pritožb z ene ali druge strani glede obstoja ovir v naravi po 19. členu ZDen vprašljiv. S citirano poravnavo so bila urejena vsa medsebojna premoženjska pravna razmerja med upravičeno stranko ter Republiko Slovenijo, na podlagi katerih je Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, upravičencem nakazala odškodnino, pri čemer se je kupnina zmanjšala za vrednost objekta – porušeno kotlovnico – po cenitvi izvedenca, dogovorjeno pa je bilo tudi plačilo odškodnine po 72. členu ZDen.

- b) Uveljavljanje ovir za vrnitev v naravi po tretjem odstavku 18. člena ZDen, tj. naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov državnega pomena v državni lasti, in drugem odstavku 17. člena ZDen, tj. vračanje premičnin umetniške vrednosti

Glede vračanja naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov državnega pomena v državni lasti velja opozoriti, da sta v postopku odprta še dva pomembna zahtevka, ki predstavljata kulturni spomenik, to sta Križanke in kompleks Kostanjevica, ki sta bila v letu 2008 obravnavana, vendar nista zaključena. Ministrstvo za kulturo je v letu 2008 začelo intenzivno reševati denacionalizacijske zadeve, uvedene na predlog Nadškofije Ljubljana, ki se tičejo vračila gradu in samostana Kostanjevica ob Krki. V teh objektih, ki so bili med drugo svetovno vojno v veliki meri uničeni, pozneje pa restavrirani, ima zdaj svoje prostore Galerija Božidarja Jakca s svojimi stalnimi zbirkami, na zemljiščih okrog objektov pa stojijo skulpture forme vive. Opravljena sta bila ogled in cenitev nepremičnin in podane so bile pripombe na izvedeniško mnenje. V februarju 2009 pa je Ministrstvo za kulturo s svojo delno odločbo tudi že odločilo, da se grad in samostan Kostanjevica vrneta v obliki obveznic Slovenske odškodninske družbe.

V drugem primeru pa gre največkrat za umetniške slike znanih avtorjev, ki so po predpisih naravne in kulturne dediščine predmeti kulturne in naravne dediščine in se vrnejo v last in posest le, če niso sestavni del zbirk javnih muzejev, galerij in drugih

podobnih ustanov. Na tistih, ki so sestavni del zbirk, pa se po izbiri upravičenca vrne lastninska pravica ali zanje plača odškodnina v obveznicah Slovenske odškodninske družbe.

c) Opažam, da se postopki ne zavlačujejo več zaradi izredno počasnega dela izvedencev in dovoljevanja strankam, da vztrajajo pri nepopolnih zahtevkih brez ustreznih listin. Sodišče in upravni organi so postali doslednejši pri pozivih, da stranke čim prej dopolnijo svoje zahteve z ustreznimi listinami, izvedenci pa svoje delo tudi hitreje opravijo, morda celo v določenih rokih. Vse to prispeva k hitrejšemu reševanju tovrstnih zahtevkov.

č) V letu 2008 so postopki, v katerih je prišlo do zahtevkov za nadomestna zemljišča upravičencev, potekali mnogo hitreje in lažje. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije je še nadalje izvajal prakso, ko je vendarle upošteval predloge upravičencev za sklenitev sporazuma za nadomestna zemljišča in jim ta tudi ponudil, ter na to sklenil sporazum, če so se upravičenci strinjali s ponujenimi zemljišči. Zahtevki za nadomestna zemljišča, ko vrnitev podržavljenih zemljišč v naravi ni mogoča, praktično ne predstavljajo več večjih zastojev in ovir pri izvajanju denacionalizacijskega postopka. Tudi v primerih 5. člena ZDen, ki jih obravnava sodišče v nepravdnih postopkih, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ne zahteva več odločitve sodišča glede temelja zahtevka, kar se je dogajalo do zdaj, ampak se loti priprave sporazuma za nadomestna zemljišča.

d) Na Državnem pravobranilstvu si kar najbolj prizadevamo, da bi se vsak postopek rešil čim hitreje. Zavezano stranko seznanimo z vsemi primeri evidentnih kršitev procesnih zakonov ali materialne zakonodaje ali pomanjkljivo ugotovljenega dejanskega stanja. Pritožbe ali druga pravna sredstva vlagamo zoper odločbe v denacionalizacijskih zadevah izključno v primerih, ko dobimo izrecno naročilo stranke oziroma zavezanca, ki ga zastopamo v postopku.

Na podlagi povedanega lahko zaključim, da je vendarle opaziti tudi v letu 2008 velik napredek pri reševanju zadev, prav tako pa tudi pripravljenost vseh strank v postopkih za čimprejšnjo zaključitev zadev. Seveda pa še vedno ostajajo nerešeni najtežji in najbolj zapleteni denacionalizacijski primeri.

e) Problematika javnih cest

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je z dopisom št. 464-425/00 z dne 20. aprila 2001 spremenilo prvotna navodila za vračanje zemljišč, na katerih so zgrajene javne ceste, ki so kot take opredeljene z občinskim odlokom.

Zakon o denacionalizaciji v tretji točki prvega odstavka 19. člena določa, da nepremičnine ni mogoče vrniti, če je izvzeta iz pravnega prometa oziroma na njej ni mogoče pridobiti lastninske pravice. Iz pravnega prometa so izvzete nepremičnine v splošni rabi oziroma nepremičnine, ki so javno dobro, zato na njih ni mogoče pridobiti lastninske pravice. Med javno dobro spadajo tudi javne ceste. Njihov status je urejen z Zakonom o javnih cestah, to pa pomeni, da javne ceste niso predmet denacionalizacije v smislu določbe tretje točke prvega odstavka 19. člena ZDen.

Poseben problem pri izvajanju te zakonske določbe predstavljajo neodmerjene javne ceste, zlasti tam, kjer gre za večje površine takih cest, občine pa za te namene nimajo predvidenih finančnih sredstev. Zaradi takega stanja upravne enote praviloma ne vračajo zemljišč, po katerih potekajo neodmerjene javne ceste. Da bi s čim manjšimi stroški omogočili vračanje teh zemljišč in pri tem izvzeli javno cesto, ki je ni dopustno vrniti, je treba oceniti delež, ki ga predstavlja javna cesta v celotni površini zemljišča. Za izdelavo ocene površine javne ceste je treba v postopek denacionalizacije vključiti izvedenca geodetske stroke. Glede na to, da predmet vračanja ni javna cesta, bo denacionalizacijskemu upravičencu vrnjen tisti del zemljišča, ki mu ga je po zakonu mogoče vrniti, in sicer v obliki solastninskega deleža. Solastninski delež se določi glede na površino cele parcele in površino parcele, ki se vrača. Za nevrnjeni solastninski del zemljišča, ki predstavlja ocenjeno površino javne ceste in ki ostane v lasti prejšnjega lastnika (občine), pripada denacionalizacijskemu upravičencu odškodnina.

Ugotavljamo, da gre za veliko število neodmerjenih cest, zlasti občinskih, občine pa zaradi finančnih težav niso pripravljene izvajati odmer. Tako stanje vpliva tudi na dolžino postopka denacionalizacije.

f) V letnem poročilu za leto 2007 smo poročali o tem, da smo se v več postopkih srečali z vprašanjem, ali ima tuji državljan, ki je državljan države članice EU in ni državljan Republike Slovenije, v postopku denacionalizacije, do katere je upravičen, pravico do vrnitve nepremičnin v naravi. Državno pravobranilstvo je v postopkih zagovarjalo stališče, da do take oblike vrnitve premoženja ni upravičen, in temu je pritrdilo tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije v sodbi opr. št. I Up 1657/05 z dne 25. novembra 2007. V letu poročanja pa je Vrhovno sodišče Republike Slovenije to stališče spremenilo in v postopku, v katerem nismo sodelovali, sprejelo stališče, da z dnem pristopa Republike Slovenije k EU državljani članic EU lahko pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah v Republiki Sloveniji na podlagi vseh pravnih temeljev, torej tudi z denacionalizacijo, pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije. Na spremenjeno odločitev smo opozorili Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki je načelno vprašanje obravnavalo na kolegiju upravnega oddelka, ki je soglašal z novejšim stališčem.

IV/7 POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ

Pravica do vrnitve zaplenjenega premoženja v primeru razveljavitve kazni zaplembe premoženja je obstajala že v prejšnjem sistemu, vendar pa je imela na samo vračanje zaplenjenega premoženja do zdaj največji vpliv novela Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, objavljena v Uradnem listu RS, št. 10/98 (v nadaljevanju: ZIKS-G), ki po 266. členu novega Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 22/2000) še vedno velja. Novela je vračanje zaplenjenega premoženja skoraj v celoti izenačila z vračanjem podržavljenega premoženja, ki se vrača po določbah Zakona o denacionalizaciji, saj je glede oblik in obsega vračanja, glede omejitev v zvezi z vračanjem in glede vrednotenja premoženja določila smiselno uporabo določbe III. poglavja Zakona o denacionalizaciji. Posebej pa je posegla v že obstoječe postopke vračanja, saj je določila, da se nepravdni in pravdni postopki v zvezi z vrnitvijo zaplenjenega premoženja, ki so se začeli pred njeno

uveljavitvijo, pa do dneva njene uveljavitve še niso pravnomočno končani, končajo po njenih določbah.

V letu 2008 je imelo Državno pravobranilstvo v delu 111 zadev, od teh je bilo novo pripadlih 14 zadev. Vrednost obravnavanih zadev presega 46,2 milijona EUR, vrednost novo prejetih zadev pa znaša 1.410,94 EUR. Ponovno poudarjam, da večina denarnih zahtevkov ni ovrednotena.

Težav s prilagajanjem na zgoraj omenjeno novelo ni več, tudi izvedenci cenilci so se vpeljali v način cenitve, ki ga zahteva zgoraj navedena novela ZIKS, vendar pa kljub temu tudi v tem letu ni bilo zaključeno veliko spisov, saj je bilo zaključenih le 22 zadev. Kar nekaj pa je zadev, v katerih je treba izdati samo še sklep o stroških postopka, da bi bila zadeva zaključena.

Tudi za leto poročanja velja, da število nerešenih zadev ne pomeni, da so te v celoti nerešene, V postopkih se premoženje, glede na zavezance in nesporne ugotovitve, vrača z delnimi sklepi. To je po našem mnenju nujno, saj dolžina postopka nenormalno povečuje višino obresti, ki se upravičencem izplačujejo od dneva razveljavitve zaplembe, kot tudi odškodnine zaradi nemožnosti uporabe vrnjenih nepremičnin, omeniti pa je treba tudi odškodnine za sojenje v razumnem roku.

Tako kot vse doslej je bila Republika Slovenija v postopkih vračanja zaplenjenega premoženja tudi v letu 2008 tista stranka, ki do zadnjega ostaja v postopkih. To je posledica ugotavljanja možnosti vračanja premoženja, predvsem nepremičnin, v naravi. Šele ko se v postopkih ugotovi, da takega vračila občine in Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ne morejo opraviti, pride na vrsto vračilo v obliki odškodnine, zanjo pa je po ZIKS-G zadolžena Republika Slovenija.

V zvezi z vračanjem zaplenjenega premoženja je treba tudi ugotoviti, da se je pojavilo povsem novo stališče Višjega sodišča v Ljubljani, po katerem naj bi Republika Slovenija vračala tudi nepremičnine, ki so danes v Republiki Hrvaški, če upravičenec zaradi nemožnosti vračila v naravi, ker je ta nepremičnina v drugi državi, zahteva vračilo te nepremičnine v obliki odškodnine. To stališče ni dokončno, saj se zadeva že tretjič obravnava pred višjim sodiščem, tokrat v zvezi s pritožbo Republike Slovenije.

Pregled v letu 2008 pravnomočno rešenih zahtevkov pokaže, da je bilo:

- v celoti ugodeno trem zahtevkom za vrnitev v naravi;
- delno ugodeno dvema zahtevkoma za vrnitev v naravi (vrnjeno 32.312 m² njiv in 3847 m² gozda, v preostalem delu pa v obveznicah Republike Slovenije), dva zahtevka sta bila umaknjena;
- v celoti ugodeno 14 zahtevkom za izdajo obveznic v skupni vrednosti 6.017.311,39 EUR. Noben zahtevek ni bil zavrjen;
- v celoti ugodeno dvema zahtevkoma za odškodnino v denarju v skupnem znesku 157.461,07 EUR.

Na koncu poročevalskega obdobja je nerešenih 89 zadev.

IV/8 NEPRAVDNI IN RAZLASTITVENI POSTOPKI

Državno pravobranilstvo je v obdobju poročanja Republiko Slovenijo zastopalo v 18.465 nepravdnih postopkih, od katerih je bilo novih 10.393 (leta 2007: 10.806, leta 2008: 10.393). Zaključeno je bilo 13.573 zadev, na koncu poročevalskega obdobja je tako ostalo nerešeno še 4892 zadev.

IV/8.1 POSTOPKI GLEDE VRAČANJA VLAGANJ V JAVNO TELEKOMUNIKACIJSKO OMREŽJE

Na podlagi Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (v nadaljevanju: ZVVJTO, Uradni list RS, št. 58/02, čistopis ZVVJTO – UPB4, Uradni list RS, št. 54/2007) so fizične osebe, lokalne skupnosti in njihovi pravni nasledniki, ki so z namenom pridobitve telefonskega priključka zase ali za druge sklepali pogodbe s pravnimi predniki Telekoma Slovenije, d. d., in Samoupravnimi interesnimi skupnostmi za poštni, telegrafski in telefonski promet (v nadaljevanju: SIS), pridobili pravico do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje Telekoma Slovenije, d. d. Predpisano je bilo, da upravičenci zahtevkov vložijo na Državno pravobranilstvo, državni pravobranilec pa na podlagi predloženih dokazov in za izvajanje zakona sprejetih podzakonskih aktov sestavi predlog za sklenitev poravnave o vračilu; v primeru nesoglasja lahko vlagatelj zahtevka v dveh mesecih po zavrnitvi vloži predlog za rešitev zahtevka na pristojno okrajno sodišče, ki odloča o zahtevku po določbah nepravdnega postopka.

10. junija 2006 je začel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (ZVVJTO-C, Uradni list RS, št. 60/06), ki je pravila vračanja vlaganj, določena leta 2002, bistveno spremenil. Komisija, ustanovljena za opravljanje strokovnih in tehničnih nalog na podlagi ZVVJTO, je v Uradnem listu RS, št. 73-74/06 objavila javni poziv za vlaganje zahtevkov za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Rok za vložitev zahtevka je potekel 12. oktobra 2006. Uradno prečiščeno besedilo Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje je bilo objavljeno v Uradnem listu RS, št. 110/06, ZVVJTO-UPB 39, Pravilnik o podatkih za ugotavljanje višine vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje pa je bil spremenjen in dopolnjen s tabelo povprečnih tipičnih del in materialov (Uradni list RS, št. 92/06) in je začel veljati 2. septembra 2006.

Čeprav je rok za vložitev zahtevka potekel že 12. oktobra 2006, smo še v letu 2008 registrirali 1703 nove zadeve. Znatno del teh zadev so zahtevki fizičnih oseb, ki so jih telefonski naročniki vložili pri lokalni skupnosti in so bili pomešani med dokumenti zahtevka lokalne skupnosti, ali pa so lokalne skupnosti šele potem, ko smo z njimi sklenili poravnavo, ugotovile, da določeni naročniki, ki so zahtevke vložili na lokalni skupnosti, niso bili vključeni v akcijo, ki jo zajema poravnava, in so zato šele v letu 2008 te zahtevke poslali na Državno pravobranilstvo. Pravobranilstvo zahtevke, ki so bili pravočasno vloženi pri lokalni skupnosti, obravnava kot pravočasne. Zahtevke za vračilo, ki so jih fizične osebe vložile na pravobranilstvo v letu poročanja, smo zavrnili kot prepozne. Takih zahtevkov je bilo 223. Kot nove zadeve so bili v letu poročanja vpisani tudi razdruženi zahtevki lokalnih skupnosti, če smo ugotovili, da jih ni mogoče rešiti z eno poravnavo zaradi potreb po razčiščevanju določenih delov zahtevkov.

Zakonodajalec je za vloge, vložene pred uveljavitvijo zakona 11. junija 2006, predvidel, da morajo biti predlogi za sklenitev pisne poravnave pripravljene do 30. septembra 2006, za ostale vloge do 30. novembra 2006.

Na podlagi ZVVJTO je bilo na Državno pravobranilstvo po stanju na dan 31. decembra 2008 vloženo 39.558 zahtevkov, od uveljavitve novega sistema vračanja dne 11. 6. 2006 je bilo odločeno o 39.197 zahtevkih, nerešeno je 361 zahtevkov.

Zakonodajalec je predpisal (8.a člen), da lahko vlagatelj zahtevka, če mu državni pravobranilec do navedenih rokov ne odgovori oziroma ne pripravi predloga za sklenitev pisne poravnave, vloži predlog za rešitev zahtevka na pristojno okrajno sodišče. Državno pravobranilstvo kljub izjemnim naporom tako obsežnega dela poleg tekočega dela ni moglo opraviti, v celoti ga ni zaključilo niti v letu poročanja. Upravičencem smo v primeru urgenc pojasnjevali razloge, zaradi katerih zahtevki še niso rešeni, in jih obvestili, da pravice do vračila zaradi tega ne bodo zgubili; s tem smo preprečili množično vlaganje zahtevkov za vračilo na sodišče. Za sodno določitev odškodnine je bilo vloženo na sodišču v Ljubljani 41 zahtevkov (dve fizični osebi in 39 lokalnih skupnosti), v Kopru en zahtevek fizične osebe, v Mariboru trije zahtevki (dve fizični osebi in ena lokalna skupnost), v Murski Soboti en zahtevek fizične osebe, v Novi Gorici en zahtevek fizične osebe in v Novem mestu štirje zahtevki fizičnih oseb, torej skupaj 51 zahtevkov. Sodne postopke je tako sprožilo 11 fizičnih oseb in 40 lokalnih skupnosti. Vlagatelji zahtevkov za vračilo so sprožili sodni postopek zaradi nestrinjanja z odločitvijo pravobranilca v 40 primerih. Po mnenju predlagateljev so bili zahtevki neutemeljeno zavrnjeni, priznana vračila pa je bilo ocenjeno kot prenizko. V 11 primerih državni pravobranilec še ni izdelal odločitve.

V letu 2008 je bilo pred sodišči zaključenih 28 zadev: v eni zadevi je bila s predlagateljem (lokalna skupnost) sklenjena poravnava za 76.375,89 EUR, v drugi zadevi pa je sodišče zavrglo predlog, ker je predlagatelj zamudil dvomesečni rok, šteto od prejema zavrnitve pri državnem pravobranilstvu. 26 zadev je bilo končanih z umikom predlogov, in sicer zato, ker je v 20 zadevah prišlo do sklenitve poravnave, v eni zadevi je predlagatelj hkrati vložil predlog na sodišče in Državno pravobranilstvo, v petih zadevah pa so se predlagatelji strinjali z zavrnitvijo zahtevka.

Že v prejšnjih poročilih smo navedli organizacijske ukrepe, ki smo jih sprejeli z namenom čim hitrejšega in čim bolj kakovostnega reševanja vloženi zahtevkov. Nov vpisnik reševanja zahtevkov je bil sestavljen tako, da je omogočil različne preglede opravljenega dela oziroma ugotovitve faze reševanja zahtevka in obremenjenosti posameznega pravobranilca zaradi predodeljevanja zadev tistim pravobranilcem, ki so zahtevke lahko reševali hitreje. Takih predodelitev je bilo zlasti v letu poročanja zelo veliko, kar se je pokazalo kot zelo uspešno. Drugi ukrepi so zajemali izdelavo pripomočkov, in to različnih obrazcev za komuniciranje z vlagatelji zahtevkov, osnutek poravnave in izdelavo različnih računalniških programov za izračun vlaganj, ugotavljanje obveznih odbitkov in izračun vračila. Ti programi so bili sicer izdelani že v preteklih letih, vendar so bili uspešen pripomoček za delo tudi v letu poročanja.

Zakon o vračanju v javno telekomunikacijsko omrežje je prvotno določil, da vlagatelji v javno telekomunikacijsko omrežje niso upravičeni do vrnitve tistih vlaganj, ki so bila na tistem območju v času investicije opredeljena kot obvezna. Državni pravobranilec

je lahko že zgolj s pregledom listin ugotovil, ali gre za obvezne dajatve, in tak zahtevek zavrnil.

S spremembo zakona, ki je začela veljati 10. junija 2006 (ZVVJTO-C), pa je bilo določeno, da se kot obvezna dajatev, ki se ne vrača, upoštevajo manjše od naslednjih vrednosti:

- vsota vrednosti priključnine in prispevka SIS-u, navedena v pravnem poslu, če je ta vsota različna od 0, ali
- vsota vrednosti priključnine in prispevka SIS-u iz tabele iz 5. člena zakona, ki je v obdobju sklenitve pravnega posla veljala na tem geografskem območju, če je ta vsota različne od 0, ali
- povprečna vrednost priključnin in prispevkov SIS-u na vseh geografskih območjih in vseh obdobjih, ki znaša 1.388,00 DEM.

Namen take določbe je, da se eliminirajo dajatve, ki so bile na nekaterih območjih predpisane kot obvezne in so bile ekstremno visoke; obvezna dajatev ne more biti višja od 1.388,00 DEM na telefonski priključek.

Posledica te spremembe je bila, da je treba vsako plačilo preračunati v DEM, primerjati navedene tri vrednosti in ugotoviti razliko. Sprememba zakona v letu 2006 je razširila krog upravičencev še na organizacije fizičnih oseb in dala vlagateljem še dodatno možnost, da zahtevek za vračilo, če nimajo nobenih listin ali dokumentov, utemeljujejo z notarsko overjeno izjavo o vrsti in obsegu vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Državni pravobranilec mora v tem primeru opraviti poizvedbe na Telekomu Slovenije, d. d., o datumu vključitve vlagatelja zahtevka v javno telekomunikacijsko omrežje in zaprositi za izjavo, ali se navedbe vlagatelja o vrsti in obsegu vlaganj ujemajo s podatki iz dokumentacije Telekoma Slovenije, d. d., oziroma pravnih prednikov. Če se iz podatkov in izjav ne da ugotoviti dejanskega stanja, je Telekom Slovenije, d. d., dolžan na podlagi dodatne zahteve državnega pravobranilca predložiti opis takrat nastalega in priključenega omrežja. Glede na tako normativno ureditev, ki zahteva še razčiščevanje dejanskega stanja, zahtevkov ni mogoče reševati hitro.

Pri reševanju zahtevkov fizičnih oseb so najbolj problematični zahtevki na podlagi notarsko overjene izjave vlagatelja o vlaganju v javno telekomunikacijsko omrežje. S poizvedbami na Telekomu Slovenije, d. d., včasih ne moremo ugotoviti niti datuma vključitve vlagatelja zahtevka ali njegovega pravnega prednika, saj je sedanja številka spremenjena in ni mogoče ugotoviti telefonske številke ob vključitvi. Na vprašanje, ali se navedbe vlagatelja o vrsti in obsegu njegovega vlaganja ujemajo s podatki iz dokumentacije Telekoma Slovenije, d. d., oziroma pravnih prednikov, Telekom v večini primerov odgovarja, da podatkov nima, da je takratno omrežje v zračni izvedbi že nadomeščeno s kablenskim omrežjem ali da navedbe vlagatelja zahteve ne more niti potrditi niti zanikati. V primerih, ko nas je Telekom obvestil, da po njegovih podatkih ni bila sklenjena pogodba o financiranju gradnje za neko območje, smo predpostavili, da je vlagatelj zahtevka ob vključitvi plačal takrat obvezne dajatve, in smo mu v primeru, če so dajatve presegle 1.388,00 DEM, ponudili vračilo razlike, v drugih primerih pa smo zahtevek zavrnil. V letu poročanja smo zavrnil 356 zahtevkov za plačilo vlaganj, dokazovanih le z notarsko overjeno izjavo.

V letu poročanja je Državno pravobranilstvo zlasti pospešeno reševalo zahteve lokalnih skupnosti in sklenilo z njimi 896 poravnjav v skupni vrednosti 112.694.032,81 EUR. Te poravnave so zajele 110.969 telefonskih naročnikov v 791 poravnava, v 105 poravnava so se vračala vlaganja v primarno omrežje in število naročnikov ni bilo znano oziroma pomembno za izračun vračila. S fizičnimi osebami je bilo sklenjeno 1295 poravnjav v skupni vrednosti 818.873,26 EUR. Poleg tega je bilo sklenjeno še šest aneksov k poravnavam v skupni vrednosti 377.269,02 EUR.

Pri reševanju zahtevkov so se pravobranilci srečevali z vrsto težav, zaradi katerih zahtevkov, razen v nekaj izjemah, ni bilo mogoče hitro rešiti. V mnogih primerih je bilo treba ugotoviti, ali je lokalna skupnost, ki je vložila zahtevek, pravna naslednica nekdanje občine, raznih skladov stavbnih zemljišč, samoupravnih interesnih skupnosti za ceste ali za komunalno dejavnost, ki so sklepale pogodbe o vlaganjih s PTT-podjetji. Tudi ista krajevna skupnost je lahko, zaradi sprememb Zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij, prehajala iz ene občine v drugo ali pa je bila nekdanja krajevna skupnost razdeljena med dve občini. Dogajalo se je, da sta za ista vlaganja vložili zahtevek občina in krajevna skupnost ali dve občini in je bilo zato treba zahteve preverjati in primerjati. V primerih, da je ista krajevna skupnost razdeljena med dve ali več lokalnih skupnosti, smo lokalnim skupnostim predlagali, naj sklenejo sporazum o delitvi; to so tudi storile.

Problematično je tudi ugotavljanje višine vlaganj. Le redke lokalne skupnosti, predvsem so bile to mestne občine, so navedle, koliko in kdaj so vložile v telekomunikacijsko infrastrukturo, ter predložile dokaze o tem. Praviloma občine predložijo kar fascikle dokumentov: pogodbe, ki so jih krajevne skupnosti sklepale s PTT-podjetji ali s podizvajalci, dodatke k pogodbam, predračune, ponudbe izvajalcev, račune proizvajalcev opreme ali trgovin z materialom, kartice prejemkov in izdatkov, ki so jih vodile krajevne skupnosti, zapisnike krajevnih skupnosti, gradbenih odborov, članke v lokalnih časopisih, državni pravobranilec pa mora pregledati in oceniti dokazno vrednost številnih dokumentov, ki so nastajali več let, da presodi, ali gre za ista ali različna vlaganja, in se odločiti, katere dokumente bo štel za dokaz višine vlaganj. Zlasti na sedežnem pravobranilstvu, kamor so bile predodeljene v reševanje zadeve z več zunanjih oddelkov, ugotavljamo, da so PTT-podjetja imela zelo različen pristop do vlaganj telefonskih naročnikov. Ponekod je PTT-podjetje dela izvajalo samo in je pogodbeno od krajevnih skupnosti zahtevalo le finančno udeležbo, ponekod je PTT-podjetje del infrastrukture izvedlo samo, del gradnje omrežja pa prepustilo krajevni skupnosti, ali pa so se dogovorili, da bo investitor celotnega omrežja PTT-podjetje, ki bo v soglasju s krajevno skupnostjo sklepalo pogodbe s podizvajalci, ta dogovor pa so potem v nekaterih primerih očitno ustno spreminjali, ker so kot dokaz vlaganj predložene le pogodbe med krajevno skupnostjo in podizvajalci. V nekaj primerih je PTT-podjetje sklenilo eno pogodbo z več krajevnimi skupnostmi, potem pa so sklepali dodatke k pogodbi z eno ali dvema in zopet z več krajevnimi skupnostmi ter v dodatke vključevali še nove krajevne skupnosti. V nekaterih primerih je bilo sklenjeno tudi sedem dodatkov k osnovni pogodbi z različnimi pogodbenimi strankami. Reševanje takih zahtevkov je izjemno zapleteno, ker samo z branjem pogodbe in dodatkov ni mogoče nedvomno ugotoviti višine vlaganj in števila telefonskih naročnikov in je treba vsak dokument skrbno pregledati, dokumente med seboj primerjati in uporabiti različne metode razlage, zlasti logično, da bi se pravilno ocenila višina vlaganj in da bi se izognili podvajanju zneskov. Velikokrat je treba narediti vrsto različnih izračunov. Posebni izračuni so potrebni pri

telefonskih naročnikov, ki so bili zaradi drugih vlaganj delno oproščeni plačila obveznih dajatev, ali pa je bil teh dajatev oproščen le del telefonskih naročnikov. Za dodatna pojasnila o dogovorih, sklenjenih s PTT-podjetjem, smo zaprosili tudi Telekom, d. d.; ta je v nekaterih primerih odgovoril, da zadeve zaradi časovne oddaljenosti ne more tolmačiti, v nekaterih primerih pa posredoval koristne podatke in listine. Tako nam je na naše poizvedbe glede določenih nejasnosti poslal aneks k pogodbi, ki zahtevku za vračilo ni bil priložen, v njem pa je bilo dogovorjeno, da se telefonskim naročnikom del plačanega zneska v višini 1.500,00 DEM po naročniku vrne kot posojilo, o čemer je PTT Celje izdal obveznice. Pri ponudbi poravnave smo ta dogovor upoštevali in znesek od vlaganj odšteli; občina se je s tem strinjala in je sklenila poravnavo.

Drugačen pa je problem, ko vlagatelji nimajo dokazov o vlaganjih ali so ti pomanjkljivi. Državno pravobranilstvo vedno opravi poizvedbe na Telekomu, d. d., po potrebi zaradi razjasnjevanja odprtih vprašanj na pogovor povabi tudi predstavnike lokalnih skupnosti.

Pravobranilstvo v ponudbi poravnave lokalni skupnosti navede, katere dokumente je upoštevalo pri ugotavljanju višine vlaganj, koliko priključkov je upoštevalo in kolikšen znesek je odštelo kot obvezno dajatev. Če določenih dokumentov ni upoštevalo, v spremnem dopisu navede razloge. Dogaja se, da lokalne skupnosti kljub temu, da so zaprosene za odgovor v 15 dneh oziroma najpozneje v dveh mesecih, odgovorijo pozneje (v enem primeru šele po petih mesecih), se ne strinjajo z razlogi neupoštevanja določenih dokumentov, navajajo nove razloge ter terjajo odgovor ali pošljejo še nove dokumente. V takih primerih je treba znova pregledati vso dokumentacijo in dodatno utemeljevati prvotno stališče, v nekaj primerih pa smo ugotovili, da so pripombe utemeljene in smo sestavili nove ponudbe poravnave.

Kljub navedenim težavam je bilo v letu 2008 zaključeno 5294 zadev in je na koncu obdobja ostalo nerešeno še 361 zadev, od tega 218 zahtevkov fizičnih oseb in 143 zahtevkov lokalnih skupnosti. Do oddaje tega poročila se je število nerešenih zadev zmanjšalo na 180.

IV/8.2 DRUGA PRAVNA PODROČJA

Državno pravobranilstvo je v okviru nepravdnih postopkov obravnavalo tudi naslednje zadeve:

1. Zemljiškoknjižni postopki

Državno pravobranilstvo je v letu poročanja vložilo 3919 predlogov za vknjižbo lastninske pravice v korist Republike Slovenije, kar je nekoliko manj kot v letu 2007, ko je bilo vloženi 3969 predlogov. Predlogi so bili vloženi na pobudo Ministrstva za promet, Družbe za avtoceste Republike Slovenije, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za obrambo, Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za javno upravo, Agencije RS za okolje, Ustavnega sodišča, različnih upravnih enot in drugih.

Državno pravobranilstvo največkrat vlaga zemljiškoknjižne predloge za vknjižbo lastninske pravice na zemljiščih, uporabljenih za gradnjo javnih cest, mejnih

prehodov, veliko predlogov pa se nanaša tudi na vknjižbo lastninske pravice na stanovanjih in poslovnih objektih. V več postopkih ugotavljamo, da so prejete listine pomanjkljive ali pa da jih stranka nima, tako da je treba izvesti postopek za vzpostavitev listine.

Ker je iz leta 2007 ostalo nerešenih še 1885 predlogov za vknjižbo lastninske pravice, je bilo v letu 2008 skupno v delu 5804 tovrstnih zadev. V letu 2008 je bilo rešenih 3520 zadev, in sicer je bilo v 3268 primerih predlogu ugodeno, 211 predlogov je bilo zavrnjenih, 18 predlogov je bilo umaknjenih, preostali pa so bili rešeni na drug način.

Najpogostejši razlog zavrnitve je, da predlagatelj v danem roku ne more dopolniti predlog tako, kot to zahteva sodišče.

Državnemu pravobranilstvu je bilo vročeno tudi večje število zemljiškoknjižnih sklepov (2749 zadev), ki izkazujejo, da sodišča ukinjajo tako imenovane »sezname«, kjer je bilo vpisano javno dobro, in nepremičnine, ki so javno dobro (ceste, vode), vpisujejo v običajne zemljiškoknjižne vložke.

Ob reševanju zemljiškoknjižnih predlogov se je izpostavil zanimiv pravni problem. Investitor je najel kredit in kreditodajalcu v zavarovanje poplačila z ustrezno izjavo dovolil vknjižbo zastavne pravice na zemljiščih, na katerih bo zgrajen poslovno-stanovanjski objekt. Že med samo gradnjo so bila nekatera stanovanja prodana. Ker še ni bila vzpostavljena etažna lastnina, so bila stanovanja v pogodbah navedena »opisno«, to je na primer dvosobno stanovanje v določeni izmeri, v objektu, stoječem na zemljišču z navedenimi parcelnimi številkami in katastrsko občino.

Po vzpostavitvi etažne lastnine so bili k nekaterim pogodbam sklenjeni aneksi in kupci so se vpisali v zemljiško knjigo. K drugim pogodbam aneksi niso bili sklenjeni, zato se kupci niso mogli vknjižiti v zemljiško knjigo in so stanovanja po podatkih zemljiške knjige v lasti investitorja, čeprav so bila dejansko prodana. Sedaj pa je kreditodajalec na teh stanovanjih predlagal vknjižbo zastavne pravice v svojo korist. Zemljiškoknjižni referent in tudi prvostopno sodišče sta predlog zavrnila, ker v času zemljiškoknjižnega postopka nepremičnina, pri kateri je bil predlagan vpis hipoteke, v zemljiški knjigi ni bila več vpisana z enakim identifikacijskim znakom, kot je bil naveden v zemljiškoknjižnem dovolilu; spremenjen je bil identifikacijski znak zemljiških parcel in oblikovana je bila etažna lastnina, višje sodišče pa je vknjižbo dovolilo z obrazložitvijo, da je predlagana vsebina vpisa nedvomno enaka tisti, ki je bila dovoljena z zemljiškoknjižnim dovolilom. Na Vrhovno državno tožilstvo smo dali pobudo vložitev zahteve za varstvo zakonitosti.

Na koncu leta je ostalo nerešenih še 2284 zadev, kar je manj kot v preteklem obdobju.

V okviru zemljiškoknjižnih postopkov je treba omeniti tudi predloge za vpisovanje lastninske pravice v korist Republike Slovenije na nepremičninah, ki ležijo na območju Republike Hrvaške in so bile pridobljene v času SFRJ. Ti postopki potekajo pred sodišči v Republiki Hrvaški in s sodelovanjem hrvaških odvetnikov. O nobenem predlogu še ni bilo pravnomočno odločeno. Postopki so dolgotrajni, potrebni so

prevodi listin in zakonov ter notarske overitve, kar postopek še dodatno otežuje. Ob eni na novo prejeti zadevi jih je ostalo v delu še 47.

2. Zapuščinski postopki

Za vodenje zapuščinskih postopkov so v Republiki Sloveniji pristojna okrajna sodišča. Republika Slovenija se kot stranka, ki jo zastopa Državno pravobranilstvo, v tovrstnih postopkih pojavlja v dveh situacijah: kadar sodišče ugotovi, da zapustnik ni zapustil niti zakonitih in tudi ne oporočnih dedičev, in nastopi tako imenovana kaduciteta, ko zapustnikovo premoženje na podlagi določila devetega člena Zakona o dedovanju postane lastnina Republike Slovenije, in pa kadar kot upnik prijavi v zapuščinskem postopku svojo terjatev. Državno pravobranilstvo prijavlja terjatve najpogosteje za Ministrstvo za finance (neplačani davki) ali pa za Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ko uveljavlja vračilo preveč izplačane dosmrtne mesečne rente ali pa invalidnine, ki ju ministrstvo izplačuje po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja, Zakonu o vojnih invalidih in Zakonu o vojnih veteranih.

Prijava terjatev v zapuščino

V letu 2008 je Državno pravobranilstvo na novo prejelo 957 pobud za prijavo terjatev v zapuščino v skupni vrednosti 606.902,58 EUR. Največje število pobud smo prejeli od upravnih enot (673) in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (226), nanašajo pa se na vračilo rent in invalidnin, ki jih izplačuje navedeno ministrstvo, 42 pobud pa je posredovala davčna uprava. Ker je iz lanskega leta ostalo nerešenih še 926 zadev, je imelo Državno pravobranilstvo skupno v delu 1883 zadev. V letu 2008 je bilo rešenih 1014 zadev, in sicer je bilo ugodeno 815 zadevam, na drug način (zapuščinski postopek ni bil opravljen, ker ni premoženja, prenos v vpisnik P zaradi vložitve tožbe, dediči ne priznavajo terjatve) pa je bilo zaključenih 127 zadev. Na koncu leta 2008 je ostalo nerešenih še 842 zadev.

Ugotavljam, da je bil pripad tovrstnih zadev glede na predhodno obdobje manjši. Prav tako je bilo število rešenih zadev manjše kakor v preteklem obdobju. Vzrok je dejstvo, da na nekaterih sodiščih poteče precej časa od smrti zapustnika pa do razpisa zapuščinske obravnave, prav tako pa je precejšnje število zapuščinskih postopkov zaradi spora med dediči prekinjenih in sodišče lahko izda sklep o dedovanju šele po rešitvi spora v pravdi.

Že nekajkrat sem opozarjal na probleme, ki se pojavljajo, kadar je prejemnik državnih sredstev živel in umrl v tujini, sredstva pa so bila neupravičeno nakazana še po smrti. Dediči praviloma niso znani, Državno pravobranilstvo pa nima možnosti neposredne komunikacije z organom, ki je v tujini odločal o zapuščini. Žal moram ugotoviti, da ta problem še vedno obstaja in da tudi rešitve še ni videti.

Kaduciteta

Kadar se v zapuščinskem postopku ugotovi, da zapustnik ni zapustil niti oporočnih niti zakonitih dedičev do vključno tretjega dednega reda, nastopi kaduciteta. To pomeni, da premoženje zapustnika postane lastnina Republike Slovenije in se dodeli pristojnemu organu – kmetijska zemljišča Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov, stavbe, stavbna zemljišča in stanovanja Ministrstvu za javno upravo, denarna

sredstva in vrednostni papirji pa Ministrstvu za finance. V letu 2008 je bilo na novo prejetih 179 tovrstnih zadev in je bilo skupaj z nerešenimi zadevami iz prejšnjega obdobja v delu 252 zadev. Rešenih je bilo 135 zadev. Ugotavljamo, da v večjem številu tovrstnih zadev (takrat, kadar zapustnik dejansko nima ožjih družinskih članov, in ne, kadar se dediči zaradi prezadolženosti zapuščine odpovedo dedovanju) svojo terjatev v zapuščinski postopek prijavi tudi lokalna skupnost, ki je zapustniku na primer plačevala oskrbne stroške v domu starejših. V takih primerih se smiselno uporablja 128 člen Zakona o dedovanju, ki govori o omejitvi dedovanja premoženja osebe, ki je uživala pomoč v skladu s predpisi o socialnem varstvu. V takem primeru se, kadar spadajo v zapuščino samo denarna sredstva ali pa vrednostni papirji, katerih vrednost je znana, premoženje do višine zapustniku izplačane pomoči izroči neposredno lokalni skupnosti.

3. Mejni postopki in postopki za določitev nujne poti

V letu poročanja je bilo uvedenih 48 novih postopkov ugotavljanja meje in določitve nujne poti, v katerih sodeluje Republika Slovenija kot lastnica nepremičnine, ki meji z nepremičnino lastnikov fizičnih oseb, pri čemer meja še ni določena oziroma je ta sporna. Iz preteklega obdobja je bilo v delu še 83 zadev. Postopki so potekali pred upravnimi organi in pred sodišči. V letu 2008 je bilo rešenih 48 zadev.

4. Postopki za razdružitev solastnine

V letu 2008 je Državno pravobranilstvo obravnavalo 52 tovrstnih zadev, pri čemer je bilo 18 zadev na novo prejetih, 34 pa jih je ostalo v delu iz preteklega obdobja. Nerešeno je ostalo še 39 zadev.

Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Kopru opozarja na primere solastnine, ki je nastala z nacionalizacijo optantskih nepremičnin v nekdanji coni B. Fizične osebe uživajo zemljišča v celoti, ne da bi zato plačevale zakupnine in davke. Opraviti bi bilo treba razdružitev solastnine na tovrstnih nepremičninah, razdružena zemljišča pa je mogoče dati v celoti v zakup, prav tako jih je lažje prodati.

5. Razlastitev in omejitev lastninske pravice

Državno pravobranilstvo je prejelo v delo 407 zadev, ki se nanašajo na razlastitev zemljišč ali drugih nepremičnin. Zahtevki za razlastitev so bili vloženi v imenu Republike Slovenije na upravne enote:

1. za gradnjo avtocest na odsekih Višnja Gora–Bič, Šmarje Sap–Višnja Gora, Vransko–Blagovica–Šentjakob, Šentvid–Koseze, Lendava–Pince, Ponikve–Hrastje, Pluska–Ponikve, Bič–Korenitka, Krška vas–Obrežje, Smednik–Krška vas, Slivnica–Draženci, Vrba–Črnivec; za dokončno odmero avtoceste na odsekih Kozina–Klanec, Klanec–Ankaran, Škofije–Ankaran;
2. za gradnjo oziroma rekonstrukcijo meddržavnih mejnih prehodov Petišovci, Sečovlje in Dragonja;
3. za gradnjo oziroma rekonstrukcijo cest na odsekih Žužemberk–Pluska, Bizeljsko–Čatež, Kranjska gora–Vršič, Kranj–Spodnji Brnik, Severna obvoznica Novo

mesto, Vinica–Stari trg, Grm–Pluska, Trebnje–Mokronog, obvozna cesta mimo naselja Dragonja, Opatje selo–Komen, Prem–Ilirska Bistrica, Ilirska Bistrica–Jelšane, Ilirska Bistrica–Pivka, hitra cesta Vipava–Selo, obvoznica Bovec–Kobarid, Zapoge–Valburga, Cikava–Grosuplje, Šmihelska (Ljubljanske) cesta v Novem mestu, Poljanska obvoznica Škofja Loka, Želodnik–Mengeš–Vodice.

Na podlagi drugega odstavka 110. člena Zakona o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP-1, Uradni list 110/200) smo vložili 38 zahtev za razlastitev z omejitvijo lastninske pravice. S služnostjo se na nepremičnini lahko omeji lastninska pravica, če je to potrebno za postavitve omrežij in objektov gospodarske javne infrastrukture in njihovo nemoteno delovanje.

V postopkih razlastitve, ki so se vodili v obdobju, na katero se nanaša poročilo, je bilo zaslediti problematiko pri izvajanju prvega odstavka 102. člena ZUreP-1, ki med drugim določa, da mora upravni organ v odločbi o razlastitvi določiti tudi roke, v katerih je dolžan razlastitveni upravičenec začeti gradnjo objekta oziroma objektov, zaradi katerih je bila razlastitev predlagana.

Težave, ki kažejo na neustreznost navedenega zakonskega določila, se pojavijo v primerih, ko razlastitveni upravičenec predlogu za razlastitev sicer poleg drugih obveznih listin, ki jih določa zakon, predloži tudi terminski plan gradnje objekta in je v odločbi naveden rok, v katerem naj bi razlastitveni upravičenec začel gradnjo, vendar pa postane ta rok zaradi vlaganja pravnih sredstev s strani razlastitvenega zavezanca nerealen in ga ni mogoče upoštevati.

Tako je razlastitveni zavezanec v dveh zadevah na podlagi prvega odstavka 111. člena ZUreP-1 vložil zahtevo za vrnitev razlaščne nepremičnine, ker razlastitveni upravičenec ni začel gradnjo v roku, ki je določen v odločbi o razlastitvi. Upravni organ je zahtevo za vrnitev razlaščne nepremičnine zavrnil, saj je poleg že zgoraj omenjenega razloga, da do začetka gradnje v predvidenem roku ni prišlo ravno zaradi pritožbenih postopkov s strani razlastitvenega zavezanca, našel rešitev tudi v 31. členu Zakona o javnih cestah (ZJC, Uradni list RS, št. 33/06), ki določa, da se nepremičnine lahko vrnejo, če se v roku štirih let ne začnejo uporabljati za namen razlastitve.

Ker predstavlja Zakon o javnih cestah specialen predpis glede na ZUreP-1, pogoji za vračilo razlaščne nepremičnine v konkretnem primeru, ko je bilo zemljišče razlaščeno za potrebe javne cestne infrastrukture, niso izpolnjeni, saj rok, ki ga določa ZJC (štiri leta), še ni potekel. Navedeno odločitev upravnega organa prve stopnje je potrdilo tudi Ministrstvo za okolje in prostor z Odločbo št. 35020-72/2008 z dne 9. januarja 2009.

Iz citirane odločbe pritožbenega upravnega organa izhaja tudi pomembna rešitev glede določanja rokov začetka gradnje za vse tiste primere, ko uporaba Zakona o javnih cestah kot specialnega predpisa ne pride v poštev.

Ministrstvo za okolje in prostor je namreč sprejelo stališče, da je edino smiselno vezati rok za začetek gradnje na izvršljivo gradbeno dovoljenje. Glede na to, da ima razlastitveni zavezanec zakonsko in ustavno pravico do izrabe vseh predvidenih pravnih sredstev, v primeru, ko to svojo legalno in legitimno pravico izrabi, ne more

pridobiti lastninske pravice na nepremičnini, ki je potrebna za predvideno gradnjo. Razlastitveni upravičenec torej lahko začne gradnjo šele takrat, ko pridobi veljavno dovoljenje za gradnjo. Tako bi razlastitveni zavezanec po oceni pritožbenega upravnega organa lahko zahteval vrnitev razlaščenega nepremičnine le v primeru, če razlastitveni upravičenec ne bi začel gradnjo v nekem realnem roku od pridobitve gradbenega dovoljenja.

V letu poročanja smo tako prejeli v delo približno enako število zadev kot v predhodnem letu. Tudi število rešenih zadev (395 zadev) ni bilo večje, saj so bile rešene štiri zadeve manj. V najmanj 20 zadevah je bil med upravnim postopkom na obravnavah na upravnih enotah z razlaščenci sklenjen sporazum o odškodnini oziroma je bila plačana odškodnina.

Na koncu obdobja poročanja je bilo nerešenih 575 zadev, od tega pred sodišči še 52 zadev, ki se vodijo pred okrajnimi sodišči, na podlagi določb Zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list RS, št. 44/97). Gre za razlastitvene postopke, ki do uveljavitve ZUreP-1 še niso bili pravnomočno končani in se skladno z drugim odstavkom 177. člena ZUreP-1 končajo po dotlej veljavnih predpisih, to je po Zakonu o stavbnih zemljiščih. Postopki so dolgotrajni in problematični, ker je v nekaterih zadevah poleg višine odškodnine sporna tudi pravna podlaga razlastitve, zaradi česar so bile odločitve že razveljavljene in ponovno vrnjene v postopek sodišču prve stopnje.

6. Nepravdni postopki za določitev odškodnine

Pred pristojnimi sodišči so postopki za določitev odškodnine največkrat uvedeni na predlog Republike Slovenije in jih vlaga Državno pravobranilstvo. Ti postopki so namreč posledica razlastitvenih postopkov, kajti v primeru, ko med razlastitvenim upravičencem in razlastitvenim zavezancem ne pride do sporazuma o odškodnini, o njej odloči sodišče. Tako sta pobudnika za vložitev predlogov največkrat DARS, ki sodeluje pri pridobivanju zemljišč za gradnjo avtocestnega omrežja, in pa Ministrstvo za javno upravo v zvezi s postopki za pridobivanje zemljišč za gradnjo mejnih prehodov. Seveda pa predlog za določitev odškodnine lahko vloži tudi razlastitveni zavezanec.

V letu 2008 je bilo na novo prejeto 88 tovrstnih zadev, skupaj z nerešenimi zadevami iz prejšnjega obdobja pa je bilo v delu 208 zadev. Število tovrstnih predlogov se je v primerjavi s preteklim obdobjem nekoliko povečalo.

Tudi če je upravni postopek že zaključen in že teče postopek za določitev odškodnine, lahko pride do problemov in zapletov takrat, ko nasprotni udeleženec zahteva nadomestno nepremičnino. Prvi odstavek 107. člena ZUreP-1 določa, da če se razlaščencu odvzame lastninska pravica na stavbi oziroma delu stavbe, ki ga razlaščenec uporablja kot stanovanje, mora razlastitveni upravičenec zagotoviti razlaščencu lastninsko pravico na enakovredni stavbi oziroma delu stavbe. Tako zunanji oddelek v Novem mestu poroča o primeru, ko razlaščenec ne sprejme nobene od ponujenih nadomestnih nepremičnin niti se ne želi predhodno izseliti v začasno nepremičnino. Zaradi neizselitve iz stanovanjske stavbe, ki je predvidena za rušenje na podlagi Uredbe o državnem lokacijskem načrtu za avtocesto na odseku Ponikve–Hrastje (Uradni list RS, št. 85/2006), je resno ogrožen rok gradnje avtoceste na navedenem odseku.

V obdobju poročanja je bilo rešeno 56 zadev, nerešenih je ostalo še 152 zadev.

IV/9 POSTOPKI PO ZAKONU O UPRAVNEM SPORU

V postopkih, ki se vodijo po določbah Zakona o upravnem sporu (ZUS-1, Uradni list RS, št. 105/2006), se je pojavljal državni pravobranilec v treh vlogah, in sicer:

Kot zastopnik javnega interesa je lahko državni pravobranilec vložil tožbo, če je ocenil, da je z upravnim aktom kršen zakon v škodo javne koristi.

Vlada Republike Slovenije je v skladu z namenom 18. člena ZUS-1 dne 5. aprila 2007 s sklepom za zastopnika javnega interesa v konkretnem upravnem sporu določila Državno pravobranilstvo. Slednje je tako določeno za zastopnika javnega interesa v vseh zadevah, razen v denacionalizacijskih, ko ugotovi, da je bil z upravnim aktom kršen zakon v škodo javnega interesa.

Državno pravobranilstvo je kot zastopnik javnega interesa v letu 2008 vložilo tožbo v upravnem sporu v treh zadevah.

V dveh zadevah je bila tožba vložena zoper odločbo informacijskega pooblaščenca, in sicer:

Informacijski pooblaščenec je okrajnemu sodišču naložil, da posreduje prosilcu – civilnemu združenju – zahtevani zapisnik o glavni obravnavi v konkretni zadevi, pri čemer je sodišče dolžno izbrisati določene osebne podatke. Državni pravobranilec je javni interes izkazoval v spoštovanju ustavnega položaja sodstva kot samostojne veje oblasti in iz tega izvirajoče posebne zakonske ureditve njegovega delovanja, ki zagotavlja tako neodvisnost kot javnost. Za pridobitev določene informacije oziroma pregled in prepis sodnega spisa namreč ne morejo veljati drugačni pogoji, če te informacije zahtevajo od sodišča stranke oziroma druga oseba, ki ne izkaže pravnega interesa za vpogled. Informacijski pooblaščenec bi pri svoji odločitvi moral spoštovati načelo, da morajo za pridobitev iste informacije veljati enaki pogoji. O tožbi sodišče še ni odločilo.

Informacijski pooblaščenec je delovnemu sodišču naložil, naj se prosilcu – fizični osebi – posredujejo zahtevani zapisniki o narokih, pri čemer je sodišče dolžno izbrisati določene osebne podatke. V zadevi je Upravno sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: Upravno sodišče) že razsodilo in tožbi ugodilo, odločbo informacijskega pooblaščenca odpravilo in zadevo vrnilo v ponovni postopek. Sodišče je menilo, da bi tožena stranka morala dati prednost specialnemu predpisu, tj. predpisu, ki ureja postopek pred delovnimi sodišči, ne pa prednostno uporabiti Zakon o dostopu do informacij javnega značaja.

Informacijski pooblaščenec v ponovljenem postopku ni upošteval pravnih stališč Upravnega sodišča in je ponovno odločil enako. Državno pravobranilstvo je zoper odločbo vložilo tožbo v letu 2009 in sodišču predlagalo, naj samo odloči o stvari;

V tretji zadevi pa je državni pravobranilec kot zastopnik javnega interesa na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije vložil tožbo zoper odločbo Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, ker je bilo z izpodbijanim aktom zaradi kršitev materialnega zakona poseženo v javni interes. Ministrstvo je izpodbijani upravni akt izdalo v korist stranke Nove univerze, ki na podlagi te odločbe samostojno izvaja študijski program s članicami, združenimi z njo, in Nova univerza se vpiše v razvid visokošolskih zavodov. V postopku ugotavljanja pogojev za začetek vpisa in postopek vpisa visokošolskega zavoda v razvid visokošolskih zavodov je bil po mnenju državnega pravobranilca kršen zakon v škodo javnega interesa. Dosledno se niso upoštevale določbe zakona in na zakon oprtih podzakonskih predpisov, da bi se zagotovila potrebna stopnja izkazanosti vseh nujnih in potrebnih zakonskih zahtev tudi v odnosu do tretjih oseb, zlasti posameznikov, ki bodo v izobraževalnih procesih sodelovali. Zakonske določbe so namreč obvezno jamstvo države posameznikom; z njimi je zakonodajalec zagotovil, da vedno obstaja tak standard delovanja visokošolskih zavodov, ko je še mogoče z gotovostjo trditi, da bo posameznik v izobraževalnem procesu sodeloval ter pridobil vsebinsko primerno in tudi ustrezno javno listino o pridobljeni izobrazbi. V javnem interesu je, da država zakonito in brez toleriranja kakršnih koli odstopanj, kaj šele očitnih nezakornosti, zagotavlja zakonito in kakovostno delovanje visokošolskih zavodov tudi že ob samem vpisu zavoda. Državni pravobranilec je hkrati predlagal, da sodišče do pravnomočne odločitve v zadevi izda začasno odredbo. Sodišče je tožbi ugodilo in ugotovilo, da ima obrazložitev izpodbijane odločbe take bistvene pomanjkljivosti, da zaradi njih ni mogoče presoditi, ali je bila izpodbijana odločba o vpisu v razvid visokošolskih zavodov zakonita ali ne. Po oceni sodišča je tudi dejansko stanje ostalo pomanjkljivo ugotovljeno. V samo obrazložitev javnega interesa za vložitev tožbe se sodišče ni spuščalo, kar pomeni, da je bila aktivna legitimacija zastopnika javnega interesa upravičena.

V obdobju poročanja je bilo v upravnem sporu odločeno o treh tožbah državnega pravobranilstva kot zastopnika javnega interesa, pri čemer je bilo eni tožbi ugodeno.

V zadevi tožbe zoper odločbo informacijskega pooblaščenca, s katero je bilo ugodeno zahtevi zasebne gospodarske družbe, da je pridobila kot informacijo javnega značaja podatke, vpisane v glavno knjigo sodnega registra, je Upravno sodišče Republike Slovenije ugodilo tožbi državnega pravobranilca, kot zastopnika javnega interesa.

Upravno sodišče Republike Slovenije je zavrglo tožbo državnega pravobranilca zoper odločbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zaradi nezakornite registracije znamke za znak »sir iz planinskega mleka Tolminc«, ker je šlo za tožbo zoper procesni sklep. V zadevah s procesnim vprašanjem že po samem zakonu ni mogoče razlagati, da bi bilo mogoče tožbo vložiti zaradi posega v javno korist. Na odločitev Upravnega sodišča je državni pravobranilec vložil pritožbo na Vrhovno sodišče Republike Slovenije, to pa je pritožbo državnega pravobranilca zavrnilo. Pritožbeno sodišče je štelo, da s procesnim aktom ne more biti izkazana vzročna zveza za škodo javnih koristi, saj državni pravobranilec ni imetnik pravic in dolžnosti v zvezi z blagovno znamko.

Upravno sodišče Republike Slovenije je zavrnilo tožbo državnega pravobranilca v zadevi obnove upravnega postopka prijave stalnega prebivališča in izbrisa iz registra

stalnega prebivalstva. Upravno sodišče je ocenilo, da v zadevi niso obstajali razlogi za obnovo postopka, saj je bila okoliščina, da sta otroka, ki sta bila izbrisana iz registra, obiskovala osnovno šolo, že znana v upravnem postopku, in če je upravni organ ni upošteval, je bila taka pač njegova odločitev.

Poleg navedenih primerov pa je Državno pravobranilstvo izvajalo pristojnost po posebnih zakonih:

Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP, Uradni list RS, št. 48/01, zadnja sprememba, in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o brezplačni pravni pomoči, ZBPP-B, Uradni list RS, št. 23/2008) določa, da so organi, ki odločajo o vlogah upravičencev za dodelitev brezplačne pravne pomoči, dolžni odločbe vročiti tudi državnemu pravobranilstvu. V letu poročanja je bilo Državnemu pravobranilstvu vročeno 8260 sodnih odločb o zahtevkih za dodelitev brezplačne pravne pomoči, kar je v primerjavi s preteklim letom za 1222 zadev več.

Tožbo zoper odločbe smo vložili v 20 primerih. Pri pregledovanju ostalih odločb o dodelitvi brezplačne pravne pomoči ni bilo ugotovljeno, da bi bile odločbe izdane v nasprotju z zakonom.

Upravno sodišče je odločilo o 24 tožbah državnega pravobranilca. 19 tožbam je bilo ugodeno, pet tožb je bilo zavrnjenih. V eni zadevi je državni pravobranilec po prejemu odgovora stranke in odgovora okrožnega sodišča tožbo umaknil.

Tožbam je sodišče ugodilo, ker sodišča največkrat, ko so odločala o dodelitvi brezplačne pravne pomoči, niso ugotavljala, ali so izpolnjeni subjektivni in objektivni pogoji za dodelitev pomoči. Pri subjektivnih pogojih sodišča niso upoštevala dejanskega premoženja prosilca, niso raziskovala premoženjskega stanja družinskih članov, niso preverjale, ali vrednost stanovanja ustreza kriterijem primernega stanovanja, in niso upoštevala, da je prosilec prejel na račun priložnostnih del tudi večje denarne vsote. Glede objektivnega pogoja pa sodišča niso presojala izpolnitve pogoja razumnosti, saj trditev prosilca, da nima denarja, ni ugovorni razlog po ZIZ, ni bila izkazana verjetna možnost za uspeh v postopku, zahtevke za vložitev odškodninske tožbe je bil ob dodelitvi brezplačne pravne pomoči že absolutno zastaran. Sodišča so odobrila pomoč, kljub temu da zakon izključuje dodelitev brezplačne pomoči za vlaganje zasebne tožbe, prav tako je bila odobrena pomoč na podlagi določb zakona, ki so bile razveljavljene z ustavno odločbo.

Državno pravobranilstvo je v skladu z določbo 46. člena Zakona o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 in 23/08) s 1. septembrom 2008 dobilo novo pristojnost, da kot zakoniti zastopnik Republike Slovenije vloži predlog za izterjavo terjatev pri pristojnem davčnem organu. Po navedeni zakonski določbi namreč terjatev stranke – upravičenca do brezplačne pravne pomoči – proti nasprotni stranki iz naslova stroškov postopka, ki jih je sodišče prisodilo v korist upravičenca z odločbo, s katero se je postopek pred njim končal, preide do višine stroškov, izplačanih iz naslova brezplačne pravne pomoči, na Republiko Slovenijo z dnem pravnomočnosti odločbe oziroma sklepa o stroških postopka. Državno pravobranilstvo je od pristojnih sodišč dobilo že 121 odločb sodišč, ko zavezanci niso plačali stroškov postopka. Zavezancem Državno pravobranilstvo najprej pošlje opomine, in če kljub opominu zavezanec za plačilo povrnitve stroškov brezplačne

pravne pomoči ne vrne oziroma plača, Državno pravobranilstvo vložil predlog za izterjavo terjatev pri pristojnem davčnem organu. Takih predlogov sedežno pravobranilstvo v letu poročanja še ni vložilo. Edini oddelek, ki je poročal o vložitvi predlogov za izterjavo pri pristojnem davčnem organu, je bil zunanji oddelek v Murski Soboti, ki je posredoval dva predloga.

Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (Uradni list RS, št. 78/99, zadnja sprememba upoštevana v čistopisu Uradni list RS, št. 32/09) v 9. členu določa, da v primeru, če je bil ali bi lahko bil z ravnanjem naročnika ogrožen javni interes, lahko vložijo zahtevek za revizijo tudi Državno pravobranilstvo, ministrstvo, pristojno za finance, ali urad, pristojen za varstvo konkurence, kadar koli med postopkom, najpozneje do dokončnosti odločitve o dodelitvi javnega naročila. Rok za vložitev zahtevka je 10 dni po odločitvi o dodelitvi naročila oziroma priznanju sposobnosti. Rok, v katerem mora Državno pravobranilstvo izvedeti za nepravilnosti postopka javnega naročanja, je kratek, poleg tega mora pravobranilstvo v postopku tudi dokazati, da je bil ali bi lahko bil z ravnanjem naročnika ogrožen javni interes. V letu poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo pobudo Rudnika Hrastnik za vložitev zahteve za revizijo javnega naročila. Državni pravobranilec zahteve ni vložil, ker so imele že same stranke – ponudniki – zagotovljeno pravno varstvo. Državna revizijska komisija je na podlagi tretjega odstavka 20. člena ZRPJN-UPB5 vročila Državnemu pravobranilstvu v letu poročanja 246 sklepov, s katerimi je odločala o vloženi zahtevki za revizijo. Zoper odločitev Državne revizijske komisije ni pritožbe. Po končanem postopku je sodno varstvo zagotovljeno v postopku povračila škode pred sodiščem splošne pristojnosti. Državno pravobranilstvo sodnega varstva ni uporabilo. Ministrstvo za pravosodje na podlagi Zakona o ugotavljanju vzajemnosti (ZUVza, Uradni list RS, št. 9/99) in Zakona o pogojih za pridobitev lastninske pravice fizičnih in pravnih oseb držav kandidatk za članstvo v Evropski uniji na nepremičninah (Uradni list RS, št. 61/2006) ugotavlja obstoj materialne vzajemnosti za pridobitev lastninske pravice na določenih nepremičninah tujih državljanov v Republiki Sloveniji. Državnemu pravobranilstvu so odločbe vročene kot zastopniku javnega interesa na podlagi sklepa Vlade RS, št. 7000-2/2007/5, z dne 5. aprila 2007. V letu poročanja nam je bilo vročeno 48 odločb, izdanih v postopkih ugotavljanja vzajemnosti. Ker nismo ugotovili nepravilnosti, zoper nobeno odločbo nismo sprožili upravnega spora.

Državno pravobranilstvo je v upravnem sporu zastopalo državo in njene organe, kadar so ti nastopali v funkciji tožnika.

Državno pravobranilstvo je kot zastopnik stranke v letu 2008 vložilo 11 tožb. V zadevah denacionalizacije je vložilo tožbe kot zastopnik Republike Slovenije v treh zadevah ter kot zastopnik Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije prav tako v treh zadevah. Poleg tega je kot zastopnik različnih državnih organov vložilo še pet tožb z drugih pravnih področij.

Pregled statistično zaključenih zadev je pokazal, da je bilo v letu poročanja zaključenih 11 zadev, v katerih je bilo Državno pravobranilstvo zakoniti zastopnik tožeče stranke. S področja denacionalizacije je bilo ugodeno petim tožbam, ena tožba je bila zavržena. Sodišče je tožbam ugodilo, saj je ugotovilo:

- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ni zavezanec v postopku denacionalizacije;

- zahteva za denacionalizacijo je bila vložena po preteku roka;
- z upravno odločbo je bilo v zadevi že enkrat pravnomočno odločeno;
- glede nepremičnine, ki v naravi predstavlja Triglav in triglavsko severno steno, je sodišče pritrdilo stališču tožeče stranke, da je navedena nepremičnina naravna vrednota v lasti države po prvem odstavku 85. člena Zakona o ohranjanju narave, ki ni v pravnem prometu, zato so podane ovire za vračilo v naravi po tretji točki prvega odstavka 19. člena Zakona o denacionalizaciji. Sodišče je odpravilo upravni odločbi in zadevo vrnilo organu prve stopnje v ponovni postopek;
- Republiki Sloveniji, ki bi v postopku morala biti udeležena kot zavezanec, ni bila dana možnost udeležbe v postopku.

Tožbi pa ni bilo ugodeno v primeru, ko je Vrhovno sodišče Republike Slovenije sprejelo pomembno stališče glede vračila v naravi za nepremičnine, za katere upravičenci v času vračanja niso bili državljani Republike Slovenije. Vrhovno sodišče je odločilo, da je Republika Slovenija k Evropski uniji pristopila 1. maja 2004, kar pomeni, da so njene članice dolžne upoštevati temeljna načela in pravila Evropske skupnosti. Tudi če Republika Slovenija izvajanja dela svoje suverenosti na področju denacionalizacije ni prenesla na EU, ko gre za vprašanje oblike vrnitve nepremičnin denacionalizacijskim upravičencem, državljanom držav članic EU v naravi, z dnem pristopa Republike Slovenije k EU, ni mogoče omejiti pravic državljanom članic EU v primerjavi s pravicami državljanov Republike Slovenije, kar pomeni, da z dnem pristopa Republike Slovenije k EU državljani držav članic EU lahko pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah v Republiki Sloveniji na podlagi vseh pravnih temeljev pod enakimi pogoji, kot veljajo za državljane Republike Slovenije, tudi na podlagi ZDen, če izpolnjujejo pogoje za upravičenca, ki jih določa ZDen. Glede na navedeno upravičenec do denacionalizacije tujec državljan države članice EU na obliko denacionalizacije ne more vplivati.

Glede drugih pravnih področij je sodišče trem tožbam ugodilo, dve pa je zavrnilo. Sodišče je ugodilo trem tožbam zoper odločbo informacijskega pooblaščenca, s katero je ta ugodil zahtevi civilnega združenja in novinarke, da pridobijo fotokopijo zapisnika o glavni obravnavi v kazenski zadevi oziroma določene podatke iz pravnega, nepravdnega ali drugega postopka.

Izpostavljam odločitev sodišča, ki je zavrnilo tožbo Državnega pravobranilstva.

Državno pravobranilstvo je kot zakoniti zastopnik tožeče stranke Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, Urada za varstvo konkurence, vložilo tožbo v upravnem sporu zoper odločbo inšpektorja za varstvo osebnih podatkov informacijskega pooblaščenca, s katero so bile uradu prepovedane različne vrste obdelave računalniških datotek, iz katerih so razvidna sporočila in stiki, ki so jih poimensko navedeni zaposleni v gospodarskih družbah (direktorji) vzpostavljali prek elektronske pošte in dveh map z uporabniškimi profili naštetih posameznikov. Nadalje je bilo naloženo, da mora urad v petih dneh v prisotnosti državnega nadzornika podatke prenesti na drug medij, pri čemer se medij po prenosu ponovno zapečati, v treh dneh po pravnomočno končanih postopkih pa je treba določene zapečatenne podatke trajno uničiti. Republika Slovenija je delno uspela s tožbo zoper odločbo informacijskega pooblaščenca, in sicer glede predlagane začasne odredbe. Upravno sodišče je delno razveljavilo sklep tožene stranke, tako da se s kopijo trdega diska direktorja ravna tako kot s kopijami drugih diskov, v preostalem delu pa je odločba informacijskega

pooblaščenca ostala v veljavi. Po pritožbi Republike Slovenije zoper ukrep inšpektorja za varstvo osebnih podatkov je Vrhovno sodišče Republike Slovenije razveljavilo sklep sodišča in zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v nov postopek. Upravno sodišče je tožbo zavrglo v skladu s stališčem Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ker so predmet varstva v upravnem sporu pravice, obveznosti in pravne koristi posameznikov in organizacij. S pojmom pravice oziroma pravne koristi posameznikov in organizacij ni mogoče razumeti pristojnosti oziroma pooblastil, ki jih ima upravni organ v opravljanju svoje upravne funkcije. Tožeči stranki tako v upravnem sporu ni zagotovljeno sodno varstvo izvajanja njenih pristojnosti in pooblastil v opravljanju njene upravne funkcije. Skratka, tožeča stranka je nastopala kot stranka v upravnem postopku, v katerem je bil izdan sporni akt, in je bila tudi zavezanec iz tega akta. Upravno sodišče ji je tudi priznalo položaj stranke v postopku, vendar bi lahko s tožbo uveljavljala kakšno pravico ali pravno korist le v primeru, če je za to konkreten organ upravičen po zakonu. Take pravice pa tožeča stranka ni uveljavila. Sodišče je opozorilo, da bi sicer zastopnik javnega interesa lahko vložil tožbo in uveljavljal kršitev materialnega zakona zaradi varstva javne koristi oziroma javnega interesa.

Državno pravobranilstvo je v upravnem sporu po posebnem pooblastilu zastopalo državo, kadar je ta nastopala v funkciji tožene stranke.

Zakon o upravnem sporu v petem odstavku 17. člena določa, da je toženec v upravnem sporu država, če gre za upravni akt iz državne pristojnosti, s katerim je bil postopek odločanja končan, in da toženca, če gre za državo, zastopa organ, ki je izdal dokončen upravni akt, razen v primeru tožbe zoper državo, če Vlada Republike Slovenije po vložitvi tožbe za zastopnika ne določi drug organ države. Tako je Vlada Republike Slovenije v treh primerih določila, da toženo stranko po pooblastilu zastopa Državno pravobranilstvo.

Dve gospodarski družbi sta vložili tožbo zoper Republiko Slovenijo, Vlado Republike Slovenije, in sicer zoper Uredbo o upravljanju koprskega tovrnega pristanišča, opravljanju pristaniške dejavnosti, podelitvi koncesije za upravljanje, vodenje, razvoj in redno vzdrževanje pristaniške infrastrukture v tem pristanišču. Uredba v prehodni določbi določa koncesionarja, in sicer se prva koncesija podeli po izteku roka obstoječega koncesijskega razmerja med Republiko Slovenijo in Luko Koper, d. d., in s tem za 35 let podeljuje delniški družbi Luka Koper, ne da bi bila drugim ponudnikom dana možnost potegovati se za pridobitev pravice do opravljanja teh storitev. O tožbah Upravno sodišče Republike Slovenije še ni odločilo, je pa v eni zadevi izdalo sklep, s katerim je zavrnilo zahtevo tožeče stranke za izdajo začasne odredbe.

V tretji zadevi je POP TV vložil tožbo v upravnem sporu zoper Republiko Slovenijo, Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, zaradi opustitve objave popravka. Upravno sodišče se je izreklo za stvarno nepristojnega za odločanje in odstopilo zadevo v reševanje Okrajnemu sodišču v Ljubljani. Zoper sklep o izreku nepristojnosti se je tožeča stranka pritožila na Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki pa o pritožbi še ni odločilo.

IV/10 PRAVNA MNENJA (VPISNIKA M1 IN M2)

Po Zakonu o Državnem pravobranilstvu Državno pravobranilstvo subjektom, ki jih zastopa, pravno svetuje pri sklepanju pogodb, s katerimi se ustanavljajo, spreminjajo ali ukinjajo stvarne pravice na nepremičninah, ter pri reševanju drugih premoženjskih vprašanj.

V letu poročanja je bilo Državno pravobranilstvo zaproseno za pravna mnenja pred sklenitvijo pogodb, s katerimi se ustanavljajo, spreminjajo ali ukinjajo stvarne pravice na nepremičninah ter za pravna mnenja pri reševanju premoženjskopравnih vprašanj. Zaposila smo prejeli v 57 zadevah, iz preteklega leta je bilo odprtih 42 zadev. Izdelali smo 56 pravnih mnenj, odprtih je še 43 zadev. Za pravna mnenja so zaprosila vsa ministrstva, Sklad kmetijskih zemljišč Republike Slovenije, različni zavodi Republike Slovenije, v zvezi z državno lastnino pa tudi razni odvetniki v imenu svojih strank in Občina Kočevje.

Najpogostejša vprašanja so se nanašala na pravno veljavnost pridobivanja nepremičnin in razpolaganja z njimi, veljavnost, izpodbojnost ali ničnost pravnih poslov ter pravno nasledstvo pogodbenih strank. Največ pravnih mnenj smo izdelali glede zahtevkov fizičnih oseb za izstavitev zemljiškoknjižne listine za vpis državne nepremičnine v njihovo last. Najštevilnejši so zahtevki fizičnih oseb, naj jim Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije kot razpolagalec državnih kmetijskih zemljišč prizna pridobitev lastninske pravice na kmetijskem zemljišču na podlagi različnih pravnih naslovov, še preden je zemljišče prešlo po samem zakonu v last Republike Slovenije. Obravnavali smo tudi zahtevek občine za prenos kmetijskih zemljišč in zahtevke za vpis stanovanja v last fizične osebe. Redkejšje so zahteve za presojo, ali so izpolnjeni pogoji za nastanek in vknjižbo lastninske pravice Republike Slovenije. Običajno na neurejeno zemljiškoknjižno lastnino opozorijo upravljavci državnega premoženja, ko morajo v postopku za pridobitev gradbenega dovoljenja izkazati razpolagalno pravico Republiki Sloveniji. Nekatera vprašanja se nanašajo na časovno zelo odmaknjeno problematiko, na primer na pravno mnenje o lastnini parcele z vknjiženo prepovedjo odtujitve in obremenitve nepremičnin na podlagi sporazuma med FLRJ in Republiko Italijo z dne 18. decembra 1954 o dokončni ureditvi vseh mednarodnih obveznosti gospodarskega in finančnega značaja, ki izhajajo iz mirovne pogodbe, dokler med vladama FLRJ in Republiko Italijo ni sklenjen sporazum o dokončni ureditvi vprašanja svobodne optantske imovine, ki ni bila ponujena v odkup v korist FLRJ. Pri izdelavi pravnih mnenj ugotavljamo, da nastajajo težave, ker v zemljiški knjigi niso izvedeni prenosi lastninske pravice, ki imajo za podlago poseben zakon (na primer Zakon o zavodih v 65. členu določa, da premoženje, ki je družbena lastnina, v upravljanju delovne organizacije iz prvega odstavka 62. člena (tj. organizacije, ki opravlja dejavnost vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, otroškega varstva in socialnega varstva ter RTV Slovenije), ki nadaljuje delo kot zavod, postane s 1. aprilom 1991 lastnina ustanovitelja te organizacije, če ni s tem zakonom drugače določeno; Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije v 14. členu določa, katera kmetijska zemljišča, kmetije in gozdovi v družbeni lastnini postanejo z dnem uveljavitve zakona last Republike Slovenije; Zakon o javnih skladih v 57. členu določa, da nezazidana stavbna zemljišča določenih opredelitev postanejo last občine, na območju katere ležijo), in pride do poznejšega pogodbenega razpolaganja, ki ne upošteva nastanka lastninske pravice na podlagi zakona.

Državno pravobranilstvo je izdelalo pravno mnenje o dopustnosti pridobitve služnostne pravice na javnem dobru za potrebe gradnje vodovoda, položitve električnih kablov, o načinu izbrisa javnega dobra. Pravno mnenje smo izdelali o tem, kdo je upravičenec do odškodnine po 73. členu Zakona o denacionalizaciji za premoženje, ki ga je javni zavod pridobil odplačno, odgovorili smo na vprašanje o utemeljenosti zahtevka lovske družine za vračilo vlaganj v kulturni spomenik; zahtevka za povrnitev škode, ki jo je stranka imela zaradi zatrjevanje kršitve uradnika; zahtevka občine za prenos kmetijskih zemljišč; zahtevka fizične osebe za izbris zaznambe statusa nepremičnega spomenika; zahtevka Iskre, d. d., da se ji izplača solastninski delež Iskre – Združenega podjetja elektronske industrije na Cankarjevem domu v Ljubljani, in o utemeljenosti zahtevka za uveljavitev predkupne pravice Republike Slovenije.

V zvezi s sporom o motenju posesti med slovenskim državljanom in drugo državo smo podajali mnenje, ali so za odločanje pristojna slovenska sodišča.

Mnenje se je nanašalo na vprašanje glede udeležbe Republike Slovenije kot stranskega intervenienta na strani tožeče stranke v pravdni zadevi za ugotovitev ničnosti prodajne pogodbe.

Na delovnopravnem področju je bilo podano pravno mnenje oblikovano na podlagi več sestankov med predstavniki Ministrstva za šolstvo in šport in Državnega pravobranilstva glede problematike delovnopravnih sporov učiteljev zaradi zahteve po obračunu plač po 14. členu Zakona o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih in izplačila razlike v plači med dejansko prejeta plačo po 5.a členu in zatrjevano pripadajočo plačo po 14. členu istega zakona. Republika Slovenija v teh postopkih nastopa kot stranski intervenient, sporna pa sta bila tako temelj kakor višina tožbenih zahtevkov. Z delovnopravnega področja smo prejeli zaprosila za izdelavo mnenja glede izplačila po pravnomočni sodbi, v kateri je bil delavki priznan obstoj delovnega razmerja, šoli pa naložena obveznost, da delavki zagotovi vse pravice iz delovnega razmerja, nadalje glede vprašanja, kako regresirati izplačano odškodnino od sodnice, ki je bila odgovorna za nerazumno dolg tek postopka, zaradi česar je bila oškodovancu izplačana odškodnina.

Zaprošeni smo bili za mnenje glede ocene pravnega in dejanskega stanja v zadevi predčasne prekinitve pogodbe o delu v tujini in glede možnosti uspeha odškodninskih zahtevkov.

Zaprošeni smo bili za preučitev pogodbe o štipendiranju sodnikov, tožilcev in državnih pravobranilcev glede štipendij za podiplomsko izobraževanje funkcionarjev v pravosodju.

Prejeli smo tudi zaprosilo za pisno pravno mnenje glede preveč izplačane republiške priznavalnine, ki je lahko podeljena osebam s posebnimi zaslugami za nacionalni obstoj, za zmago narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije in socialistične družbene ureditve ter splošni napredek slovenske kulture, znanosti in umetnosti, sredstva pa se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.

V primeru sklenjene pogodbe za TRT-svetovanje smo podajali mnenje glede vprašanja korekcije pogodbene cene. Pravnega mnenja glede razdrtja koncesijske

pogodbe in sklenitve pogodbe o ustanovitvi stavbne pravice pa nismo mogli podati, saj je bila pogodba sklenjena med strankami, ki ne morejo biti predmet zastopanja Državnega pravobranilstva pred sodišči.

Pogodbena določila je bilo treba preučiti v primeru pogodbe za revizijo projektne dokumentacije in novelacije investicijskega programa ter pogodbe za izvedbo projektiranja in gradbeno obrtniških inštalacijskih del za rekonstrukcijo in nadomestno gradnjo Onkološkega inštituta Ljubljana.

Prejeli smo zaprosilo za mnenje o predlogu za odstop od pogodbe o sofinanciranju spomeniškovarstvenega projekta in možnosti vračila sredstev v državni proračun. Dejstvo, da Državno pravobranilstvo podaja pravna mnenja v izredno raznolikih pravnih situacijah, je posebej ilustrativno izpostavljeno z zaprosilom za pravno mnenje glede stališča do stečajnega postopka Lehman Brothers Holding Incorporation, na drugi strani pa na primer glede možnosti uspeha odškodninskega zahtevka oškodovancev – romunskih državljanov, ki jim je bila odvzeta osebna izkaznica in zatrjujejo škodo, nastalo zaradi nezmožnosti prostega gibanja po Republiki Sloveniji. Na drugi strani pa je na primer pravno mnenje zahtevano glede možnosti uspeha oškodovanca z odškodninskim zahtevkom zaradi padca po mokrih stopnicah.

Državno pravobranilstvo je bilo zaproseno za oceno stanja glede izpodbojne pogodbe o dolgoročnem zakupu nepremičnin kompleksa Grad Kodeljevo in pogodbe o ustanovitvi stavbne pravice. Preučitev so terjali tudi pogodba o izvajanju storitev strokovnega nadzora ter opredelitev do zahtevka izvajalca za plačilo opravljenega dela dodatno naročenih gradbenih, obrtniških in inštalacijskih del ter vprašanje pravne podlage za izplačilo takega dodatka glede na osnovno pogodbo.

Državno pravobranilstvo je bilo vprašano tudi o možnosti izterjave nenamensko porabljenih sredstev. Posebno vprašanje se je izpostavilo glede licenčne pogodbe za uporabo programske opreme ter glede možnosti izpodbijanja pravnih dejanj dolžnika zunaj stečaja zaradi oškodovanja svojih upnikov.

Iz predstavljenega besedila sledi, da je izdelava takih mnenj izredno zahtevna, saj gre za izredno pestro pravno problematiko, vsako zaprosilo terja poglobljen študij, tako konkretnih dokaznih listin kakor tudi pravne podlage. Za izdelavo tovrstnih pravnih mnenj je potrebno natančno ugotavljanje dejanskega stanja, poznavanje predpisov, ki so veljali v času razpolaganja z družbeno lastnino, takratne omejitve razpolaganja zaradi presoje pravne veljavnosti takrat sklenjenih pogodb kot tudi poznavanje predpisov, ki so urejali lastninsko preoblikovanje družbene lastnine zaradi ugotavljanja pravnega nasledstva.

V letu poročanja Državno pravobranilstvo ni bilo zaproseno za nobeno pravno mnenje o pravni veljavnosti že sklenjene pogodbe o pridobitvi nepremičnin. To so pogodbe, pri katerih je dogovorjeno, da pogodba dobi pravno veljavnost, če pravobranilstvo nima pomislekov glede pravne veljavnosti. V preteklosti smo bili za pravno mnenje zaproseni zlasti pri pogodbah, sklenjenih namesto razlastitve.

V REVIZIJSKO POROČILO RAČUNSKEGA SODIŠČA O SMOTRNOSTI SODNIH IN ZUNAJSDNIH PORAVNAV

V letu 2007 je Računsko sodišče na Državnem pravobranilstvu, Vladi Republike Slovenije in nekaterih ministrstvih revidiralo smotrnost sistema sodnih in zunajsodnih poravnav Republike Slovenije v obdobju od leta 2005 do leta 2007. Cilj revizije je bil izrek mnenja o učinkovitosti sistema sodnih in zunajsodnih poravnav Republike Slovenije v navedenem obdobju, zato so si revizorji Računskega sodišča zastavili vprašanja, ali je postopek sklepanja poravnav na ministrstvih in Državnem pravobranilstvu učinkovit ter ali Vlada Republike Slovenije omogoča učinkovit postopek sklepanja poravnav. Računsko sodišče je preučevalo postopek sklepanja poravnav, ko je Republika Slovenija tožena stranka oziroma je v sporu s fizičnimi ali zasebnimi pravnimi osebami. Zanimalo jih je, kako organi, ki sodelujejo v postopku sklepanja poravnav (Vlada Republike Slovenije, ministrstva in Državno pravobranilstvo), sodelujejo med seboj, kako poteka postopek in kje v postopku obstajajo tveganja, zaradi katerih ne pride do mirne rešitve spora oziroma je rešitev dolgotrajna in povezana z večjimi stroški.

20. maja 2009 je Računsko sodišče izdalo poročilo o izvedeni reviziji. Glede sodelovanja med ministrstvi in Državnim pravobranilstvom je Računsko sodišče ugotovilo tako primere dobre kot tudi slabe prakse. Primeri dobre prakse so bili izkazani z redno komunikacijo med organoma, ki je potekala po različnih komunikacijskih poteh, s pravočasnim posredovanjem popolne dokumentacije, pripravo enotnih in utemeljenih stališč glede sklenitve poravnave na ministrstvih, vključevanjem pravne službe ministrstev v sodelovanju z Državnim pravobranilstvom, skupnim posvetovanjem o stališču v posamezni zadevi in kakovostnim svetovanjem Državnega pravobranilstva ministrstvom. Ministrstva so kot možnosti za izboljšanje postopka poudarila potrebo, da bi bili državni pravobranilci bolj specializirani, zlasti pri zahtevnejših gospodarskih sporih, Državno pravobranilstvo pa je poudarilo večjo vlogo pravnih služb na ministrstvih, ki predstavljajo njihovo vez s strokovnjaki na ministrstvih. Primeri slabe prakse na ministrstvih so bili posredovanje nepopolne dokumentacije in nezadostnih informacij Državnemu pravobranilstvu za sklenitev poravnave, počasen odziv na pozive Državnega pravobranilstva, nejasna stališča glede sklenitve poravnave, nerazumevanje vloge Državnega pravobranilstva v postopku, ko je to večkrat zalagalo sredstva za plačilo izvedencev v sodnih postopkih namesto ministrstev, in redkeje najemanje zunanjih strokovnjakov, čeprav je Državno pravobranilstvo imelo na voljo ustrezna znanja. Primeri slabe prakse Državnega pravobranilstva pa so bili nepravočasno posredovanje dokumentacije odgovornemu ministrstvu ali pravi osebi na ministrstvu, na kar je vplivalo dejstvo, da ministrstva niso določila oziroma posodabljala seznamov kontaktnih oseb za sodelovanje z Državnim pravobranilstvom, ter neredno seznanjanje ministrstev o dogajanju na posameznih zadevah. Posledice neučinkovitega sodelovanja med ministrstvi in Državnim pravobranilstvom so bile daljše trajanje postopka in s tem izplačilo višjih zamudnih obresti.

Ministrstva so imela pri podajanju predlogov poravnav v obravnavo Vladi Republike Slovenije neenotno prakso. Neenotno ravnanje ministrstev se je izkazalo tudi pri zamudah pri plačilih, do katerih je prihajalo zaradi kratkih zakonskih rokov (krajših od 30 dni) in neučinkovitega sodelovanja med strokovno, pravno in finančno službo na posameznem ministrstvu.

Po oceni Računskega sodišča vpliva na različno ravnanje ministrstev v obravnavi predlogov poravnav in različno naklonjenost ministrstev do sklepanja poravnav tudi dejstvo, da ni bila sprejeta vladna usmeritev, v kateri bi bilo določeno, da je reševanje sporov na sodišču zadnji možen način reševanja sporov, in ki bi s tem spodbudila ministrstva k prevzemanju odgovornosti za odločitve o sklenitvi poravnave. Vlada Republike Slovenije je sicer namen izkazala z izvajanjem drugih ukrepov za mirno reševanje sporov, kot na primer s pripravo predlogov zakonov, s katerimi se spodbuja sklepanje poravnav, ter ustanovitvijo kadrovske in strokovne komisije, ki vplivata na kakovostno in učinkovito obravnavanje zadev. Ministrstva in Državno pravobranilstvo so nakazano usmeritev upoštevala, kar dokazuje povečanje števila sklenjenih poravnav Republike Slovenije v obdobju, na katero se nanaša revizija. Vlada Republike Slovenije ni določila enotnega postopka sklepanja poravnav, v katerem bi opredelila kriterije za sklepanje poravnav ter naloge in odgovornosti posameznih organov, ki v tem postopku sodelujejo, in informacije, ki bi si jih morali med seboj posredovati.

Računsko sodišče je za izboljšanje poslovanja podalo več priporočil, ki so bila večinoma že izvedena med revizijo. Državno pravobranilstvo še ni v celoti izvedlo naslednjih priporočil:

- vzpostavitev ustrezne evidence prejete pošte;
- ob upoštevanju razpoložljivih kadrovske vire naj se preuči možnost specializacije
- državnih pravobranilcev na pravnih področjih, kjer sta število in vrednost zadev največja, da se bo zagotovilo učinkovitejše poslovanje;
- zagotovitev, da se vsa elektronska pošta pošilja na centralni naslov, da se, tudi kadar je
- posamezni državni pravobranilec odsoten, pošta ustrezno obravnava in obenem poskrbi, da bo pošiljatelj pošte o odsotnosti državnega pravobranilca obveščen.

Izvedba prvonavedenega priporočila je vezana na prenovo vpisnikov na Državnem pravobranilstvu, ki se bo izvedla v okviru projekta E-pravosodje, specializacija državnih pravobranilcev pa je odvisna od števila navzočih funkcionarjev in finančnih možnosti njihovega nadaljnjega izobraževanja.

VI ZAKLJUČEK

Ob manjšem številu zahtevkov zoper državo se vrednost zahtevkov ni bistveno zmanjšala.

Obsodbe države zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku imajo za posledico hitrejše obravnavanje zadev. Na hitrejše obravnavanje pa vplivajo tudi spremembe procesne zakonodaje, ki od strank v postopku in njihovih zastopnikov zahtevajo, da že na samem začetku postopka predlagajo sodišču izvedbo vseh dokazov glede zatrjevanih navedb oziroma razloge za izvedbo predlaganih dokazov. Vse to vpliva tudi na delo državnih pravobranilcev, kajti po preteku prekluzivnih rokov določenih dokazov ni mogoče več izvesti oziroma jih sodišče ne sme dopustiti. Državni pravobranilec je dolžan spoštovati poslovne in druge obveznosti svoje stranke in tako kreativno prispevati k uresničitvi prava. Čeprav sta se zmanjšali število obravnavanih zadev in število nerešenih zadev, ni mogoče sprejeti zaključka, da so državni pravobranilci glede na kadrovsko zasedbo manj obremenjeni.

Različni pristopi državnih organov do obravnavane zadeve, posebno v primerih, ko je zahtevek oškodovanca utemeljen, se bodo morali poenotiti. Ugotovitve in priporočila Računskega sodišča bodo zagotovo prispevala k enotnejšemu ravnanju vseh državnih organov, vključno z Državnim pravobranilstvom. Državni organi pa bodo morali z večjo skrbnostjo upoštevati tudi mnenje Državnega pravobranilstva, kadar svetuje sprejetje poravnalne ponudbe, saj se na ta način preprečijo nadaljnje obsodbe Republike Slovenije.

Evropsko sodišče za človekove pravice je v letu 2008 črtalo s seznama 101 pritožbo. V teh zadevah so pritožniki z Republiko Slovenijo sklenili poravnavo na podlagi 25. člena Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, Sodišče pa je potrdilo, da komisija Državnega pravobranilstva pravilno uporablja kriterije ZVPSBNO in sodno prakso Sodišča. Kako skrbno Sodišče spremlja delo Državnega pravobranilstva, je razvidno iz primera, ko se je državni pravobranilec pri sestavi poravnalne ponudbe zmotil pri množenju in je Sodišče na to izrecno opozorilo in zaradi tega ni potrdilo poravnalne ponudbe. Opozarjam, da je bilo v lanskem letu na podlagi sklenjenih poravnav, prijateljskih poravnav in sodb Sodišča zaradi

odškodninskih zahtevkov glede kršitve pravice do sojenja v razumnem roku oziroma brez nepotrebnega odlašanja, ki se obravnavajo na Državnem pravobranilstvu, zaključeno 769 zadev, na podlagi katerih mora Republika Slovenija plačati iz naslova pravičnega zadoščenja odškodnino v skupnem znesku 1.854.006,15 EUR. Samo v letošnjem letu pa je Državno pravobranilstvo prejelo več kakor 350 novih odškodninskih zahtevkov.

Ponovno opozarjam, da informacijski sistem Državnega pravobranilstva še vedno ne dosega potrebne kakovosti. Težave nastajajo pri črpanju in primerjanju podatkov, ki so pogoj za popolne evidence in kakovostne analize. Vse prepogosto moramo podatke zbirati ročno, na kar izrecno opozarja tudi Računsko sodišče. Ročno iskanje podatkov in ročna primerjava podatkov pri sestavi letnega poročila vzameta skoraj polovico vsega časa, potrebnega za izdelavo poročila.

Pričakujem, da bo projekt e-pravosodje v prihodnjem letu zares omogočil pričakovani razvoj informacijskega sistema.

Lucijan BEMBIČ
generalni državni pravobranilec

VI PRILOGE

- statistično poročilo za leto 2008 skupaj v delu (priloga 1)
- statistično poročilo vseh zadev za leto 2008 (priloga 2)
- vrednostni pregled obravnavanih zadev na DP v letu 2008 (1. del) (priloga 3)
- vrednostni pregled obravnavanih zadev na DP v letu 2008 (2. del) (priloga 4)
- pregled obravnavanih zadev v letu 2008 v odstotkih po oddelkih – graf (priloga 5)
- številčni pregled obravnavanih zadev v letu 2008 – graf (priloga 6)
- statistično poročilo o obravnavanih zadevah v letu 2008 po vpisnikih – graf (priloga 7)